

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၏

ခုတိယဆင့်

ဓမ္မဝဒဋ္ဌိချုချက်

သာသနာ-၂၅၅၂

ကောလ-၁၃၇၁

ခရစ်-၂၀၀၉

၁၅၈၀

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၏

ခုတ်ယဆင့်

ဓမ္မဝဒပို့ချချက်

သာသနာ-၂၅၅

ကောလ-၁၃၇၁

ခရစ်-၂၀၀၉

၁၇၅၀

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၏

ခုတိယဆင့်

ဓမ္မပဒသို့ချချက်

သာသနာ-၂၅၅

ကောလ-၁၃၇၁

ခရစ်-၂၀၀၉

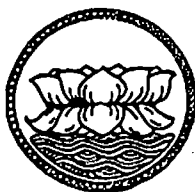
၅၅၅ -

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၏

ဇုတိယဆင့်

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

သနာ-၂၅၅

ကောဇာ-၁၃၇၁

ခရစ်-၂၀၀၉

စီစဉ်သူ၏ အမှာစာ

သင်ယူအပ်ပြီးသောအတတ်ရှိသောတပည့်သည် အကြင် အကြင်အရပ်သို့ သွား၍ အတတ်ပညာကိုပြသ၏။ ထိုထိုအရပ်၌ ထိုတပည့်အတွက် လာဘသက္ကာရဖြစ်ပေါ်လာလျှင် "ဆရာက ပြုလုပ်ပေးသည်"ဟု ခေါ်ထိုက်၏။"

"ဗြဟ္မာပြည်အထိ ပမာဏရှိသော လာဘသက္ကာရ ဖြစ် ပေါ်လာပါကလည်း ဆရာ၏ဥစ္စာသာ" ဟူသောအဆိုအမိန့် များကို ဒုတိယဆင့် ဓမ္မပဒစာဝါ တာဝန်ယူချပေးရသော မိမိမှာ ပို၍ပင် သဘောပေါက်ခဲ့ပါ၏။

မှန်၏- ၁၃၆၁ ခုနှစ်မှစ၍ ဒုတိယဆင့် ဓမ္မပဒစာဝါကို ဂဏဝါစကအဖွဲ့က တာဝန်ပေးလာပါသည်။ ထိုအချိန်၌ ဆရာ ဘုန်းကြီး၏ ရှေးကပို့ချထားသော မူများကိုယူ၍လည်းကောင်း မိမိမသိ၊ မရှင်းလင်းသောအချက်လက်များကို ဆရာဘုန်းကြီး ကိုယ်တိုင် အပင်ပန်းခံ၍ ညွှန်ပြပေးခြင်း၊ ရှင်းပြပေးခြင်းဖြင့်လည်း ကောင်း ဒုတိယဆင့် ဓမ္မပဒစာဝါကို မြေစမ်းခရမ်းပျိုးဖြင့် ချပေးခဲ့ ပါသည်။

နောက်နောင်နှစ်များ၌ ပုဂံအထူးအဆန်းများတွေ့ပါက ဆရာဘုန်းကြီးထံလျှောက်ထားကာ လိုအပ်လျှင် အသစ်ရာကြံရေး သားခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ရေးသားခြင်းဖြင့် ပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။

ဝိထိချုပ်၊ ဝိပြုတ်ဆိုပုံစသော အခြေခံ သဒ္ဒါ သင်္ဂြိုဟ်များကို ဆိုင်ရာစာချဘုန်းကြီးများက ပို့ချပေးပြီးဟုယူဆသဖြင့် ဤဓမ္မပဒ ပို့ချချက်၌ ထည့်ရေးမပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၁။ ဒီဋ္ဌ-၃၊ ၁၃၇၊ ၂။ ဒီဋ္ဌ-၃၊ ၁၃၈။

စီစဉ်သူ၏ အမှာစာ

မိမိပို့ချစဉ် တပည့်များအဆင့်ဆင့်ရေးကူးထားကြရာ၌ အမှားအယွင်းမကင်း အဖြတ်အတောက်ပို၍ခတ်မှတ်၍ ကျနခြင်းလည်းမရှိ ကျမ်းညွှန်းလည်းမသေချာသောကြောင့် ထိုအပြစ်များကို ထိမ်းသိမ်းလိုသောဆန္ဒဖြင့် ယခုအခါ စာအုပ်ဖြစ်အောင်စီစဉ်လိုက်ရပါသည်။

ဤပို့ချချက်၌ ဆရာဘုန်းကြီး၏ဟန်အတိုင်း ဆိုင်ရာပုဒ်များကို ကျမ်းညွှန်းနှင့်တကွ စုံလင်အောင်ဖော်ပြပေးထားသဖြင့် နှစ်သက်သဘောကျလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

မိမိပို့ချပေးခဲ့သော်လည်း ဆရာအာဠာဖြင့်မန်းမှုတ်ခဲ့ရသောကြောင့် ဆရာဘုန်းကြီး၏အမည်ဖြင့်သာ ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။ တပည့်၏ဖြစ်မြောက်မှုမှန်သမျှ ဆရာကပြုပေးသည်ဟု ဆိုခဲ့သည်မဟုတ်ပါလား။

စာအုပ်ဖြစ်ရန် အမြန်စီစဉ်ရသောကြောင့် အကယ်၍ ချို့ယွင်းချက်များတွေ့ရှိခဲ့သော် ဆရာဘုန်းကြီး၏ တာဝန်မဟုတ်ပါ။ မိမိ၏တာဝန်သာဖြစ်ပါသည်။ ခွင့်လွှတ်ကြလိမ့်မည်ဟုမျှော်လင့်ပါသည်။

အရှင်ဣန္ဒာလောကာလင်္ကာရ
ဒေါ်တင်တင်စာချကျောင်း
မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်
အမရပူရမြို့။

နိဒါန်း

စာပေပရိယတ်၌ စိတ်စိုက်အားထုတ်ခြင်းသည် မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ရာရောက်၍ စာပေပရိယတ်ကို ချစ်မြတ်နိုးခြင်း၊ တန်ဖိုးထားခြင်းသည် မိမိအတွက် အားကိုးစရာမိတ်ဆွေစစ်ကို မိတ်ဖွဲ့နေခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် မိမိပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်း စောင့်ရှောက်ပြီးဖြစ်၏။ အားကိုးစရာမိတ်ဆွေစစ်ရှိသူမှာ ချမ်းသာစွာ နေရ၏။^၁

သာသနာတော်တွင် စာပေပရိယတ်၌ စိတ်စိုက်အားထုတ်လျက် စာပေပရိယတ်ကို ချစ်မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားကြသော စာသင်သားအရှင်ကောင်းများရှိကြ၏။ ထိုစာသင်သားများအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ၁၃၆၁-ခုနှစ်၌ ဤဓမ္မပဒပို့ချချက်ကို တပည့်များအား ပို့ချရင်း ရေးသားခဲ့၏။

ပို့ချရေးသားရာ၌ ပညာလိုလားသော စာသင်သားများအတွက် လျင်မြန်စွာ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေရန် “မှန်ကန်ခြင်း၊ ရှင်းလင်းခြင်း၊ ခုံလင်ခြင်း၊ တိုကျဉ်းလိုရင်းထိမိခြင်း”ဟူသော ပို့ချချက်ချမှတ်ကာ ရှာကြံစဉ်းစား၍ ပို့ချရေးသားခဲ့၏။

အရှင်ဣန္ဒာလောကာလင်္ကာရ (သာသနာလင်္ကာရမဏောကျော်၊ သာသနဓဇဓမ္မာစရိယ၊ မဟာဂန္ဓာရာမိကဓမ္မာစရိယ၊ စတုနိကာယဝိဇ္ဇာ၊ ဓမ္မကထိက)က ထိုပို့ချချက်ကိုပင် ဝိပဿနာဖြင့် စနစ်တကျ မှတ်တမ်းတင်ကာ မွန်းမံဖြည့်စွက်၍

၁-ဓမ္မ. ၅-၂၊ ၈၇၊ အ-၃၊ ၂၇၅-၈၊ သ-၃၊ ၁၄၆-၇။

နိဒါန်း

စာသင်သာများအား ပို့ချခဲ့သည်။ အရှင်ကုန္ဒာလောကာလင်္ကာရ၏ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့မှုကြောင့်သာ စာတုပ်အဖြစ်သို့ အလွယ်တကူ ရောက်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မှန်ကန်မှု၊ ရှင်းလင်းမှု၊ တိကျမှု၊ တိုကျဉ်းလိုရင်းထိမိမှု ရှိအောင် ကျန်းမာရေးမပြည့်စုံသည့်ကြားမှပင် ကြိုးစား၍ ရှာကြံ စဉ်းစားရေးသားခဲ့၏။ သို့သော် လိုနေဥျားမည်သာ၊ လိုအပ်ချက်ကို ထောက်ပြပါက ထပ်မံရိုက်နှိပ်သည့်အခါ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ဖို့ ဝန်မလေးပါ။

ယခုကဲ့သို့ စာတုပ်ရိုက်နှိပ်နိုင်ရန် မိမိ၏ ရဟန်းဒကာ ရဟန်းဒကာမများဖြစ်ကြသော ဦးဖုန်းကျော်+ဒေါ်ရီ (တောင်ကြီးမြို့၊အေးသာယာမြို့သစ်)တို့ကို ရည်စူး၍ သားသမီးများဖြစ်ကြသော ဦးတင်မြင့်+ဒေါ်သီသီစိန်(မန္တလေးမြို့)မိသားစု၊ ဦးဆန်းဝင်းမောင်+ဒေါ်စန်းစေး(ဆီမီးခုံမြို့)မိသားစု၊ ဦးဆန်းထွန်းအောင်+ဒေါ်ဝေဝေအောင်(တောင်ကြီးမြို့၊အေးသာယာမြို့သစ်)မိသားစု၊ ဦးခင်ဆောင်သန့်+ဒေါ်ခင်သက်စု (ဆီမီးခုံမြို့)မိသားစုတို့က (၁၃၀၀၀၀ဝိ)တို့ကို တိုက်တွန်း နှိုးဆော်ရခြင်းမရှိဘဲ စေတနာအလျောက် လှူဒါန်းခဲ့ကြသည်။ ထိုကောင်းမှုရှင်မိသားစုများအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၁၃၇၁-ခုနှစ်၊တန်ခူးလပြည့်ကျော်(၉)ရက်၊စနေနေ့

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၃။စိတ္တဝဂ်

၁။	မေယံယထွေရဝတ္ထု	၁
၂။	အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု	၆
၃။	အညတရဥက္ကဏ္ဍိတဘိက္ခုဝတ္ထု	၁၂
၄။	သံယရက္ခိတဘာဂိနေယျထွေရဝတ္ထု	၁၃
၅။	စိတ္တဟတ္ထထွေရဝတ္ထု	၁၇
၆။	ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု	၂၄
၇။	ပူတိဂတ္တတိဿထွေရဝတ္ထု	၂၆
၈။	နန္ဒဂေါပါလကဝတ္ထု	၃၀
၉။	သောရေယျထွေရဝတ္ထု	၃၀

၄။ပုပ္ဖဝဂ်

၁။	ပထဝီကထာပသုတပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု	၃၂
၂။	မရိစိကမ္မဋ္ဌာနိကထွေရဝတ္ထု	၃၃
၃။	ဝိဋေဇျဘဝတ္ထု	၃၅
၄။	ပတိပူဇိကကုမာရိဝတ္ထု	၅၁
၅။	မစ္ဆရိယကောသိယဒေဝဋ္ဌိဝတ္ထု	၅၆
၆။	ပါဂေယျကာဇိဝကဝတ္ထု	၆၁

မာတိကာ

	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇။	ဆတ္တပါဏိဥပါသကဝတ္ထု	၆၃
၈။	ဝိသာခါဝတ္ထု	၆၄
၉။	အာနန္ဒထွေရပဉ္စဝတ္ထု	၇၃
၁၀။	မဟာကဿပထွေရပိဏ္ဍပါတဒိန္နဝတ္ထု	၈၄
၁၁။	ဂေါဓိကထွေရပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု	၉၂
၁၂။	ဂရဟဒိန္နဝတ္ထု	၁၀၆

၅။ဗာလဝဂ်

၁။	အညတရပုရိသဝတ္ထု	၁၀၉
၂။	မဟာကဿပထွေရသဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္ထု	၁၁၇
၃။	အာနန္ဒသေဋ္ဌိဝတ္ထု	၁၂၁
၄။	ဂဏ္ဍိဘောဒကစောရဝတ္ထု	၁၂၃
၅။	ဥဒါယိထွေရဝတ္ထု	၁၂၃
၆။	တိသမတ္တပါဝေယျကဘိက္ခုဝတ္ထု	၁၂၄
၇။	သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋိဝတ္ထု	၁၂၆
၈။	ကဿကဝတ္ထု	၁၂၉
၉။	သုမနမာလာကာရဝတ္ထု	၁၃၀
၁၀။	ဥပ္ပလဝဏ္ဏထွေရိဝတ္ထု	၁၃၁
၁၁။	ဇမ္ဗူကထွေရဝတ္ထု	၁၃၃

c

မာတိကာ

စာကြောင်းစာရာ

စာမျက်နှာ

၁၂။	အဟိပေတဝတ္ထု	၁၃၅
၁၃။	သဋ္ဌိကူဋပေတဝတ္ထု	၁၄၀
၁၄။	စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု	၁၄၃
၁၅။	ဝနဝါသီတိဿသယမဏောရဝတ္ထု	၁၄၅

၆။ပဏ္ဍိတဝဂ်

၁။	ရာဇတ္ထေရဝတ္ထု	၁၄၈
၂။	အဿင်္ဂိပုနဗ္ဗသုကဝတ္ထု	၁၅၁
၃။	ဆန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု	၁၅၂
၄။	မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု	၁၅၂
၅။	ပဏ္ဍိတသာမဏောရဝတ္ထု	၁၅၆
၆။	လက္ခဏကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု	၁၅၇
၇။	ကာဏမာတုဝတ္ထု	၁၅၇
၈။	ပဗ္ဗသတဘိက္ခုဝတ္ထု	၁၅၈
၉။	ဓမ္မိကတ္ထေရဝတ္ထု	၁၆၂
၁၀။	ဓမ္မဿဝနဝတ္ထု	၁၆၃
၁၁။	ပဗ္ဗသတအာဂန္တုကဘိက္ခုဝတ္ထု	၁၆၅

၇။အရဟန္တဝဂ်

၁။	ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထု	၁၆၇
၂။	မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု	၁၆၈

မာတိကာ

	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၃။	ဗေလဌသီသတ္တေရဝတ္ထု	၁၆၉
၄။	အနုရုဒ္ဓတ္တေရဝတ္ထု	၁၇၀
၅။	မဟာကမ္ဘာယနတ္တေရဝတ္ထု	၁၇၁
၆။	သာရိပုတ္တတ္တေရဝတ္ထု	၁၇၂
၇။	ကောသမ္ဘိဝါသီတိဿသာယမဏေရဝတ္ထု	၁၇၅
၈။	သာရိပုတ္တတ္တေရဝတ္ထု	၁၇၅
၉။	ခဒိရဝနိယရေဝတတ္တေရဝတ္ထု	၁၇၆
၁၀။	အညတရက္ကတ္ထိဝတ္ထု	၁၇၈

၈။သဟဿဝဂ်

၁။	တမ္ပဒါဋိကစောရယာတကဝတ္ထု	၁၇၈
၂။	ဗဟိယဒါရုစီရိယတ္တေရဝတ္ထု	၁၈၀
၃။	ကုဏ္ဍလကေသိတ္တေရိဝတ္ထု	၁၈၁
၄။	အနတ္ထပုစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၁၈၅
၅။	သာရိပုတ္တတ္တေရဿ မာတုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၁၈၈
၆။	သာရိပုတ္တတ္တေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထု	၁၈၈
၇။	သာရိပုတ္တတ္တေရဿသဟာယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၁၈၈
၈။	အာယုဝမနကုမာရဝတ္ထု	၁၈၉
၉။	သံကိစ္စသာမဏေရဝတ္ထု	၁၉၁

	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၀။	ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု	၁၉၁
၁၁။	သပ္ပဒါသတ္ထေရဝတ္ထု	၁၉၂
၁၂။	ပဋ္ဌာစာရာထေရီဝတ္ထု	၁၉၃
၁၃။	ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု	၁၉၅
၁၄။	ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရီဝတ္ထု	၁၉၅

ဣပါပဝဂ်

၁။	စူဠေကသာဋကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၁၉၆
၂။	သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထု	၁၉၈
၃။	လာဇဒေဝဓိတာဝတ္ထု	၂၀၀
၄။	အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိဝတ္ထု	၂၀၀
၅။	အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု	၂၀၂
၆။	ဝိဋ္ဌာလပါဒကသေဋ္ဌိဝတ္ထု	၂၀၃
၇။	မဟာနေဝါဏီဝတ္ထု	၂၀၄
၈။	ကုတ္တုဋမိတ္တနေသာဒဝတ္ထု	၂၀၅
၉။	ကောကသုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု	၂၀၆
၁၀။	မဏိကာရကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု	၂၀၈
၁၁။	တယောဇနဝတ္ထု	၂၀၉
၁၂။	သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထု	၂၀၉

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၁၀။ ဒဏ္ဍဝဂ်

၁။ ဆဇ္ဇိယဘိက္ခုဝတ္ထု	၂၁၀
၂။ ဆဇ္ဇိယဘိက္ခုဝတ္ထု	၂၁၀
၃။ သမ္ပဟုလကုမာရကဝတ္ထု	၂၁၁
၄။ ကောဏ္ဍဓာနထွေရဝတ္ထု	၂၁၂
၅။ ဥပေါသထိကဏ္ဍိနိဝတ္ထု	၂၁၂
၆။ အဇဂရပေတဝတ္ထု	၂၁၂
၇။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနထွေရဝတ္ထု	၂၁၃
၈။ ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု	၂၁၄
၉။ သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု	၂၂၀
၁၀။ ပိလောတိကတိဿထွေရဝတ္ထု	၂၂၂
၁၁။ သုခသာမဏေရဝတ္ထု	၂၂၄

၃-စိတ္တဝဂ်
၁။ ဖေယံယဇ္ဇောရုတ္တု

စာလိကာယ။ ။ စလတိ စလမာနော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိတိ
စာလိကာ။ ° [စလ+ဏ္ဍု+အာ]

ယာဝ အာဂစ္ဆတိ။ ။ “ဝတ္ထမာနာ” ဟူသောယောဂ
ဝိဘာဂဖြင့် အနာဂတ်အနက်၌ ယာဝအာယဉ် ဝတ္ထမာန်သက်၊
[ရူပသိဒ္ဓိအလို သုတ်ရင်းဖြင့် ဥပစာရပစ္စုပ္ပန်အနက်၌သက် ° ၊]

ဧကကော။ ။ ဧတိ ပဝတ္ထတိတိ ဧကော၊ ဧကောယေဝ
ဧကကော။ [ဣ-ဂတိယံ+ဏ္ဍု၊ ဧက+ သွတ္တ၌ က။]

အညော။ ။ န ဉာယတေတိ အညော။ [န+ဉာ+အာ]

ဖန္ဒနံ။ ။ ဖန္ဒတိတိ ဖန္ဒနံ။ (ဖန္ဒတိ သီလေနာတိ ဖန္ဒနံ ၅)
[ဖဒိ၊ ကိစ္ဆိစလနေ+ယု၊ ယုကိုအန။ ကွစိဓာတု(သို့)နိဂ္ဂဟိတဉ္စဖြင့်
နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ ၆]

စပလံ။ ။ စုပတိ ဧကတ္ထ န တိဋ္ဌတိတိ စပလံ။ [စုပ+ကလ၊
ဥကိုအ-ပြု။ ? စပ+အလ] စပံ+လာတိတိ ဝါ စပလံ။ [စပ+
လာ+အ။ °

၁-တံ. ၄-၃, ၂၅၈။	၂-နိတိသုတ္တ-၂၆၉၊ ဝိစော-၂၀၉။
၃-ရူ-၂၅၉၊ ဝိစော-၂၁၀။	၄-မောဂ်. ၇, ၁၄။
၅-ရူ-၃၆၆။	၆-ရူ-၃၆၆။
၇-မောဂ်. ၇, ၁၈၄။	၈-ထောမ၊ ၄. ပြု-၂၅၃။

J

ဒုတိယဆင့်

စိတ္တံ။ ။ အာရမ္မဏံ ဝိနောတိတိ စိတ္တံ၊ စိန္တေန္တိ ဧတေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မောတိ ဝါ စိတ္တံ၊ စိန္တနံ ဝါ စိတ္တံ။ [စိန္တ+တ၊ ဂုပါဒိနဂ္ဂဖြင့် ဓာတွန်နန္တကို ချေ။ တ ဒွေဘော်လာ၊ (တစ်နည်း) ကွစိဓာတုဖြင့် န ကို နိဂ္ဂဟိတိပြု။ ၁]

အတ္တနော သန္တာနံ စိနောတိတိ စိတ္တံ။ ။ (လောကီကုအကုစိတ်၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေးကြည် ကြိယာစိတ်)။ ကမ္မကိလေသေဟိ စိယတေတိ စိတ္တံ၊ (ဝိပါကံစိတ်)။ [စိ+တ။]

စိတ္တံ (ဆန်းကျယ်သော အလုပ်ကို) ကရောတိတိ စိတ္တံ၊ (ဤ နည်းနှင့် ရှေ့ဆုံးနည်းအလို စိတ်အားလုံးရ)။ [စိတ္တကရဏ ဟုဆို လိုလျက် ကရဏကို ချေ။] ၂

ဒုရက္ခံ။ ။ ဒုက္ခေန ရက္ခိတဗ္ဗန္တိ ဒုရက္ခံ။ [ဒု+ရက္ခ+ခ။] ၃ ဥကို ဝိယပြု။

ဒုန္နိဝါရယံ။ ။ ဒုက္ခေန နိဝါရိယတေတိ ဒုန္နိဝါရယံ။ [ဒု+နိ ဝရ+ဝုရာဒိဏယ+ဏျ/ခ။] ၄

ဥဇ္ဈံ။ ။ အရတိ အကုဋိလဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ ဥဇ္ဈံ [အရ+ဇ္ဈ ရကို ဥပြု] ၅ အဇတိ ပဝတ္တတိတိ ဥဇ္ဈံ [အဇ+ဥ] ၆

မေဓာဝီ။ ။ အသနိဝိယ သိလုစ္စယေ ကိလေသေ မေဓတိ တိသတိတိ မေဓာ။ ၆

၁-ရွ-၃၇၃၊ ၄၁၁။
၃-ရွ-၃၇၃၊ ၄၅၂-၅၅၅-၆။
၅-ဓာနိဒီ-၇၀၈။

၂-အဘိဋ္ဌ-၁ ၊ နိဘာ-၂ ၊ ၅၇-၆၃။
၄-မောဂ်-၇-၄၅။
၆-နိတိဓာတု-၁၀၉။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

မေတေ ဝါ သိရိယာ သီလာဒီဟိ စ သပ္ပရိသဓမ္မေဟိ သဟ
 ဂစ္ဆတိ န ဧကိကာ ဟုတ္တာ တိဋ္ဌတိတိ မေဓ။ | မေဓ+ အ+အာ | °
 သုခုမမ္ပိ အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ခိပ္ပမေဝ မေတိစ ဓာရေတိဓာတိ မေဓ။
 [မေဓာတ်, ဓာဓာတ်, ဤသို့တစ်ပုဒ်တည်းကို ဓာတ်(၂)မျိုး ယူရာ၌
 မစ္ဆယုဂလဓာတ်ဟုမှတ်ပါ။] မေဓာ+အဿ အတ္ထိတိ မေဓာဝိ။
 မေဓောတုဝသာဓေဝ, မေ ဓာ ဓာတူဟိ စ ခိဉ္စာ။
 မေဓာသဒ္ဓဿ နိပ္ပတ္တိံ, မေဓာဝိ သမုဒီရယေ။ °

ဥသုကာရော။။ ကုသတိ အာကာသတော ဂစ္ဆတိတိ ဥသု။
 [ကုသ+ဂမနေ ဥ၊ "ကုသု"ဟု ဆိုလိုလျက် ကုကို ဥပြု။] ဥသတိ
 ဒါဟံ ကရောတိတိ ဝါ ဥသု[ဥသ+ဒါဟေ ဥ။] ဥသု+ ကရောတိ
 တိ ဥသုကာရော။

တေဇနံ။ ။ တေဇိယတေ(လေးသမားသည် ထက်အောင်ပြု
 အပ်၏)ကုတိ တေဇနံ။ | တိဇ+သိတေ+ယု။ | °
 တဇ္ဇေတိ ဧတေနာတိ ဝါ တေဇနံ၊ | တဇ္ဇ+ယု ဇကိုချေ၊ တ၏
 အကို ဧပြု။ | °

မှတ်ချက်။ ။ (က)တို့ ကုဿာသော တေဇံ ကရောတိ(ခ)
 တဉ္စ တဇ္ဇေတိ၊ တဿာ တေဇနန္တိ ဝုစ္ဆတိ။ (မ-၄-၃, ၂၃၆) (က)
 အဖွင့်၌ "ဓာတ်နက်ကံထား, ဖွင့်တုံငြား, မှတ်သားကမ္မသာနေ"

၁-နိတိဓာတု- ၁၀၉။
 ၃-မောင်- ၇၊ ၅။

၂-ဓာန်ဇီ- ၂၇၂။
 ၄-မဋ္ဌ- ၃, ၂၃၆။

အရကမ္မသာဓ်ပြုသည်။ (ခ)အဖွင့်ကိုကြည့်၍ သူတစ်ပါးကို ခြိမ်းခြောက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကရုဏာသာဓနပြုသည်။

ဝါရီဇော။ ။ဝါရယတိ နိန္နောနတံ ပိပါသံ ဝါတိ ဝါရီ၊ ဝရ နိသေဓေ+ဏိ၊ နပုံ။ ဝါရေန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ ဝါရီ၊ ဝရ+ဣဏိ။ ။ ဝါရီမှိ+ဇံတော ဝါရီဇော။

ထလေ။ ။ထလတိ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ထလံ၊ ထလ+ဌာနေ +အ၊ တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ ထလံ။ ။ဌာ+အလ ဌကိုထပြု။ ။

ဩကမောကတော။ ။ဥစယတိ သမဝါယဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ ဩကံ၊ ဥစတိတိ ဩကော။ ။ဥစ+သမဝါယေ+ဣ။ ။
အဝတိ၊ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဩကံ၊ အဝ+ ဣ။ အဝကို ဩပြု။ ။ ဥဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ ဝေဒနာဒီပိ သဒ္ဓိံ သမဝေတိတိ ဝါ ဩကော။ ။ဥ+ဂမု+က္ခိ၊ ဥကိုဩ၊ ဂကိုကပြု။ ။ ။ ဥစ္စတိ ဧတေန ဧတ္ထာတိ ဝါ ဩကော။

ဩကသင်္ခါတံ ဩကံ ဩကမောကံ။ ။ဩကံ+စ+တံ+ဩကံစာ တိ ဩကမောကံဟု ဂရုကပိဋိဟံပြု။

မာရဓေယျံ။ ။မာရေတိတိ မာရော၊ မရ+ဣ။ ။ဇိယတိ တိဋ္ဌတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ ဓေယျံ။ ။မာ+ဣ။ မာ၏ အာကို ။

၁-ဓာနိဋီ-၆၆၁၊ မောင်-၇၊ ၁၀။	၂-သူစိ-၂၄၆။
၃-ပါပိယော-၃၆၀။	၄-ရူ-၃၇၅။
၅-သံဋ-၃၊ ၁၆၈၊ သံဋီ-၂၊ ၂၀၉၊ ၄၀၈။	၆-နိတိဓာတု- ၂၂၃။
၇-ဓာနိဋီ-၄၂။	၈-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၈၀။

ကွစိဓာတုဖြင့် ဧပြု။ မာရဿ+ဓေယျံ မာရဓေယျံ။ ၁

ဓိယတိ ဌပယတိတိ ဓေယျံ။ မာရေန+ဓေယျံ မာရဓေယျံ။ ၂

ပဟာတဝေ။ ။ပဟိယံဿတေ ပဟာတဝေ။ ပ+ဟာ+
တဝေ။ စတုတ္ထိကျေ။ (တစ်နည်း) ပလဟတိတိ ပဟာတဝေ။ ၃

(တစ်နည်း) ပဟိယတေတိ ပဟာတဝေ။ ပ+ဟာ+တဗ္ဗပစ္စည်း
၏ အရဟအနက် တဝေပစ္စည်း။ နောက်နည်းဖွင့်အလို။ ၄

(တစ်နည်း) ပဟာတုန္တိ ပဟာတဝေ။ ၅

ပဟာတုံဟုဖွင့်သောပထမနည်းအလို ကတ္တားအနက်၊ ဘော
အနက်၊ သမ္ပဒါန်အနက်၌ ကုစ္ဆတ္ထေသုသမာနကတ္တုကေသု
တဝေတုံဝါဖြင့် တဝေပစ္စည်းသက်။ ၆

ပဟာတဗ္ဗဟုဖွင့်သောပုတိယနည်းအလို တဗ္ဗပစ္စည်း၏ ကံ
အနက်၌ ထိုသုတ် 'ဝါ'သဒ္ဓါဖြင့်သက်။ ၆

တဒတ္ထေ နာဂတေ ဘာဝေ၊ တာယေ တုံ တျာဒယောတယော
စတုတ္ထိယာ တဒန္တေဟိ၊ မောဂလ္လာနမိ လောပဟာ။

ကစ္စာယနေဝ နျာသေဝ၊ သဗ္ဗကာလေသု ကတ္တရိ
ကိတ္တညတ္တာ တဝေတုဉ္စ၊ ဒွေ ဟောန္တိတိ ပဟိယတေ။ (ဘောဝိန္ဒာ)

တဝေတုံ တုန တွာနတွာ၊ ဘာဝေ ကတ္တရိ ကမ္မနိ
ဗျာကရဏေသု ဘာဝေဝ၊ တွာဒယော နိယမန္တိ တေ။ ? (ဇာလိနိ)

၁-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၈၀။

၂-ဋီ-၂၆၂။

၃-ဘောဝိန္ဒာ-၃၇၃-၄။

၄-သဗ္ဗေ-၃၊ ၇၉။

၅-ဝိ-သုတ်နက်-၄၂၈။

၆-မောဂနိ-၂-၂၃၃၊ စလင်းဂံ-၂-၆၉၅။

၇-ဇာလိနိ။

၂-အညတရဉ်ကျဉ်စူ

ဒွတ္တိသာကာရေ။။ဒွိဟိ+အဓိကာ တိသံ ဒွတ္တိသံ၊(တစ်နည်း) ဒွေ ဝ+တိသံဝ ဒွတ္တိသံ။ °

အာကရိယန္တိ ဒိဿန္တိ ဧတ္ထ ဓာတုယောတိ အာကာရာ၊ ၂ (ကောဋ္ဌာသအနက်) အာကရိယန္တိ ပကာသီယန္တိတိဝါ အာကာရာ၊ (အခြင်းအရာအနက်) ? [အာ+ကရ+ဏ] ဒွတ္တိသံ+ အာကာရာ ယဿာတိ ဒွတ္တိ သာကာရံ (ကမ္မဋ္ဌာနံ)

သဇ္ဈာယံ။ ။သံ+ဈေ+အ ဧကိုအာယပြု တဒဓိနာဒိနိဟူသော မောင်သုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို လပြု။ ? (ဝါ)သု+အဓိ+ဏ္ဏ+ဏ။

အတ္တဘာဝေ။ ။အာဟိတော အဟံ မာနော ဧတ္ထာတိ အတ္တာ၊ ၂ (“အာဓိယတိ ဧတ္ထာတိ အတ္တာ” ဟုပြုလိုရင်း) [အာ+ဓာ +တ။] အတန္တိ သတတံ ဂစ္ဆန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ အတ္တာ။ ၆

ဘဝါဘဝံ ဓာရေန္တော ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာဒိဘေဒံ အနေကဝိဟိတံ သံသာရဒုက္ခံ အတတိ သတတံ ဂစ္ဆတိတိ အတ္တာ။ [အတ+တ] ?

သုခဒုက္ခံ အဒတိ ဘက္ခတိတိ အတ္တာ၊ [အဒ+တ] ဇာတိ ဇရာမရဏာဒိဟိ သံသာရဒုက္ခေဟိ အဒိယတေ ဘက္ခိယတေတိ အတ္တာ။ °

၁-ရ-၂၄၈။	၂-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၄၄၅။
၃-မူလ-၂၊ ၁၂၆။	၄-နိဒ္ဒိ- ၄၀၂။
၅-ဒိဋ္ဌိ-၃၊ ၁၆၀၊ မဋိ-၁၊ ၃၅၀။	၆-ဓာန်ဋီ- ၉၂။
၇-နိတိဓာတု-၄၈။	၈-ကစ္စည်း-၆၂။

ဘဝတိ ဥပ္ပလူတိ (န ပရပရိကပ္ပိတော ဝိယ နိစ္စော)တိ ဘာဝေါ၊
အတ္တာ ဧဝ ဘာဝေါ အတ္တဘာဝေါ |ဝိသေသနုတ္တရပဒကမ္မဓာရံ၊
“အတ္တာ စ သော ဘာဝေါဇာတိ” ဟု ဂရုကပြု။^၁

(တစ်နည်း)အတ္တာတိ+ဘာဝေါ အတ္တဘာဝေါ။^၁

အတ္တာတိ ဘဝတိ ဧတ္ထ(အဘိဓာနံ, ဝိတ္တဉ္စာ)တိ အတ္တဘာဝေါ။
|ဓာန်ဋီဋ္ဌိ အပါဒါနသာဓနပြု။^၂ အတ္တဘာဝအရ ရုပ်ခန္ဓာ၊
(တစ်နည်း)ခန္ဓာငါးပါးရ၏။^၃

ခယဝယံ။ ။ခယနံ ခယော၊ ဝယနံ ဝယော၊^၄ ခယော စ
ဝယော စ ခယဝယံ။(အညောညပဋိပက္ခဒွန်)

ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ။ ။နိဂ္ဂယုတေတိ နိဂ္ဂဟံ။ ဒုက္ခေန+နိဂ္ဂဟံ
ဒုန္နိဂ္ဂဟံ။ |ဒု+နိ+ဂဟ+ခ။^၅

လဟုနော။ ။လံယတိ ပဝတ္တတိ လဟုဘာဝေနာတိ
လဟု။ |လံယ+ဥ ယကို ဟပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။^၆

ယတ္ထကာမနိပါတိနော။ ။ကာမိယတေတိ ကာမော(အလိုရှိ
အပ်သောဇာရုံ) ? ယတ္ထ ယတ္ထ ကာမော ယတ္ထကာမံ (ဝိစ္ဆတ္ထ
အဗျယ်ဘော)၊ နိပတတိ သီလေနာတိ နိပါတိ၊ ယတ္ထကာမံ+
နိပါတိ ယတ္ထကာမနိပါတိ။^၇

၁-အနုဋီ-၁, ၁၄၅။

၃-အဘိဋ္ဌ-၁, ၃၄၆။

၅-ရူ-၃၅၂၊ ၅၅၂-၅၆၆။

၇-သုစိ။

၂-ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၆-၃၆၇။

၄-ကစ္ဆည်း။

၆-ဓာန်ဋီ- ၄၀၊ သုစိ။

၈-၅၅၂-၅၆၈။

ဒမထော။ ။ဒမနံ ဒမထော၊ ။ [ဒမု+ထ]။

သာဓု။ ။သာတ္ထပရတ္ထံ သာဓေတီတိ သာဓု ။ [သာဓ+ဥ]။

ဒန္တံ။ ။ဒမီယတေတိ ဒန္တံ၊ ။ [ဓာတ်အရ မဂ်လေးပါး]

သုခါဝဟံ။ ။သုခယတီတိ သုခံ၊ [သုခ+အ]၊ သုဋ္ဌ+ဒုက္ခံ ခါဒတီ
ဘိဝါ သုခံ၊ [သု+ခါဒ+က္ခိ] သုဋ္ဌ+ဒုက္ခံ ခနတီတိဝါ သုခံ၊ [သု+ခန+
က္ခိ] ။ သုကရံ ခံ (ဩကာသဒါနံ) ဧတဿာတိ သုခံ၊ ။
ဒဟံဟတီတိ အာဝဟံ၊ သုခံ+အာဝဟံ သုခါဝဟံ။ ။^၆

သပ္ပိယဘောဇနံ။ ။သံ သုန္တရံ ပဏီတဉ္စ ဟုတ္တံ အယတီ
ပဝတ္တတိ သပ္ပိယံ၊ [သံ+ပ+ဏ+ဏ]။ ဘုဇ္ဇတေတိ ဘောဇနံ၊
သပ္ပိယံ (သုခဿ ဟိတံ၊ တေသံ တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝါ အနုရူပံ)
ဘောဇနံ သပ္ပိယဘောဇနံ။ ။

ကတိပါပောနေဝ။ ။ကတိပယ+အပောန+ဧဝ ။

ကတိပယာနိ+အဟာနိ ကတိပါဟံ၊ [“ကတိပယာဟ”ဟု
ဆိုလိုလျက် ယကိုချေ] ကတိပယသဒ္ဓါ အပ္ပကအနက်ဟော၊
သင်္ချာပတိရူပကသဒ္ဓါ။ ။^{၁၀}

၁-ရ-၆၅၃၊ ၄. ခြေမြှ-၂၆၈။
၃-ရ-၆၁၈။
၅-နိတိဓာတု-၁၁၃။
၇-မဏိ-၂၊ ၄၃၅။
၉-ပါမြန်ဓာန်-၅။

၂-ဓာန်ဋီ- ၃၃၃။
၄-နိတိဓာတု ၃၉၆။
၆-၄. ခြေမြှ-၂၇၄။
၈-မဏိ-၂၊ ၄၃၅။
၁၀-မဓုဋီ။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

ကတိပါဟေနေဝ-အနည်းငယ်သောရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ (ဝါ) နှစ်ရက်သုံးရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ (ဝါ)လေးငါးရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ (ဝါ)တစ်ရက်နှစ်ရက်ဖြင့်သာလျှင် ဟု ပေး။ |နောက်သုံးနည်းကား ကေစိဝါဒတည်း| °

(တစ်နည်း) ကတိပိ+အဟေန+ဧဝ၊ ၂ ကတိပိ+အဟာနိ ကတိပါဟံ၊ |ကတိပိသဒ္ဓါ အနည်းငယ်အနက်ဟော| °

အရဟတ္တံ။ ။ကိလေသေဟိ အာရကာ အရဟာ၊ |အာရ ကာမှ အာကို ရဿပြု။ ကကို ဟံပြု။ အရေ အဟာနိတိ ဝါ အရဟံ၊ |အရ+ဟန+က္ကိ။ အရယော အဟာနိတိ ဝါ အရဟံ |အရိ+ဟန+က္ကိ။ ပူဇာဝိသေသံ အရဟတိတိ ဝါ အရဟံ၊ |အရ ဟန္တ+သိ။ °

ရဟိတဗ္ဗာ ဝရိစ္စဇိတဗ္ဗာ ပရိဟာတဗ္ဗာတိ ရဟာ၊(အကု)။ န သန္တိ ဧတဿ ရဟာတိ အရဟံ။ |အရဟောဟူလို့လျက် သြကိုအ ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ နတ္ထိ+ရဟော ယဿာတိ အရဟံ |န+ရဟ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ °

ဒီကာသဝေဟိ သေက္ခေဟိ ကလျာဏပုထုဂ္ဂနေဟိစ န ရဟိ တဗ္ဗာ န ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာတိ အရဟံ။ နတ္ထိ ဧတဿ ရဟော ဂမနံ ဂတိသု ပစ္စာဇာတိတိဝါ အရဟံ။ ° အရဟတော+ဘာဝေါ အရဟတ္တံ၊ |အရဟန္တတ္ထံမှ နှုတ်ချေ။|

၁-မရဋီ။ ၂-ဝိသုဓာန်။
၃-ပါရာဘာ-၂၊ ၁၀၂။ ၄-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၂၂၆၊ မဋီ၂၊
၂၄၆။ သာရတ္ထဋီ-၁၊ ၂၂၇၊ နိတိဓာတု၊ ၃၆၂။

မဂ္ဂဖလသုခေန။ ။ပထိကေဟိ မဂ္ဂတေ နိတ္တိဏံ ကရိယတေ တိ မဂ္ဂေါ။ [မဂ္ဂ+ဏ] ပထိကေဟိ မဂ္ဂိယတေတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ [မဂ္ဂ+ဂဝေသနေ+အ] မံ သိဝံ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ [မ+ဂမု+ကိ]။

မဂ္ဂန္တိ သတ္တာ ဧတေန မဂ္ဂစိတ္တေနာတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ [မဂ္ဂ+ဏ၊၇ ကို ဂပြု။] သိဝံ မဂ္ဂိယတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ [မဂ္ဂ သပ္ပနအနက်]။ နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိယတေ အဿာတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ ။

ကိလေသေဟိ မဂ္ဂန္တိ သုဂ္ဂန္တိ ဝိနေယျာ ဧတသ္မာတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိယတိ ဂဝေသိယတိ ဧတ္တာတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ သိဝံ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ ဧတ္တာတိ မဂ္ဂေါ။ ။

သိဝံ နိဗ္ဗာနံ ဂမေတိ ဧတ္တာတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂနံ ဂမနံ မဂ္ဂေါ။ မဂ္ဂေါ အသ္မိ အတ္ထိတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ ကိလေသေ မာရေန္တော ဂစ္ဆတိတိ ဝါ မဂ္ဂေါ။ ။

ဖလတိ ဟေတုတော နိပ္ပဇ္ဇတိတိ ဖလံ။ [ဖလ နိပ္ပတ္တိယံ+အ]။ မဂ္ဂေန ဖလိယတေ နိပ္ပဇ္ဇာပိယတေတိ ဝါ ဖလံ။ မံ နိပ္ပလဝစနံ လုနာတိ ဆိန္ဒတိ ဧတေန ဧတ္ထ ဝါ တိ ဖလံ [ဖ+လူ+အ]။ ။

ရာဂါဒိမလံ ဖလတိ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာနသတ္တိဝသေန ဆိန္ဒတိ အဿာတိ ဝါ ဖလံ။ ရာဂါဒိမလံ ဖလတိ ဆိန္ဒတိ ဧတသ္မာတိဝါ ဖလံ။ ရာဂါဒိမလဿ ဖလနံ ဆိန္ဒနံ ဖလော၊ ဖလော ဧတသ္မိ အတ္ထိတိ ဝါ ဖလံ။ [ဖလ+ဏ] ။

၁-ဓာန်ဋီ-၁၉၀၊ သူစိ။ ၂-ဝိဂ္ဂဟနယ။
၃-ဝိဂ္ဂဟနယ။ ၄-ဝိဂ္ဂဟနယ။

မဂ္ဂဿ+ဖလံ မဂ္ဂဖလံ၊ မဂ္ဂဖလေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ မဂ္ဂဖလ
သုခံ။ [မဂ္ဂဖလသုခေန ဝိတိနာမေန္တောအရ အရဟတ္တဖလသမာ
ပတ်ဝိထိချ။]

ပဉ္စ။ ။ပုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ပဉ္စော၊ [ပုစ္ဆ+အ ခကို ဥပြု ဆကို
ဟ၊ ဥကို အပြု။]° ပဉ္စိယတိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိယတိ သောတိ ပဉ္စော၊
[ပဉ္စ+ ပုစ္ဆာယံ ဣစ္ဆာယံ ဝါ+အ] ၂

အနုပါဒိသေသာယ။ ။ဥပါဒိယတိ ကာမုပါဒါဒိဟိတိ ဥပါဒိ၊
(ခန္ဓာငါးပါး) တဏှာဒိဟိ ဖလဘာဝေန ဥပါဒိယတိတိ ဥပါဒိ၊
[ဥပ+အာ+ဒါ+ဣ] သိဿတိ အဝသိဿတိတိ သေသော၊
[သိသ+ဣ] ဥပါဒိယေဝ+သေသော ဥပါဒိသေသော၊ (ဝိသေသ
နုတ္တရပဒ) ၃

နတ္ထိ ဥပါဒိသေသော ဧတ္ထာတိ အနုပါဒိသေသာ။ ၄

နိဗ္ဗာနဓာတုယာ။ ။သဗ္ဗဝဋ္ဋုဒုက္ခေဟိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ
ဝါ နိက္ခန္တော ဟုတွာ သဗ္ဗဝဋ္ဋုဒုက္ခေ သဗ္ဗကိလေသေ ဝါ ဗာဓတိ
ဟိသတိတိ နိဗ္ဗာနံ၊ [နိ+ဗာဓ+ယု၊ ခကို ဗပြု။] ၅ သဗ္ဗဝဋ္ဋုဒုက္ခေ
သဗ္ဗကိလေသေ နိဝုဏာတိ သံဝုဏာတိ နိဗ္ဗာနံ၊ [နိ+ဝု+ယု
ဝကိုဗပြု။ ဥကို အာ၊ ဣကို ဗပြု။] သဗ္ဗဝဋ္ဋုဒုက္ခေ သဗ္ဗကိလေသေ
ဝါ နိဝါရေတိတိ နိဗ္ဗာနံ၊ [နိ+ဝရ+ယု ဝကို ဗ၊ ရကို ဗပြု။] ၆

၁-ဓာန်ဋီ- ၁၁၅။
၃-ဝိဘာဝိနိ- ၂၁၆။
၅-ဓမ္မဋီ- ၃၄။

၂-သုစိ။
၄-ဣတိဋ္ဌ-၁၅၇၊ ပဋိသံဋ္ဌ-၁၊ ၂၉၀-၁။
၆-ဓမ္မဋီ- ၃၈။

နိဗ္ဗာတိ ဧတေန ရာဂဂ္ဂိဏာဒိကောတိ နိဗ္ဗာနံ၊ [နိ+ဝါ+ယု] (ဝါ) ဘဝါဘဝံ ဝိနိတိ သံသိဗ္ဗတိတိ ဝါနံ [ဝိ+သံ သိဗ္ဗနေ+ယု] ဝါန တော+နိက္ခန္တိ နိဗ္ဗာနံ၊ (ပဉ္စမိတပျုရိသံ၊ ပဉ္စမိအဗျယိဘော ?) [အခြားနည်းများကို နှာ-၁၉၅၅ ရှု။]

ဝါယန္တိ ဘဝါဘဝံ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ ဝါနံ၊ [ဝါ+ယု] နတ္ထိ+ဝါနံ ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာယန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗာနံ၊ ?

အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတိတိ ဓာတု၊ နိဗ္ဗာနမေဝ+ဓာတု နိဗ္ဗာနဓာတု။

၃-အညတဂ္ဂုဏ္ဍိတဘိက္ခု

သာပတေယျံ။ ။ပတတိ သေဋ္ဌော ဟုတ္တာ ပုရတော ဂစ္ဆတိတိ ပတိ၊ ၁ ပတျတိ ဣဿရော ဘဝတိတိ ဝါ ပတိ၊ ၆ သဿ+ပတိ သပတိ၊ သပတိဿ+ဟိတံ သာပတေယျံ [သပတိ +ဧတေယျံ] ?

ကမ္မန္တံ။ ။ကရိယတေတိ ကမ္မံ၊ ကမ္မမေဝ ကမ္မန္တံ [တတ္ထာဝ ဝုတ္တိကမ္မဓာရဲ။]

တတ္ထာဝဝုတ္တိရုပ်တွက်ပုံ။ ။ကမ္မ+အန္တံ "ဒွိပဒေကမ္မဓာရယော" ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် သမာသံစပ်၊ ကမ္မဓာရဲမူည့်၊ 'နာမာနံ သမာသော'ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် သမာသံမူည့်၊ ပကတိပြု။"

၁-ဝိဘာဝိနိ-၇၅၊ မဏိ-၁၊ ၁၃၇။ ၂-ရ- ၁၉၈။
၃-ပုဂံစစ်၊ နိဒိ- ၂၇၉။ ၄-နိဒိ- ၅၄၃၊ ပဒိ- ၂၄။
၅-ကစ္စည်း-၆၆၉။ ၆-ဓာတွတ္ထ။
၇-ဓာနိဋ- ၄၈၅။ ၈-ရ-၁၉၀၊ ရှုဋီ-၁၄၅၊ ရှုဂံ. ၁-၇၂၆။

တစ်နည်း။ ။ကမ္မတည် တဒမိနာဒိနိ(မောက်-၁. ၄၇) သုတ်
ဖြင့် ° (ယဝမဒနစသောသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့်) ၂ အန္တသဒ္ဓါလာ။
ဤနောက် နည်းအလို ဘာဝမသန္နိ။

သရဏာနိ။ ။သရန္တိ ဟိသန္တိတိ သရဏာနိ။ ၃

တာနိပိ ဂဟေတွာ။ ။သဒ္ဓါ ပညာဝိရတိ စေတနာပြဋ္ဌာန်း
သော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် [သရဏဂုံကိုရည်ရွယ်၍ သဒ္ဓါ
ပညာပြဋ္ဌာန်း၊ ငါးပါးသီလကိုရည်ရွယ်၍ ဝိရတိစေတနာပြဋ္ဌာန်း၊
ပုညကြိယာဝတ္ထု၌သွင်းလျှင် သီလနှင့် ဒိဋ္ဌိဇကမ္မ၌သွင်း]။ ၄

သုဒုဒ္ဓသံ။ ။ဒုက္ခေန ပဿိယတေတိ ဒုဒ္ဓသံ။ ၅ [ဒု+ဒိသ+ခ]
[မောက်အလို ဒိသကို ဒသ်ပြု။ ကစည်းအလို ဒိ၏ဣကို ကွစိဓာတု
ဖြင့် အပြု ခ်အနုဗန်ချေ။] သုဋ္ဌ+ဒုဒ္ဓသံ သုဒုဒ္ဓသံ။

သုနိပုဏံ။ ။နိဿေသံ+ပုဏတိတိ နိပုဏော (သိမ်မွေ့သော
ပုဂ္ဂိုလ်)(နိ+ပုဏ)။ ၆ နိပုဏော ဝိယာတိ နိပုဏံ၊ သုဋ္ဌ+နိပုဏံ
သုနိပုဏံ။ ၇

၄- သံယဂ္ဂုံတအာဂိနယျဝတ္ထု

မာတုဂါမဿ။ ။ပုတ္တံ+မာနေတိတိ မာတာ၊[မာန+ရာတု]°

၁-နိဒိ- ၄၅။

၃-ဒိဋ္ဌ-၁, ၂၀၅-၆။

၅-ရူ-၃၇၃၊ ၄၆၅-၂၇၁။

၇-၄၆၅-၂၇၁။

၂-ဝိဇော-၂၈။

၄-ဒိဋ္ဌ-၁, ၂၀၆၊ သီဋိသစ်-၂, ၁၇၉။

၆-သုစိ၊ ၄၆၅-၂၇၁။

၈-ရူ-၃၇၅။

ပါတိတိ မာတာ[ပါ+တု ပကို မပြု]။^၁ ဂမနံ ဂါမော၊ မာတုယာ
ဂါမော မာတုဂါမော၊ မာတုဂါမော ဝိယ ဂါမော ယဿာတိ
မာတုဂါမော။

မာတာ ဝိယ ဂစ္ဆတိတိ မာတုဂါမော၊ [ဂမု+ဏ] မာတာ ဝိယ
ဂဿတိတိဝါ မာတုဂါမော၊ [ဂဿ+အ]၊ မာတာ ဝိယ ဂါယတိတိ
ဝါ မာတုဂါမော [ဂေ+မ]။^၂

မာတုဂါမဿ ပဟာရံ။ ။ ဤ၌ မာတုဂါမဿကို သမ္ပ
ဒါန်အနက် စတုတ္ထိသက်၊ သမ္မာပဒိယတေ ယဿနှင့် မညီသော
သဒိသုပစာ သမ္ပဒါန်တည်း။^၃

တစ်နည်း။ ။ ဒုတိယာ (ကံ)အနက်၊ သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိ
ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် စတုတ္ထိသက်။^၄

သောတာပနော။ ။ သဝတိ ပေလတိတိ သောတော၊^၅ သဝတိ
နိဗ္ဗာန် အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဂစ္ဆတိတိ သောတော၊ ကိလေ
သေ သဝတိ ဟိံသတိတိ ဝါ သောတော [သု+တ]။ ကိလေသေ
သောသာပေတိတိ ဝါ သောတော၊ [သုသ+ သောသနေ]။^၆

ကိလေသေ သဇတိ ဝိဿဇ္ဇေတိတိ ဝါ သောတော၊ [သဇ+
ဝိဿဇ္ဇနေ]။ ကိလေသေ သရတိ ဟိံသတိတိ ဝါ သောတော၊
[သရ+ဟိံသာယံ]။^၆

၁-သုစိ။

၃-ဘောဒဘာ-၉၆၊ ကဗ်ဘာ. ၁-၃၂၈။

၅-ပါရာဘာ-၂၊ ၁၆၀။

၂-ဓာန်ဋီ- ၂၃၁။

၄-သံဋီ-၁၊ ၁၃၅၊ ဓံဂါနိ-၃။

၆-သုစိ။

သကဝဇ္ဇေ ကိလေသာ ရယော ဇိနန္တော သောဘတိ ပရ
သေနံ ဝိဝိနိတွာ ဇယပါနံ ပိဝန္တော မဟာရာဇာ ဝိယာတိ ဝါ
သောတော။^၁ [သုဘ+သောဘနေ]။^၂

အာပဇ္ဇတိတိ အာပန္နော။ (မဂ္ဂဌသည် မုချ၊ ဖလဌသည်
ကာရဏ) အာပဇ္ဇိတိ ဝါ အာပန္နော။ (ဖလဌသည် မုချ၊
သောတံ+အာပန္နော သောတာပန္နော။

သကဒါဂါမိ။ ။အာဂစ္ဆတိတိ အာဂါမိ၊ [အာ+ဂမု+က္ခိ]
သကိ+အာဂါမိ သကဒါဂါမိ။^၂

ရူပိတွက်။ ။သကဒါဂါမိကို သကိ+အာဂါမိဟုတည် ယဝမဒန
စသောသုတ်ဖြင့် ဒလာ တေသုဂုဗ္ဗိသုတ်ကြီးဖြင့် ဣကို အပြု။^၃

တစ်နည်း။ ။သကိ+အာဂါမိဟုတည် သယေစသုတ်၌ စသဒ္ဓါ
ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်နှင့်တကွ ဣကို အပြု။^၄

တစ်နည်း။ ။သကိ+အာဂါမိဟုတည် မဒါ သရေသုတ်၌
သရေဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို အပြု။^၅

အနာဂါမိ။ ။ပဋိသန္ဓိဝသေန ဣမံ ကာမဓာတုံ န အာဂစ္ဆတိ
တိ အနာဂါမိ။^၆

အရဟတာ။ ။အရဟန္တ+သိ မဟန္တာရဟန္တာနံ ငှာဝါ(မောဂ
၂-၁၅၀)သုတ်ဖြင့် “သိမ္မိ ဂစ္ဆန္တာဒိနံ နန္ဒသဒ္ဓေါ” ဟူသောယောဂဝိဘာဂ

၁-သုစိ။

၃-ရ-၂၀။

၅-ဝိစော-၂၆။

၂-ဝိဘာဝိနိ-၉၇။

၄-ဝိစော-၂၆။

၆-ဝိဘာဝိနိ-၉၈။

ဖြင့် နှုကို အာပြု၊ သိကို ချေ။ ၁

ဥက္ကဏ္ဍိတော။ ။ဥက္ကဏ္ဍံ ဥက္ကဏ္ဍာ၊ [ဥ+ကဋ္ဌ ကိစ္ဆင်္ဂိဝနေ+
အာ၊ ဥက္ကဏ္ဍံ+ဏ္ဍတော ပတ္တော ဥက္ကဏ္ဍိတော။ ၂

ဥစ္စံ+ဂတော ကဏ္ဍော ဧတိဿာတိ ဥက္ကဏ္ဍာ (အထက်၌ဖြစ်
သော လည်ရှိသော မမွေ့လျော်ခြင်း) ဥက္ကဏ္ဍံ+ဏ္ဍတော ဥက္ကဏ္ဍိတော။
(အထက်၌ဖြစ်သော-လည်ရှိသော မမွေ့လျော်ခြင်းသို့ ရောက်နေ
သောသူ)။ ၃

ဥစ္စံ+ ကဏ္ဍော ဥက္ကဏ္ဍော၊ ဥက္ကဏ္ဍော+သဉ္ဇာတော အဿာ
တိ ဥက္ကဏ္ဍိတော၊ ၄ (အထက်၌ဖြစ်သော လည်ပင်းရှိသူ) [ဥက္ကဏ္ဍ
+ဏ္ဍတော၊ သဉ္ဇာတိ တာရကာဒိတိတော(မောက်၊ ၄-၄၅) သုတိဖြင့်
ဏ္ဍတသက်။]

ဥရင်္ဂမံ။ ။ဒုက္ခေန+အရိယတေတိ ဥရံ (ဒုက္ခေန အရတိ
ယန္တိ ဥရံ-ဟု အဝုတ္တကမ္မသာဓနလည်းဆို) ၅ [ဒု+အရ+အာ၊ ဥရံ+
ဂစ္ဆတိတိ ဥရင်္ဂမံ [ဥရ+ဂမု+အာ၊ ဂမုဓာတိ ဗုဒ္ဓိအနက်ကိုဟော၊
အဋ္ဌကထာဖွင့်ကား အဓိပ္ပာယ်ထွ်။ "ဥရင်္ဂမံ-အဝေးအာရုံကို သိနိုင်
သော"ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး။- ဥရမ္ပိ အာရမ္ပဏံ ဝိဇာနနသမတ္ထံ၊
ဗုဒ္ဓါတ္ထော ဟေတ္ထ ဂမနသဇ္ဈေ။- ဓမ္မဋီ-၅၆၊]

ဧကစရံ။။စရတိတိ စရံ (စရ+အာ) ဧကံ ဟုတွာ စရံ ဧကစရံ။ ၆

၁-ဝိစော-၇၅။

၂-သာရတ္ထ-၂၊ ၆၅။

၃-ဝိမတိ-၁၊ ၁၃၃။

၄-ပါရာဘာ-၂၊ ၃၇၇။

၅-ဓာန်ဋီ-၇၀၆။

၆-ဋ္ဌပြု-၂၇၇။

အသရီရံ။ ။သရတိ ဂစ္ဆတိတိ သရီရံ [သရ+ဂတိယံ+ဣရ] သရန္တိ တံ ဟိသန္တိတိ ဝါ သရီရံ (အဝုတ္တကမ္မသာနေ)၊ နတ္ထိ+ သရီရံ ယဿာတိ အသရီရံ။

ဂုဟာသယံ။ ။ဂုဟတိတိ ဂုဟာ၊ [ဂုဟူ သံဝရဏေ+အ+အာ] ဂုဟာယံ+အာသယတိတိ ဂုဟာသယံ။ ။

မာရပန္နနာ။ ။သတ္တေ အနတ္တေ နိယောဇေန္တော မာရေ တိတိ မာရော၊ ? [မရ+ဏာ] ပန္နန္တိ သတ္တေ ဧတေနာတိ ပန္နနံ၊ [ပန္န+ယု]၊ မာရဿ+ပန္နနံ မာရပန္နနံ။ မာရောဝ+ပန္နနံ မာရ ပန္နနံ။ ။

၅-စိတ္တဟစ္စဏေဂုဏ္ဍု

ပုန ဥက္ကဏ္ဍိတွာ (ဝိဗ္ဗမိ)။ ။ဒေါသမူရိ ဒေါမနဿဝေဒနာ။

ပုန ဥက္ကဏ္ဍိတွာ (ပဗ္ဗန္တံ ယာစိ)။ ။ မဟာကုသိုလ် ဉာသမိ။

ယုရယုရာယတိ။ ။သဒ္ဓါဒိနိ ကရောတိ (မောဂ်-၅၊ ၁၀)သုတ် (သို့) "အာယ နာမတော" ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယုရယုရ နောင် ကရောတိအနက်၌ အာယသက်။

နာသာ။ ။နာသန္တိ အပျတ္တသဒ္ဓံ ကရောန္တိ ဧတာယာတိ နာသာ [နာသု သဒ္ဓေ+အ+အာ]။

၁-ဓာန်ဋီ-၁၅၁။
၃-ဒိဋ္ဌ-၁၊ ၁၄၅။
၅-နေတ္ထိဝိ-၈၇။

၂-ဓာန်ဋီ-၆၀၉၊ ၄၂၅-၂၇၉။
၄-နိတိဓာတု- ၁၀၉။
၆-သုစိ။

မုခံ။ ။ မုနန္တိ ဝန္တန္တိ ဧတေနာတိ မုခံ၊ [မု ဝန္တနေ+ခါ] ဟိတသုခံ
မုခတိ ပဝတ္တတိ ဧတေနာတိ ဝါ မုခံ၊ [မုခ ပဝတ္တိယံ+အာ] ၁ ဝါ
ခနတိ ဝိဒါရယတိ အနာဒိကံ အနေနာတိ မုခံ၊ [ခန+ရ၊ မုလော၊
မုခိယတေ ဝိဝရိယတေတိ မုခံ၊ (ဂဠုန်ပျံ-၅၃) မနောဂဏာဒိ။

ဒန္တိ။ ။ ဒါယတိ ဘက္ခံ အနေနာတိ ဒန္တော၊ [ဒါ အဝဇဏှနေ+
အန္တ] ဒသတိ ဘက္ခတိ ဧတေနာတိ ဝါ ဒန္တော၊ [ဒသ+တ၊
ဒံသတိ ဧတေနာတိ ဝါ ဒန္တော၊ [ဒံသ+အန္တ၊ သက္ခိဗျေ။] ၂

ဥဒ္ဓါမာတကသရီရံ။ ။ ဓုမာယတိတိ ဓုမာတာ၊ (ရှူးရှူးဟု
အသံပြုတတ်သော ဖားဖို) ဓုမာတာ ဝိယာတိ ဓုမာတံ၊ ဥဒ္ဓံ ဓုမာတံ
ဥဒ္ဓါမာတံ၊ (သတ္တမိတပျာရိသံ) ဥဒ္ဓါမာတမေဝ ဥဒ္ဓါမာတကံ၊ ၃

ကုစ္ဆိတံ ဥဒ္ဓါမာတံ ဝါ ဥဒ္ဓါမာတကံ၊ ၂ ဥဒ္ဓါမာတကံ+စ+တံ
သရီရံ စာတိ ဥဒ္ဓါမာတကသရီရံ။

သောတာပတ္တိဖလံ။ ။ အာဒိတော ပဇ္ဇနံ ပါပုဏနံ အာပတ္တိ၊
သောတဿ+အာပတ္တိ သောတာပတ္တိ၊ ဖလတိ ဝိပစ္စတိတိ ဖလံ။
သောတာပတ္တိယာ+လဒ္ဓံ+ဖလံ သောတာပတ္တိဖလံ၊ ၆

သောတာပတ္တိယာ+အဓိဂတံ+ဖလံ သောတာပတ္တိဖလံ။ ?
သောတဿ+အာပတ္တိ စေတဿာတိ သောတာပတ္တိ၊ (ပုဂ္ဂိုလ်)
သောတာပတ္တိဿ+ဖလံ သောတာပတ္တိဖလံ။ (အရိယာမဂ်သို့
ရှေးဦးစွာရောက်ခြင်းရှိသူ၏ ဖိုလ်။) ၆

- ၁-ဓာန်ငို- ၂၆၀၊ သူစိ။
- ၃-ဓာန်ငို- ၂၆၁။
- ၅-အဘိဋ္ဌ-၁၊ ၂၄၂။
- ၇-ပဒိ-၇၄။

- ၂-ကောတ္ထုဘ၊
- ၄-နိဘာ-၃၊ ၆၄။
- ၆-ပဋိသံ၊ ၄-၂၇။

အနဝဋ္ဌိတစ်တ္တံဿ။ ။အဝတိဋ္ဌတိတိ အဝဋ္ဌိတံ၊ [အဝ+ဋ္ဌာ
+တ၊] အဝဋ္ဌိတံ+စိတ္တံ အဝဋ္ဌိတစ်တ္တံ၊ နတ္ထိ+အဝဋ္ဌိတစ်တ္တံ
ယဿာတိ အနဝဋ္ဌိတစ်တ္တော။ ၁

သဒ္ဓမ္မံ။ ။အတ္တာနံ ဓာရေန္တေ စတုသု အပါယေသု ဝဋ္ဌ-
ဒုက္ခေသုစ အပတမာနေ ကတော ဓာရေတိတိ ဓမ္မော၊[ဓရ+ရမ္မ၊]
ဓရန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ ဓမ္မော၊ ပစ္စယေဟိ ဓရိယတေတိ ဝါ ဓမ္မော၊ ၂

ကိလေသေ ဓုနာတိတိ ဓမ္မော၊[ဓု+ရမ္မ]၊ ၃ ခံသေတိ ပဋိပဿမ္မေ
တိ မဂ္ဂပဟိနကိလေသဝါသနန္တိ ဓမ္မော၊[ခံသ+ရမ္မ။] ၄

အတ္ထိ သံဝိလူတိတိ သန္တော၊ ကိလေသေ သမေန္တိ ဝူပသမေန္တိ
တိ သန္တော၊ ၅ သန္တော သံဝိလူမာနော၊ ပသတ္ထော၊ သုန္တရော ဝါ
ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။

သတံ အရိယာနံ ဓမ္မော၊ တေသံ ဝါ တဗ္ဘာဝသာဓကော
ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။ ၆

အဝိဇာနတော။ ။ဝိဇာနာတိတိ ဝိဇာနန္တော၊ န+ဝိဇာနန္တော
အဝိဇာနန္တော။

စရိပ္ပဝပသာဒဿ။ ။ပရိပ္ပဝတိတိ ပရိပ္ပဝေါ၊[ပရိ+ပ္ပ+
အ၊] ပသဒနံ ပသာဒေါ၊ [ပ+သဒ+အ၊] ပရိပ္ပဝေါ+ ပသာဒေါ
ယဿာတိ ပရိပ္ပဝပသာဒေါ။ ၇

၁-ဋ္ဌမြ-၂၈၁။

၂-နိတိဓာတု-၃၃၇။

၅-အနဒိ။

၇-ဒိဋိ-၃၊ ၂၃၅။

၂-ရ-၅၈၉၊ နိတိသုတ္တ-၁၁၁၃။

၄-နမက္ကာရဋိ။

၆-ဒိဋိ၊ ၃-၂၃၆။

၈-ဋ္ဌမြ-၂၈၄။

ပညာ။ ။ပဇာနာတိတိ ပညာ၊ ပညာပေတိတိ ဝါ ပညာ၊ ။
ပကာရေဇာနာတိ၊ ပကာရေဟိ ဉာပေတိတိ ဝါ ပညာ၊^၂ ပဇာနာတိ
တောယာတိ ဝါ ပညာ၊^၃ ပညာယတေ တောယာတိ ဝါ ပညာ၊ ။^၄
ပကာရေန ဇနေဟိ ဉာတဗ္ဗာ တုသိတဗ္ဗာတိ ဝါ ပညာ။ [ပ+ဉာ+
က္ခိ၊] ။^၅

အနဝဿုတစိတ္တဿ။ ။အဝဿဝတိတိ အဝဿုတံ၊
အဝဿုယတေတိ ဝါ အဝဿုတံ၊ န+အဝဿုတံ အနဝဿုတံ၊
အနဝဿုတံ+စိတ္တံ ယဿာတိ အနဝဿုတစိတ္တော။ ။^၆

အနန္ဒာဟတစေတသော။ ။အာဟညတေတိ အာဟ
တော၊[အာ+ဟန+တ၊] ပုနပ္ပုနံ+အာဟတော အန္ဒာဟတော၊ န+
အန္ဒာဟတော အနန္ဒာဟတော၊ စေတေတိတိ စေတော၊[စိတ
သဉ္ဇေတနေ+ဏ၊] အနန္ဒာဟတော+စေတော ယဿာတိ အန
န္ဒာဟတစေတော။ ။^၇ စေတောယေဝ စေတသော၊[စေတနောင်
သကတ္ထုဋ္ဌိ ကသက်၊] ။^၈

ပုညပါပပဟိနဿ။ ။ပုနာတိတိ ပုညံ၊[ပု+ပဝနေ+ဏ၊] န
လာ ဣကို ဥ ပြု၊ ခွေဘော်လာ၊^၉ ပုလ္လံ ဇနေတိတိ ပုညံ၊ [ပုလ္လံ+ဏ၊]

၁-အဘိ၊ ၄-၁၊ ၁၆၅။	၂-ထေရဋ္ဌ. ၁၊ ၃၂။
၃-သုတ္တ၊ ၄-၁၊ ၁၃၁။	၄-ဓာန်ဋီ-၁၅၂။
၅-နိသာဋီ-၇၇။	၆-၄ပြု-၂၈၅။
၇-၄ပြု-၂၈၆။	၈-မောင်ပံ၊ ၂-၁၄၅။
၉-သုစိ။	

လူကိုချေ၊ နလာ၊^၁ (တစ်နည်း)ပုလူ+လေး+ကျ လေးကို နပြု။^၂ ပူဇိတ် နေတိတိ ဝါ ပုည၊ ပူဇိတ်+နီ+ကျ ဇိတ်ကိုချေ။ ပုဏတိ သုန္ဒရတ္ထံ ကရေတိတိ ဝါ ပုည၊ ပုဏ+၂။^၃

နိပုဏဓမ္မေသု ပုဏိယတေ စရိယတေတိ ဝါ ပုည၊ ပူယတေ အနေနာတိ ဝါ ပုည၊ ပူ+ယ၊ ပုနတိ သဂ္ဂံ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ပုည၊ ပုန+ကျ။^၄

ဒုဂ္ဂတိ ပါပေတိတိ ပါပံ၊ ပ+အပ ပါပုဏနေ+အ၊ ပံ အပါယံ ပေတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ဝါ ပါပံ၊ ပ+ပေ+အ၊ ပါနိ ရက္ခန္တိ သုလော အတ္တာနမသ္မာတိ ဝါ ပါပံ၊^၅ အပါယံ ပါတိ ရက္ခတိတိ ဝါ ပါပံ၊ ပါ+ပ။^၆

ပုညံ စ+ပါပံ စ ပုညပါပံ၊ ပဟိယိတ္တာတိ ပဟိနံ၊ ပုညပါပံ+ ပဟိနံ ယေနာတိ ပုညပါပပဟိနော။

ဘယံ။ ။ဘာယတိတိ ဘယံ။^၇

ဗာရာဏသီရာဇာ။ ။ဗာရာဏသာယ+အဝိဒူရေ ဘဝါ ဗာရာဏသီ (ဗာရာဏသာမြစ်၏ အနီး၌ ဖြစ်သောမြို့)၊ ဗာရာဏသာ+ဏ+ကျ။^၈

ဒွါဒသရာသီ ဟုတွာ ဧတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ ဩတရန္တိ ပဝိသန္တိတိ ဝါ ဗာရာဏသီ၊ (တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး အစုဖြစ်၍ ကြွရောက်သက်ဆင်း

၁-သိဘာ-၁၊ ၈၇။	၂-သူစိ။
၃-သူစိ၊ မောင်-၇၊ ၅၀၊ ကောတ္ထုဘ။	၄-ထောမ၊ ဓာန်ဋီ-၈၄၊ သူစိ။
၅-မောင်-၇၊ ၁၁၄။	၆-ဋ္ဌမြို့-၂၈၆။
၇-ဒီဋီ-၁၊ ၂၁၆၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၂၄။	၈-ပဋိသံ-၄၊ ၂၊ ၂၁၄။

ရာမြို့၊ | ဒွါဒသရာသိ+ဏ+ဤ။^၁

နရော ဝိယာတိ ဝါနရော၊ (ဝါသဒွါ ဣဝအနက်)၊ ဝါယနံ ဂမနံ ဝါနံ၊ ဝါနံ+ဧတဿ အတ္ထိတိ ဝါနရော၊ ဝါနံ+ရ၊ ဝါနရဿ+ သီသံ ဝါနရသီသံ၊ ဝါနရသီသံ၊ တံသဏ္ဍာနော ဝါ ပါသာဏော+ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဗာရာဏသီ၊ [“ဝါနရသီသ” ဟုဆိုလိုလျက် ဝကို ပပြု၊ နနှင့်ရ ရှေ့နောက်ပြန်၊ ရ၌ အကိုဒီယပြု၊ နကိုဏပြု၊ သကိုချေ။] ^၂

ရာဇတေ ဒိပ္ပတေတိ ရာဇာ၊ [ရာဇ ဒိတ္ထိယံ+အာ] စတူဟိ ဝါ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ ဇနံ ရဇ္ဇေတိတိ ရာဇာ၊ [ရန္တံ+ဏ] ^၃

ဗာရာဏသီယံ+အဓိဝတ္ထာ+ရာဇာ ဗာရာဏသီရာဇာ။

ပစ္စန္တံ။ ။ပစ္စန္တေ+ဇာတော ပစ္စန္တော။

ခန္ဓာဝါရံ။ ။ဒါရုက္ခန္ဓာဒီဟိ အာ သမန္တတော+ဝရန္တိ ပက္ခိပန္တိ ဝတ္ထာတိ ခန္ဓာဝါရော။ [ခန္ဓ+အာ+ဝရ+ဏာ] ^၄

ဂင်္ဂီ။ ။ဂါယမာနာ ယောသံ ကုရုမာနာ ဂစ္ဆတိတိ ဂင်္ဂီ။ [ဂါ+ ဂမု+အ+အာ၊] ဂဝသိံ (ပထဝီယံ)+ဂတာ ပဝတ္တာ ဝါ ဂင်္ဂီ။ [ဂေါ+ ဂမု+ အ+အာ၊] ^၅

ဂင်္ဂန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ ဧတေန ရုက္ခာဒယောဇာတိ ဂံ၊ [ဂမု+က္ခိ] ဂံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ သန္တတိ ဧတ္ထာတိ ဂင်္ဂီ။ ^၆ [ဂံ+ဂမု+

၁-အပ၊ ၄-၂၊ ၂၄၂။
၃-ဇာန်ဋီ-၃၃၃၊ သူစိ။
၅-အပ၊ ၄-၁၊ ၃၄၃ ။

၂-ဇာန်ဋီ-၁၉၉။
၄-သီဋီသစ်-၂၊ ၂၀၈။
၆-ဘောဋီ-၉၂။

ကို+အာ၊ ၎် မဟောယံ ပဝတ္တေတွာ အာဂစ္ဆတိတိ ဂင်္ဂါ။ ။^၁

အာပေါကသိဏံ။ ။အပ္ပေါတိ တံ တံ ဌာနံ ဝိဿရတိတိ အာပေါ။ ။^၂ [အပ္ပ ပါပုဏနေ+ဏာ၊ အပ္ပေတိ၊ အာပိယတိ၊ အပ္ပိယတိတိ ဝါ အာပေါ။ ။^၃ ကသတိ ပဝတ္တတိတိ ကသိဏံ။ ။^၄ [ကသ ဂမနေ+က္ကဏာ၊ အာပေါယေဝ+ကသိဏံ အာပေါကသိဏံ။ (ရေကသိုဏ်းဝန်း၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်၊ အာပေါကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသောဈာန်)

မှတ်ချက်။ ။ဤအရကောက်ကိုကြည့်၍ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အရ ကာမဇောမနောဒ္ဓါရဝိထိ၊ ဈာနဝိထိ (၂)မျိုးချပါ။

ပလ္လင်္ဂေန။ ။ပရိ သမန္တတော အင်္ဂနံ အာသနံ ပလ္လင်္ဂော။ ။ [ပရိ+အင်္ဂ+အာ၊ ။^၁ [ပရိ+အင်္ဂေနဟုဖြတ် ရကို လပြု၊ ဣကို ယပြု၊ လျကို လပြု၊ လဒ္ဓေဘော်လာ။ ။^၂ (တစ်နည်း)ရကို လပြု၊ လဒ္ဓေဘော်လာ၊ လ္လစ္စင်းချေကပ်။] ။^၃

အာကာသေ။ ။ဘုသံ ကာသန္တေ ဝိဗ္ဗန္တေ ပဒတ္တာ ဧတေနာတိ အာကာသော၊ [အာ+ကာသု+အာ၊ ၎် ကသတိ န ဝိလေခိယတိတိ ဝါ အာကာသော၊ [န+ကသ+အာ၊ ၎်

န ကာသတိ န ဝိဗ္ဗတိတိ ဝါ အကာသံ၊ [န+ကာသု+အာ၊

၁-ဓာဝိ-၁၁၃။	၂-သူစိ၊ နိတိဓာတု-၂၅၆။
၃-ပဋိသံ၊ ၄-၁၊ ၇၅၊ ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၃၆၀၊ မဋိ-၁၊ ၇၇။	၄-မောဂ်-၃၉၉။
၅-သိဋိသစ်-၁၊ ၂၄၁။	၆-ရူ-၂၉။
၇-သိဋိသစ်-၁၊ ၂၄၁။	၈-ဓာန်ဋီ၊ ၄၅-၆။

အကာသမေဝ အာကာသံ၊ ။ န ကဿတီတိ အကာသော၊
အကာသောယေဝ အာကာသော။ ။^၂

နိသီဝိ။ ။ ဣဒ္ဓိဝိဓေအဘိညာဉ်။

၆-ပုဗ္ဗသတင်္ဂါကျဝဏ္ဏ

ကဗန္ဓာနိ။ ။ အဝိလူမာနေန ကေန သိရသာ+အန္ဓာနိ
ကဗန္ဓာနိ။ [ပုံ၊ နပုံ၊ က+အန္ဓာနိ၊ ဝလာ။] ။^၃

အာဝုခံ။ ။ အာဂါယ ယုဇ္ဈန္တေ ယန္တီတိ အာဝုခံ၊ [အာ+ယုဓ+
အ၊ ယက္ခံ ဝပြု။] ။^၄ အာဝုခံ ဝိယာတိ အာဝုခံ၊ (မေတ္တာလက်နက်)

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ။ သမ္မာ သာမဗ္ဗ သဗ္ဗဓမ္မေ အဗုဇ္ဈိတိ
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။

ဂန္ဓကုဋိယာ။ ။ ဂန္ဓယတီတိ ဂန္ဓော၊ [ဂန္ဓ သူစနေ၊ ဆိန္ဒနေ
ဝါ+အ၊] ဝါယုနာ နိယမာနေ ဂစ္ဆတီတိ ဝါ ဂန္ဓော၊ [ဂမု+ကာ၊]
ဂစ္ဆန္တော ဓရိယတေ သောတိ ဝါ ဂန္ဓော၊ [ဂမုဓာတ်+ဓရ+က္ခိ။] ။^၅
ကုဋတိ ဆိန္ဒတီတိ ကုဋိ၊ [ကုဋ ဆေဒနေ+ဣ၊] စတုဇ္ဇာတိကေန
ဂန္ဓေန+ပရိဘာဝိတာ+ကုဋိ ဂန္ဓကုဋိ။ ။^၆

အာရဒ္ဓဘာဝံ။ ။ အာရဘိယိတ္တာတိ အာရဒ္ဓါ။ (ဝိပဿနာ)

၁-ဝိသုဒ္ဓိ-၂၊ ၈၈။
၃-ဓာန်ဋီ-၄၀၆။
၅-နိတိဓာတု-၃၇၀။

၂-ဝိဘာဝိနိ-၁၉၉၊ ခံ-ဂါနိ-၂၊ ၉၁။
၄-ဓာန်ဋီ- ၃၈၅။
၆-သိဋိသင်္ဂ၊ ၁-၂၀၈။

အာရဒ္ဓါယ+ဘာဝေါ အာရဒ္ဓဘာဝေါ |ဘာဝသမ္ပန် တာသမ္ပန်၊
လာဟန်လိင်ဝုဇ်တူ၊ ဘာဝရှေ့ပုဒ်၊ ဘာဝယုဂ်၊ မယုတ်အရတူ။

ကုမ္မူပမံ။ ။ကေန ဇလေန+ဥပဇ္ဈိယတိ ပူရိယတိတိ ကုမ္မော၊
[က+ဥဘ ပူရဏော+အာ] ကာမိယတိတိဝါ ကုမ္မော၊[ကမ+ဘာ] °
ကုယာ ပထဝိယာ+ဘဝတိတိ ဝါ ကုမ္မော၊ [ကု+ဘူ+ကိ]၊ ကေန
အဂ္ဂိနာ+ဥဘေတိ ပစ္စေတိတိ ဝါ ကုမ္မော၊ [က+ဥဘာ] ၊ ကေန
အဂ္ဂိနာ+ဘဏတိတိ ဝါ ကုမ္မော၊[က+ဘဏ+ကိ] ?

ဥပမိယတိ (သဒိသိကရိယတိ) ဧတာယာတိ ဥပမာ၊ [ဥပ+မာ
ကိ]၊ မိနောတိတိ ဝါ မာ၊ မာယ သမိပေ ပဝတ္တတိတိ ဥပမာ၊ ။
ကုမ္မော+ဥပမာ ယဿာတိ ကုမ္မူပမော။

နဂဇ္ဈပမံ။ ။နံ သံပုဏ္ဏံ ယရံ ဧတ္တာတိ နဂရံ၊ [န+ယရ
ယကို ဂပြု။] ။ န ဂစ္ဆန္တိတိ ဝါ နဂါ၊ (သညာသဒ္ဓတ္တာ န အတ္တံ)
နဂါ ပါသာဒါဒယော+အဿ သန္တိတိ နဂရံ၊ [နဂ+ရ] ။

နဂရန္တိ ပတ္ထေန္တိ ဧတ္ထ ဥပဘောဂတ္ထိကာ ဇနာတိ ဝါ နဂရံ။
[နဂရ+အာ] န ဂစ္ဆတိတိ ဝါ နဂံ၊ (မင်းနေပြည်အရပ်)၊ နဂံ+ရာတိ
အာဒေဝါတိ ဂဏှာတိတိ နဂရံ၊ [နဂ+ရာ+အာ] ?

န ဂရတိ န စဝတိတိ နဂရံ၊[န+ဂရ+အာ] ။ ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒိဟိ
န ဂရဟိတဗ္ဗန္တိ နဂရံ။ ။ နဂရံ+ဥပမာ ယဿာတိ နဂဇ္ဈပမံ။

၁-သုစိ၊ မောဂ်၊ ၇-၁၂၉။ ၂-ဂဠုန်-၁၀၁။
၃-ဓာဒိ။ ၄-သာရတ္ထ ၂၊ ၂၁၃၊ ပါရာဘာ-၃၊ ၂၄၄။
၅-ဇဋိ-၄၇၃၊ သုစိ။ ၆-ဓာန်ဋိ-၁၉၈။
၇-အပဋ-၂၊ ၁၄၂။ ၈-အနု-ဒိ၊ ၃၂၃။ ဂဠုန်-၆၂။

ပညာဝုဓေန။ ။ပညာ စ+သာ အာဝုဓံ+ဓာတိ ပညာဝုဓံ။

အနိဝေသနော။ ။နိဝိသန္တိ အတြာတိ နိဝေသနံ၊ |နိ+ဝိသ+ယု၊| နိဝသန္တိ အတြာတိ ဝါ နိဝေသနံ၊|နိ+ဝသ+ယု၊| ° နတ္ထိ+နိဝေသနံ ယဿာတိ အနိဝေသနော။ °

၇-ပုဂ္ဂိုလ်စုံသစ္စာပုဂ္ဂိုလ်

ပစ္စုသကာလေ။ ။ပစ္စုသတိ တိမိရံ ဝိနာသေတိတိ ပစ္စုသော၊ |ပတိ+ဥသ+အ၊| ၂ ကလျတေ သင်္ချာယတေ အာယုပ္ပမာဏာဒယော အနေနာတိ ကာလော။ |ကလ သင်္ချာနေ+ဏ၊| ကရဏံ ဝါ ကာရော၊ ကာရောဇေ ကာလော။|ကရ+ဏ၊| ၃

ဧတ္ထကော အတိက္ကန္တောတိအာဒိနာ ကလိတဗ္ဗော သင်္ခါတဗ္ဗောတိ ဝါ ကာလော၊|ကလ+ဏ၊|သတ္တာနံ အာယု ကလယတိ ခေပေတိ ဝိဝေသေ ဝိဝေသေ အပ္ပံ ကရောတိတိ ဝါ ကာလော။ |ကလ ခေပေ၊| ၄

ကလယတိတိဝါ ကာလော၊ ၅ ရတ္တိန္ဒိဝပရိစ္ဆေဒေဟိ ကရောန္တိ ဧတ္ထာတိ ကာလော၊|ကရ+ဏ၊| ၆ ပစ္စုသောယေဝ+ကာလော ပစ္စုသကာလော။

လောကံ။ ။လောကိယန္တိ ဧတ္ထ ပုညာပုညာနိ တပ္ပိပါကော ကာတိ လောကော၊|လောက+အ၊| (ဥဒါန-၅)

၁-ဓာန်ဋီ-၂၀၆၊ သူစိ။ ၄၆၊-၂၉၇။

၂-ဓာန်ဋီ-၆၆-၇။

၃-ဝိရိ-၅။

၂-ဓာန်ဋီ-၆၈။

၄-သူစိ။

၆-ဓာဒိ။

တစ်နည်း။ ။လူ့တို့ ပလူ့တို့တိ ဝါ လောကော၊ လူလ+
အာ၊ ၊ ကုသလာဒိန္နံ လာတိ ဂဏှာတိတိ လောကော၊ လာ+
ဩက(ဝါ)ဏှ၊ ၊ ဇာတိဇရာမရဏေဟိ လုနိတဗ္ဗော ဆိန္ဒိတဗ္ဗောတိ
လောကော၊ လူ+ဏှ၊ ၊ လောကီယတိ ဧတ္ထ ဒုက္ခန္တိ လောကော။ ။ ၂

ရာ သဒ္ဓါဒိနော ဩစေန္တိ သမဝါယန္တိ ဧတ္တာတိ လောကော၊
[ရာ+ဥစ အာ၊] ၊ လောကီယတိ ပဿိယတိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ပါရပတ္တော
တိ ဝါ လောကော၊ ။ ၃

စက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိတော။ ။စရန္တိ ဧတေန သတ္တာတိ စက္ကံ၊ [စရ
+ကာ၊] ။ စက္ကတိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တတိတိ စက္ကံ၊ [စက္က+အာ၊] ။
စက္ကေတိ ဗျထတိ ဟိံသတိတိ စက္ကံ။ ။ ကရောတိ ဂမနံ အနေနာ
တိ စက္ကံ၊ [ကရ+ဒွေဘော်လာ၊ စပြု၊] ။

တစ်နည်း။ ။စက္ကံ ဝိယ ဝါဠတေ ဝေဠယတိတိ စက္ကဝါဠ
(တောဠ)၊ စက္ကံ (အရပ်ဒေသအပေါင်းကို) ဝလတိ အာဝရဏံ
ကရောတိတိ ဝါ စက္ကဝါဠ၊ စက္ကဝါဠ+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ စက္ကဝါဠ၊
(စကြာဝဠာလောကဓာတ်)၊ စက္ကံ ဝိယာတိ ဝါ စက္ကံ၊ အာဝါဠ
ဝိယာတိ အာဝါဠ၊ စက္ကဗ္ဗ+တံ+အာဝါဠာတိ စက္ကဝါဠ၊ [စက္ကာဝါဠ
ဟုဆိုလိုလျက် က္ကံ၌ အာကိုရဿပြု၊ ၎ကို ဠပြု။] ။

၁-ဥဒါန-၄၊ ၃၀၈။	၂-ဝင်္ဂီရ-၇။
၃-နေတ္တိဝိ ၃၉-၄၀။	၄-အပဋ-၂၊ ၁၂၉။
၅-သိင်္ဂီသစ်-၂၊ ၁၅၉။	၆-အံင်္ဂီ-၁၊ ၁၄၁။
၇-နိတိဓာတု-၂၈၂။	၈-ဓာန်ဋီ- ၃၇၃။
၉-သပြေပရိတ်-၃၀၊ ဝိသုဓာန်-၂၊ ၃၄၀။	၁၀-ဝိင်္ဂီ-၅၆။

တစ်နည်း။ ။စဝတိ ဘမတိ တေနာတိ စက္ကံ(ရထစက္ကံ)၊
စက္ကံ ဝိယာတိ စက္ကံ၊ မဏ္ဍလဘူတံ သဏ္ဍာနံ အာ ဘုသော
ဝါဋေတိ ဧတ္ထာတိ အာဝါဋံ၊ စက္ကံ အာဝါဋံ ယဿာတိ စက္ကဝါဋံ၊
စက္ကံ ဝိယ ဝါ ဝါဋန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ စက္ကဝါဋံ။(စက္ကဝါဋဟူလိုလျက်
ရကိုဋပြု။) ၁

ဝဋတိတိ ဝဋံ၊(ဝဋ+ကာ) ၂ မုခမေဝ+ဝဋိ မုခဝဋိ၊ စက္ကဝါဋဿ
+မုခဝဋိ စက္ကဝါဋမုခဝဋိ။

ပထဝီ။ ။ပုထု ဟုတွာ ဇာတံ ပထဝီ၊(ပုထု+ဏ၊ ပုထဿ
ပုထုပထာမော ဝါဖြင့် ပုထုကို ပထပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အဝလာ၊
ဏဝဏီကဖြင့် ဤသက်။) ၃

ပုထတိ ပတ္တရတိတိ ဝါ ပထဝီ၊ (ပုထ+ကွံ၊ ပုထကိုပုထပြု၊
ဩသရေ စသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဥကို အဝပြု၊ ပ၏ဥကို အပြု။) ၄

ပထဝတိ ဧတ္ထာတိ ဝါ ပထဝီ၊ (ပ+ထဝ+ဏ+ဤ)၊ သဗ္ဗတ္ထ
ပတ္တရတိတိ ဝါ ပထဝီ၊ (ပ+ထရ+ဏ+ဤ)၊ ရကို ဝပြု။) ၅

သတ္တမိအနက်၊ ဒုတိယာသက် တတိယာသတ္တမိနဉ္စသုတ်ဖြင့်။
(တစ်နည်း)ကံအနက်၊ ဒုတိယာသက်။ (တစ်နည်း) ဆဋ္ဌိအနက်၊
ဒုတိယာသက်။ (တစ်နည်း)သဟဇာတရူပါနိ ပထန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ
ဧတ္ထာတိ ပထဝီ။ (ပထ+အဝ+ဤ) ?

၁-ပရိတ်ဋီ-၂၈။

၃-နာသ-၇၆၁။

၅-ဇာန်ဋီ-၁၈၁။ သူစိ။

၇-ဓာတွတ္ထ။

၂-သူစိ။

၄-သပြေ-၃၊ ၂၄၈။

၆-မံဂါ-နိ၊ ၂- ၉။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

အပေတဝိညာဏော။ ။ဝိဇာနာတိတိ ဝိညာဏံ၊ အပေတံ+
ဝိညာဏံ ယသ္မာတိ အပေတဝိညာဏော။ ။^၁

နိရတ္တံ။ ။ကာရဏေန အနိယတိ ပဝတ္တိယတိတိ အတ္ထော၊ ။
နတ္ထိ+အတ္ထော ယတ္ထာတိ နိရတ္တံ။

ကလိင်္ဂရံ။ ။ကေန (ဝါတေန) ဣဂ်တိ အပဂစ္ဆတိတိ
ကလိင်္ဂရံ။[က+ဣဂ်+အရ၊ လလာ၊ ကလိ ဂ်ရတိတိ ဝါ ကလိင်္ဂရံ။
[ကလ+ဂ်ရ+အ၊] ? ကဋိတဗ္ဗံ ဟသိတဗ္ဗန္တိ ဝါ ကဋံ၊ ကဋံ ဝိယ
ဂရဟိတဗ္ဗန္တိ ကလိင်္ဂရံ။[ကဋ+ဣဂ်၊ ဌကံလပြု။] ?

ထေရော အရဟတ္တံ ပတွာဝ ပရိနိဗ္ဗာယံ
ဤနေရာ၌ ဇီဝိတသမသိသိ ဝိထိချပါ။ [အရဟတ္တဖလဝိထိ၊
ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ (၂)ဝိထိချရမည်ကို သတိပြုပါ။]

ထိရံ (ထိရဘာဝံ) ပတ္ထော ထေရော။ ။^၂
(တစ်နည်း) ထိရန္တိ ဒဠိဘဝန္တိတိ ထိရာ၊(သီလက္ခန္ဓာဒိဂုဏာ)။
ထိရာ+ဧတဿ အတ္ထိ တိ ထေရော။^၆

(တစ်နည်း)ဌန္တိ ပဝတ္တန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မော ဧတေနာတိ ထိ၊
[ဌာ+ဣ၊ ထိ+ဧတဿ အတ္ထိတိ ထေရော။ ?

၁-ကစွည်း။

၃-ဓာန်ဋီ-၄၅၃၊ သူစိ။ ဌပြု-၃၀၃။

၅-သုတ္တန်-၄၊ ၂-၇၉။

၇-ကဒါမဟာဋီ-၁၊ ၁၆။

၂-သူစိ။

၄-ဂဠုန်-၅၄။

၆-ကဒါမဟာဋီ-၁၊ ၁၆။

ဒုတိယဆင့်

၈- ရှုဒါနပါလကဝတ္ထု

ဝိသော။ ။ဒိဿတိ ကုဗ္ဗတိတိ ဒိသော၊ ဝိသတိတိ ဝါ
ဒိသော၊[ဒိသ ဟိသာ+အာ] ၂

ဝေရီ။ ။ဝိရေသု ဘဝံ ဝေရံ ဝေရံ ယဿ အတ္ထိတိ ဝေရီ။^၃

မိစ္ဆာပဏိဟိတံ။ ။ပဏိဓိယတေတိ ပဏိဟိတံ။[ပ+နိ+
ဓာ၊ ဓာ၏ အာကို ကြံပြု၊ ဓကိုဟပြု၊ နကိုဏပြန်] မိစ္ဆာ+ပဏိဟိတံ
မိစ္ဆာ ပဏိဟိတံ။^၄

ပါပိယော။ ။ဝိသေသေန+ပါပေါ ပါပိယော။ ဒုတိယာ
အနက်၊ ပထမာသက်(တစ်နည်း) ဒုတိယာမှ ပထမာပြန်နေသော
ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ။^၅

၉- သောဒဂုယုတ္တေဂူဝတ္ထု

ပုရိသလိင်္ဂီ။ ။မာတာပိတူနံ ဟဒယံ ပူရေတိတိ ပုရိသော၊
[ပူရ+ဣသ၊] ပုရံ ဟိတံ ဣသတိ ဂဝေသတိတိဝါ ပုရိသော၊[ပူရ
+ဣသ အာ၊] ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓစက္ကဝတ္တိဘာဝံ ပူရေတိ ဝါ ကမ္မန္တိ
ပုရံ (ဗလဝကံ)၊[ပုရံ ဣသတိ သိလေနာတိ ပုရိသော၊ ပုရိ ဥစ္စေ
ဌာနေ သေတိတိ ဝါ ပုရိသော။[ပူရ+ဣသ၊] ၆

ပူရတိ အဂ္ဂေ ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ပုရိသော၊ ပု ဝုစ္စတိ နိရယော၊ တံ

၁-မဋိ-၃၊ ၁၅၈။	၂-ဋ္ဌမြ-၃၀၈။
၃-ဓာနိဋိ-၁၆၄၊ သူစိ၊ ဋ္ဌမြ-၃၁၁။	၄-ဋ္ဌမြ-၃၁၂။
၅-ဋ္ဌမြ-၃၁၂။ ဓံ.ဂါ၊ နိ-၂။	၆-သူစိ။

ရေသတိ ဂစ္ဆတိတိ ပုရိသော။[ပု+ရိသ] ။

လိင်္ဂတိ "ဣတ္ထိံ၊ ပုရိသော"တိဝိဘာဂံ ဂစ္ဆတိ ယေနာတိ လိင်္ဂံ၊
[လိင်္ဂ+ဓာ၊] လိင်္ဂံ အပါကင်္ဂ+အင်္ဂံ ဝါ လိင်္ဂံ၊ ။ လိင်္ဂီယတိ ဝိစိတ္တံ
ကရိယတိ အဝိဇ္ဇာတဏှာကမ္မေဟိ ဥတုနာ ဝါ ဝုဏှာဒိဟိ ဝါ
သရိရမိတိဝါ လိင်္ဂံ။ ။ ပုရိသဿ+လိင်္ဂံ ပုရိသလိင်္ဂံ။

အန္တရဓာယံ။။[အန္တရ+ဓာ+ဝုရာဒိဏယ၊ဤ၊] ။ ကွစိဓာတု
ဖြင့် ကာကိုချေ၊ (တစ်နည်း)အန္တရ+ဓာ+ဒိဝါဒိယ+ဤ၊] ။

ဣတ္ထိံလိင်္ဂံ။ ။ထိယတိ သံဟညတိ ဧတ္ထ ဂစ္ဆောတိ ဣတ္ထိံ၊
[ထေ+အ+ဤ၊ ဝဏှာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့၌ဣလာ။] ။

တစ်နည်း။ ။အပ္ပကုရာနံ ဗဟုတ္ထမညတ္တတ္တု (နိတိ.
သုတ္တ-၄၂)သုတ်ဖြင့် ထိကို ဣတ္ထိံဖြူ။ (တစ်နည်း) ဣန္ဒဝိတ
ဝဏှာဂမဖြင့်ပြီးသည်။ ။

ဣစ္ဆတိ ဣစ္ဆိယတိတိ ဝါ ဣတ္ထိံ၊ [ဣသု+တ+ဤ၊] (တစ်နည်း)
ဣသ+ ထိ၊ ဣစ္ဆာပေတိတိ ဝါ ဣတ္ထိံ။ ။

ဂစ္ဆော ထိယတိ ဧတိဿာ၊ ဣတိ ထိ ဣတိ နော ရုစိ၊
ဂစ္ဆော ထိယတိ ဧတိဿာ၊ ဣတိ ဣတ္ထိတိ အာဝရိယာ။
ထိသဒ္ဓေန သမာနတ္ထော၊ ဣတ္ထိသဒ္ဓေါ ယတော တတော၊
ထိသဒ္ဓေ လဗ္ဘမာနတ္ထံ၊ ဣတ္ထိသဒ္ဓမ္မိ ရောပိယ။

၁-နေတ္ထိဝိ-၅၈

၃-နိတိဓာတု-၂၈၅။

၅-နိတိဓာတု-၂၂၈။ ရူဘာဋိ-၂၊ ၃၃၉။

၇-နိတိဓာတု-၆၈၊ နိဓာသျ-၁၊ ၁၆၉။

၂-ဓာနိဋိ-၂၇၃။

၄-ဓာတုတ္ထ။

၆-မဟာနိ-၄-၄၆။

၈-ဓာနိဋိ-၁၉၀။

အပ္ပါနံ ဗဟုတာဉာဏေ၊ ဂဟိတေ သတိ ယုန္တတိ၊
တထာဟိ 'ဒွေ ဒုဝေ တဏှာ၊ တသိဏာ'တိ နိဝဿနံ။
အထဝါ ပန 'ဣတ္ထိ'တိ၊ ဣဝံ ဝဏ္ဏာဂမာဒိတော၊
နိရုတ္တိလက္ခဏေနာပိ၊ သိဗ္ဗတိတိ ပကာသယေ။ °

ပိတာ။ ။ပုတ္တံ ပါတိ ရက္ခတိတိ ပိတာ၊ [ပါ+ရိတု၊] ၂ ပုတ္တံ
ပိယာယတိတိ ဝါ ပိတာ၊ [ပိ+ရိတု၊] ?

ဉာတကာ။ ။အယံ အဗ္ဗတ္တိကော'တံ ဇနန္တိ ဉာယန္တိ ဝါတိ
ဉာတိ၊ ? ဉာတိယေဝ ဉာတကာ။

သေယျသော။ ။ပိသေသေန+ပသတ္ထော သေယျော၊ ၁
သေယျော ဧဝ သေယျသော၊ (သောပစ္စည်း သကတ္ထ) အဗျယပုဂံ
ဖြစ်၍ ထိုနောင် ဒုတိယာဝိဘတ်ကျေ။ (တစ်နည်း) သော ပစ္စည်း
မယူဘဲ သောဝါသုတ်၌ 'သော'ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် အံကို
သောပြု။ ၆

စံဏ္ဍဝဂ်ပုစ္ဆုရုတိပြုပြီ။

၄-ပုပ္ဖဝေ

၁။ ဖထဝိကထာပသုဗ္ဗဒ္ဓသတိကျုပုတ္တု

ယမလောကံ။ ။ဒေဝဒူတသရာပနဝသေန သတ္ထေ ယထူ

၁-နိတိဓာတု-၆၈၊ နိဓာသျ-၁၊ ၁၆၉။	၂-ဓာနိဋီ-၁၅၊ ကစ္စည်း။
၃-သာရတ္ထ-၂၊ ၄။	၄-ဓာဘိ-၄-၂၊ ၁၀၁၊ သူစိ။
၅-ကစ္စည်း။	၆-စံ-ဂါနိ-၂၊ ၁၁-၂။

ပစိတေ ပုညကမ္မေ ယမေတိ နိယမေတိတိ ယမောယမ+အာ၊ °
ယမဿ+လောကော ယမလောကော။

သဒေဝကံ။ ။သဟ+ဒေဝေဟိ ယော ဝတ္တတိတိ သဒေဝ
ကော။ ။

သေခေါ။ ။သိက္ခတိတိ သေခေါ။ [သိက္ခ+ဏာ] သိက္ခနံ သိက္ခာ၊
သိက္ခာ ဧတဿ အတ္ထိတိ ဝါ သေခေါ။ သိက္ခာသု ဇာတော ဝါ
သေခေါ။ ဣက္ခတိ ဧတာယာတိ ဣက္ခာ(သမ္မာဒိဋ္ဌိ)။ သဟ+
ဣက္ခာယ ယော ဝတ္တတိတိ ဝါ သေခေါ။ ° [သေက္ခောဟုဆိုလို
လျက် ကကိုချေ] ။

ပစေဿတိ။ ။ဝိစေဿတိဟုတည်း။ နိဂ္ဂဟိတဉ္စသုတ်၌
ဝေဒဒ္ဓါဖြင့် ဝိကို ပပြု။ ။ [မဂ်-၄ပါး၊ အောက်ဖိုလ်တို့ရှိပညာ]

ပုပ္ဖံ။ ။ပုပ္ဖတိတိ ပုပ္ဖံ။ [ပုပ္ဖ+အာ]

၂-မဂ္ဂိကမ္မဋ္ဌာနိကဓမ္မဂုဏ္ဍ

ဖေဏူပမံ။ ။ဖိယတိ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ ဥန္တမတိတိ ဖေဏံ။ [ဖိ ဥန္တတေ+
ယု] ဖေဏံ+ဥပမာ ယဿာတိ ဖေဏူပမော။ ။

မရိစိဓမ္မံ။ ။မိယုန္တေ ခုဒ္ဒန္တဝေါ အနေနာတိ မရိစိ။ [မရ+ဤစိ]

၁-မဋီ-၃၊ ၃၆၂။
၃-ပါရာဘာ-၁၊ ၆၁။
၅-ကစ္စည်း-၅၄။

၂-ဋီ-၃၂၃။
၄-နိတိဓာတု-၂၄။
၆-ဋီ-၃၂၅။

မာရေတိ အန္တကာရံ ဝိနာသေတိတိ ဝါ မရိစိ(အရောင်)° မရိစိ
ဝိယာတိ မရိစိ(မရိစိ+ဣ)၊ မရိစိ+ဓမ္မော ယဿာတိ မရိစိဓမ္မော။

အဘိသမ္ပုဓာနော။ ။အဘိသမ္ပုဣတိတိ အဘိသမ္ပုဓာ
နော၊ |အဘိ+သံ+ဗုဓ+မာန၊ကွစိဓာတုဖြင့် မာနကို အာနပြု။ ။
မောင်၌ "မာနဿ မဿ"သုတ်ဖြင့် မကိုချေ၏။ ။^၂

တစ်နည်း။ ။အဘိ+သံ+ဗုဓ+တွာ ၊ "တုံယာနာ"ဟူသော
မောင်သုတ်ဖြင့် တွာကို ယာနပြု၊ ချကိုဓပြု၊ တဒမိနာဒိနိဖြင့်
န၏အကို ဩပြု။ ။^၃

ပပုပ္ဖကာနိ။ ။ပကာရေန ပပုပ္ဖိတိ ပပုပ္ဖကာနိ၊ ။ ဘုသံ+
ပုပ္ဖာနိ ပပုပ္ဖကာနိ။ ။ ပပုပ္ဖကာနိ ဝိယာတိ ပပုပ္ဖကာနိ။ ။^၄

အဒဿနံ။ ။ပဿိယတိ ဒတ္ထာဇိ ဒဿနံ။|ဒိသ| န+
ဒဿနံ အဒဿနံ။ ။^၅

မစ္စုရာဇဿ။ ။မရဏံ မစ္စု၊ မရတိတိ မစ္စု၊|မရ+ဝလာဒိဟိ
ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော နိပစ္စန္ဓေဖြင့် တျုပစ္စည်းသက်၊ ဓာတွန်ရကိုချေ၊
တျုကိုဓပြု။ ။

ပါဏံ မုသတိ ဓလတိတိ ဝါ မစ္စု၊|မုသ+တျု။^၆ မစ္စု ဒေဝ+
ရာဇာ မစ္စုရာဇာ။ ။^၇

၁-မောင်-၇၊ ၄၀၊ ဓာန်ဋီ-၆၄-၅။

၃-မောင်-၅၊ ၁၆၂။

၅-၄ပြု-၃၂၈၊ ဓံပန်းကုံး-၇၂။

၇-၄ပြု-၃၂၈။

၉-ဂဠုန်-၆၁၊ နိတိ။

၂-၅-၃၉၉။

၄-နိဒိ-၅၀၈။

၆-ဓမ္မ-၄။

၈-၅-၄၀၉။

၁၀-ဏေရ-၄၊ ၁၊ ၆၀။

၃-ဝိသုဒ္ဓိဗျာစဉ်

မနာပေန။ ။မနမ္ပိ+အပေါတိတိ မနာပေါ။[မန+အပ+အာ] ၁

သက္ကစုံ။ ။သမံ အာဒရံ အကာသိတိ သက္ကစုံ၊[သံ+ကရ+
တွာ၊ တွာကိုရစွပြု၊ ရအနုဗန်နှင့်တကွ ဓာတွန်ရကိုချေ၊ နိဂ္ဂဟိတ်
ကို ကပြု။ "သက္ကစုံ-ကောင်းစွာပြု၍"ဟုပေး။] ၂

တစ်နည်း။ ။သသဒ္ဓါ အာဒရအနက်၊ သ+ကရဟုတည်၊
သနောင်သိသက်၊ ကရနောင်တွာသက် ဣလာ၊ ကရိတွာနောင်
သိသက်၊ 'ဘူသနာ. နာဒရာနာဒရေသွလံသာသာ'(မောင်၃-၁၅)
သုတ်ဖြင့်သမာသံစပ် ဝိဘတ်ချေ၊ (သကရိတွာ) သာသာဓိကရာ
စစရိစွာ(မောင် ၅-၁၆၇) သုတ်ဖြင့် တွာကို စပြု၊ ရကိုစပြု၊ က၏
ဒွေဘော်လာ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ "သက္ကစုံ-အရိအသေပြု၍"ဟုပေး။ ၃

တစ်နည်း။ ။သက္ကစုံ-သည် နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ "ရိသေစွာ"
ဟု ပေးပါ။ ၄

မနုဿိန္ဒ္ဓိ။ ။မနော+ဥဿန္တံ ယေသန္တိ မနုဿာ၊[မန+ဥဿ] ၆
မနုနော+အပစွာနိ ဝါ မနုဿာ၊[မန+ဿ] ၇ ဟိတာဟိတ် မနန္တိ
ဇာနန္တိတိ ဝါ မနုဿာ၊[မန ဟောဓနော+ဥဿ] ၈ အတ္တနော ဟိတ်
မနုတေ ဇာနန္တိတိ မနုဿာ။[မန+ဥဿ] ၉

၁-တံ-၄. ၃, ၁၆၄။

၃-၄ပြု-၃၅၀။

၅-ရုဘာ-၂, ၅၃၂။

၇-မောင်-၄, ၈၊ နိတိဓာတု-၂၆၄။

၉-နိတိဓာတု-၂၆၄။

၂-နိဒ္ဓိ-၂၈၀။

၄-မောင်နိ-၁, ၄၃၁၊ ဓံဂါနိ-၃။

၆-ဓာန်ဋီ-၂၂၇။

၈-ကစွည်း- ၆၇၃။

ဣန္ဒြိယံ ပရမိဿရိယံ ကရောတိတိ ဣန္ဒြော၊ ။ [ဣဒိ+အာ၊
မနုဿာနံ+ဣန္ဒြော မနုဿိန္ဒြော။

သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိနံ။ ။ကာမိယတေတိ ကာမော၊ (ဝတ္ထု
ကာမ) ကာမေတိတိ ကာမော၊(ကိလေသာကာမ) ။

ကာမော စ+ကာမော စ ကာမာ၊ သဗ္ဗေ+ကာမာ သဗ္ဗကာမာ၊
သမိဇ္ဈနံ သမိဒ္ဓိ၊[သံ+ဣဓ] သဗ္ဗကာမာနံ+သမိဒ္ဓိ သဗ္ဗကာမ-
သမိဒ္ဓိ၊ သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိ+အဿ အတ္ထိတိ သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိ။ ။

ဘဂဝါ။ ။ဘာရိယတ္ထဝါစိရဇ္ဇိအနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်။ ။

ကေသိ။ ။ကေ မတ္တကေ သေန္တိ တိဋ္ဌန္တိတိ ကေသာ၊[က+
သိ+အာ၊ ကေဋ္ဌံ စာလုတ္တု၊] ။ ကေသာ+အဿ အတ္ထိတိ ကေသိ။

အဿမေ။ ။အာ ကောဝံ သမေန္တိ ဧတ္ထာတိ အဿမော၊
အာ ဘုသော သမေန္တိ ဧတ္ထ ရာဂါဒယောတိ ဝါ အဿမော၊ ။
[အာ+သမု+အာ၊] အာဂန္နာ သမ္ပန္တိ တပေါ ကရောန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ
အဿမော။ ။

သာဒူနိ။ ။သာဒိယန္တိ အဿာဒိယန္တိတိ သာဒူနိ၊[သာဒ
အဿာဒနေ+ဣ၊] ။

၁-နိတိဓာတု- ၈၇။
၃-ဇာ. ၄၊ ၆-၃၃၀။
၅-ဇာန်ဋီ-၂၅၆၊ သူစိ။
၇-ဓာတွတ္ထ။

၂-နိတိဓာတု၊ ၃၃၁။
၄-ဝံ-ဂါနိ ၂-၁၄။
၆-ဇာန်ဋီ-၂၀၂။
၈-မောဂ်-၇၊ ၁။

ရမနိယာနိ။ ။ရမိတဗ္ဗာနိ အလ္လိယိတဗ္ဗာနိတိ ရမဏိယာနိ၊ ။
စိတ္တံ ရမေန္တိတိ ဝါ ရမဏိယာနိ။ ။

ပထမာသက်ရခြင်းအကြောင်း။ ။အနိယ ပစ္စည်းက
ကံအနက်ကို ဟောအပ်ပြီးဖြစ်သည့်အတွက် ဒုတိယာဝိဘတ်
ဟောဖို့ရာ ကံအနက်မရှိတော့သောကြောင့် ရမဏိယနောင်
ဒုတိယာမသက်ဘဲ ပဌမာသက်ရသည်။

တဗ္ဗာဝိဟေဝ ကမ္မဿ၊ ဝုတ္တတ္တာဝ ပုနတ္တနာ၊
ဝတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝါ န၊ ဒုတိယာ ပဌမာ တတော။ ။^၄

ဝက္ခာ။ ။အတော အာဝရတိ (အာဝုဏောတိ)တိ ဝက္ခာ၊
|ဝက္ခ+အာ| ။^၅

မနောရမာ။ ။မနော ရမေန္တိ ထောမေန္တိ တောသေန္တိ
ပဟာသေန္တိတိ မနောရမာ၊ ။ မနော ဧတေသု ရမတိတိ ဝါ
မနောရမာ။ ။^၆

သုဘာသိတာနိ။ ။ဘာသိယန္တေတိ ဘာသိတာနိ၊ သုဋ္ဌ+
ဘာသိတာနိ သုဘာသိတာနိ၊ [သု+ဘာသ+တာ]

သာလိနိ။ ။သာရော+ယေသံ အတ္တိတိ သာလိ၊ [သာရ+တ္တိ]
ရကိုလပြု။ ။^၇ သေ ခေတ္တေ+လိယန္တိ အလ္လိယန္တိတိ သာလိ၊ [သ+လိ]

၁-အပ. ၄-၂, ၂၀၁။	၂-ဥဒါန. ၄-၁၉၆၊ အင်္ဂိ-၃, ၂၆၇။
၃-ရူ-၃၃၉။	၄-ကပ္ပဒါမ၊ (နိတိဓာတု-၂၃)။
၅-စူဠနိ-၂၆၂။	၆-မ. ၄-၄, ၁၈၆။
၇-ပါစိယော-၇၀။	

+ဣ| ။ သာလန္တိတိ ဝါ သာလီ၊ |သာလ+ဣ| ။ သလိယန္တေ
သိလာယုန္တေတိ ဝါ သာလီ၊ |သလ+ဣ| ။ ရှေ့နည်းအလို ဤ
ကာရန္တ၊ နောက်နည်းများအလို ဣကာရန္တ။

ဩဒနံ။ ။ ဥဒ္ဓိယတိတိ ဩဒနံ (ဩဒနော)၊ |ပုံ,နပုံ၊ ဥဒိ+
ပသဝနကိလေဒနေသု+ယု| ။ ဗလံ ဥဒေတိ ပသဝတိ၊ ရောဂံ
ဥဒေတိ ခေပေတိ နာသေတိတိ ဝါ ဩဒနော။|ဥဒ+ယု-ဂဠုန်ယုံ|

ဘုဇ္ဇေ။ ။ ဘုဇ+အ+သိ၊ ဧယျေယျာသေယျန္တံ ငွေ
(မောင်-၇၅)သုတ်၌ 'ငွေ'ဟူသောသုတ္တဝိဘာဂ (ကစွည်းအလို
ကွစိဓာတု) ဖြင့် သိဝိဘတ်ကို ဧပြု။ ။

သုစိ။ ။ သုစေတိ သုန္တရတန္တိ သုစိ|သုစ+ဣ၊ ပုံ| ။^၆

မံသုပသေစနံ။ ။ မာနိယတိ ဘုဇ္ဇန္တေဟိတိ မံသံ|မာန+သါ| ?
|ညတေတိ ဝါ မံသံ|မန+သါ| ။ မသီယတေ အာမသီယတေတိ
ဝါ မံသံ |မသ+အါ| ။ ဥပသိစ္စတေတိ ဥပသေစနံ(နော)၊ မံသေန
+ဥပသေစနံ မံသုပသေစနံ။ ။^၇

သာမာကနိဝါရံ။ ။ သာမံ(သာမဝဏ္ဏံ) အကတိတိ သာမာ
ကော|သာမ+အက+ဏါ| ။ သာမော ဣဝ ဝါ သာမာကော။^၈

၁-သုစိ။	၂-သုစိ၊ ဓာဒိ။
၃-သိဋိသစ်-၁, ၃၅၀၊ သိဘာ-၁, ၄၉၄ ။	၄-ဓာန်ဋိ-၄၆၅၊ သုစိ။
၅-ဇာ. ၄-၃, ၁၃၃၊ ဓံဂါနိ-၂, ၁၆။	၆-သုစိ။
၇-ပါစိယော-၇၀။	၈-မောင်-၇, ၂၁၅။
၉-ဝိလံဋိ-၃, ၇၈။	၁၀-ဇာ. ၄-၃, ၁၃၃။
၁၁-ကပ္ပဒါမ။	၁၂-ထောမ။

နိဝါရေတိတိ နိဝါရော၊[နိ+ဝရ+ဏ]° သာမာကော စ နိဝါဇ္ဇရာစ
သာမာကနိဝါရံ၊ သာမာကနိဝါရေန+ကတာ သာမာကနိဝါရံ။

အလောဏံ။ ။လုနာတိ ဝိတရသဘာဝံ ဝိနာသေတိ သုရသ
ဘာဝံ ကရောတိတိ လောဏံ၊ [လု ဆေဒနေ+ယု]၂ လီယတိ
ရသတော သဗ္ဗတ္ထ အလ္လိယတိတိ ဝါ လောဏံ၊[လိ သိလေသနေ
+ဏက် လီကိုလောပြု]။ လေဟိယတိတိ ဝါ လောဏံ။ [လိဟ
အဿာဒနေ+ဏက် လိဟကိုလောပြု]။ သဗ္ဗရသေသု က္လေဒယတိ
တိ ဝါ လောဏံ။ [က္လေဒ ဥန္တိယ နေ+ဏက် က္လေဒကို လောပြု]။
သာဒိယတိတိ ဝါ လောဏံ၊ [သာဒ+ဏက် သာဒကိုလောပြု]။^၃
နတ္ထိ+လောဏံ ယဿာတိ အလောဏံ။

ဆာဒယန္တိ။ ။ဆဒိ+က္ကတ္တအနက်၊ စုရာဒိဏယံ၊ တိဝိဘတ် ဖြင့်
ဆာဒယတိဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဂ္ဂန္တနပြု။^၄

တံ။ ။ကတ္တုသံသဋ္ဌလိဂ်တ္ထအနက်၊ ပထမာဝိဘတ်သက်၊
တစ်နည်း။ ။သမ္ပဒါန်အနက်၊ တတိယာသတ္တမီနဋ္ဌ၌ စ
သဒ္ဓါဖြင့် ဒုတိယာသက်။^၅

သာဒံ။ ။သာဒိယတိ အဿာဒိယတိတိ သာဒု၊[သာဒ+ယု]⁶
အပံ့။ ။အပေသိ ဤသကမတ္တံ အဂမာသိတိ အပံ့။^၇

၁-သူစိ၊ ဓာဒိ။
၃-မောဂ်-၇၊ ၆၇။
၅-ခံ-ဂါနိ-၂၊ ၁၇။
၇-မောဂ်-၇-၁၁၄။

၂-သူစိ၊ ဓာဒိ။
၄-ဇာ. ၄-၃၊ ၁၃၃၊ ဓမ္မယော-၃၆။
၆-သူစိ။

[အပ+ပ]။ တံ တံ ဌာနံ အပ္ပေတိတိ ဝါ အပ္ပံ၊ [အပ္ပ+အ] ။
အလျတေ ဝါရိယတေတိ ဝါ အပ္ပံ။ [အလ ဘူသနပရိယတ္တိ
ဝါရဏေသု+ပ လကိုပပြု] ။

ဗဟုံ။ ။ဗဟတိ ဝုဗ္ဗိံ ဂစ္ဆတိတိ ဗဟု၊ [ဗဟ+ဥ] ။
ဗံဟတိ ဝုဗ္ဗိံ ဂစ္ဆတိတိ ဗဟု၊ [ဗံဟ+ဥ]ဥကြောင့် နိဂ္ဂဟိတိချေ။^၁

ဝိဿာသပရမာ။ ။သသနံ သာသော၊[သသု ဟိံသာယံ
+ဏ] ဝိဂတော သာသော ဧတဿာတိ ဝိဿာသော။ ။ သာသတိ
သန္တကဂဟဏကဏာဘာသနာဒိသု နိရာသင်္ကာဘာဝေန အဝိမုဉ္ဇ
တိတိ ဝါ ဝိဿာသော၊[ဝိ+သာသ+အ]၊ ဝိကား သဟအနက်။^၂

ပရံ ပစ္စနိကံ မာရေတိတိ ပရမော၊ [ပရ+မရ+ကွိ] ပကဋ္ဌဘာဝေ
ရမတိတိဝါ ပရမော၊[ပ+ရမု+ကွိ] ပရတိ အတ္တနော ဥတ္တမဘာဝံ
ပါလေတိ ပူရေတိတိ ဝါ ပရမော၊[ပရ+မ] ။^၃ ပရံ ဥက္ကဋ္ဌံ မာတိတိ
ဝါ ပရမော။ [ပရ+မာ+က] ။^၄ ဝိဿာသော+ပရမော ယေသန္တိ
ဝိဿာသပရမာ။

ရသာ။ ။ရသိယန္တေ အဿာဒိယန္တေတိ ရသာ၊ [ရသ+ အ]
ရမန္တာ အသိယန္တေတိ ဝါ ရသာ၊ [ရမုဓာတ်+အသဓာတ်]

ရသဓာတုဝသာစေဝ၊ ရမာသဓာတုတောပိ စ၊
ရသသဒ္ဓဿ နိပ္ပတ္တိံ၊ အာဟု ဓမ္မရသညုနော။(နိတိ-ဓာ၊ ၃၇၀)

၁-ဓာဒိ။ ။ ၂-အမရဋီ၊ ၃-၆။
၃-ဓာနိဋီ-၇၀၄။ ။ ၄-မောဂ်-၇၊ ၂။
၅-ဝိလင်္ဂိ-၁၊ ၁၅၅။ ။ ၆-သူစိ။
၇-သူစိ။ ။ ၈-ကောတ္တုဘ။

ဒါသိယာ။ ။ဒု ကုဋ္ဌိတံ အသတိ ဘက္ခတိတိ ဒါသိ၊ [ဒု+အသ+
ဤ] ဒိယန္တေ တာယာတိ ဝါ ဒါသိ၊ [ဒါ+သ+ဤ] ° ဒေတိတိ ဒါ၊
အသတိ ဘက္ခတိတိ အသာ၊ ဒါ ဟုတ္တာ ဒတ္တာ+အသာ ဒါသိ၊
သာမိကေဟိ ဝါ ဒိန္နံ အသတိ ဘက္ခတိတိ ဒါသိ၊ [ဒါ+အသ+အ+
ဤ] ဒုက္ခေန ကသိရေန အသတိ ပဝတ္တတိတိ ဒါသိ၊ [ဒု+အသ+
အ+ဤ] ၂

ကုဋ္ဌိမိ။ ။ကုသိယတိ အက္ခောသိယတိတိ ကုဋ္ဌိ။ ? [ပုံ၊ ထိ
ကုသ+ဆိ၊ သကိုစပြု] ကုစတိ အာဟာရံ ဆာဒေတိတိ ဝါ ကုဋ္ဌိ၊
[ကုစ ဆာဒနေ+ဆိ] ကုစိတဗ္ဗော အနုပါနာဒိဟိ ပူရေတဗ္ဗောတိ
ကုဋ္ဌိ။ [ကုစ ပူရဏေ+ဆိ] ၄

ဓိတာ။ ။မာတာပိတုဟိ ဓရိယတေတိ ဓိတာ၊ [ဓရ+ရိတု+
ကွစိဓာတုဖြင့် ဣကိုဤဒိယပြု] ၁ ဓရိယတေတိ ဝါ ဓိတာ၊ [ဓာ+
တု၊ အာကို ဤပြု။] ၆

ရူပသောဘဂ္ဂပတ္တာ။ ။ရူပေတိ ပကာသေတိ အတ္တနော
သဘာဝန္တိ ရူပံ၊ ရူပတိ ဝိကာရမာပဇ္ဇတိတိ ရူပံ။ ? သုဘတ္တံ
ဂစ္ဆတိတိ သုဘဂေါ။ [သုဘ+ဂမု+ကို] သုဋ္ဌု+ဘဒိယတိတိ
သုဘဂေါ။ [သု+ဘဇ+အ] ၁ ဘဇန္တိ အသိန္တိ ဝါ ဘဂံ။ ၉

- ၁-ဓာန်ဋီ-၂၃၆။
- ၃-သုစိ။
- ၅-ရူ-၅၇၅။
- ၇-ဓာန်ဋီ-၉၄၊ သုစိ။
- ၉-ဓာန်ဋီ-၂၇၃၊ သုစိ။

- ၂-နေတ္ထိဝိ-၅၈။
- ၄-ဂဠုန်-၅၉။
- ၆-မောဂ်-၇၊ ၇၂။
- ၈-မဋီ-၁၊ ၄၅။

သောဘနံ+ဘဂံ ယဿာတိ သုဘဂေါ။ ။ သုဘဂဿ+ဘာဝေါ
သောဘဂံ။ သုဘဂါယ+ဟိတံ သောဘဂံ။ ။ ။ ရူပဿ+သောဘဂံ
ရူပသောဘဂံ။ ရူပသောဘဂံ+ပတ္တာ ရူပသောဘဂ္ဂပတ္တာ။

ဒဿာမ။ ။ ဒါ၏အာကို ရဿပြု၊ လောဘမုစိတ္တုပ္ပါဒ်။ ။
မာတာမဟော။ ။ မာတု+ပိတာ မာတာမဟော၊ မာတု+အာမဟာ
မာတုလော။ ။ မာတု+ဘာတာ မာတုလော။ ။ မာတု+ယဒနု
သုတ်ကြီးဖြင့် ဘာတာအနက် ဥလသက်။ ။

ဒေါဟဋ္ဌော။ ။ ဒေါဟ+လာ၊ ဒုဟနံ ဒေါဟော၊ ဒေါဟံ လာတိ
တိ ဒေါဟဋ္ဌော၊ ဒွိဟံ ဟလတိ ကမ္ပတိတိ ဝါ ဒေါဟဋ္ဌော၊ ဒွိ+
ဟလ၊ ဒွိကိုဒေါ၊ လကို ဋ္ဌပြု။ ။

အာရမ္မဏံ ဟရတိတိ ဟဒယံ၊ ဟရ+အယ၊ ရကိုဒပြု။ ။
အာရမ္မဏံ ဟရန္တံ အယတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ဟဒယံ။ ။ ဒုဋ္ဌံ
+ဟဒယံ ဧတေနာတိ ဝါ ဒေါဟဋ္ဌော၊ ဒု+ဟဒယ၊ ဟဒယကို
ဟဋ္ဌပြု၊ ဒွေ+ဟဒယာ အဿ ပရမတ္ထဿာတိ ဝါ ဒေါဟဋ္ဌော။
ဒွိ+ဟဒယ ဒွိကိုဒေါ၊ ဟဒယကို ဟဋ္ဌပြု။ ။

အတ္တနော သဘာဝေန ဟဋ္ဌန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ ဟဋ္ဌော၊ ဒွေ+ဟဋ္ဌာ
ယဿ အဓိပ္ပာယဿ သောယံ ဒေါဟဋ္ဌော။ ။

ဝဉ္ဇာ။ ။ ဝေတိ ပုတ္တန္တိ ဝဉ္ဇာ၊ ဟန+အ+အာ ဟနကို ဝေ
ပြု၊ ဝေကိုဈပြု ။ (တစ်နည်း) ဟန+ဈာ ဟနကို ဝေပြု၊ ဈကို ဈ

၁-သိဘာ-၁, ၅၇၉။

၃-၅-၃၀၅။

၅-ဘန်ဋီ-၁၆၃၊ သူစိ။

၇-၂၅၃-၈၇။

၂-ကပ္ပဒူမ

၄-မောင်-၄, ၃၇-၈။

၆-နမက္ကာရဋီကာ။

၈-သိဋီသစ်-၁, ၃၉၇။

ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။^၁ ဝနတိ ယာစတိ ပုတ္တန္တိ ဝါ ဝဇ္ဈာ၊ [ဝန+ဈ၊ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု။] ဝေါ ပုတ္တော+ဈော နဋော ယာယာတိဝါ ဝဇ္ဈာ။^၂

ပုဗ္ဗဏှသမယေ။ ။န ဇဟာတိ ပတ္တဂမနန္တိ အဟံ၊ [န+ဟာ+အာ]၊^၃ အဟဿ+ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော။^၄ ပုဗ္ဗော စ+သော အဟောစာ တိ ဝါ ပုဗ္ဗဏှော။^၅ [ပုဗ္ဗ+အဟ၊ ပုဗ္ဗာပရဇ္ဇသာယမဇ္ဈေဟာဟဿ နှော(မောက်-၃-၁၁၀)သုတ်ဖြင့် အဟကို ဣပြု] သမေန္တိ ဧတ္ထ ဧတေန ဝါ သံဂစ္ဆန္တိ ဓမ္မာ သတ္တာ ဝါ သဟဇာတာဒီဟိ ဥပ္ပါဒါဒိ ဟိ စာတိ သမယော။ [သံ+ဣ+အာ]။^၆

ပုဗ္ဗဏှော စ+သော+သမယောစာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော။ ပုဗ္ဗဏှော+သမယော ဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယော။^၇

ပိဏှာပါတပဋိက္ကန္တော။ ။ပိဏှိတဗ္ဗော သယ်ရိတဗ္ဗောတိ ပိဏှော။^၈ ပတနံ ပါတော၊ ပိဏှာနံ+ပါတော ပိဏှာပါတော၊ (တစ်နည်း) ပတတိတိ ပါတော၊ ပိဏှောယေဝ+ပါတော ပိဏှာပါတော၊ (တစ်နည်း) ပိဏှံ ပိဏှံ ပတတိတိ ပိဏှာပါတော။^၉ ပိဏှာ ပါတဿ+ပရိယေသနံ ပိဏှာပါတော။^{၁၀} ပိဏှာပါတတော+ပဋိက္ကန္တော ပိဏှာပါတပဋိက္ကန္တော။

သီဟသေယျံ။ ။မိဂေ ဟိံသတိတိ သီဟော။ [ဟိံသ+အာ]

၁-ဓာန်ဋီ-၄၉၈။	၂-သုစိ။
၃-သုစိ။	၄-ပိဋ-၁, ၁၄၆။
၅-မောက်-၃, ၁၁၀။	၆-သာရဏ္ဍ-၁, ၁၉၈၊ ပါရာဘာ-၁, ၃၅၃။
၇-ပိဋ-၁, ၁၄၆။	၈-ပိလံ-ဋီ-၁, ၁၈။
၉-ခံဂါနိ-၂, ၃၃။	၁၀-အံဋ-၂, ၃၈၄၊ အံဋီ-၂, ၃၈၀။

ဟနှင့်သ ရှေ့နောက်ပြန်၊ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ ဒီယပြု။^၁ မိဂေ ဟန္တံ သံဝိဇ္ဇမာနာ+ဤဟာ အဿာတိ ဝါ သီဟော|သံ+ဤဟာ| သဟတိတိ ဝါ သီဟော|သဟ+အ၊ သင်္ဃာအကို ဤပြု။ သုဋ္ဌ+ ဤဟတိတိ ဝါ သီဟော|သံ+ဤဟ+အ။^၂ သယနံ သေယျာ|သိ+ ဣ။ သီဟော ဝိယ သေယျာ သီဟသေယျာ။^၂

သာယနသမယေ။ ။သာယန္တော ဒိနန္တံ ကရောန္တော အယတိတိ သာယော၊ |သာ+အယ+အ၊| သာယတိ ဝိနံ အဝသာ ယတိတိ ဝါ သာယော၊ |ပုံ၊နပုံ၊ သာ+ယ|^၃ အဟဿ+သာယော သာယန္တော(နံ) |အဟ+သာယ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ရှေ့နောက်ပြန်၊ အဟကို အနုပြု။^၄ သာယန္တော စ+သော+သမယောစာတိ သာယနသမယော၊ သာယန္တေ+သမယော သာယနသမယော။

ကပိလဝတ္ထုသာမန္တေ။ ။ဝသတိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထု၊ ကပိလဿ+ ဝတ္ထု၊ ကပိလဝတ္ထု။(ကပိလရသေ့၏ သင်္ခန်းကျောင်းနေရာ) ကပိလဝတ္ထုသို့+မာပိတံ ကပိလဝတ္ထု(ကပိလဝတ္ထုမြို့)။^၅ သင်္ဂတံ +အန္တံ သာမန္တံ၊ |သံ+အန္တံ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု၊ သင်္ဃာအကိုဒီယပြု။| ကပိလဝတ္ထုဿ+သာမန္တံ ကပိလဝတ္ထုသာမန္တံ။

ကဗရုတ္တယေ။ ။ကံ သိရော ဝုဏောတိ အတ္တဒယတိတိ ကဗရာ|က+ဝရ+အ၊|^၆ ဆေတိ ဆိန္ဒတိ သံသယန္တိ ဆာယာ။

၁-ဓာန်ငို-၆၀၁၊ သူဝိ။
၂-ဓာန်ငို-၆၈။
၅-ပါစိယော-၂၄၇။
၂-အံဋ-၂၊ ၈၃။
၄-ရ-၁၉၈။
၆-ထောမ။

ဆိန္နတိ ပရိဿမတိ ဝါ ဆာယာ၊(ဆာ+ယ၊)° ကဗရာ+ဆာယာ
ယဿာတိ ကဗရတ္ထာယံ။(ရုက္ခမူလံ)

ရုက္ခမူလေ။ ။ရုဟတိတိ ရုက္ခော၊(ရုဟ+ခ၊(ဝါ)ရုက္ခ+အ၊၊
မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ရုဟတိ ရုက္ခော ဧတေနာတိ မူလံ၊(မူလ+အ၊၊) ၂
ရုက္ခဿ+မူလံ ရုက္ခမူလံ။

သာဝတ္ထိယေဝ။ ။သဝတ္ထဿ(ဣသိနော)+နိဝါသော
သာဝတ္ထိ။(သဝတ္ထရသေ၏နေရာဟောင်းမြို့)၊ သဝတ္ထေန+နိဗ္ဗတ္တာ
ဝါ သာဝတ္ထိ(သဝတ္ထရသေဖြစ်စေအပ်သောမြို့)၊ ° [သဝတ္ထ+ဏ
+ဤ ဤကာရန္တံ။] ဤကားအဋ္ဌကထာလာ အက္ခရိန္တကဝါဒ။

တစ်နည်း။ ။သဗ္ဗ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ(အစုံရှိမြို့တော်)
[သဗ္ဗ+အတ္ထိ ဝဏ္ဏဝိကာရနည်းဖြင့် သဗ္ဗကို သာဝပြု ဣကာရန္တံ]°
ဤကား အဋ္ဌကထာလာ ရှေးဝါဒတည်း။ ဤနည်း၌ "သညိစ္စာယ
မာချာတံ ဘဝတိ နာမိကံ(နိတိ-သုတ္တ ၂၉၃)"အရ အတ္ထိသည်
ပင်ကိုယ်အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း မြို့အမည်ကို ဆိုလိုသော
ကြောင့် နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း
သမာသ်စပ်နိုင်သည်။

တစ်နည်း။ ။သဗ္ဗော+အတ္ထော ဧတ္ထ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ [သဗ္ဗ
+အတ္ထ သဗ္ဗကို သာဝပြု သမာသ်အဆုံးအကို ဣပြု။] ၂

တစ်နည်း။ ။သဟ+အဝေန သာပတေယျေန ပဝတ္တတိတိ
သာဝံ၊ သာဝံ+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ သာဝတ္ထိ။ ၆

၁-သုစိ။ ၂-သုစိ။
၃-မဋ္ဌ-၁၊ ၆၂။ ၄-မဋ္ဌ-၁၊ ၆၂။
၅-ဓာနိဒီ-၁၉၉။ ၆-ဂဠုန်-၃၅-၆။

တစ်နည်း။ သံဝရန္တိ ဧတေနာတိ ဝတ္ထံ၊ ဝတ္ထံ၊ ဝတ္ထေန+
သဟ ပဝတ္တတိတိ သဝတ္ထံ၊ သဝတ္ထဿ ဣသိနော နိဝါသော
သာဝတ္ထိ။

တစ်နည်း။ ။ သာနာ သုနခေန+ဟနိတံ ဟရိတံ +အဋ္ဌိ
ဧတ္ထာတိ သာဝတ္ထိ။ (မြို့တည်စဉ် ခွေး ဆောင်ယူအပ်သော အရိုး
ရှိရာမြို့)။ သာ+အဋ္ဌိ ဝလာ၊ ဌကိုတ္ထပြု။ ။

တစ်နည်း။ ။ ဝိဇောဋ္ဌံ "သု+အတ္ထိ" ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ ဝမောဒု
ဒန္တာနံ "ဝ" ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဥကို အာဝပြု။ ။ "သမ္ပန္နော
+အတ္ထော ဧတ္ထာတိ သာဝတ္ထိ" ဟုကြံ။

သတ္ထာပီ။ ။ ဝိဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ
သာသတိ အနုသာသတိတိ သတ္ထာ။ သာသ+ရတ္ထ။ ။

ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ သသတိ ဟိသတိတိ ဝါ သတ္ထာ။
သတ္ထေ မေတ္တာဒိဓမ္မောဒကေန သိဉ္စတိတိဝါ သတ္ထာ။ ဒုက္ခသစ္စာ
ဒိနိ ပရိညာဘိသမာဓိနာ သေဝတိတိဝါ သတ္ထာ။ ကိလေသေ
သဇတိ ဝိဿဇ္ဇတိ အနဘာဝံ ဂမေတိတိ ဝါ သတ္ထာ။ (သဇ)။

သဝတိ အာသဝတိ ဓမ္မကထံ သောတုံ ဣစ္ဆတိတိ ဝါ သတ္ထာ။
(သု) ကိလေသေ သမေတိ ဥပသမေတိတိ ဝါ သတ္ထာ။ (သမု)
ကိလေသေ သောသာပေတိတိ ဝါ သတ္ထာ။ (သုသ) သိတ္ထာတိ
သတ္ထာ။ သိဒ္ဓါတိ ဝါ သတ္ထာ။ သိဝါ သိတလာတိ ဝါ သတ္ထာ။ ။

၁-ဂဠုန်-၃၅။
၃-ဝိဇော။
၅-သုစိ။

၂-ဇာဋီ။
၄-သာရတ္ထ-၁,၂၉၂။
၆-ဓမ္မဋီ။

တစ်နည်း။ ။သဟ+အတ္ထေန ယော ဝတ္တတိတိ သတ္ထော၊
ဟိတူပဒေသာဒိဝသေန သာသိတဗ္ဗောတိ သတ္ထော၊ သတ္ထော+
ဧတဿ အတ္တိတိ သတ္တာ။^၁ [သတ္တ+ဏ “သတ္ထော” ဟုဆိုလိုလျက်
ဝတ္ထဝိကာ ရန်ရုတ္တိနည်းဖြင့် သြကို အာပြု(တစ်နည်း)သျှာစသုတ်
စသဒ္ဒါဖြင့် သိကို အာပြု။] သတ္တာ ဝိယာတိ သတ္တာ။^၂

[ဓမ္မဋီ--၌ သုန္ဒရံ သီလက္ခန္ဓာဒိသင်္ခါတံ အတ္ထံ သတ္ထံ၊ သတ္ထံ
ဒဒါတိတိ သတ္တာ။ သံဝိဇ္ဇမာနံ သီလက္ခန္ဓာဒိသင်္ခါတံ အတ္ထံ သတ္ထံ၊
သတ္ထံ ဒေတိတိ ဝါ သတ္တာ။ သိဒ္ဓါ သီလက္ခန္ဓာဒိသင်္ခါတာ အတ္တာ
ဧတဿာတိ ဝါ သတ္တာ။^၃ သမ္ပန္နာ သီလက္ခန္ဓာဒိသင်္ခါတာ အတ္တာ
ဧတဿာ တိ ဝါ သတ္တာ။ [သံ+အတ္ထ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ သင်္ခါအကို
ဒိယပြု။] ^၄ စသောဝိဂြိုဟ်များကို ပြသေး၏။]

လေတဝနမေဝ။ ။အတ္တနော ပစ္စတ္ထိကဇနံ ဇိနာတိတိ
လေတော၊ ဇိတဝါတိ ဝါ လေတော၊ ဇိတေ ဇာတောတိ ဝါ လေတော
[ဇိတ+ဏ] (တစ်နည်း) မင်္ဂလာကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် မှည့်
ခေါ်ထားအပ်သော ဇေယျအနက်ဟော။ ဝိဂြိုဟ်ပြုလိုမှု “ဇိနာတိ
တိ လေတော” ဟု အထက်ပါအတိုင်းပြု။^၅

ဝနယတိတိ ဝနံ(ကပ်ရောက်အပ်သောတော)။ [အတ္တနော
သမ္ပတ္တိယာ သတ္တာနံ အတ္တနိ ဘတ္တိ ကရောတိ ဥပ္ပါဒေတိတိ
အတ္ထော-] ^၆

၁-သာရတ္ထ-၁၊ ၂၉၂။
၂-နမက္ကာရဋီကာ။
၃-အံဋီ-၁၊ ၃၉။

၂-ဝိစော-၇၆။
၄-ဓမ္မဋီ။
၆-ဥဒါန-၄၊ ၅၁။

တစ်နည်း။ ။ဝနုတေတိ ဝနံ (ဝနု+အါ) |နာနာဝိကေသုမဂန္ဓ-
သမ္ပောဒမတ္တကောကိလာဒိဝိဟဂ်မဝိရတာလာပေဟိ မန္တမာရုတ
စလိတရုက္ခသာခါပလ္လဝဟတ္ထေဟိ စ "ဧထ မံ ပရိဘုဉ္ဇထာ" တိ
ပါဏိနော ယာစံတိ ဝိယာတိ အတ္ထော။-| °

တစ်နည်း။ ။ဝနန္တိ တံ ဘန္တိ မယူရကောကိလာဒယော
သတ္တာတိ ဝနံ(အဝုတ္တကမ္မသာနေ)။^၂ ဇေတသ+ဝနံ ဇေတဝနံ။

သာကိယာနံ။ ။သကျေ+ဘဝါ သာကိယာ |သကျ+က္ကယ၊
ယကိုချေ သဌ် ဝိယပြု။^၃ ကုလဝံသံ အနု ရက္ခိတုံ သက္ကာဏန္တိ
သမတ္ထေန္တိတိ ဝါ သာကိယာ|သက+ကျေ သာကဝနေ ဝသန္တိတိ
ဝါ သာကိယာ |သာက+က္ကယ။^၄ ရှေ့နည်း သာဘာဝိက(သဘာဝ
ကျသော)ဝိဂ္ဂဟ၊ နောက်နည်း အသာဘာဝိက(သဘာဝမကျ
သော)ဝိဂ္ဂဟ။

သုသိက္ခိတာ။ ။သဉ္စာတာ+သိက္ခာ ယေသန္တိ သိက္ခိတာ၊
နေသိပ္ပံ အသိက္ခိသူတိ ဝါ သိက္ခိတာ၊ သုဋ္ဌ+သိက္ခိတာ သုသိက္ခိတာ၊
(ဝ ၂နှစ်ပတ်လုံး ကောင်းစွာသင်ယူအပ်ပြီးသော လေးအတတ်ရှိ
ကုန်သည်၊ ဝါ-လေးအတတ်ကို ကောင်းစွာသင်ယူ ငြိကုန်သည်။) ^၅

ကတဟတ္တာ။ ။ဟသန္တိ ဒေတေနာတိ ဟတ္ထော၊|ဟသ+ထ|
ဟရန္တိ အနေနာတိ ဟတ္ထော၊|ဟရ+ထ| ^၆ ကတော (ပရိစိတော)+
ဟတ္ထော ယေဟိတိ ကတဟတ္တာ၊ (•အလေ့အကျက်ပြုအပ်ပြီး

၁-ဥဒါန-၄၊ ၅၁။	၂-သုစိ။
၃-ဓာန်ဋီ-၃၃၆။	၄-သိဋီသစ်-၂၊ ၂၅၉။
၅-တံဋ-၂၊ ၃၀၅၊ တံနိ-၂၊ ၁၅၂။	၆-သုစိ။

သောလက်ရှိကုန်သည်။^၁

ကတူပါသနာ။ ။လက္ခဏာ+အသနံ ခိပနံ ဥပါသနံ |ဥပ+
အသု+ယု၊ ကတံ+ဥပါသနံ သရက္ခေပေါ ယေဟိတိ ကတူပါ
သနာ(•ပြပွဲပြိုင်ပွဲတို့၌ ပြုအပ်ပြီးသော မြားပစ်ခြင်းအတတ်ရှိ
ကုန်သည်။)^၂

မဟိဿာသာ။ ။ဥသံ အသန္တိ ခိပန္တိတိ ဣဿာသာ|အသု+
ဏ ဥကိုဣပြု၊ မဟန္တာ+ဣဿာသာ မဟိဿာသာ။^၂

ဇိဝိတာ။ ။ဇိဝန္တိ အနေနာတိ ဇိဝိတံ။^၃ [ဇိဝ+တ၊]

ဗျာသတ္တမနသံ။ ။ဝိသေသေန အာ(ဘုသော) သဗ္ဗတိ
(သဗ္ဗတိ)တိ ဗျာသတ္တော (ဗျာသတ္တံ)။ ဗျာသတ္တော (တ္တံ) မနော
ယဿာတိ ဗျာသတ္တမနသော၊ |ဗျာသတ္တမနဟုပကတိပြုပြီး
နောက် တာဝမိနာဝိနိ(မောင်-၁, ၄၇)သုတ်ကြီး(သ သရေဝါ ဂမော
သုတ် ဝါသဒ္ဓါ)ဖြင့် သမာသ်အဆုံး၌ သလာလျှင် "ဗျာသတ္တ
မနသံ"ဟု ဖြစ်သည်။^၄

တစ်နည်း။ ။မနော ဧဝ မာနသံ၊ |မန+ဏ မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍
သလာ၊| ဗျာသတ္တံ+မာနသံ ယဿာတိ ဗျာသတ္တမာနသော။^၅

ရုပ်စဉ်ပုံ။ ။သလာသည့်ရုပ်သည် ဝိဘတ်တိုင်း၌မရှိ၊ ပုံလိင်အ
ရာ၌ ပဌမာ, အာလုပ်, ဝုတိယာ(ဧကဝုစ်, ဗဟုဝုစ်), တာတိယာ,
စတုတ္ထိ, ဆဋ္ဌိ, သတ္တမိ(ဧကဝုစ်)တို့၌သာရှိ၏။

၁-တံ၄-၂ ၃၀၅၊ တံနိ-၂ ၁၅။ ၂-ထေရ. ၄-၂၊ ၅၂၁၊ နိတိဓာ ၂၃၉။
၃-ဓာနိဒီ-၁၅၅၊ သူစ်။ ၄-နိတိပဒ-၁၆၃၊ နိဂီ-၈၁၊ ဝိစော-၇၄။

နပုံလိင်၌ ပ-ဒု-တ-စ-ဆ-သ(ကေဂုဏ်)ဝိဘတ်တို့၌ရှိ၏။ ဣတ္ထိ
လိင်၌ကား ပဌမာကေဂုဏ်သာရှိ၏။ ၁

နရံ။ ။နရတိ နေတိတိ ဝါ နရော၊ |နရ+အ၊ နိ+အရ၊ နရိယတိ
သကေန ကမ္ပေန နိယုတိတိဝါ နရော။ ၂ နိရယံ နေတိ
ပါပုဏ္ဏာတိတိ နရော၊ သေဌဘာဝံ နေတိတိ နရော။ ၃

ဂါမံ။ ။ဂသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂါမော၊ |ဂသ+မ၊ ၄ ဂါယန္တိ ဝါ ဧတ္ထာတိ
ဂါမော၊ |ဂါ+မ၊ ၅ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ကာမာ ဧတ္ထာတိ ဝါ ဂါမော၊ |ဂမု+
အဏ်၊ ၆ ဂစ္ဆန္တိ တိဌန္တိ ဇနာ ဧတ္ထာတိ ဝါ ဂါမော၊ ဇနာနံ
နိဝါသောကာသဘာဝေန ဂမ္ပတေ ဉာယတေတိ ဝါ ဂါမော၊ တေန
တေန ဝတ္ထုနာ အတ္ထိကေဟိ ဂန္တဗ္ဗောတိ ဝါ ဂါမော၊ ဂါဝေါ အမန္တိ
ကိဏန္တိ ဝိက္ခိဏန္တိ ဇနာ ဧတ္ထာတိ ဂါမော၊ |ဂေါ+အမ+အ၊ ၇

မဟောယော။ ။အဝတ္ထရိတွာ ဟနတိတိ ဩယော၊ အဝ
ဟနတိ ဩသိဝါပေတိတိဝါ ဩယော၊ |အဝ+ဟန+ရ၊ ၈ အဇ္ဈော-
တ္ထရိတွာ အဘိဘဝိတွာ ဟေဌာဟရတိတိ ဩယော၊ |အဝ
+ဟရ၊ ၉ ဩဟညတိ ဇတေနာတိ ဩယော၊ |ဩ+ဟန+ကိ၊ ၁၀
မဟန္တော+စ+သော+ဩယောစာတိ မဟောယော။

အာဒါယ။ ။ |အာ+ဒါ+တွာ၊ ။ အာဒိယတေ၊ အာဒိယိတ္ထာ ဝါ
အာဒါယ(ဘာဝ)၊ အာဒိယတေ၊ အာဒိယိတ္ထာတိ ဝါ အာဒါယ-

-
၁-နိတိပဒ-၁၆၃၊ နိဒိ-၈၁။	၂-နိတိဓာတု-၁၅၁-၂ သူစိ။
၃-နမတ္တာရဋီ။	၄-ဇာန်ဋီ-၂၂၅။
၅-မောင်-၇၊ ၁၃၆။	၆-နိဒိ-၅၄၀။
၇-ပါတိပဒတ္ထ-၈၃။	၈-အဘိဌ-၁၊ ၉၁။
၉-မဏိ-၂၊ ၂၃၂။	၁၀-မောင်-၅၊ ၁၀၀။

(ကမ္မ)၊ အာဒိယတိ အာဒိယိတိ ဝါ အာဒါယ(ကတ္တ)၊ အာဒိယိတွာ
နာတိ ဝါ အာဒါယ။^၁

ကလာပါဒိသု ဘာဝဏ္ဏေ၊ တုနာတုဒိ ဝိစိယတေ၊

ကဗ္ဗာနာဒိသု ကတွဏ္ဏေ၊ ကိတ္တညာယ ဝိစိယတေ၊

ကိတ္တညဏ္ဏေက ကတ္တုန- မိတိ ဝုတ္တသဘာဝတော၊

ကတ္တရိယေဝ တုနာဒိ၊ ကထိတံ ရူပသိဒ္ဓိယံ။^၂

တဝေ တုံ တုန တွာန တွာ၊ ဘာဝေ ကတ္တရိ ကမ္မနိ၊

ဘာဝေယေဝ တု အညတ္တ၊ ဟောန္တိတံ ပရိဝိပိယ။^၂

ဆောင်။ တွာပစ္စယံ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ တိတံ နှစ်ချက်မှတ်၊

ဘာဝကမ္မ၊ ကတ္တုပြု၊ ပြုကြင်ဂြိုဟ်မှတ်၊

တွာဒိချင်းသာ၊ ပြုဖို့ရာ၊ သေခြာတစ်နည်းမှတ်။

၄- ပထိပုဇိကာကမ္မာရုံဝတ္ထု

ကုလဂေဟေ။ ။ကုလတိ ဧတေနာတိ ကုလံ၊ ကုလ+အာ^၃
ဇာတ်ဝသေန ကလိယတိ သင်္ချာယတိတိဝါ ကုလံ။ ကုလ+အာ^၄
တံ တံ ဝတ္ထု၊ ဂဏှာတိတိ ဂေဟံ။^၁ ဂဏှာတိ ပုရိသေန အာနိတံ
ဓနန္တိ ဝါ ဂေဟံ^၅ ဂယုတိတိ ဝါ ဂေဟံ^၆ ကုလဿ+ဂေဟံ ကုလဂေဟံ။

ပဋိသန္ဓိ။ ။ဘဝန္တရံ (ဘဝါဘဝံ) ပဋိသန္ဓဟတိတိ ပဋိသန္ဓိ၊
[ပဋိ+သံ+ဓာ+ ကျ]^၇ ပဋိသန္ဓဟနံ ဝါ ပဋိသန္ဓိ။^၈

၁-ဘောဝိန္ဒာ-၃၇၈-၉။

၃-သုစိ။

၅-နိတိသုတ္တ-၃၃၅။

၇-ရ-၃၅၂။

၉-ဝိဘာဝိနိ-၁၂၅။

၂-ဇာလိနိ။

၄-ဂဠုန်-၁၂။

၆-ဓာန်ဋီ-၂၀၇။

၈-ဂဠုန်-၁၇၊ သဂြိုဟ်ဘာ-၄၂၃။

ဇာတကာလေ။ ။ဇာယတိ ဧတ္ထာတိ ဇာတော။ ဇာတော+ဝ+
သော+ကာလောဓာတိ ဇာတကာလော။

ဇာတိဿရာ။ ။ဇာတိ+သရတိတိ ဇာတိဿရာ၊ [ဤ 'ဇာတိ
ဿရ'ဟူသည် ဉာဏ်မဟုတ်၊ သတိဇာတုဖြစ်သော သညာ
ဇာမှတ်ဇာသားသာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။] °

ဘရိယာ။ - ။ဘတ္တဝတ္ထာဒိဟိ ဘရိတဗ္ဗာတိ ဘရိယာ။[ဘရ
+ယ၊] ၊ လောကဓမ္မေဟိ ဘရတိတိ(ပြည့်သောကြောင့်)ဘရိယာ။
သံဝရံ ဘိန္နတိတိ ဝါ ဘရိယာ။ "ဘိန္နသံဝရတာယ" ဟူသော ဗဟု-
ဗွိဟိဇာဖွင့်ကိုကြည့်၍ ဤသို့ကတ္ထုသင်ကြားသည်။ "ဘိန္နော
သံဝရော ယာယာတိ ဘရိယာ" ဟုပြု၍ ဘရိယပြုဟုလည်းကြံ။ ?

ဧကပဒဝါရေ။ ။သဒိသရဟိတတာယ ဧကဘာဝေ
တိဋ္ဌတိ တိ ဧကံ၊ [ဣ+ဣ၊ ဣကိုဧပြု၊ ဇာကိုချေ၊] ? ပဇ္ဇတေ ဂစ္ဆတေ
ဧတေနာတိ ပဒံ၊ [ပဒ+ဇာ၊] ? ဧကံ+ပဒံ ဧကပဒံ။ ဝရတိ သံဘရတိ
တိ ဝါရော၊ [ဝရ+ဇာ၊] ? ဧကပဒဿ+ဝါရော ဧကပဒဝါရော။

ဆပညာသ။ ။ဒသစ+ဒသစ+ဒသစ+ဒသစ+ဒသစ+
ပညာသံ၊ [ဒသငါးခုကို ဧကသေသံပြု၊ ယောသက်၊ ဒသကို ပညာ
ပြု၊ ယောကို ဇာသံပြု၊ နိဂ္ဂဟိတံချေ၍ ပြီး၏။] ၆

ဆစ+ပညာသ+စဆပ္ပညာသ၊ ဆဟိ+ဇာဓိကာ ဝါ+ပညာသ
ဆပညာသ။ ၆

၁-ပါဏိတ်ဘာ-၄၈၆။
၃-ဇာ-၁၊ ၃၁၂။
၅-ဇာပိ။

၂-ဇာနိဋီ-၂၃၇။
၄-သုစိ။
၆-ရ-၂၄၇။

ကုသလဓမ္မေ။ ။ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိ စလ
ယန္တိ ကမ္ပေန္တိတိ ကုသလာ၊[ကု+သလ+အ၊ ကုစ္ဆိတေန သယန္တိတိ
ဝါ ကုသာ၊(အကုသိုလ်များ) ကုသေ လုနန္တိ ဆိန္တန္တိတိ ကုသလာ၊
[ကုသ+လူ+အ၊ကုစ္ဆိတေ+သာတိ တနံ ကရောတိတိ ဝါ ကုသံ၊
(ဉာဏ်) ကုသေန+လာတဗ္ဗာတိ ကုသလာ၊[ကုသ+လာ+အ]²

တစ်နည်း။ ။ကုသန္တိ ဆိန္တန္တိတိ ကုသာ၊ ကဝန္တိ ဝါတေန
နဒန္တိ တိ ကုသာ၊ ကုသာ ဝိယ လုနန္တိတိ ကုသလာ။ ၂ ပါပကေ
အကုသလေ ဓမ္မေ ကုသန္တိ ဆိန္တန္တိတိ ကုသလာ။ ကုသေ အလံ
ကုသလာ။ ၃ ကုစ္ဆိတံ အပါယဒ္ဓါရံ သလန္တိ သံဝရန္တိ ပိဒဟန္တိ
ဧတေနာတိ ဝါ ကုသလာ။ ၄ ကုသေန ဉာဏေန လာယန္တိ
ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ ကုသလာ။[ကုသ+ လာ။] ၅

အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တိတိ ဓမ္မာ၊ ဓာရိယန္တိ ပစ္စယေဟိ၊
ဓာရိယန္တိ ဝါ ယထာသဘာဝတောတိ ဓမ္မာ၊ ကုသလာ+စ+တေ
+ဓမ္မာစာတိ ကုသလဓမ္မာ။

ဆပ္ပညာသရေတွက်ပုံ။ ။ခြေတစ်လှမ်းတွင်၊ အတွင်းဝင်သည့်
စိတ်လျှင်ကုသလ၊ ဖြစ်ပုံပြုအံ့၊ အဋ္ဌမဟာ၊ ကုသလာကို၊ သတ္တာ
ဇောမြောက်၊ ငါးဆယ့်ခြောက်တည့်၊ ထို့နောက်ပုည၊ ကြိယဒသာ၊
မြောက်တုံပါ၍၊ အာရုံခြောက်ပါး၊ မြောက်ငြားဒွါရာ၊ ခြောက်
သင်္ချာပင်၊ တစ်ဖြာစိပတိ၊ လေးပါးရှိ၍၊ မြောက်ဘိလေးဖြာ၊

၁-အဘိဋ္ဌ-၁, ၈၁၊ နိဘာ-၁, ၂၈၁-၂။ ၂-ဓာနိဒ္ဓိ၊မောက်၊ အဘိဋ္ဌ-၁, ၈၁။
၃-နာသ၊ ဝိဇော-၇၅၉။ ၄-နမက္ကာရဋီ။
၅-ဂဠုန်-၂၁။ ၆-အဘိဋ္ဌ-၁, ၈၁။

ထပ်ကာဟီနု၊ ပဏီတကြောင့်၊ နှစ်ဝထပ်မြောက်၊ အဆုံး နောက်
ကား၊ သိန်းခြောက်သောင်းနောင်၊ တစ်ထောင်နှစ်ရာ၊ ရှစ်ဆယ်
လာသည်။ . ဖြစ်ရာကုသိုလ်တရားတည်း။(ဤကား ဓမ္မပဒမဟာ
ဋီကာနည်းတည်း။)

တစ်နည်း။ ။ ဖဿပဉ္စက၊ ဈာနင်္ဂဟု၊ ပဉ္စကတစ်ထွေ၊
ဣန္ဒြေ အဋ္ဌ၊ မဂ္ဂင်္ဂါ၊ ခုနစ်ပါးဗိုလ်၊ သုံးဆိုမှုလ၊ ကမ္မပထသုံးဖြာ၊
လော ကာပါလ၊ ဝေဓဓမ္မနှင့်၊ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စရိဒ္ဓါဒသ၊ ဝုကသုံး
ဖြာ၊ မာတိကာသည်။ . ဖြစ်ရာကုသိုလ် ဆပဉ်တည်း။ (ဤကား
ဓမ္မသင်္ဂဟီ(ကုသလာဓမ္မာ)အဖွင့်အလိုတည်း။)

ရှင်းလင်းချက်

ဖဿပဉ္စက။ ။ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေနာ၊ စိတ်။
ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စရိဒ္ဓါဒသ။ ။ ကာယပဿဒ္ဓိမှ ကာယုဇု
ကတာအထိ။ ။ ၁၂-ပါးတည်း။

ဝုကသုံးဖြာ။ ။ (၁)သတိ၊ သမ္မဇဉ်၊ (၂)သမထ၊ ဝိပဿနာ
(၃)ပဂ္ဂါဟ၊ အဝိက္ခေပ။

ဣန္ဒြေ အဋ္ဌ။ ။ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ မန၊
သောမနဿ၊ ဇီဝိတ။

မဂ္ဂင်္ဂါ။ ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သင်္ကပ္ပ၊ ဝါယာမ၊ သတိ၊ သမာဓိ။
ခုနစ်ပါးဗိုလ်။ ။ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဟီရိ၊

ဩတ္တပ္ပ။

မူလသုံးဆိုး။ ။ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ။
ကမ္မပထသုံး။ ။ အနဘိဇ္ဈာ၊ အဗျာပါဒ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။
မှတ်ချက်။ ။ ဓမ္မပဒမဟာဋီကာနည်းကား ပကောင်းပါ။ ချဲ့

ပါဠိမည်-မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ပါး၌ သောမနဿ ဥပေက္ခာ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပူယုတ်၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိကဟု ရှိရာ ခြေတစ်လှမ်းအတွင်း၌ သောမနဿ ဥပေက္ခာ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပူယုတ်၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိကဟု သဘာဝမတူ သော စိတ် (၂)မျိုး တစ်ပြိုင်နက် မဖြစ်နိုင်ပါ။

သောမနဿ သို့မဟုတ် ဥပေက္ခာတစ်မျိုးမျိုးသာဖြစ်နိုင်ပါ သည်။ နှစ်ပါးစုံကား မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပူယုတ်၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိကတို့လည်းနည်း တူပင်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒမဟာဋီကာဖွင့်ပြသည့် ၅၆ပါးတွက် နည်းမှာ မကောင်းလှပါ။ [မဟာစည် အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး ၁၁၃၅လည်းရှု]

ဂစ္ဆော။။ဂစ္ဆတိ အတ္တဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ ဂစ္ဆော၊[ဂတ္တ+အ၊] ကလလရေကြည်အခိုက်အတန့်ရုပ်စဉ်ကိုမုချ၊ မိခင်ဝမ်းကို ဌာနုပစာရအားဖြင့်ယူ။ ° ဂရတိ ဗဟိ နိက္ခမနဝသေန သိဗ္ဗတိတိ ဝါ ဂစ္ဆော၊[ဂရ+ဘ၊] ဂစ္ဆော ဝိယာတိ ဂစ္ဆော၊ (ပကတိတိုက်ခန်း နှင့်တူသောမိခင်၏ဝမ်း) [ဂတ္တ+ဏ၊] ။

တစ်နည်း။ ။ကမ္မတော ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဂေါ၊ (သတ္တော) [ဂမု+ဂေါ၊] ဂေါ ဘဝတိ ဧတ္ထာတိ ဂစ္ဆော(မာတုကန္တိ) [ဂ+ဘု+အ၊]°

တစ်နည်း။။ဂသတိတိ ဂစ္ဆော၊ [ဂသ ဂမနေ+ဘ သကိုဗပြ] ဂုတိ သဒ္ဓံ ကရောတိတိ ဝါ ဂစ္ဆော၊ [ဂု သဒ္ဓေ+ဘ ဗဒ္ဓေဘော်လာ]°

၁-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၄။ ၂-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၄၊ မောင်-၇၊ ၁၂၈။
၃-မင်္ဂ-၂၊ ၂၁၀။ ၄-စာန်ဋီ-၂၁၄၊ ၂၇၁။

၅၆ .

ဒုတိယဆင့်

အတိတ္ထံ။ ။ တိပုတိတိ တိတ္ထော၊ [တိပ ပိဏနေ+တ၊] ၁ တိသတိ
တိ ဝါ တိတ္ထော[တိသ တိတ္ထိယံ+တ၊] ၂န+တိတ္ထော အတိတ္ထော။

ကာမေသု။ ။ ကာမိယတေတိ ကာမော(ဝတ္ထုကာမ)၊
ကာမေတိတိ ကာမော(ကိလေသကာမ) ကာမော စ+ကာမော
စ ကာမာ။

တစ်နည်း။ ။ ကုဗ္ဗိတေဟိ ဘုသော မာနေတဗ္ဗောတိ ကာမော၊
[ကု+အာ+မာန+ကိ] ကုသလေ ဘုသော မာရေတိတိ ဝါ ကာမော၊
[ကု+အာ+မရ+ကိ] ဗာလေဟိ ဘုသော မာနေတဗ္ဗောပိ၊
ပဏ္ဍိတေဟိ ဘုသော ကုဗ္ဗိတဗ္ဗောတိ ကာမော[ကု+အာ+မာန+
ကိ]၊ ကုဗ္ဗိတဗ္ဗောယေဝ အမော အမာနိတဗ္ဗောတိ ကာမော၊
[က+န+မာန+ကိ] ကံ သုခံ ဘုသော မာရေတိတိ ကာမော၊
[က+အာ+မရ +ကိ] ?

အန္တကော။ ။ အမတိ ဂစ္ဆတိတိ အန္တော၊ [အမ ဂမနေ+တ၊]
အသတိ ယာတိတိ ဝါ အန္တော[အသ+ဂမနေ+တ၊] ၃ အန္တံ+
ကရောတိတိ အန္တကော။ ၂

၅-မဇ္ဈိယဧကသိယဝတ္ထု

ဧကဝိဝသံ။ ။ ဝိဗ္ဗန္တိ ကိဗ္ဗန္တိ အသိန္တိ ဝိဝသော၊ [ဝိဝ+သ၊] ၆ ဧကော
+ဝိဝသော ဧကဝိဝသော။ သတ္တမိအနက်၊ ဒုတိယာသက်။

၁-ဓာတွတ္ထံ။

၃-မဟာသိ။

၅-၅၂၅-၃၃၇။

၂-ဓာတွတ္ထ၊ နိတိဓာတု-၁၈၄။

၄-သုစိ။

၆-ဓာန်ဋီ-၆၇၊ သုစိ။

မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော။ ။မဟိယတေ ပူဇိယတေတိ
 မဟတိ၊ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယကမ္မနံ ကရောတိတိ
 ကရုဏာ။ [ကရ+ဥဏ/ယု၊] ကံ သုခံ ရုန္ဒတိတိ ဝါ ကရုဏာ။
 [က+ရုဓိ အာဝရဏေ+ယု၊ ကရုန္ဒဏာ"ဟုဆိုလိုလျက် နွကိုချေ]
 တစ်နည်း။ ။ကိရတိတိ ကရုဏာ[ကိရ+ယု"ကိရဏာ" ဟု
 ဆိုလိုလျက် ဣကိုအပြု၊ ရ၏အကို ဥပြု။]ဒုက္ခိတေသု ကိရိယတိ
 ပသာရိယတိတိ ဝါ ကရုဏာ။ ကိဏာတိတိ ဝါ ကရုဏာ[ကိ+ယု
 ရလာ၊ ကိ၏ ဣကို အပြု။ ။မဟတိ+ကရုဏာ မဟာကရုဏာ၊
 သမာပဒ္ဓိတဗ္ဗာ သမာပတ္တိ၊မဟာကရုဏာ စ+သာ+သမာပတ္တိ
 စာတိ မဟာကရုဏာသမာ-ပတ္တိ။ ။ မဟာကြိ ဉာသံရိ ကရုဏာ။

သကလလောကဓာတုယံ။။ကလိယိတဗ္ဗာ သင်္ခါယိ တဗ္ဗာတိ
 ကလာ၊[ကလ သင်္ချာနေ+အ၊] ကလာဟိ အဝယဝေဟိ+သဟ
 ဝတ္တတိတိ သကလာ။ ။^၃

လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ဇင်္ဂမာထာဝရာဓာတိ လောကော။ ။^၄
 ယထာသမ္ဘဝံ ဝိဒဟတိ၊ ဝိယတေ၊ ဝိဝိယတေ ဧတာယ၊ ဧတ္ထ ဝါ
 ဝိဝိယတိတိ ဓာတု[ဓာ+တု၊]၅ လောကောယေဝ ဓာတု လောက
 ဓာတု။ သကလာ+လောကဓာတု သကလလောကဓာတု။

ဗောဓနေယျဗန္ဓဝေ။ ။ဗောဓနံ+အရဟန္တိတိ ဗောဓ
 နေယျာ [ဗောဓန+ဏေယျ၊] ဗန္ဓန္တိတိ ဗန္ဓ။ ။^၆ ဗန္ဓိယန္တိ သိနေဟ-

၁-သာရတ္ထ-၁, ၈-၉၊ ပါရာဘာ-၁, ၂-၃။ ၂-ပဋိသံဌ-၁, ၅၄။
 ၃-သူဝိ။ ၄-သာရတ္ထ-၁, ၂၄၃။
 ၅-ပဋိသံဌ-၁, ၇၉။ ၆-ဓာန်ဋီ-၂၄၃၊ ၈၉၊ ၂၆။

ဘာဝေနာတိ ဗန္ဓု။ [ဗန္ဓု+ဥ] ၁ အတ္တနိ ပရံ ဗန္ဓေန္တိတိ ဗန္ဓု။
ဗန္ဓုယေဝ ဗန္ဓဝါ ။ ဗောဓနေယျာ စ+တေ+ဗန္ဓဝါ စာတိ ဗောဓ-
နေယျဗန္ဓဝါ။

ဆာတဇ္ဈတ္တိ။ ။ ခါဒနံ ဆာတံ၊ [ခါဒ+တ ခကိုဆပြု] ဆဒိယ-
တေ ဆာတော၊ [ဆဒိ+ဏာ] ၂ ဈပီယတေတိ ဈတ္တော [ဈပ
ဒါဟေ+တ] ဆာတေန (ဇိယန္တယ ဥဒရဂ္ဂိနာ)+ဈတ္တော (ဒမော
ပိဋိတော) ဆာတဇ္ဈတ္တော။ ၃

ဇနပဒမနုသံ။ ။ ဇနာ ပဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထ သုခဇိဝိကံ ပါပုဏန္တိတိ
ဇနပဒေါ။ ၄ ဇနပဒေ+ဝါသိ+မနုသော ဇနပဒမနုသော။

ကုမ္မာသပူရံ။ ။ ကုလတိ ပတ္တရတိတိ ကုမ္မာသော။ [ကုလ-
ဖဿာဒယော(မောဂ်. ၇, ၂၁၅)သုတ်ဖြင့် သက်ပစ္စည်းသက်,
ရှေ့၌ မာလာ, ဓာတွန်လကို မပြု။] ၅ ကုန္တိတေန မသီယတိ
အာမသီယတိတိ ဝါ ကုမ္မာသော [ကု+မသ+ဏ] ၆ ပူရတိတိ
ပူရော၊ ကုမ္မာသေန+ ပူရော ကုမ္မာသပူရော။

ကပလ္လကပူဝံ။ ။ ကံ သိသံ ပါလေတိတိ ကပါလံ၊ [က+ပါလ
ရက္ခဏေ+ဏာ] ကပုန္တိ ဇိဝိကံ ဧတေနာတိ ဝါ ကပါလံ။ ၇ [ကပု
ကာလမှ ပတစ်လုံးကိုချေ ကအနုဗန်ချေ။] ကပါလေ+ပဝတ္တံ+
ကပလ္လံ၊ [ကပလ္လ+ဏာ] ၈ ကပလ္လမေဝ ကပလ္လကံ။

၁-မောဂ်-၇-၂။	၂-သုစိ။
၃-ဝိမတိ-၁, ၂၀၃။	၄-ဒိဋ္ဌိ-၁, ၃၁၇၊ မဋိ-၃, ၁၉၂။
၅-မောဂ်-၇-၂၁၅။	၆-ပါစိယော-၇၀။
၇-မောဂ်-၇-၁၈၆။	၈-ပါစိယော-၂၈၀။

ပဝိယတိ မရိစဇီရကာဒိဟံ ပဝိတ္တံ ကရိယတီတိ ပူဝေါ။ ပူ+ပ
ပကိုဝပြ။ ပူရေတီတိ ဝါ ပူဝေါ [ပူရ+ပ] ။ ကပလ္လကေ+အာသိတ္တ
ကော+ပူဝေါ ကပလ္လကပူဝေါ။

ဥပ္ပဏှာပုဏှာကဇာတော။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧကဂဏနံ ဂစ္ဆတီတိ
ဥပ္ပဏှာ။ [ပသိ ဂတိယံ+ဥ၊ ပုံ] ဥပ္ပဏှာ၊ စ ဥပ္ပဏှာ၊ စ ဥပ္ပဏှာပုဏှာကာ၊
(သမာသန္တက)၊ ဥပ္ပဏှာပုဏှာကာနံ+ဘာဝေါ ဥပ္ပဏှာပုဏှာကော၊
ဥပ္ပဏှာပုဏှာကော ဇာတော ယဿာတိ ဥပ္ပဏှာပုဏှာကဇာတော။ ။ ။
တစ်နည်း။ ။ ဥပ္ပဏှာပုဏှာ+ယဿ အတ္ထတိ ဥပ္ပဏှာပုဏှာကော။ ။
(ဘာဝပုဒ်ကြေ)၊ ရှေ့နည်းအတိုင်း ဇာတနှင့်တွဲပါ။ ။ ။

ဓမနိသန္တတဂတ္ထော။ ။ ဓမန္တိ ဧတေန ဝိဏာဒယောတိ
ဓမနိ။ [ဓမ သဒ္ဓေ+ယု+ဤ/ အန်+ဤ]၊ သန္တရိယတေတိ သန္တတံ၊
[သံ+ထရ+တ၊] ဓမနိယာ+သန္တတံ ဓမနိသန္တတံ။ ။ ။ ဂစ္ဆတိ ဂဏာတိ
ကုသလာကုသလံ ဧတေနာတိ ဂတ္ထံ။ [ဂမု+ဂဟ+တ၊] မမာ-
ယန္တေဟိ ဂယုတေတိ ဝါ ဂတ္ထံ။ [ဂဟ+တ၊] ။ ။ ဓမနိသန္တတံ+ဂတ္ထံ
ယဿာတိ ဓမနိသန္တတဂတ္ထော။ ။ ။

ဘမရော။ ။ ဘမတီတိ ဘမရော။ [ဘမ+အရ၊] ။ ။

ဝဏ္ဏဂန္ဓံ။ ။ ဝဏ္ဏေတိ ဝိကာရမာပဇ္ဇမာနံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ
ပကာသေတီတိ ဝဏ္ဏော။ [ဝဏ္ဏ+အ၊] ။ ။ ဝဏ္ဏော စ+ဂန္ဓောစ ဝဏ္ဏဂန္ဓံ။ ။ ။

၁-သ္မိ (ထိုဌ်"ပူပ"ဟုရှိ)။	၂-စလင်းဂံ-၁, ၂၀၆။
၃-ပါရာဘာ-၂, ၂၄၇။	၄-သ္မိ။
၅-ဇာန်ဋီ-၁၅၀၊ သ္မိ။	၆-ပါရာဘာ-၂, ၂၇၄။
၇-မောင်-၇, ၁၅၉။	၈-သ္မိ။

မုနိ။ ။ မုနာတိ ဇာနာတိတိ မောနံ၊ မုန+ဏ/မု+ယု၊ မုနိနော
ဝါ+ဣဝံ မောနံ၊ [မုနိ+ဏ]၊ မောနေန+ဣတော ဂတော
ပဝတ္ထောတိ မုနိ။ "မောနိ" ဟုဆိုလိုလျက် သြကို ဥပြု။ ၂

တစ်နည်း။ ။ မောနံ+အဿ အတ္တိတိ မုနိ[မောန+ဤ]၊
"မောနိ" ဟု ဆိုလိုလျက် သြကို ဥပြု၊ ဤကို ရဿပြု။ ၃

တစ်နည်း။ ။ မုနာတိ ဇာနာတိ ဟိတာဟိတ် ပရိစ္ဆိန္ဒတိ
တိဝါ မုနိ။ ဥဘော အတ္ထေ မုနာတိတိ ဝါ မုနိ။ [မုန ဉာဏော+ဣ]၊
အတ္ထနော စိတ္တံ မုနာတိ မဝတိ ဗန္ဓတိ ရာဂါဒေါသာဒိဝသံ ဂန္ထံ
န ဒေတိတိဝါ မုနိ။ [မု ဗန္ဓနေန+နာ+ဣ] ၄ ဂါထာ၌ ဆန္ဒာနု
ရက္ခဏအကျိုးငှါ ဒီယပြု၍ "မုနိ" ဟုရှိသည်။ ၅

စရေ။ ။ စရဓာတ်+တိဝိဘတ် တိဝိဘတ်ကိုပြု။ မုနိစရေ ကို
မုနိ+စရေ (တစ်နည်း) မုနိ+အာစရေ ဟုပုဒ်ဖြတ်။ ၆

ဥဘော။ ။ ဥဘ+ယော၊ တတော ယောနမောတု၌ တုသဒ္ဓါဖြင့်
ယောကို သြပြု။ ၇ (တစ်နည်း) ဒွိ+ယော၊ ယောသုဒ္ဓိန္ဒံဒွေ စ၌
စသဒ္ဓါဖြင့် ဒွိကို ဥဘပြု၊ ယောကို သြပြု။ ၈

ခဉ္စာ။ ။ ခဉ္စန္တိတိ ခဉ္စာ။ [ခဉ္စ ဂတိဝေကလ္လေ+အ] ၉

ကုဏီ။ ။ ကုဏနံ ကုဏော။ ကုဏော ဒေတေသံ အတ္တိတိ

၁-သံဠ-၁၊ ၅၂။	၂-အပဋ-၁၊ ၁၄၂ နိရုတ္တိ-၁၂။
၃-ဓာန်-၄၃၃; နိတိဓာတု- ၂၅၁။	၄-နိဓာတု- ၂၅၄၊ ဓံဂိန်- ၂၊ ၂၀။
၅-မောဂ်နိ-၁၊ ၅၈။	၆-ရူ-၁၀၉။
၇-ကစ္စည်း- ၉၀။	၈-ဓာန်-၃၊ ၂၀၊ သူစိ။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

ကုဏီ|ကုဏ+ဤ|^၁ ကုန္တိတံ နယန္တိတိ ဝါ ကုဏီ|ကု+နိ နကို
ဏာဗြူ။^၂ ကုဏန္တိတိ ဝါ ကုဏီ|ကုဏ သံကောစနေ+ဤ။^၃ ?

ဝိသမစကျကာ။ ။စက္ခတိ ဓာဿာဒေတိ ရှပန္တိ စကျ|စက္ခ+ဥ|
စက္ခတိ ပဿတိတိ စကျ။^၄ ဝိသမံ+စကျ ယေသန္တိ ဝိသမ-
စကျကာ။

ပိဋကော။ ။ပိဋယန္တိတိ ပိဋကော၊ [ပိဋ ဝိဗာဓာယံ+ဣ+ဓာ၊]^၅
ပဿာမိ။ ။ဝိသဓာတ်၊ ဗောဓေနာနက်။^၆

ဣလ္လိသံ။ ။ဣလ္လိသဿ+ဘာဝေါ ဣလ္လိသံ။|ဣလ္လိသ+ဏာ|

၆- ပါဝေယျကာဝိကစတု

ဗောဓိမူလေ။ ။ဓာဗုဒ္ဓိ ဧတ္ထာတိ ဗောဓိ။ ? ဗောဓိယာ+မူလံ
ဗောဓိမူလံ။

ဒသသဟဿီလောကဓာတု။ ။ဒသဟိ+ဂုဏိတံ+သဟ-
ဿံ ဒသသဟဿံ။ ဒသသဟဿံ+ပရိမာဏံ ဧတိဿာတိ ဒသ-
သဟဿီ။ [ဒသသဟဿ+ဏာ+ဤ။] ဒသသဟဿီ စ+သာ
လောကဓာတု ဓာတိ ဒသသဟဿီလောကဓာတု။

သမ္မောဓိ။ ။သမ္မုဇ္ဈတိတိ သမ္မောဓိ။^၇ (ဓာရဟတ္ထမဂ်)

၁-သံဋီ-၁၊ ၁၉၅၊ အံဋီ-၂၊ ၇၉။
၂-ဓာဒိ။
၅-ဓာဒိ။
၇-သာရတ္ထ-၁၊ ၃၅၁။

၂-ဓာန်ဋီ-၃၂၀၊ သူစိ။
၄-ဓာန်ဋီ-၁၄၉၊ သူစိ။
၆-ဇာဋ-၁၊ ၃၇၄။
၈-သာရတ္ထ-၁၊ ၄၅၂။

သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဒ္ဓတိတိ ဗောဓိ။ (သဗ္ဗညုတဉာဏ်)
မှတ်ချက်။ သမ္မောဓိအရ ဘုရားရှင်၏အရဟတ္တမဂ်ဖြစ်၍
ပဉ္စမဈာန်အရဟတ္တမဂ် ဝိထိချ။

ပတ္တဒိဝသေ။ ။ပါပုဏာတိ ဧတ္ထာတိ ပတ္တော၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဠန္တိ
အသ္မိန္တိ ဒိဝသော၊ [ဒိဝ+သ၊] ပတ္တော+ဒိဝသော ပတ္တဒိဝသော။
မဂ္ဂေါ။ ။မဂ္ဂေါ ဝိယာတိ မဂ္ဂေါ။ (အစိတ်ဝိဂ္ဂဟများပါပြီး။)

နိရယံ။ ။ပုညတော အယတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ အယော၊
ပုညကာရိဟိ အယိတဗ္ဗော ဂန္တဗ္ဗောတိ ဝါ အယော၊[အယ+အ၊]
အယော ဣဋ္ဌပလံ နိဂ္ဂတောတိ နိရယော။^၁ ရယနံ ဂမနံ ဝါ
ရယော၊[ရယ+အ၊] နိန္ဒိတော+ရယော ဂမနံ ဧတ္ထာတိ နိရယော။^၂
ဣယတိ အဿာဒိယတိတိ ဝါ အယော။[ဣ+အ၊] နတ္ထိ+အယော
ဧတ္ထာတိ နိရယော။^၃ နိဂ္ဂတော+အယော အသ္မာတိ နိရယော၊(ရူ)
နိစ္စံ ရယန္တိ ဖန္တန္တိ ဒုက္ခပုတ္တာ သတ္တာ ဧတ္ထာတိ နိရယော။^၄[နိ+ရိ+အ၊]

တိရစ္ဆာနယောနိ။ ။တိရိယံ အဗ္ဗန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ တိရစ္ဆာနာ၊
[တိရိယ အဗ္ဗ+ယု၊တိရိယကို တိရပြု၊ အဗ္ဗကို ချပြု။] ^၅ တိရော
အဗ္ဗန္တိတိ ဝါ တိရစ္ဆာနာ၊ [တိရော+အဗ္ဗ+ယု၊ ဗ္ဗကို ချပြု။] ^၆ အဗော
ဟေဋ္ဌာဘာဝေန တိရန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ ဝါ တိရစ္ဆာနာ။ ? [“တိရတော
စ္ဆာနာ(နိတိပဒ-၁၂၅၁)”သုတ်ဖြင့် ဣနပစ္စည်းသက်]”

၁-ဓာန်ဋီ-၆၅၇၊ မင်္ဂ-၂၊ ၂။	၂-ဓာန်ဋီ-၆၅၇၊ သူစိ။
၃-သာရတ္ထ-၁၊ ၄၀၇၊ ပါဘာ-၂၊ ၅၂။	၄-နိရုတ္တိ-၅၇၃။
၅-ဝိဋီ-၁၊ ၃၂၁။	၆-ဝိဘာဝိနိ-၁၆၁။
၇-ဓာဒိ။	၈-နိတိပဒ-၁၂၅၁။

ယဝန္တိ ဧတာယ သတ္တာ အမိသိတာပိ သမာနဇာတိတာယ
မိသိတာဝိယ ဟောန္တိတိ ယောနိယုနိ။^၁ တိရစ္ဆာနာနံ+ယောနိ
တိရစ္ဆာနယောနိ။^၂ (တစ်နည်း) တိရစ္ဆာနာဝ+ယောနိ တိရစ္ဆာန-
ယောနိ။ (တိရစ္ဆာန်သာလျှင် ဖြစ်သောခန္ဓာအဖို့အစု) ?

ပေတ္တိဝိသယံ။ ။ သုခတော ပကဋ္ဌေန+ဣတာ ပေတာ။^၃
ပေတာနံ+သမ္ပဟော ပေတ္တိ ပေတ+တိ။ ပေတာ ဧဝ ဝါ ပေတ္တိ။^၄
ဝိသယတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ ဝိသယော၊ ပေတ္တိယာ+ဝိသယော
ပေတ္တိဝိသယော။

ဝိလောမာနိ။ ။ ဝိဂတံ+လောမံ အတြာတိ ဝိလောမာနိ။
(မလျော်သောအကျင့်တို့)၊ ဝိလောမေန္တိတိ ဝါ ဝိလောမာနိ။^၅

ကတာကတံ။ ။ ကရိယိတ္တာတိ ကတံ၊ န+ကတံ အကတံ၊
ကတဉ္စ+အကတဉ္စ ကတာကတံ၊ [“ကတဉ္စ တံ+အကံတဉ္စာတိ
ကတာကတံ” ဟု ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဇာရည်းပြုခြင်းကား
မကောင်း။ အကျယ်ကို ဂါထာနိဿယ၌ရှု] ?

၇-ဆစ္စပါဏ်ဥပါသကဝတ္ထု

ရုစိရံ။ ။ ရုစတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ရုစိ၊ ရုစ+ဣ၊ ပုံ၊ ။ ရုစိ+အသ္မိ
အတ္တိတိ ရုစိရံ၊ ရုစိ+ရ၊ ။ ရောစတိတိ ရုစိရံ၊ ရုစ+ဣရ၊ ။^{၁၀}

-
၁-ဒိဋ္ဌိ-၃၊ ၂၄။ ဝိဘာဝိနိ-၁၆၁။	၂-မဋ္ဌ-၂၊ ၃၄။ ဝိဘာဝိနိ-၁၆၁။
၃-နေတ္တိဋ္ဌ- ၁၂၉။	၄-ပါရာဘာ-၃၊ ၄၈၃။
၅-ဝိဘာဝိနိ-နိဿ ၃၂၇။	၆-ဓမ္မပန်းကုံး။
၇-ဝိ-ဋ္ဌ-၄၊ ၁၂၄။	၈-ကစ္စည်း-၆၆၉။
၉-၄၆၅-၃၄၉	၁၀-မောက်-၇၊ ၁၄၉

ဝဏ္ဏဝန္တံ။ ။ဝဏ္ဏိယတိ ပကာသိယတိ အတ္ထော အနေနာတိ
ဝဏ္ဏော၊ ဝဏ္ဏော+အဿ အတ္ထိ တိ ဝဏ္ဏဝန္တံ။
အဂန္ဓကံ။ ။အတ္တနော သဘာဝေန ဂစ္ဆတိတိ ဂန္ဓော၊ နတ္ထိ
+ဂန္ဓော အဿာတိ အဂန္ဓကံ။

သုဘာသိတာ။ ။ဘာသိယတေတိ ဘာသိတာ၊ (ဘာသ+တ၊)
သုဋ္ဌ+ဘာသိတာ သုဘာသိတာ။

ဝါစာ။ ။ဝုစ္စတေတိ ဝါစာ၊ (စကား)၊ ဝစ+အာ၊ ဝုစ္စတိ ဧတာ
ယာတိ ဝါ ဝါစာ၊ (ဝစိဝိညတိ၊ ဝစိကံစေတနာ၊ သမ္မာဝါစာ၊
ဝိရတိ)။

အဖလော။ ။ဖလတိ ဝိပစ္စတိတိ ဖလံ၊ နတ္ထိ+ဖလံ ဧတိဿာတိ
အဖလော။

အကုဗ္ဗတော။ ။ကရောတိတိ ကုဗ္ဗန္တော၊ (ကရ+တ၊) န+
ကုဗ္ဗန္တော အကုဗ္ဗန္တော။
သဂန္ဓကံ။ ။သဟ ဂန္ဓေန ယံ ဝတ္တတိတိ သဂန္ဓကံ။
သဖလော။ ။သဟ ဖလေန ယာ ဝတ္တတိတိ သဖလော။

၈- ဝိသုဒ္ဓါဝတ္ထု

အဇ္ဈ။ ။ဣမသ္မိံ ကာလေ အဇ္ဈ၊ (ဣမနေောင် ယဒန စသော
သုတံကြီးဖြင့် ဇ္ဇ ပစ္စည်းသက်၊ ဣမကိုလည်း အပြု။)

ဝ-ဓာန်ငို-၃၄၈၊ သုစိ၊ ၂-ဂဠုန်-၅၀၊ (၅၁-၈၂၈ပါဠိ)၊
၃-ဓာန်ငို-၁၀၅၊ ၄-ပဋိသံ-၄-၁၊ ၂၇။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

ဒိန္နံ။ ။ ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒိန္နံ။ (ဒါတဗ္ဗဝတ္ထုမုချ၊ ဒါနစေတနာကို ကာရကူပစာအားဖြင့်ယူ) ဒါ+တ။

မဟပုလံ။ ။ မဟန္တံ+ဖလံ ယဿာတိ မဟပုလံ။
အတ္ထာယ။ ။ ကာရကေန အရိယတိ ပဝတ္တိယတိတိ အတ္ထော
ဘဒ္ဒါ။ ။ ဘဒ္ဒတိတိ ဘဒ္ဒါ။ ° [ဘဒ္ဒိ ကလျာဏော+ဒါ]

သုဏိသာ။ ။ သုဏာတိတိ သုဏိသာ၊ [သု+ဏိသ+အာ၊]
သုဏတိ သန္ဓဟတိတိ ဝါ သုဏိသာ၊ [သုဏ+ဏ္ဍသ+အာ၊] ၂

ယရံ။ ။ ယရတိ ကိလေသဝသံ ဧတ္ထာတိ ယရံ၊ [ယရ+အာ၊]
ဂယုတိတိ ဝါ ယရံ၊ [ဂဟ+အာ၊] ၃

အာဂတာ။ ။ အာဂစ္ဆတိတိ အာဂတာ။

ဝိသာခါ။ ။ ဝိဝိဓာ ဗဟုကာ ပုတ္တနတ္တပနတ္တာဒိကာ+
သာခါ ဧတိဿာတိ ဝိသာခါ။ ၄

ဝိသတိ။ ။ ဒသ စ+ဒသ စ ဝိသတိ၊ [ဝိသံ+တိ၊ ဗျဉ္ဇနေစဖြင့်
နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ တဒ္ဒိတ်ရုပ်တွက်ပုံ ရှု-၂၅၀၅။]

ပုတ္တာ။ ။ ပေါသီယန္တိတိ ပုတ္တာ၊ [ပုသ+တ၊] ၅ အတ္တနော ကုလံ
ပုနန္တိ သောဓန္တိတိ ဝါ ပုတ္တာ၊ [ပု+တ၊] ၆ အတ္တနော ပိတုဟဝယံ

၀-သုစိ။

၃-ဓာန်ငို-၂၀၆၊ သုစိ။

၅-မောင်-၇၊ ၈၃။

၂-ဓာန်ငို-၂၄၇၊ သုစိ။

၄-ဓာန်ငို-၄၃၇၊ ပါပိယော-၅၈။

၆-နိတိဓာတု-၂၅၂။

ပူရေန္တိတိ ဝါ ပုတ္တာပုရ+တ။^၁ မာတာပိတုဟိ ဓရိယန္တေတိ
ဓိတရော၊ ဓရ+ရိတု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဣကို ဒိယပြု။^၂ ဓရိယန္တေတိ
ဝါ ဓိတရော၊ ဓာ+တု အာကိုဤပြု။^၃ ပုတ္တာစ+ဓိတရော စ ပုတ္တာ။

နတ္တာ။။နဟိယန္တိ ငန္တိယန္တိ ပေမေနာတိ နတ္တာ၊^၄ [နဟ+ရိတု၊]

ပနတ္တာ။။နတ္တာနံ+ပုတ္တာ ပနတ္တာ၊ ပုတ္တနတ္တာဟုဆိုလိုလျက်
တ္တကိုချေ၊ ဥကိုအပြု။ [ပုတ္တဿ ပုတ္တော ပပုတ္တော(မြေး)၊ တ္တ
လောပေါ ဥဿတ္တဇ္ဇ (ဓာန်ငို၊ သူစိ)ကို မှီးသည်။]

ဇမ္ဗုဒီပေ။။ဇယတိ ဇနိယတိတိ ဝါ ဇမ္ဗု။^၅ [ဇန+ဥ။ ဗုလ၊
“မနာနံ နိဂ္ဂဟိတံ(မောင်)” သုတ်ဖြင့် နကို နိဂ္ဂဟိတံပြု၊ နိဂ္ဂဟိတံကို
မပြု။ ဇမ အဒနေ+ဗု။]

လေမဇ္ဈေ ဒိပုတိတိ ဒိပေါ။ [ဒိပ+ဏ။] ဒွိဓာ အာပေါ ဧတ္ထ
သန္တတိတိဝါ ဒိပေါ။^၆ [ဒွိ+အာပဟု ပကတိပြုပြီးနောက် ဒိသတိ
ဒသေသု ဗာ ဒွိဿ တုဉ္စ တုသဒ္ဓါဖြင့် (တစ်နည်း) တိယေ ဒုတာပိ
စဉ် စသဒ္ဓါဖြင့် ဒွိကိုဒိပြု၊ နောက်အာကိုချေ ဒိပေါပြီး၊ ဒိပေါယေဝ
ဒိပေါ။ [ဣကို ဤဒိယပြု။]

ဒွိသု+ဂတာ+အာပါ အဏ္ဍာတိ ဒိပေါ? ဒွိဟိ ဘာဂေဟိ+ အာပေါ
ဂတော ဧတ္ထာတိ ဒိပေါ။^၇ ဒွိဓာ အာပေါ ဂတော ဧတ္ထာတိ ဒိပေါ။^၈

-
၁-နိတိဓာတု ၂၅၂။	၂-ဇ-၅၇၅။
၃-မောင်-၇၊ ၇၂။	၄-ဓာန်ငို-၂၄၇၊ သူစိ။
၅-မောင်-၇၊ ၄။	၆-သိင်္ဂီသစ်-၁၊ ၂၈။
၇-ထောမ။	၈-ဒီငို-၂၊ ၁၄၆။
၉-ဒီငို-၃၊ ၂၄။	

တစ်နည်း။ ။ ခွိဓာ+ဂတာနိ+အာပါနိ အသို့ ဟေတုဘူတေတိ
ဒိပေါ။^၁ ခွိဂ္ဂတာ+အာပါ အတြာတိဝါ ဒိပေါ။ ။^၂ [“ခွိ+အာပ”ဟု
ပကတိပြုပြီးနောက် အာပသစ္စါ မနောဂဏာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ယင်း
ဂိုဏ်းကိုဖျက်ရန် သမာဿအဆုံးကို အပြု၊ ခွိကို ဒိပြု၊ နောက်အာ
ကိုချေ၊ ဣကို ဒိယပြု။]

ဇမ္ဗုယာ+ပညာတော ပါကဋော+ဒိပေါ ဇမ္ဗုဒိပေါ။ ။^၃ ဇမ္ဗုယာ
+လက္ခိတော+ဒိပေါ ဇမ္ဗုဒိပေါ။ ။^၄ ဇမ္ဗု+ပဓာနံ ဧတ္ထာတိ ဇမ္ဗု-
ပ္ပဓာနော၊ ဇမ္ဗုပ္ပဓာနော ဒိပေါ ဇမ္ဗုဒိပေါ။ ။^၅ (ပဓာနပုဒ်ကြေ)

သုပါကဋာ။ ။ ဒဿနံ ကဋတိတိ ပါကဋာ။ ။^၁ [ပ+ကဋ
ဂတိယံ+အ +အာ] “ပကဋာ”ဟုတည် ကွစာဒိစသောသုတ်ဖြင့်
ပဌ် ဒိယပြု။] သုဋ္ဌ+ပါကဋာ သုပါကဋာ။

ပါသာဒံ။ ။ ပသိဒန္တိ နယနမနာနိ အတြာတိ ပါသာဒေါ။ [ပ+
သဒ+ဏ] ။^၆ ပကာရေန ဝါ သဒတိ ပဝတ္တတိတိ ပါသာဒေါ။^၇

ရမ္မံ။ ။ ရမိတဗ္ဗောတိ ရမ္မော၊^၈ ရမေတိတိ ဝါ ရမ္မော။^၉
[ရမု+ဏျ]

သုဓာမတ္တိကလေပနံ။ ။ သုဓေန ယေန္တိ ပိဝန္တိတိ သုဓာ။^{၁၀}
[သု+ဓေ ပါနေ+အာ]

၁-ဓာန်ငို-၆၆၄။

၃-အံဋ-၁၊ ၃၇၇။

၅-ဓာန်ငို-၇၂၄၊ သူဒိ။

၇-ဂဠုန်-၆၅။

၉-ထေရ်ဋ-၂၅၈။

၂-အမရင်္ဂီ-၁၀၊ ၈။

၄-ဓာန်ငို-၁၈၃။

၆-သူဒိ။

၈-ဓာန်ငို-၇၂၄။

၁၀-သူဒိ။

မတ္တေန ပမာဏေန+ယုတ္တာ မတ္တိကာ^၁ သုဓာ စ+မတ္တိကာ စ သုဓာမတ္တိကာယော။လိပ္ပိယတေတိ လေပနော၊ သုဓာမတ္တိကာဟိ +လေပနော သုဓာမတ္တိကလေပနော။

ဝိဟာရဒါနံ။။ဝိဟာရန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိဟာရော၊ [ဝိ+ဟာရ+ဏာ] ဝိယတေ ဒါနံ+ ဝိဟာရဿ+ဒါနံ ဝိဟာရဒါနံ။^၂ (တစ်နည်း) ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒါနံ၊ ဝိဟာရော စ+သော ဒါနံ စာတိ ဝိဟာရဒါနံ။^၃

သက်ပွေ။။သက်ပွန္တိ ပဘဝန္တိ အနေနာတိ သက်ပွေ။[သံ+ကပ္ပ+ဏာ]။^၄

မဉ္ဇပိဋ္ဌဉ္ဇ။။မဉ္ဇတိ ပုဂ္ဂလံ ဓာရေတိတိ မဉ္ဇော။[မဓိ+ဏာ]။^၅ မဉ္ဇတိ သယနာပိကြိယံ ကရေတိ ဧတ္ထာတိ မဉ္ဇော။^၆ ပိဋ္ဌတိ ဝိသမဓုက္ခံ ဟိသတိတိ ပိဋ္ဌံ[ပိဋ္ဌ+ဏာ]။^၇မဉ္ဇော စ+ပိဋ္ဌဉ္ဇ မဉ္ဇပိဋ္ဌံ။

ဘိသိဗိဓမ္မောဟနာနိ။။ဗြူဝန္တော ဧတိသံ သိဒ္ဓန္တိတိ ဘိသိ။^၈ [ဗြူ+သဒ+ဤ]။"ဗြူနော ဘိ သဒေ သဒဿစ သော ဤ ပစ္စယေ (နိတိသုတ္တ-၃၅၆) သုတ်ဖြင့် ဗြူကို ဘိ, သဒကို သဗြူ, ဘိ၌ဗြူ ဓာတ်, သိ၌ သဒဓာတ်။

တစ်နည်း။။ [ဗြဝတိ ဝဒတိတိ ဘိ၊ဗြူ+က္ခိ၊ ဗြူကို ဘိဗြူ၊ သိဒ္ဓန္တိ နိသိဒ္ဓန္တိ ဧတ္ထာတိ သိ၊ ဘိ+ဟုတ္တာ+သိ ဘိသိ။^၉

၁-သုစိ၊	၂-ခံဂါနိ-၂, ၂၆။
၃-ပါပိယော-၄၆၇။	၄-သုစိ၊
၅-ပါပိယော-၂၈။	၆-ပါတိပဒတ္တ-၂၁၁။
၇-ပါပိယော-၂၈။	၈-နိတိသုတ္တ-၃၅၆။
၉-ပါတိပဒတ္တ-၂၁၂။	

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

ဝိသေသေန သီသံ ဝဟတီတိ ဝိဓ္ဓောဟနံ၊^၁ ဝိ+ဝဟ+ယု ဝိကိုဗပြ၊
ဝ၏အကိုဩပြ။^၂ ဘိသိ စ+ဝိဓ္ဓောဟနံ စ ဘိသိဝိဓ္ဓောဟနာနံ။

သေနာသနဘဏ္ဍံ။ ။သေန္တိ ဧတ္ထာတိ သေနံ၊ အာသန္တိ
ဧတ္ထာတိ အာသနံ၊ သေနဥ+တံ+အာသနဉ္စာတိ သေနာသနံ။^၂
[သေနဥ+အာသနဉ္စ+သေနာသနံ]ဟု ဒွန်လည်းတွဲကြသေး၏
ဆရာတို့ နှစ်သက်တော်မမူကြ။

ဘဏ္ဍန္တိ ပရိဘာသန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ ဘဏ္ဍော၊^၃ ဘဒ္ဒိ
တဗ္ဗန္တိ ဝါ ဘဏ္ဍံ၊^၄ [ဘဒ္ဒိ+က၊] သေနာသနမေဝ+ဘဏ္ဍော(ဘဏ္ဍံ)
သေနာသနဘဏ္ဍော။(တစ်နည်း)သေနာသနဿ+ဘဏ္ဍံ သေနာ
သနဘဏ္ဍံ။^၅ သေနာသနဘဏ္ဍဿ+ဝါနံ သေနာသနဘဏ္ဍံ
(ဒါနပုဒ်ကျေ)။^၆

သလကဘတ္တံ။ ။သလတိ ယာတီတိ သလက။^၇ [သလ+
အာ၊] ဘဇတိ ယေနာတိ ဘတ္တံ၊[ဘဇ+တ၊]ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ ဝါ ဘတ္တံ၊
[ဘုဇ+တ၊]သလကဿ+ကာတဗ္ဗံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ ဝါ+ဘတ္တံ သလာ-
ကဘတ္တံ။^၈ သလကဿော+ဆိန္နိတွာ ကာတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ သလက
ဘတ္တံ၊^၉ သလကံ+ပိတေတွာ ဂါဟေတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ သလကဘတ္တံ။^{၁၀}

ဘောဇနဒါနံ။ ။ဘုဒ္ဓိယတေတိ ဘောဇနံ၊[ဘုဇ+ယု] ဘောဇ
နဿ ဒါနံ ဘောဇနဒါနံ။

၁-ဓာန်ဋီ-၃၁၁၊ သူစိ။	၂-ကခါမဟာဋီ-၃၊ ၂၅၈၊ သိဘာ-၃၊၁၁၇ ။
၃-ဓာတွတ္ထ။	၄-ကစွည်း-၆၆၃။
၅-ဒိဋ္ဌ-၁၊ ၁၈၇။	၆-ခံဂါနိ-၂၊ ၂၇။
၇-မောင်-၇၊ ၂၂၀။	၈-စူဘာ-၃၀၄။
၉-ပိစိယော-၅၀၁။	၁၀-ဝိလံဋီ-၂၊ ၃၆၊ ဓမ္မယော-၃၉။

ကာသိကံ။။သမ္ပတ္တိယာ ကာသတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ကာသိ|ကာသ+
ဏ္ဍါ° ကာသီသု+ပဝတ္တံ ကာသိကံ။

ဝတ္ထံ။ ။ဝသီယတေ အတ္ထာဒီယတေတိ ဝတ္ထံ။ ° [ဝသ+ထာ|
ဟိရောတ္ထပွံ ဝါ သံဝရတိ ဧတေနာတိ ဝတ္ထံ၊ ၂|ဝ သံဝရဏော+ထာ|
သုဝုသာနမူဝုသာနမတော ထော စသုတ်ဖြင့် ဥကို အတပြု၊
ထပစ္စည်းလည်းသက်။ ရှု-၄၁၄]

ခေါမကပ္ပာသိကာနိ။။ခုမာယ ဝိကာရော ခေါမံ၊ ? [ခုမာ+
ဏာ၊ ခုယတေ ဥတ္တမဘာဝေနာတိ ဝါ ခေါမံ|ခု သဒ္ဓေ+မာ၊
တစ်နည်း။။ခေါမဿ+ဝိကာရော ခေါမံ၊ ခေါမေဟိ+ဝါယိတံ
ဝါ ခေါမံ။ ၁ ကရီယတေတိ ကပ္ပာသော၊|ကရ+အသဏ်၊ ၆ ကပ္ပိ-
သဿ+ဝိကာရော ကပ္ပိသိကံ၊|ကပ္ပိသ+ဏိက၊ ၇ ကပ္ပာသေဟိ+
ဝါ ဝါယိတံ ကပ္ပိသိကံ။ ၈ ခေါမံ စ+ကပ္ပာသိကံ စ ခေါမကပ္ပာ
သိကာနိ။|အကျယ်ကို ခံဂါနိ-၂၊ ၂၈၅။

စိဝရဒါနံ။ ။ဝတ္ထခဏ္ဍေဟိ စိယတေတိ စိဝရံ|စိ စယေ+
ဤဝရ၊|စိယတိတိ ဝါ စိရံ၊ ၉ |စိ+ရက်၊ ဒီယပြု၊ စိရတော(တိတ္ထိတို့
အဝတ်ထက်)+ဝရံ(မြတ်သောအဝတ်) စိဝရံ။ ၁၀ စိဝရဿ+ဒါနံ
စိဝရဒါနံ။

၁-သုစိ။	၂-နာသ။
၃-ဓာန်ဋီ-၂၉၁၊ သုစိ။	၄-မောက်-၇၊ ၁၃၆။
၅-သာရတ္ထ-၂၊ ၃၈၅။	၆-မောက်-၇၊ ၂၁၀။
၇-မောက်-၄၊ ၆၆။	၈-ဝိမတိ-၁၊ ၃၀၀။
၉-မောက်-၇၊ ၁၄၄။	၁၀-ဝိဗော-၂၈၈၊ ဝိသုဓာန်။

သပ္ပိနဝနိတံ။ ။ အာယုဝမနတ္ထံ သပ္ပတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ
သပ္ပိ။^၁ [သပ္ပ+ဣ] နဝဒချာဒိဟိ+နိတံ နိဗ္ဗတ္တံ နဝနိတံ။^၂ သပ္ပိ
စ+နဝနိတံ စ သပ္ပိနဝနိတံ။

မဇုတေလံ။ ။ မညတိ ဣယတိ မဇုရန္တိ မဇု|မန ဣဏော
+ဥ။^၃ မညတိ ရောဂံ ဟိသတိတိ မဇု။^၄ တိလေတဗ္ဗံ ပတ္တရိတဗ္ဗန္တိ
တိလံ|တိလ+အာ| တိလဿ+ဣဒံ တေလံ၊ တိလတော+နိဗ္ဗတ္တံ
ဝါ တေလံ။|တိလ+ဏာ။^၅ တိလတိ ရောဂံ ဗာဓတိတိ ဝါ တေလံ။^၆
မဇု စ+တေလဉ္စ မဇုတေလံ။

ဖာဏိတံ။ ။ ဖာဏတိ ဂစ္ဆတိတိ ဖာဏိတံ|ဖာဏ+တ။^၇
ဖာဏိတဗ္ဗံ သာရေတဗ္ဗန္တိ ဖာဏိတံ။^၈

ဘေသဇ္ဇဒါနံ။ ။ ဘိသတိတိ ဘေသော|ဘိသ+ဏာ| ဘေသံ
(ရောဂါကို)+ဇယတိတိ ဘေသဇံ|ဘေသ+ဇိ+အာ| ဘေသဇမေဝ
ဘေသဇံ။ [ဘေသဇ+ဏာ]။^၉

တစ်နည်း။ ။ ဘိသတိတိ ဘိသဂ္ဂေါ၊ ဘိသဂ္ဂဿ+ဣဒံ
ဘေသဇံ။^{၁၀} ဘိသဇ္ဇတိ စိကိစ္ဆတိတိ ဝါ ဘိသက္ကော။^{၁၁} |ဘိသဇ+
အာ|အာရောဂုံ အဘိသဇ္ဇတိတိ ဝါ ဘိသက္ကော။|အဘိ+သဇ။^{၁၂}

၁-သုစိ။	၂-ဓာန်ငို-၄၉၉။
၃-သုစိ။	၄-ဂဠုန်-၁၁၀။
၅-ကခါမဟာဋီ-၃၊ ၂၀၃-၄။	၆-ဂဠုန်-၁၁၀။
၇-ဓာဒိ။	၈-ကခါမဟာဋီ-၃၊ ၂၀၅။
၉-ထောမ။	၁၀-ကခါဘာ-၁၊ ၄၂၇။
၁၁-ဓာန်ငို-၃၂၉။	၁၂-နိဒိ-၃၁။

ဘိသက္ကဿ+က္ကံ ဘေသန္တံ။^၁ ဘိသဂ္ဂဿ ကမ္မံ ဝါ ဘေသန္တံ။
[ဘိသက္က+ကျ။]^၂ ဘိသဂ္ဂမေဝ ဘေသန္တံ ? ဘေသန္တဿ+ဒါနံ
ဘေသန္တဒါနံ။^၃

ပုပ္ဖရာသိမှာ။ ။ပုပ္ဖန္တိတိ ပုပ္ဖာနိ|ပုပ္ဖ ဝိကသနေ+အာ| ရသိ
ယတိ အဿာဒဝသေန သမောသရိယတိတိ ရာသိ။^၄ [ရသ+
က္ကဏ်| ပုပ္ဖာနံ+ရာသိ ပုပ္ဖရာသိ။

မာလာဂုဏေ။ ။မိယတိ ပရိမိယတိတိ မာလာ|မာ+လ+
အာ|^၅ မလိယတေ ဓာရိယတေတိ ဝါ မာလာ|မလ+ဏ+အာ|
မလတိ ဓာရေတိတိ ဝါ မာလာ^၆ မာ ဘမရာ လသန္တိ ကိဋ္ဌန္တိ
ပိဝနေန ဧတ္ထာတိ ဝါ မာလံ။^၇ [မာ+လသ+က္ကိ၊ နပုံ၊ထိ] ဇနေ
မာလေတိ သောဘေတိတိ ဝါ မာလာ။[မာလ+အာ|။^၈

ဂုဏေန္တိ ပကာသေန္တိ နာနာဝတ္ထုနိတိ ဂုဏာ၊ ဂုဏိယန္တိ ပကာ
သိယန္တိ နာနာဝတ္ထုနိ ဧတ္ထာတိ ဝါ ဂုဏာ၊^၉ [ဂုဏ+အာ| မာလာနံ+
ဂုဏာ မာလာဂုဏာ။

ဇာတေန။ အဇာယိတ္တာတိ ဇာတော။

မစ္စေန။ ။မရတိတိ မစ္စော|မရ+တျ ရကိုချေ၊ တျကို စပြု၊
ဒွေဘော်လာ။^{၁၀} (ဝါ)မရ+စ ရကို စပြု။^{၁၁} မနတိ ဇာနာတိတိ
ဝါ မစ္စော။^{၁၂} [မန+စ နကို စပြု။]

၁-ကဒါဠိသစ်-၃၂၈၊ နိတိသုတ္တ-၃၀။

၂-သိဠိသစ်-၂၊ ၅၀၊ သိဠိသစ်-၁၊ ၃၇၅။

၅-မောက်-၇၊ ၁၈၈။

၇-ဧဠိ၊ ဂဠုန်-၁၀၁။

၉-နိတိဓာတု-၃၀၄။

၁၁-မောက်-၇၊ ၄၀။

၂-ရူ-၂၃၈။

၄-မောက်-၇၊ ၁၀။

၆-ဓာန်ဠိ-၃၀၇။

၈-ဂဠုန်-၄၃။

၁၀-ရူ-၆၆၀။

၁၂-နေတ္ထိဝိ-၅၅။

၉-အာနန္ဒတ္ထေဂ္ဂဗျာဝတ္ထု

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော။ ။ သဗ္ဗဓမ္မေ အဗုဒ္ဓိတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ဗောဓေ သီတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေါ။ (ကိတ်) ။ ဗုဒ္ဓေါ စ ဗုဒ္ဓေါ စ ဗုဒ္ဓေါ။

တစ်နည်း။ ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါတိ အဓိဂတ ဉာဏဝိသေသေဟိ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗောတိ ဗုဒ္ဓေါ။ (ကမ္မသာဓန)။ ဗုဒ္ဓန္တိ သာဝကာ စတေနာတိ ဗုဒ္ဓေါ။ (ကရဏ)။ ဗုဒ္ဓန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ သာဝကာ သရဏဘာဝေန အဿာတိ ဗုဒ္ဓေါ။ (သမ္ပဒါန)။ မိတ္တာဒိဋ္ဌိဗျာဓိကော ဗုဒ္ဓန္တိ ဂမေန္တိ အပဂမေန္တိ စတသ္မာတိ ဗုဒ္ဓေါ။ (အပါဒါန)။ ဗုဒ္ဓိယန္တေ သေဝိယန္တေ ပုညတ္တိကာဟိ ဧတ္တာတိ ဗုဒ္ဓေါ။ (အဓိကရဏ) ဗုဒ္ဓန္နံ ဗုဒ္ဓံ။ (ဘာဝသာဓန) ဗုဒ္ဓံ အဿ အတ္ထိတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ။

တစ်နည်း။ ။ ပဏ္ဍိတေဟိ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗောတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏေန ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗံ ဉာတဗ္ဗန္တိ ဗုဒ္ဓံ။ ဗုဒ္ဓံ အဿ အတ္ထိတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ။

တစ်နည်း။ ။ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏသုရိယပဘာသမာဂမေန သဗ္ဗညု တဉာဏဝိကသိတေန ဗုဒ္ဓတိ ဝိကသတိတိ ဗုဒ္ဓေါ။ [ဗုဓေတိ ဝိကသနအနက်]။ တဏှာဝေရီ အသမ္ပတ္တံ နိဗ္ဗာနမဟာသုဝဏ္ဏနဂရံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဗုဒ္ဓတိ ဂစ္ဆတိတိ။ ဗုဒ္ဓေါ။ (ဂတိ အနက်)။ သဝါသနသမ္ပောဟနိဒ္ဒါယ ဗုဒ္ဓတိ ဇာဂရောတိတိ ဗုဒ္ဓေါ။ (ဇာဂရဏအနက်)။ ။

တစ်နည်း။ ။ ဒွေ ဝဋ်မူလာနိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန ဥဒ္ဓရတိတိ ဗုဒ္ဓေါ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကသင်္ခါတေ ဒွေ အတ္ထေ ဥတ္တရိတွာ ဓာရေတိတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေါ။ [ဒွိ+ဥ+ဓရ+ကံ၊ ဒွိကို ဗာပြု]။

၁-ပဋိသံ-၁၇ ။
၂-ကခါမဟာဋီ-၂။
၅-နိသာဋီ-၈။

၂-ဝိဂ္ဂဟနယ။
၄-နိသာဋီ-၈။ ပါတိပတတ္ထ-၃။

ဗာလသင်္ခါတေ ပုထုဇ္ဇနေ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော ဥဒ္ဓရတိတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေါ။
["ဗာလုဒ္ဓရ"ဟူလိုလျက် လ-ရကိုချေ။] ° သရတိ ဟိံသတိတိ
သရဏံ၊ [ရတနာသုံးပါး]

သရတိ ဟိံတေ ပဝတ္တနေန၊ အဟိတာစ နိဝတ္တနေန သတ္တာနံ
ဘယံ ဟိံသတိတိ သရဏံ။^၂ [သရ+ယု၊ သရဏန္တိဟုဆိုလိုလျက်
ဣတိကိုချေ။ (ဤကား၊ ဗုဒ္ဓသရဏဂုံအတွက်)]

ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော။ ။ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စတူသု
အပါယေသု အပတမာနေ အဓိဂတမဂ္ဂါဒိကေ သတ္တေ ဓာရေတိ၊
ဓရန္တိ ဧတေနာတတိ၊ ဝါ ဓမ္မော။ သလက္ခဏံ ဝါ၊ ဓာရေတိ
ပစ္စယေဟိ ဓရိယတိ ဝါ ဓမ္မော။ (၃) (၄)

တစ်နည်း။ ။ပါပကေ အကုသလေဓမ္မေ ဓုနာတိ ကမ္မေတိ
ဝိဒ္ဓံသေတိတိဝါ ဓမ္မော။ [ဓု+ရမ္မ၊]^၂ ဓံသေတိ ပဋိပုဿမ္ဘေတိ
မဂ္ဂပဟိနကိလေသဝါသနန္တိ ဓမ္မော။^၆

တစ်နည်း။ ။ပုညတ္တိကာနံ ပူဇာပိသေသံ ဓာရေတိ အဿာတိ
ဝါ ဓမ္မော။ (သမ္ပဒါနသာဓန) နိဗ္ဗာနတ္တိကေဟိ ဓာရိယန္တိ ဧတ္ထာတိ
ဝါ ဓမ္မော။ (အဓိကရဏ) ဓာရဏံ ဝါ ဓမ္မော။ ?

သရတိ ဘဝကန္တာရာ ဥတ္တာရဏေန၊ အဿာသဒါနေန စ
ဟိံသတိတိ သရဏံ။ ° (ဤကား ဓမ္မသရဏဂုံအတွက်)

၁-နိသာဋိ-၈။

၂-ဒိဋ္ဌ-၁၊ ၂၀၆။

၃-ကင်္ခါမဟာဋိ-၃။

၄-ပဒိ-၁၂၊ နိတိဓာတု-၃၃၆။

၅-နိတိဓာတု-၃၃၆-၇။

၆-နမက္ကာရဋိကာ။

၇-ဝိဂ္ဂဟနယ။

၈-ဒိဋ္ဌ-၁၊ ၂၀၆။

သံယံ သရဏံ ဂတော။ ။သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သံဟံနတိ သမုပ-
ဂစ္ဆတိတိ သံယော။|သံ+ဟန+ဂတိအနက်။|သံ သုဠု ကိလေသေ
ဟနတိ ဟိံသတိတိ ဝါ သံယော။ ° ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန ဝါ
သံဟတောတိ သံယော။ ။

တစ်နည်း။ ။သေဝန္တာ သပ္ပရိသာ ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ
သံ သုဠု ဟနန္တိ ဗုဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ သံယော။ (ကရဏသာဓန)
သီလဝန္တာနံ ဘိက္ခုနံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟညတေ သမူဟ-
ညတေ အဿာတိ ဝါ သံယော။(သမ္ပဒါန) ရာဂါဒိမလာနံ ပဝတ္တေ
သံသုဠု ဟနန္တိ ဧတသွာတိ ဝါ သံယော။(အပါဒါန) သပ္ပရိသာနံ
ဝါနာဒိစေတနာယ သံသုဠု ဟနန္တိ ဧတ္တာတိ ဝါ သံယော။(အဓိကရ
ဏ) ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟနနံ သမူဟနနံ ဝါ သံယော။
(ဘာဝ) သံယော အဿ အတ္ထိတိ သံယော။ ?

သရတိ အပ္ပကာနန္တိ ကာရာနံ ဝိပုလဖလပဋိလာဘကရ
ဏေန ဟိံသတိတိ သရဏံ။ ? (သံယသရဏာဂုံအတွက်)

သရဏာဂုံအရကောကံ။ ။သရဏာဂုံသည် လောကီသရဏာဂုံ၊
လောကုတ္တရာသရဏာဂုံဟူ၍ (၂)မျိုးရှိရာ လောကီသရဏာဂုံအရ
သဒ္ဓါပညာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။ ပုညကြိယ
ဝတ္ထုအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိဇနမ္ပဉ် သွင်းရသည်။ လောကုတ္တရာ သရဏာဂုံ
အရကား၊ မဂ် ၄ပါးတည်း။ ?

ပါဏာတိပါတာ။။ပဏန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ ပါဏော။

၁-ကင်္ခါမဟာဋီ-၃။
၃-ဝိဂ္ဂဟနယ။

၂-ဝိဋ္ဌ-၁, ၈၃,
၄-ဝိဋ္ဌ-၁, ၂၀၆၊ သိင်္ဃိသင်-၂, ၁၇၉။

တစ်နည်း။ ။ပါဏော+အဿ အတ္တိတိ ပါဏော။^၁ ပတနံ ပါတော၊ ပါတိယတေ အနေနာတိ ဝါ ပါတော၊ အတိဝံ+ပါတနံ အတိပါတော။(လျှင်စွာကျစေကြောင်းစေတနာ) အတိက္ကမ္မ+ပါတနံ အတိပါတော။(ဓားစသည်ဖြင့် လှမ်းမိုး၍ ကျစေကြောင်း စေတနာ) ပါဏဿ+အတိပါတော ပါဏာတိပါတော။^၂

ပါဏော အတိပါတိယတိ ဧတေနာတိ ဝါ ပါဏာတိပါတော။ (အဟိနိက အနောတ္တပ္ပ ဒေါသမောဟဝိဟိသစသော ကိလေသာ)။^၃

ပဋိဝိရတော။ ။ပတိ အဘိမုခံ ဝိသေသေန ရတော ပဋိဝိရတော၊^၄ ပါဏာတိပါတာဒိဟိ ပဋိနိဝတ္တော ဟုတွာ တေဟိ ဝိနာ ရမတိတိ ပဋိဝိရတော။^၅

အဒိန္နာဒါနာ။ ။ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒိန္နံ၊ န+ဒိန္နံ အဒိန္နံ၊နသဒ္ဓါ အည အနက်(တစ်နည်း)အရဟအနက်၊^၆အဒိန္နဿ+အာဒါနံ အဒိန္နာဒါနံ။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ။ ။မိစ္ဆာ+စရဏံ မိစ္ဆာစာရာ၊ ကာမေသု +မိစ္ဆာစာရာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ(အလုတ္တသမာသံ)။^၇ ဝတ္ထု-ကာမေသု ကိလေသကာမေန မိစ္ဆာ စရန္တိတိ ကာမေသုမိစ္ဆာ စာရာ။^၈ လောဘမုရ္ဗိစေတနာကောက်။(အသဒ္ဓမ္မသေဝနဝသေ န ကာယဒ္ဓါရပ္ပဝတ္တာ အဂန္တဗ္ဗဌာနဝိတိက္ကမစေတနာ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ။(ဋီကာကျော်))

၁-ဓာန်ဋီ-၉၃၊ သူစိ။ ၂-သိဋိသစ်-၁၊ ၃၂၁။
၃-သိဋိသစ်-၁၊ ၃၂၅။ ၄-သိဋိသစ်-၁၊ ၃၂၅။
၅-အဘိဋ္ဌ-၁၊ ၂၆၃။ ၆-ကင်္ဂါပဟာဋီ-၂-၁၃၊ ပါတိပဒတ္ထ-၈၃။
၇-မဏိ-၂၊ ၃၅၊ ဝိဘာဝိနိ-၁၇၂။ ၈-သံဋ္ဌ-၂၊ ၁၃၃။

မုသာဝါဒါ။ ။မုသာသင်္ခါတေန ကာယဝစီပယောဂေန၊
မုသာသင်္ခါတံ ဝါ ကာယဝစီပယောဂံ ဝဒတိ ဝိညာပေတိ၊ သမုဋ္ဌာ
ပေတိ ဝါ ဧတေနာတိ မုသာဝါဒေါ။ မုသာ ဝစီယတိ ဝုစ္စတိ
ဧတေနာတိ ဝါ မုသာဝါဒေါ။ [မုသာတိ တတိယန္တော၊ ဒုတိယ-
န္တော ဝါ နိပါတော မိစ္ဆာပရိယာယော။] °

သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ။ ။သုရေန ပဌမံ ဒိဋ္ဌာ သုရာ၊
[သုရ+ဏ+အာ] ၂ သုရေတိတိ ဝါ သုရာ၊ သုရံ+ဇနေတိတိ ဝါ သုရာ၊
သုရေန နာမ+ဝနစရကေန ကတာ သုရာ။ [သုရံ သုရတော အာ
တေန ကတတ္ထေ ဒိယော စ ရသော(နိတိ)သုတ်ဖြင့် အာပစ္စည်း
သက်၊ သုဋ္ဌိရဿပြု။] အနိဋ္ဌမလဒါယတ္တံ သဝတိတိ သုရာ၊[သု+
ရ] ၃ သုဋ္ဌ+ရာယန္တိ ကမာယာတိ သုရာ၊[သု+ရေ သဒ္ဓေ+အ+အာ] ၄
မဒံ+ဇနေတိတိ မေရယံ၊ [မဒံ+ဏယ၊ မဒါအကို ပြု၊ ဒကို
ရပြု။] ၅ သုရာ စ+မေရယဉ္စ သုရာမေရယံ။ မဇ္ဇန္တေ အနေနာတိ
မဇ္ဇံ၊ [မဒံ+ဏ၊ မဋ္ဌဝုဒ္ဓိပြု၊ ဒုကိုလပြု၊ ဇဒ္ဓေဘော်လာ၊ ကုစိဓာတုဖြင့်
မာဋ္ဌိရဿပြု၊ ၆ (တစ်နည်း)မဒနောင် ဝလာဒိဟိသုတ်ဖြင့် ယပစ္စည်း
သက် ဒုကိုလည်း လူပြု၊ ၇ ပိဝန္တံ မဒယတိတိ ဝါ မဇ္ဇံ။ (မူးရစ်
စေတတ်သော သေရည်အရက်)။ ၈

ပမဇ္ဇနံ ပမာဒေါ၊ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ၊ ပမာဒဿ+ဌာနံ
ပမာဒဌာနံ၊ သုရာမေရယဉ္စ+တံ+မဇ္ဇံစာတိ သုရာမေရယမဇ္ဇံ၊
သုရာမေရယမဇ္ဇံ+ပမာဒဌာနံ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဌာနံ။ ၉

၁-သိင်္ဃိသစ်-၁၊ ၃၃၅။
၂-ကင်္ခါမဟာဋီ-၃၊ ၁၄၁-၂။
၃-သာရတ္ထ-၃၊ ၂၅၂။
၄-ဇာနိ-၅၊ ၁၂ သိတာ-၂၊ ၁၂၈။
၅-ဇာနိ-၅၊ ၃၃၃၊ ရှု-၃၄၄။
၆-ကပ္ပဒါမ။

(မူးရစ်စေတတ်သော သေရည်အရက်၌ မေ့လျော့ခြင်း၏ တည်ရာ အကြောင်းဖြစ်သောစေတနာ)°

တစ်နည်း။ ။မဂ္ဂဉ္စူ+တံ+ပမာဒဌာနဉ္စာတိ မဂ္ဂပမာဒဌာနံ၊ သုရာမေရယဉ္စူ+တံ+မဂ္ဂပမာဒဌာနဉ္စာတိ သုရာမေရယမဂ္ဂပမာဒဌာနံ၊(မေ့လျော့ခြင်း၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော မူးရစ်စေတတ်သော သေရည်အရက်ကို သောက်ကြောင်းစေတနာ) ၂

သီလဝါ။ ။သီလတိ ကာယဝစိကမ္မာနိ သမာဒဟတိတိ သီလံ၊ |သီလ+(ဘူ)သမာဓိမှိ+စာ| သီလယတိ ဥပဓာရေတိ ကုသလ ဓမ္မေတိ ဝါ သီလံ။ သီလယန္တိ ဘုသော ဓာရေန္တိ သာဓဝေါ ကုသလ ဓမ္မေ ဧတေနာတိ ဝါ သီလံ။|သီလ(စု) ဥပဓာရဏေ+စာ၊ ?

တစ်နည်း။ ။ကုသုမာဒိဟိ သေဝိယတိတိ ဝါ သိရော၊ သေ-ဝန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ သိရော၊ |သိ သေဝါယံ+ရ၊| သိရော ဝိယာတိ သီလံ၊ |သိရ+ဏ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနည်းဖြင့် သိရကို သီလပြု။ ?

သယန္တိ ဧတ္ထ ဝါ ဥုကာဒယောတိ သိသံ၊|သိ+သ၊|သိနာတိ ဗန္ဓတိ ကေသေ မောဠိကရဏဝသေန ဧတ္တာတိ ဝါ သိသံ၊ |သိ+သ၊| သိသံ ဝိယာတိ သီလံ၊ |သိသ+ဏ၊ သကိုလပြု။ ?

သီတံ ဂုဏံ လာတိတိ ဝါ သီလံ၊|သီတံ+လာ+စာ၊"သီတလ"ဟု ဆိုလိုလျက်တချေ။ သယန္တိ စာကုသလာ ဧတသ္မိံ သတိ စာပဝိဋ္ဌာ ဟောန္တိတိ ဝါ သီလံ၊ |သိ+လ၊| သုပန္တိ တေန ဝိဟတုဿာဟာနိ သဗ္ဗဒုစ္စရိတာနိတိ ဝါ သီလံ၊|သုပ+စာ၊သု၏ဥကိုဤ၊ ပကိုလပြု။ ?

၁-သာရတ္ထ-၃၊ ၂၅၂။
၃-နိတိဓာတု-၁၆၃၊ ၃၄၃။

၂-ဝိမတိ-၂၊ ၁၁၅။
၄-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၂၇-၈။

တစ်နည်း။ ။ သလယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ သာလာ။ [သလ
 +ဏာ]° သာလာ ဝိယာတိ သိလံ။ [သာလာ+ဏာ]သာ၏အာကို
 ဤပြု။ ။ ၂ သိလံ+အဿ ဧတ္တိတိ သိလဝိ။ [သိလ+ဝန္တ] ဝါစုတ္တ
 ကား- အဿတ္တိအနက်၊ ဇောတေတဗ္ဗတ္တကား-ပသံသာ၊ အတိ
 သယ၊ နိစ္စယောဂအနက်တို့တည်း။ ။ ၉

ကလျာဏဓမ္မော။ ။ ကလျံ နိရောဂံ အဏတိ ဂစ္ဆတိတိ ကလျာ
 ဏော၊ ကလျံ ဟိတံ အဏိယတိ ပါပိယတိတိ ဝါ ကလျာဏော၊^၇
 [ကလျ+အဏ+ဏာ] ကလတိ ယထာသုခံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ
 ကလျာဏော။ [ကလ+ယာဏာ] ။ ၁ ကလျာဏော+ဓမ္မော ယဿာ-
 တိ ကလျာဏဓမ္မော။

ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန။ ။ မလတိ သံကိလိဿတိ ဧတေနာတိ
 မလံ၊ အပါယံ မလတိ ဓာရေတိတိ ဝါ မလံ။ [မလ+အာ]° သတ္တာနံ
 စိတ္တသန္တာနေ မလတိ သံကိလိဿတိ ဝိဟေဋေတိတိ ဝါ မလံ။^၈
 တဏှာယ ပရာမသနံ မစ္ဆေရံ၊ [မသု+ဆေရ]၊ သတ္တသမ္ပတ္တိနံ
 မစ္ဆေရတိ နိဂူဟတိတိ ဝါ မစ္ဆေရံ။ [မသု+ကံ]၊ မသုဿ သုဿ
 စ္စရစ္ဆေရာဖြင့် သုကို စ္စေရပြု။ ။ ၉ မလဉ္စ+တံ+မစ္ဆေရဉ္စာတိ မလ
 မစ္ဆေရံ၊ ဝိဂတံ+မလမစ္ဆေရံ ဧတ္ထာတိ ဝိဂတမလမစ္ဆေရံ။ ။ ၉

တစ်နည်း။ ။ မလဉ္စ+မစ္ဆေရဉ္စ မလမစ္ဆေရံ (မလအရ-မစ္ဆေ

၁-ဂဠုန်-၄၃။	၂-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၂၈။
၃-ပါပိယော-၃၉။	၄-ဓာနံ-၈၈၊ သူစိ။
၅-ရူဘာ-၂၊ ၅၅၅။	၆-နမက္ကာရဋီ။
၇-ဂဠုန်-၇။	၈-သူစိ။
၉-အံ-၂၊ ၁၂၁။	

ရမ္မ ကြွင်းသော လောဘစသော ကိလေသာအညစ်အကြေး ကိုယူ။ ဝိဂတံ+မလမစ္ဆေရံ တေသ္မာတိ ဝိဂတမလမစ္ဆေရံ။ ဣတ္ထိ- မ္ဘူတလက္ခဏအနက်၊ တတိယာသက်။ ၁

အဂါရံ။ ။ အဂန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ အဂါရံ။ [အဂ+အာရ] ၂ န ဂစ္ဆန္တိ အဂါ (ထမ္ဘာဒယော)။ အဂေ ရာတိ ဂဏှာတိတိ အဂါရံ။ [အဂ+ရာ+အါ] ၃

မုတ္တဇာဂေါ။ ။ မုဉ္ဇတိတိ မုတ္တော။ [မုစ+တါ] စဇတိ ဧတေ နာတိ ဇာဂေါ။ [စဇ+ဇာ] (အလောဘ၊ ဒါနစေတနာ) ၄ မုတ္တော +ဇာဂေါ ယဿာတိ မုတ္တဇာဂေါ။

ပယတပါဏိ။ ။ ပကာရေန ယတတိတိ ပယတော။ ၅ [ပ+ ယတ+အါ] ပါတိ ရက္ခတိတိ ပါဏိ။ [ပါ+ဏိ] ၆ ပဏတိ ဝေါဟရတိ ဧတေနာတိ ပါဏိ။ [ပဏ+ဏါ] ၆ ပယတော+ပါဏိ ယဿာတိ ပယတပါဏိ။

ဝေါသဂ္ဂရတော။ ။ ဝေါသဂ္ဂံ ဝေါသဂ္ဂေါ။ [ဝိ+အဝ+သဇ+ဇာ] ရမတိတိ ရတော၊ ဝေါသဂ္ဂေ+ရတော ဝေါသဂ္ဂရတော။ ၇

ယာစယောဂေါ။ ။ ယာစဿ+ယောဂေါ ယာစယောဂေါ။ (တောင့်ရမ်းခြင်းငှါ သင့်လျော်သည်) ယာစေဟိ (ယာစကေဟိ) ဝါ ၈

၀-ဝိသုဒ္ဓိ-၁, ၂၈၃။	၂-မောင်-၇, ၁၆၄။
၃-ဇာန်-၂၀၅၊ သူစိ။	၄-သင်္ဃိ-၁, ၃၂၇၊ မင်္ဂ-၁, ၅၆။
၅-ဇာစိ။	၆-သူစိ။
၇-အံ-၅-၂, ၁၃၂။	၈-အံ-၅-၂, ၁၃၂။

+ယောဂေါ အဿာတိ ယာစယောဂေါ။(တောင်းရမ်းသူတို့နှင့် ယှဉ်တွဲဆက်စပ်မှုရှိသည်)။^၁

ဝါနသံဝိဘာဂရတော။ ။ဝါနံ စ+သံဝိဘာဂေါ စ ဝါနသံဝိဘာဂံ၊ ဝါနသံဝိဘာဂေ+ရတော ဝါနသံဝိဘာဂရတော၊ (ပေးလှူခြင်း၊ ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်) ။^၂

သံဝိဘာဂေ+ရတော သံဝိဘာဂရတော၊ ဝါနတော+သံဝိဘာဂရတော ဝါ ဝါနသံဝိဘာဂရတော။(ပေးလှူအပ်သောဝတ္ထုမှ ခွဲခြမ်း ဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်) ။^၃

ပုပ္ဖဂန္ဓော။ပုပ္ဖဂ္ဂ+ဂန္ဓော စ ပုပ္ဖဂန္ဓော၊ပုပ္ဖဂ္ဂံ+ဂန္ဓော ပုပ္ဖဂန္ဓော။^၄

ပဋိဝါတံ။ ။ဝါယတိ ပုပ္ဖာဒိနံ ဂန္ဓော ယေနာတိ ဝါတော၊(ဝါ+တ) ။^၅ ဝါတဿ+ပဋိလောမံ ပဋိဝါတံ။^၆

ဧတိ။။အာ+ဣ+တိ "ဒွိန္ဒမာကာရိကာရာနမေတ္ထံ တျာဒိသု(နိတိ-သုတ္တ ၂၃)" သုတ်ဖြင့် အာနှင့်ဣကို ပြု(တစ်နည်း) ဣ+တိ၊ ဧဝံဒွိပြု။^၇

စန္ဒနံ။။စန္ဒယတိ ဟိလားဒယတိ သီတဂုဏသမဂ္ဂိတာယ သတ္တာနံ ပရိဋ္ဌာဟံ ဝုဿမေန္တ သုခံ ဥပ္ပါဒေတိတိ စန္ဒနံ။(စဒိ+ယျ)။^၈ စန္ဒနဿ ဂန္ဓော စန္ဒနံ (ဂန္ဓကျေကြံ) (ဝါ)ဌာနူပစာကြံ။

၁-ဘိဋ္ဌ-၂၊ ၁၃၂။
၃-နေတ္ထိဋ္ဌ-၂၃၀။
၅-ဓာန်ဋီ-၃၇၊ သူစိ။
၇-နိတိဓာတု-၃။

၂-ဘိဋ္ဌ-၂၊ ၁၃၂။
၄-သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၂၃၄။
၆-ရ-၁၈၁။
၈-နိတိဓာတု-၉၀။

တဂရမလ္လိကာ။ ။တေန ဥဒကေန+ဂရိတဗ္ဗံ သိဗ္ဗိတဗ္ဗန္တိ တဂရံ။^၁ [ဘ+ဂရ+အ၊ (ဝါ)တဂိ ဂတိယံ+အရ၊ ပုံ၊ နပုံ]။ မလ္လတေ ဓာရိယတေ သဗ္ဗေဟိတိ မလ္လိ၊ [မလ္လ+က္က၊] မလ္လိ ဝေ မလ္လိကာ၊^၂ တဂရံ စ မလ္လိကာစ တဂရမလ္လိကာ။(အနံတိုင်ဌာနူပစာဖြင့်ယူ)။^၃

သတံ။ ။အသမိဿတိ သန္တာ၊^၄ သမန္တိတိ သန္တာ[သမု+တ၊] ။^၅ ဂန္ဓော။ ။ဂန္ဓေတိ အတ္တနော ဝတ္ထု၊ သူဝယတိ ပကာသေတိ တိ ဂန္ဓော။ ဂန္ဓယတိ ဆိန္ဒတိ မနာပဂန္ဓော သုဂန္ဓဘာဝေန ဒုဂန္ဓံ၊ အမနာပဂန္ဓော ဒုဂန္ဓဘာဝေန သုဂန္ဓန္တိ ဝါ ဂန္ဓော[ဂန္ဓ+အ၊] ဝါယု နာ နိယမာနော ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ဂန္ဓော၊ [ဂမု+က၊ ဂမိကို ဂန္ဓပြု။] ဂစ္ဆန္တော ဓရိယတေ သောတိ ဝါ ဂန္ဓော။[ဂမု+ဓာ+အ၊] ။^၆ တံ တံ ဌာနံ ဝါတေန ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ဂန္ဓော။^၇ ?

ဂန္ဓော ဝိယာတိ ဂန္ဓော၊ သီလနိဗန္ဓနော+ဂန္ဓော ဂန္ဓော။ သီလ နိဗန္ဓနဗျေ။^၈

ဒိသာ။။ဒိဿတိ စန္ဒဝတ္တနာဒိဝသေန အယံ ပုရိမာ အယံ ပစ္ဆိမာတိအာဒိနာ နာနပ္ပကာရတော ပညာယတိတိ ဒိသာ။^၉ အတ္တနော သဘာဝေန ဒိဿန္တိတိ ဒိသာ[ဒိသ+အ၊အာ၊]။^{၁၀}

သပ္ပုရိသာ။ ။သန္တော+ပုရိသော သပ္ပုရိသော။

၁-ဇာဠိ-၁၄။	၂-ဇာန်ဠိ-၅၇၄။
၃-သိင်္ဂီသစ်-၁, ၂၃၃။	၄-ရ-၆၁၈။
၅-နိဒ္ဒိ-၄၈၈။	၆-နိတိဓာတု-၃၁၉၊ ၃၇၀။
၇-ကစ္ဆည်း-၆၆၄။	၈-သိင်္ဂီသစ်-၁, ၂၃၄။
၉-သုစိ။	၁၀-ဂဠုန်-၄၆။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

ဥပ္ပလံ။ ။ ဥဒကံ ပိဝတီတိ ဥပ္ပလံ။^၁ [ဥ+ပါ+ကလ၊ ပဒ္ဒေဘော်
လာ၊ ပဒ္ဓင်းချေကမ်း။] ဥဒကေ ယူဝတီတိ ဝါ ဥပ္ပလံ။^၂ [ဥဒ+ယူ+အ
ဒန္တံ ပ ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဒကိုပပြု။] ဥဒကံ ပဋိစ္စ ပလတိ ပဝတ္တ
တီတိ ဝါ ဥပ္ပလံ [ဥ+ပလ+အ၊] ^၃ ထိုနောင်ဂန္ဓပုဒ်အကျေကြံ။

ဝဿိကီ။ ။ ဝဿကာလေ ပုပ္ဖတီတိ ဝဿိကီ။ [ဝဿ+ဣက+
ဤ။] ထိုနောင်ဂန္ဓပုဒ်အကျေကြံ။

ဂန္ဓဇာတာနံ။ ။ ဂန္ဓာ ဧဝ ဂန္ဓဇာတာ (တဗ္ဗာဝဂုတ္တိကမ္မ
ဓာရံ) [ဂန္ဓတော'ဟု ဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ ဇာတဓာနက်မရှိကြောင်း
သိနိုင်သည်။ "သံဝဏ္ဏနာ၊ ဖွင့်ဆိုရာ၌၊ ပါဠိရင်းမှာ၊ ရှိတာမပြု၊
ဓာနတ္ထ၊ သေသတုလျက်"။] ^၄

တစ်နည်း။ ။ ဂန္ဓာ ဧ+တေ ဇာတာ ဓာတိ ဂန္ဓဇာတာ၊
(အမျိုးမျိုးဖြစ်သောနံ့သာတို့) ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရံ။ ^၅

သီလဂန္ဓော။ ။ သီလမေဝ+ဂန္ဓော သီလဂန္ဓော၊ သီလနိဗန္ဓ
နော+ဂန္ဓော သီလဂန္ဓော။ (နိဗန္ဓနကျေကြံ) ^၆

အနုတ္တရော။ ။ ဥတ္တရတိ အတိက္ကမတိ အဘိဘဝတီတိ ဝါ
ဥတ္တရော၊ နတ္ထိ+ဥတ္တရော ယဿာတိ အနုတ္တရော။ ^၇ နတ္ထိ+
ဥတ္တရော ဥတ္တမော ယသ္မာတိ အနုတ္တရော။ [န+ဥတ္တရ၊] ^၈

၁-မောင်-၇၊ ၁၈၄။

၂-ဓာန်ငို-၆၈၈။

၃-ဂဠုန်-၆၃။

၄-ဓမ္မဋ-၁၊ ၂၆၇။

၅-သိင်္ဃိသစ်-၁၊ ၂၃၄။

၆-သိင်္ဃိသစ်-၁၊ ၂၃၄။

၇-နေတ္တိဒ-၅၇၊ မဋီ-၁၊ ၉၃၊ အံဒီ-၃၊ ၄၃။

၈-ဓာန်ငို-၆၉၄၊ သူဝိ။

၁၀- မဟာကဿပစောရပိဋကတ်အပိုင်း

သတ္တာဟစွယေန။ ။အတိက္ကမိတ္တာ+အယနံ အစွယော။^၁
[အတိ+ဣ+အာ] န ဇဟန္တိ ပတ္တာဂမနန္တိ အဟာနိ၊[န+ဟာ+အာ]
သတ္တ+အဟာနိ သတ္တာဟံ။ သတ္တာဟဿ+အစွယော သတ္တာဟ-
စွယော။

နိရောဓော။ ။နိရုဇ္ဈနံ နိရောဓော၊ (နာမ်တို့၏ချုပ်ခြင်း)၊
နိရောဓော ဧဝ သမာပတ္တိံ နိရောဓော။ (သမာပတ္တိကျေ)

ရာဇဂဟော။ ။ဂယုတိတိ ဂဟော၊ ရာဇုဟိ ရာဇနံဝါ ဂဟော
ရာဇဂဟံ၊ [“ရာဇဂဟော”ဟုဆိုလိုလျက် နဂရကိုခွဲ၍ နပုံလိင်ထား
သည်။] ^၂

သပဒါနံ။ ။ဒီယတေ အဝခဏ္ဍိယတေ ဒါနံ၊ (ပိုင်းဖြတ်ခြင်း)
ဒါနတော+အပဂတံ အပဒါနံ(ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှကင်းသည်)၊ သဟ+
အပဒါနေန ယော ဝတ္တတိတိ သပဒါနော၊(ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်း
သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွဖြစ်သည်) ^၃ ကြိယာဝိသေသနအနက်
ဒုတိယာသကံ။

သက္ကဿ။ ။ပုညာနိ ကာတံ သက္ကောတိတိ သက္ကော။^၄ အသုရေ
ဇေတံ သက္ကုဏာတိတိ ဝါ သက္ကော။ ^၅ သပရဟိတံ ကာတံ
သက္ကောတိတိ ဝါ သက္ကော။ သက္ကံဝံ ဒါနံ အဒါသိတိ သက္ကော။^၆
[သက္ကစွ+အာ၊ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စွကိုချေ။]

၁-သဝိ။
၂-ပါရာဘာ-၂၊ ၂၀၆။
၃-ဓာန်ဋီ၊ ၁၈၊ သူဝိ။
၄-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၁၂။
၅-သံဋီ-၁၊ ၃၇၇။
၆-နိတိဓာတု-၂၆၃။

ပရိစာရိကာ။ ။ပရိစရန္တိ သာမိနန္တိ ပရိစာရိကာ။^၁
[ပရိ+စရ+ဇ္ဇာ။]

ကကုဋ္ဌပါဒိနိယော။ ။ကုကတိ အာဒဒါတိတိ ကကုဋ္ဌော။^၂
[ကုက+အဋ္ဌ၊ ကုဋ္ဌံ အပြု၊ က၏အကို ဥပြု]

ကကုဋ္ဌဿ+ပါဒေါ ကကုဋ္ဌပါဒေါ၊ ကကုဋ္ဌပါဒဿ+ဝဇ္ဇော
ကကုဋ္ဌပါဒေါ(ဝဇ္ဇောကျေ)၊ ကကုဋ္ဌပါဒေါ ဝိယာတိ ကကုဋ္ဌပါဒေါ
(ခိုခြေအဆင်းနှင့်တူသောအဆင်း)၊ ကကုဋ္ဌပါဒေါ+ဧတာသံ
အတ္ထိတိ ကကုဋ္ဌပါဒိနိယော၊ [ကကုဋ္ဌပါဒ+ဤ+ဣနိ။]

အတ္ထရာယော။ ။အတ္ထော နိမ္မလဝဇ္ဇော ဧတာသံ အတ္ထိတိ
အတ္ထရာယော၊[အတ္ထ+ရ။ ? အတ္ထံ (ပသံနုတရံ) ရံ (မုခံ) ဧတာသန္တိ
ဝါ အတ္ထရာယော၊ အသန္တိ ဝိဿဇ္ဇန္တိတိဝါ အတ္ထရာယော။[အသု
ဓေပနေ+ဆရ။] ^၃

ဥဿာဟဇာတာ။ ။ဥ ဒုက္ခလာဘံ ဥဒ္ဓံဝါ သဟတိ ဓမတိတိ
ဥဿာဟော။^၄[ဥ+ဒုက္ခလာဘအနက်,+သဟ+ဇာ] ဥဿာဟော
ဇာတော ယာသန္တိ ဥဿာဟဇာတာ။

ဝိသေသန ဝိသေသျတို့၏ အလိုရှိတိုင်းဖြစ်နိုင်၍ 'ဇာတုဿာ
ဟ'ဟုလည်း ရှိနိုင်သည်။^၆

တုမှာဒိသိယော။ ။တုမှေ ဝိယ ဒိဿန္တိတိ တုမှာဒိသိယော။

၁-ဓာန်ဋီ-၅၁၄၊ သူစိ။
၃-ဓာန်ဋီ-၂၄။
၅-ဓာန်ဋီ-၁၅၆၊ သူစိ။

၂-ဓာဒိ၊ (ရုပ်ပြီးဓာန်ဋီ)။
၄-သူစိ။
၆-ရူ-၂၁၂။

ဒုတိယဆင့်

[တုမှ+ဒိသ+ကွံ၊ ဤ။ ဣယတမကိမေသာနစသောသုတ်ဖြင့်
တုမှ၏ အကို အာဒိယပြု။] °

ဇရာဇိဏ္ဍော။ ။ဝိယန္တိ ဝုဒ္ဓါ ဘဝန္တိ အဿန္တိ ဇရာ၊ ။ ဇီရတိ
ဇီရဏံ ဝါ ဇရာ၊ အဇီရိတိ ဇိဏ္ဍော၊ဇရာယ+ဇိဏ္ဍော ဇရာဇိဏ္ဍော။

မဟလ္လကော။ ။မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတိတိ မဟလ္လကော၊
[မဟန္တ+လာ+ဏှ။] ?

ခဏှာဒန္တော။ ။ခညတိတိ ခဏှော၊[ခနု အဝဒါရဏေ+က။] °
ခဏှော+ဒန္တော ယဿာတိ ခဏှာဒန္တော။

ပလိတကေသော။ ။ပါလိယတိတိ ပလိတော။[ပါလ+တကံ၊
ပါ၏အာကို ရဿပြု။ ။ (ဝါ)ပစ+ဣတ၊^၆ စကို လပြု။ (ဝါ)ပလ+
တ၊ (ဝါ) ဖလ+ဣတ၊] ? ပလိတော+ကေသော ယဿာတိ
ပလိတကေသော။

ဩဘဂ္ဂသရီရော။ ။ဩဘဇူတိတိ ဩဘဂ္ဂံ၊ ဩဘဂ္ဂံ+
သရီရံ ယဿာတိ ဩဘဂ္ဂသရီရော။

မဟလ္လကတန္တဝါယော။ ။သုတ္တေ တနုတေတိ တန္တံ၊ [တနု+
ဝိတ္တာရေ+တ၊]တညတေတိ ဝါ တန္တံ၊ [တနု ဝိတ္တာရေ+တု ပုံ။]°

၁-ရူ-၃၆၂။
၃-ပါရာဘာ-၁၊ ၅၀၇။
၅-မောဂ်-၇၊ ၈၄။
၇-ကောတ္တဘ။

၂-ဓာန်ဋီ-၂၅၁၊ သူစိ။
၄-သူစိ။
၆-ဓာန်ဋီ-၂၅၁။
၈-သူစိ။

တန္တုနာ+ယုတ္တံ တန္တု(တန္တု+ဏာ) တန္တု ဝါယတီတိ တန္တုဝါယော။^၁
[တန္တု+ဝါ+ဏာ] မဟလ္လကော စ+သော တန္တုဝါယော စာတိ
မဟလ္လကတန္တုဝါယော။

ပေသကာရဝိထိ။ ။ပေသနံ ပေသော၊ ပေသံ ကရောန္တိတိ
ပေသကာရာ၊^၂ ဝိတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ ဝိထိ၊ [ဝိ ဂမနေ+ထိ] ?
ပေသကာရာနံ+ဝိထိ ပေသကာရဝိထိ။

မာပေတွာ။ ။ဆန္တုပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုဉာဏသမ္ပယုတံ
[“ဝဇ္ဇေတွာ တုမာကံ ဒါနေ ဒိန္နေ မယံ ကုသလံ အတ္ထိ၊ နတ္ထိတိ?
အတ္ထာဝုသော(၂၇၀)”စကားကိုထောက်၍ ကောက်သည်။]

ဝေဠုဝနေ။ ။ဝေန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ ဝေဠု။[ဝိ+ဠု] ?ဝေဠုဟိ+
ပရိက္ခိတ္တံ+ဝနံ ဝေဠုဝနံ။^၃

ကလန္တကနိဝါပေ။ ။ကန္တန္တိတိ ကလန္တကာ။^၆ [ကန္တ
အဂ္ဂါနေ+ဏ္ဍု၊ လလာ] နိဝါပံ အင်္ဂသု ဧတ္ထာတိ နိဝါပံ(ဥယျာနံ)
ကလန္တကာနံ+နိဝါပံ ကလန္တကနိဝါပံ။^၇

မဟာကဿပေါ။ ။ကဿံ(ခေတ္တံ)+ပတိ ရက္ခတိတိ
ကဿပေါ။^၈ မဟန္တော+ကဿပေါ မဟာကဿပေါ။^၉

၁-ဓာန်ဋီ-၅၀၇၊ သူစိ။

၃-သူစိ။

၅-ဝိဋ္ဌ-၂၊ ၁၆၂၊ ဥဒါနဋ္ဌ-၅၄၊ ဝိဋ္ဌ-၃၊ ၁၂၄။

၆-ဓာန်ဋီ-၆၂၂။

၈-ဥဒါနဋ္ဌ-၅၄။

၂-ဓာန်ဋီ-၅၀၇၊ သူစိ။

၄-သူစိ။

၇-နိဒ္ဒိ-၅၃၆။

ပိပ္ပလိဂုဟာယံ။ ။ပိတ္တံ ဖလတိ ကုပ္ပတိ ယာယာတိ ပိပ္ပလိ၊
(ပိတ်ချင်း)၊ ပိတ္တံ+ဖလ+အ+အာ၊ ဖကိုပပြု။ အခါ၁နိယဖလ
တာယ ဝိရူပံ+ဖလံ အသာတိ ပိပ္ပလိ(ညောင်ကြပ်) ။ ပိ+ဖလ+
ဤ၊ ပိကိုပိပြု။ ပိပ္ပလိ+ဧတိသံ အတ္ထိတိ ပိပ္ပလိ၊ (ညောင်ကြပ်ပင်ရှိ
ရာလိုက်ဂူ) ပိပ္ပလိ စ+သာ ဂုဟာ စာတိ ပိပ္ပလိဂုဟာ။

မှတ်ချက်။ ။ ပိပ္ပလိသဒ္ဒါ "ပိတ်ချင်းပင်" ဟူသောအနက်၊
"ညောင်ကြပ်ပင်" ဟူသောအနက်ကိုဟောရာ ဤ၌ ညောင်ကြပ်
ပင်ဖြစ်သင့်သည်။ ချဲ့ပါဦးမည်-ပိတ်ချင်းပင်သည် ငရုပ်ကောင်း
ကဲ့သို့ နွယ်ပင်တစ်မျိုးဖြစ်၍ တစ်ပင်တည်းရှိမည်မဟုတ်။ ဥဒါန-
၄-၅၅၅၌ 'ဧကော ပိပ္ပလိရုက္ခော' ဟု ဖွင့်ပုံကိုထောက်လျှင် ညောင်
ကြပ်ပင်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။

ဧကပလ္လင်္ဂေန။ ။ ပရိ သမန္တတော အင်္ဂနံ ပလ္လင်္ဂော၊ ပရိ+
အင်္ဂါ၊ ဧကောဝ+ပလ္လင်္ဂော ဧကပလ္လင်္ဂော။ ။

အညတရံ သမာဓိ။ ။ န ဣယတေတိ အညော၊ အညော
ဧဝ အညတရော၊ အည+သုတ္တံ၌ တရ၊ ။ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ
သမ္မာ အာဓိယတိ ဌပေတိတိ သမာဓိ၊ သံ+အာ+ဓာ+ဏ္ဏ၊ ပုံ။
သံ သမံ အာဓိယတိ ဧကာရမ္မဏေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဌပေတိ
ဧတေနာတိ ဝါ သမာဓိ။ ? သမ္မာ စိတ္တံ ဓိယတိ ဧတေနာတိ
သမာဓိ။ ။

၁-ဇာန်ငို-၅၈၃။ သူစိ။	၂-ဇာန်ငို-၅၅၉။ သူစိ။
၃-သီတာ-၃, ၁၂၅-၆။	၄-မဟာဘာ-၁, ၈။
၅-သူစိ။	၆-အဘိဋ္ဌ-၁, ၁၆၅။
၇-နမက္ကာရငို။	၈-ဂဠုန်-၃၀။

အညတရံ သမာဓိအရ။ ။ကေစိဆရာတို့အလို အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိ၊ ပေါရာဏာစရိယတို့အလို နိရောဓသမာပတ်၊ (နောက် ဘိဒသာပဓာန)၊ အယံ ဟိ မဟာထေရော သဗ္ဗာပိ သမာပတ္တိ ယော ဝဋ္ဋဇ္ဇေတိ သတ္တာနုဂ္ဂဟေန ပန ယေဘုယျေန နိရောဓံ သမာပဇ္ဇတိ။^၁

တဗ္ဗာ သမာဓိဗ္ဗာ ဝုဋ္ဌာသိ။ ။ဝုဋ္ဌာသိအရ အရဟတ္တဖိုလ်။
[ဝုဋ္ဌာသိတိ အရဟတ္တဖလစိတ္တုပ္ပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာသိ။]^၂

ဒိဗ္ဗာယ။ ။ဒိဝိ+ဘဝါ ဒိဗ္ဗာ၊ ဒိဗ္ဗာ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗာ၊(နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သော ပသာဒသောတနှင့်တူသော) ။

တစ်နည်း။ ။ဒိဗ္ဗေန (ဒိဗ္ဗဝိဟာရေန)+ပဋိလဒ္ဓါ ဒိဗ္ဗာ၊ (ဒိဗ္ဗ ဝိဟာရမည်သော ဈာန်လေးပါးကြောင့်ရအပ်သော)၊ ဒိဝိ+ဘဝေါ ဒိဗ္ဗော၊ ဒိဗ္ဗံ (ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ)+သန္နိဿိတာ ဒိဗ္ဗာ၊ (ဒိဗ္ဗဝိဟာရတွင် အထက်ဆုံးဈာန်ကိုမှီသော)။ ။

သောတဓာတုယာ။ ။သုဏာတိ ဧတေနာတိ သောတော၊ သုဏာဟိတိ ဝါ သောတော၊ [သု+တ၊ နပုံလိင်လည်းရှိ၏။]အတ္တ- နော သဘာဝံ ဓာရေတီတိ ဓာတု၊ သောတောယေဝ+ဓာတု သောတဓာတု၊ သောတဓာတု ဝိယာတိ သောတဓာတု။^၃

ဝိသုဒ္ဓါယ။ ။ဝိသုဇ္ဈတိ ဧတာယာတိ ဝိသုဒ္ဓါ။^၄

အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ။ ။မနုဿာနံ+ဣဒံ မာနုသကံ။

၁-ဥဒါနဋ-၁၇၇။
၂-ဥဒါနဋ-၁၈၁၊ သိဘာ-၃၊ ၅၄၀။
၃-သိဘာ-၃၊ ၅၄၃၊ ၅၅၀။
၄-သိဘာ-၃၊ ၅၄၉၊ ၅၅၀။

(မနု+ဏာ|မာနုဿကံ+အတိက္ကန္တာ အတိက္ကန္တမာနုသိကာ။^၁
မာနုဿာနံ+ဧသာ မာနုသိကာ၊ မာနုသိကံ+အတိက္ကန္တာ အတိက္က-
န္တမာနုသိကာ။^၂

ပိဏ္ဍပါတိကဿ။ ။ပိဏ္ဍိတဗ္ဗော သံယံရိတဗ္ဗောတိ ပိဏ္ဍော၊^၃
ပိဏ္ဍာနံ+ပတော ပိဏ္ဍပါတော၊ ပိဏ္ဍပါတံ+ဥဉ္စတိတိ ပိဏ္ဍပါတိ
ကော၊ ပိဏ္ဍာယ ပတိတုံ စရိတုံ ဝတံ ယဿာတိဝါ ပိဏ္ဍပါတိ၊
ပိဏ္ဍပါတိယေဝ ပိဏ္ဍပါတိကော။^၄

ပိဏ္ဍံ ပိဏ္ဍံ ပတတိတိ ဝါ ပိဏ္ဍပါတော၊ ပိဏ္ဍပါတယာပနံ
အဿ သီလန္တိ ပိဏ္ဍပါတိကော။ ပိဏ္ဍပါတေန ယာပေတုံ သီလံ
အဿာတိ ဝါ ပိဏ္ဍပါတိကော။^၅

သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိဉ် "စတုတ္ထိ" ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်
ဒုတိယာအနက်၊ စတုတ္ထိသက်၊^၆ သီလာယသုတ် ဝါသဒ္ဓါဖြင့်
ဒုတိယတ္ထသမ္ပဒါနိမ္မည်၊ သမ္ပဒါနေစတုတ္ထိဖြင့် စတုတ္ထိသက်။^၇
တစ်နည်း။ ။သီလာယသုတ်ဖြင့် သမ္ပဒါနိမ္မည် သမ္ပဒါနေ
စတုတ္ထိဖြင့်သက်။^၈ (တစ်နည်း) သမ္ပန်အနက်၊ ဆဋ္ဌိသက်။^၉

အတ္တဘရဿ။ ။အတ္တာနမေဝ ဘရတိတိ အတ္တဘရော။
အနညပေါသိနော။ ။ပေါသေတိ သီလေနာတိ ပေါသိ၊
ပေါသတိတိ ဝါ ပေါသိ၊|ပုသ+ဏီ၊| အညေ+န ပေါသိ အနည-

၁- ဝါနဋ-၁၈၁။

၂- ဝံဇိ-၁၊ ၁၅။

၅-နိ ၁-၃၀၁။

၆- ဣန္ဒာ၊ ဝိစောကေ။

၉- ကော်-၂၊ ၂၅။ (ခံဂါနိ-၂-၃၃၅။)

၂- သိဘာ-၃၊ ၅၄၄။

၄- ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၅၈၊ ဥဒါနဋ-၂၂၉။

၆- ဥဒါနဋ-၁၈၁၊ ဓမ္မဋိ-၆၅

၇- စ-ကမ္မဋ္ဌိ။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

ပေါသိ၊ အညံ+န ပေါသိ အနညပေါသိ၊အယုတ္တတ္ထ၊(တစ်နည်း) အညံ+ပေါသိ အညပေါသိ၊ အညေ+ပေါသိ အညပေါသိ၊ န+အညပေါသိ အနညပေါသိ။(ယုတ္တတ္ထ)°

တာဒိနော။ ။တံ ဝိယ ပဿတိတိ တာဒိ၊ |တ+ဒိသ+ကိံ၊ ဣယတမစသောသုတ်ဖြင့် တ၌ ဝိယပြု သကို ဤပြု၊^၂

ဥပသန္တဿ။ ။ဘုသံ+သန္တော ဥပသန္တော။ ?

သတိမတော။ ။သရတိတိ သတိ၊ သရန္တိ တောယာတိ ဝါ သတိ၊ သရဏံ ဝါ သတိ၊ သတိ+အဿ အတ္ထိတိ သတိမာ၊^၄ |သတိ+မန္တ ဆန္ဒာနုရက္ခဏအကျိုးငှါ ဝိယပြု။|

အပ္ပမတ္တော။ ။မိယတေ ပရိမိယတေ မတ္တာ၊^၁ အပ္ပာ+မတ္တာ ယဿာတိ အပ္ပမတ္တော။^၂

ယွာယံ တဂရစန္ဒနံ။ ။ဆဋ္ဌိမှ ပဌမာပြန်နေသော ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသ၊(ဝါ) ဆဋ္ဌိအနက်၊ ပဌမာသက်။

ဒေဝေသု။ ။ဒိဗ္ဗန္တိ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိတိ ဒေဝါ၊ ဒေဝါ စ+မနုဿာ စ ဒေဝါ (ဝိရူပေကသေသ်)၊

ဥတ္တမော။ ။ဝိသေသေန+အတ္တတော ဥတ္တမော၊|ဥဘ+တမ+ဘချေ| ဥဒ္ဓံ+ဂတော ပါကဋေတိ ဝါ ဥဂ္ဂတော၊ ဥဂ္ဂစ္ဆတိတိ ဥဂ္ဂတော၊ ဝိသေသေန ဥဂ္ဂတော ဥတ္တမော၊|ဥဂ္ဂတ+တမ+ဂတာ၊^၆

၁-ဥဒါနဋ-၅၇။	၂-ရ-၃၆၃။
၃-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၉၈။	၄-အဘိဋ္ဌ-၁၊ ၁၆၄။
၅-မောက်-၇၊ ၈၁၊ ၄ပြု-၃၆၀။	၆-နိသာဋီ-၅၁-၂-၃။

ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗော ဥပ္ပါဋိတဗ္ဗောတိ ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ [ဥ+ဓရ ဥပ္ပါဋ္ဌနေ+တ၊]
 ဥတ္တမေန အရိယမဂ္ဂေန ဓုနိတဗ္ဗော ကမ္မေတဗ္ဗောတိ ဝါ ဥဒ္ဓ
 တော၊ [ဥ+ဓူ+တ၊] ဥဒ္ဓရတိ တဒဂါဒိဝသေန ဥဒ္ဓရဏံ ကရေတိတိ
 ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ ဓုနာတိ ကမ္မေတိ ကိလေသေတိ ဓဋ္ဌော၊ ဓဋ္ဌော ဧဝ
 ဥဒ္ဓ တော။^၁ ဥဒ္ဓံ+ဓာရေတိဟိ ဝါ ဥဒ္ဓတော။^၂

ဥဒ္ဓတော+တမော(အဝိဇ္ဇာမှောင်) ယေနာတိ ဥတ္တမော၊ [ဥဒ္ဓ
 +တမ၊ ဒုဒ္ဓတိကိုချေ။] ဝိသေသေန+ဥဒ္ဓဋ္ဌော ဥတ္တမော။ [ဥဒ္ဓဋ္ဌ+တမ၊]^၃

၁၁-ဒေါမိကစက္ကဝုပ္ပိန္နဲဗျာနဝတ္ထု

ဣသိဂိလိပဿေ။ ။ သိလာဒိဂုဏေ ဧသန္တိတိ ဣသယော၊
 [ဣသ ဂဝေသနေ+ဣ၊] သိဝံ ဣစ္ဆန္တိတိ ဝါ ဣသယော၊ [ဣသု+
 ဣစ္ဆာယံ+ဣ၊] ? ဧသတိ ကုသလေ ဓမ္မေတိ ဣသယော။^၄ ဣသ
 ယော ဂိလတိတိ ဣသိဂိလိ၊^၅ ဣသိဂိလိနော+ပဿံ ဣသိ
 ဂိလိပဿံ။^၆ ပဿကား- ဒိသ+အ၊ ပုံ၊ နပုံ။

ကာဠသိလာယံ။ ။ ဝဏ္ဏေသု ဧကကောဠာသဘာဝေန ကံလျ
 တေတိ ကာဠော၊ ? [ကလ သချာနေ+ဏ၊] ကာတိ ဖရသံ ဝဒတိ
 တိ ဝါ ကာဠော၊ [ကာ သဒ္ဓေ+ဠ၊] ကာဠော+ဧတိဿာ အတ္တိတိ
 ကာဠာ။^၇ သတ္တေဟိ သေဝိယတေတိ သိလာ၊ [သိ+လ၊]^၈

၁-နိသာဋီ-၅၁-၂-၃။

၃-နိတိဓာတု-၁၇၃၊ သူစိ။

၅-ဓာန်ဋီ-၆၀၆၊

၇-ဓာန်ဋီ-၉၆၊ သူစိ။

၉-သံဠ-၁၊ ၁၆၈။

၂-ဂဠုန်-၁၁။

၄-ဗုဒ္ဓဠ-၇၀။

၆-ဝိဠ-၁၊ ၂၄၈၊ သံဠ-၁၊ ၁၆၈။

၈-မောက်-၇၊ ၂၂၅။

၁၀-သူစိ။

ဓမ္မပဋိချချက်

ကာဠာ စ+သာ+သိလာ စာတိ ကာဠသိလာ။^၁ ကာဠသိလာယံ ကတဝိဟာရော ကာဠသိလာ၊(ကတဝိဟာရချေ။ (ဝါ)ဌာနပစာ အားဖြင့် ကျောင်းကို ကာဠသိလာဟုဆိုသည်။ မည်းနက်သော အဆင်းရှိသောကျောက်ဖြာပေါ်ဆောက်လုပ်ထားအပ်သောကျောင်း ၌ "ဟုပေးပါ။"]

အပ္ပမတ္တော။ ။ပမရူတိတိ ပမတ္တော၊ န+ပမတ္တော အပ္ပ-မတ္တော။^၂

အာတာပီ။ ။အာတာပေတိတိ အာတာပေါ၊(ဝီရိယ)၊ အာတာပေါ+အဿ အတ္ထိတိ အာတာပီ။^၃ [အာတာပ+ဤ။]

ပဟိတတ္တော။ ။ပဟိယတေတိ ပဟိတော၊(ပ+ဟိ+(ဝါ) ပဟ+တ)၊^၁ ပဟိတော+အတ္တာ ယေနာတိ ပဟိတတ္တော။

သာမာယိကံ။ ။သမယော စ သမယော စ သမယာ၊ သမ ယေသု+လဒ္ဓါ သာမာယိကာ၊ (ဝါ) သမယေ သမယေ လဒ္ဓါ သာမာယိကာ၊(သမယ+ဏိက)။

မှတ်ချက်။ ။[ဟေဋိ-၂၁, ၅၃၆ နှင့် ပါစိယော-၉တို့၌ ဖွင့်သော "ဒေဝသိကံ"ပုဒ်ကို မှီးထားသည်။]

သမယေ ကိလေသဝိမုစ္စနံ အစ္စန္တမေဝါတိ သာမာယိကံ၊ [မကာရေ အကာရဿ ဒီယံ ကတွာ] ?

၁-မမုဋိ-၆၆၊ သံဌ-၁, ၁၆၈။

၃-ဌမြူ-၂၃၅။

၅-သိဘာ-၄, ၁၅၅။

၇-မဋိ-၃, ၃၂၅။

၂-သံဌ-၂, ၂၈၈၊ သဋိ-၂, ၂၄၆။

၄-ဒိဋ္ဌ-၂, ၃၄၉။

၆-သဋိ-၁, ၂၁၆။

စေတောဝိမုတ္တိ။ ။စေတေတိတိ စေတောဝိမုစ္စနံ ဝိမုတ္တိ၊
ပဋိပက္ခတော ဝိမုစ္စတိတိ ဝိမုတ္တိ၊ စေတောယေဝ ဝိမုတ္တိ စေတော
ဝိမုတ္တိ၊ စေတသော ဝါ+ဝိမုတ္တိ စေတောဝိမုတ္တိ၊ စေတသိ ဝါ+
ဝိမုတ္တိ စေတောဝိမုတ္တိ။ စေတသော+ဝိမုတ္တိ ဝိမောက္ခော
တေသ္မိန္တိ ဝါ စေတောဝိမုတ္တိ။ ။^၁

စေတသာ စိတ္တေန သမာဓိနာ ဝိမုစ္စတိတိ စေတောဝိမုတ္တိ၊ ။
စေတော ဝိမုစ္စတိ တောယာတိ ဝါ စေတောဝိမုတ္တိ၊ ။^၂ စေတော
ဝိမုတ္တိအရ လောကီသမာပတ်ရ၏။ ။^၃

[စေတောဝိမုတ္တိန္တိ ရူပါရူပဝစရဝိမုတ္တိ၊ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ "စတ္တာရိ
ဈာနာနိ စတသောစ အရူပသမာပတ္တိယော၊ အယံ သာမာယိ
ကော ဝိမောက္ခော" တိ။ သာမာယိကံ စေတောဝိမုတ္တိန္တိ အပ္ပိ-
တပ္ပိတက္ခဏေ ပစ္စနိကဓမ္မေဟိ ဝိမုစ္စတိ အာရမ္မဏေ စ အဓိမုစ္စတိ
တိ လောကီယသမာပတ္တိ သာမာယိကာ စေတောဝိမုတ္တိနာမ၊] ။^၄

ဖုသိတွာ။ ။အာဒိကမ္ပိကဈာနဝိထိချ။ [ဖုသိတိ ပဋိလဘိ။] ။^၅

အနုသာယိကဿ။ ။ကာယံ အနုဂန္ဓာ သယတိတိ အနု
သာယိကော။ ။^၆

ပရိဟာယိ။ ။ပရိ+ဟာ+အ+ဤ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ယလာ၊ ။
(ဝါ)ပရိ+ဟာ+ဒိဝါဒိယ+ဤ။ ။

၁-နေတ္တိ၌-၅၂။

၃-အံဋိ-၃၊ ၇၉။

၅-သံဋ-၁၊ ၁၆၈။

၇-နိဒိ-၆၇၄။

၂-နေတ္တိဝိ-၇၀။

၄-သံဋ-၁၊ ၁၆၈၊ မဋ-၄၊ ၁၁၃။

၆-သံဋိ-၁၊ ၂၁၆။

၈-နိတိဓာတု-၂၄၀။

ဝီထိချပုံ။န. ဝ. မ. ဒေါသဇော(၇)ကြိမ် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ
သည် အာဂန္တုကဘဝင်အဖြစ်ဖြင့် တစ်ကြိမ်၊ ထို့နောင် ဘဝင်ဖြစ်
ထိုက်သမျှဖြစ်၏။ [ဈာနေ ပရိဟိနေ ဝိပုဋ်သာရိဿ ဒေါမနဿ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊-ပဌာန-၁, ၁၃၃]

အာဂန္တုကဘဝင်ကျကျဌာနများ

ဆောင်။ သောမနဿသန္ဓေ၊ စွဲကပ်နေ၍၊ ယူလေမိစ္ဆာ၊
ရှိသူမှာလျှင်၊ လွန်စွာတင့်ဘိ၊ အတိကုဋ္ဌ၊ တိမဟန္တ၊ ဝိဘူတဟု၊
ဗုဒ္ဓအာရုံ၊ ကြုံသော်လည်းကောင်း၊ တစ်ကြောင်းကမူ၊ အဝိဘူတ၊
မဟန္တဟု၊ ကာမအာရုံ၊ ဆုံလေတစ်ရပ်၊ သမာပတ်ကို၊ ရလတ်
ပြီးမှ၊ ကွယ်ပသည့်ဈာန်၊ အာရုံခံလျှင်၊ မယွင်းတစ်ခု၊ ပညတ်စုကို၊
ရှုလေတစ်လော၊ ဒေါသဇောတို့၊ စောပြီး၍တုံ၊ တဒါရုံကား၊ အာ
ရုံနှင့်သော်၊ မသင့်တော်ခဲ့၊ ချင့်မြော်တစ်ခင်း၊ ဘဝင်ဆင်းလည်း၊
မူရင်းသန္ဓေ၊ မလျော်ပေတည့်၊ သို့နေခက်ခဲ့၊ အချက်ထဲဝယ်၊
ဆက်တွဲဟန်ပြု၊ အာဂန္တုဟု၊ တစ်ခုဘဝင်၊ စပ်ကြားဝင်သည်၊
အရှင်ဆရာမိန့်ခွန်းတည်း။^၁

ဆက္ခတ္တံ။ ။ဆန္ဒ+သင်္ကိ ဆက္ခတ္တံ။ဆ+သင်္ကိ၊ ဧကောဒိ-
တော သင်္ကိဿ ကုတ္တံဖြင့် သင်္ကိကို ကုတ္တံပြု။^၂ ဆ+ဝါရေ ဆက္ခ-
တ္တံ။ [ဆနောင် ဧကောဒိတောသုတ်ဖြင့် ကုတ္တံပစ္စည်းသင်္ကိ။]^၃
ဣဒ္ဓိယာ။ ။ဣဇ္ဈတိတိ ဣဒ္ဓိ၊ ဣဇ္ဈန္တိ ဧတယာတိ ဝါ ဣဒ္ဓိ၊
ဣဇ္ဈန္တံ ဝါ ဣဒ္ဓိ။[ဣဓ+ဣ]^၄

၁-သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၂၅၈။
၃-ရ-၂၅၄။

၂-ကစွည်း။
၄-ပဋိသိဋ္ဌ-၄၀၄၊ ဝိသုဒ္ဓိ-၂, ၆။

ယသသာ။ ။ယဿတိ တေန ကိတ္တိယတိတိ ယသော(ကျော်
စောသံ)၊ ယဿတိ တေန ပုရေစရာနုစရဘာဝေန ပရိဝါယတိတိ
ဝါ ယသော(အခြွေအရံ) [ယသု+အာ]° ယဇတိ ဧတေနာတိ ဝါ
ယသော(ယုဇ+အာ) ဇကို သပြု။ သဗ္ဗတ္ထ ယာတိတိ ဝါ ယသော၊
[ယာ+သ၊ ရသံပြု။] ၂ ယသတိ ပယသတိတိ ဝါ ယသော။°
ယသော စ ယသော စ ယသော။

ပါဒေ။ ။ပဇ္ဇန္တိတိ ပါဒါ။[ပဒ+အာ] ၃ ပဇ္ဇတေ ဧတေဟိတိ ဝါ
ပါဒါ(ရှု-၅၈)

မဟာဝီရ။ ။ဝီရယတိတိ ဝီရော၊[ဝီရ+အာ] ဝေတိ ဥတ္တမဘာဝံ
ယာတိတိ ဝါ ဝီရော၊[ဝီ+ရ] ဤရဏံ ကမ္မနံ ဝါ ဤရော၊ ဝိဂတော
+ဤရော ယသွာတိ ဝီရော။ ၂ သူရဘာဝံ အဇတိ ဂစ္ဆတိတိ
ဝီရော၊ [အဇ+ရ၊ အဇကိုပြု။] ၆ ဝိဝိဓာ+အတ္တာ ဣရန္တိ ပဝတ္တန္တိ
•ဧတေနာတိ ဝီရော၊[ဝီ+ဣရ+အာ] မဟန္တော+ဝီရော ဧတေသာတိ
မဟာဝီရော။ ၇

မရဏာဘိဘူ။ ။မရန္တိ ဧတေနာတိ မရဏံ။° [မရ+ယု]အဘိ-
ဘဝိယတေတိ အဘိဘူ၊အဘိ+ဘူ+ကိ။^၉ မရဏေန+အဘိဘူ
မရဏာဘိဘူ။

သာသနေ။ ။သာသတိ ဧတေန၊ ဧတ္ထ ဝါတိ သာသနံ။ °

၁-ဝိဋီ-၃၊ ၁၃၀။
၃-ဓာန်ဋီ-၁၁၇။
၅-ဓာန်ဋီ-၂၇၇
၇-ဂဠုန်-၄၆။
၉- ရှု-၃၆၁။

၂-ဓာန်ဋီ-၁၁၇၊ သူပိ။
၄-သူပိ။
၆-ကောတ္တုဘ။
၈-ပဋိသံဌ-၁၊ ၈၄။
၁၀-နိတိဓာတု-၁၈၆။

ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ သာသတိ ဟိသတိတိ သာသနံ^၁
ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ သတ္ထေ သာသ-
တိ ဝိနေတိ ဧတေနာတိ ဝါ သာသနံ။ သာသ+ယု။^၂

အပတ္တမာနသော။ ။ သေယျောဟမသ္မိတိအာဒိနာ မညန္တိ
တေန၊ သယံ ဝါ မညတိ၊ မာနနံ ဝါ သမ္ပဂ္ဂဟောတိ မာနော။
[မန+ဏ၊ မာန+အ၊] မာနံ သိယတိ သမုတ္တိန္ဒတိတိ မာနသော
(အရဟတ္တမဂ်) [မာန+သာ+အ၊] မာနသတော+အာဂတံ မာနသံ
(၎င်းဖိုလ်)၊ အပ္ပတ္တံ+မာနသံ ဧတေနာတိ အပ္ပတ္တမာနသော။^၃

တစ်နည်း။ ။ မာနသံ(အရဟတ္တမဂ်) မာနသော (အရဟတ္တ
မဂ္ဂေါ)ဝါ အပ္ပတ္တော ဧတေနာတိ အပ္ပတ္တမာနသော။^၄ စိတ်ကို
ဟောက “မနော ဧဝ မာနသံ (အရဟတ္တံ)၊ အပ္ပတ္တံ+မာနသံ
ဧတဿာတိ အပ္ပတ္တမာနသော”ဟု ပြု။^၅

သေက္ခော။ ။ သိက္ခတိတိ သေက္ခော၊ သိက္ခ+ဏ၊ သိက္ခနံ
ဝါ သိက္ခာ၊ သိက္ခာ သီလံ ဧတဿာတိ သေက္ခော၊ (ကျင့်ခြင်း အ
လေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်) သိက္ခာသု+ဇာတော ဘဝေါ ဝါ သေက္ခော။
ဣက္ခတိ ဧတာယာတိ ဝါ ဣက္ခာ၊ (သစ္စာ၎င်းကို ကြည့်ကြောင်း မဂ္ဂ
ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ) သဟ+ဣက္ခာယ ယော ဝတ္တတိတိ သေက္ခော။^၆

ကာလံ။ ။ ကာလယတိ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဇီဝိတံ

၁-ဂဠုန်-၁၁၈။
၃-ဣတိဝုတ်၅-၄၇။
၅-တေရ၅-၁၊ ၄၃၈။
၇-သိဋိသစ်-၁၊ ၅၇-၈။

၂-နေတ္တိ၅-၇။
၄-အံဋီ-၃၊ ၂၈၃။
၆-ခံဂါနိ-၂၊ ၃၆။

ခေပေတိ သမုတ္တေဒဝသေန နာသေတိတိ ကာလော၊ [ကလ+ဏာ]°
အတ္တဘာဝဿ အန္တံ ကရောတိတိ ဝါ ကာလော၊ ၂ [ကရ+ဏာ
ရကို လပြု။]

ဓိရာ။ ။ဈာယတိတိ ဓိ၊ [ဈေ+ကိ+ဏှိ၊ ဈကိုပြု။] ° ဓာရေ
တိတိ ဝါ ဓိ၊ [ဓာ+ကိ+ဏှိ၊] ဓိ ပညာ+ယေသံ အတ္တိတိ ဓိရာ၊ [ဓိ+ရာ၊
ဓိယာ ပညာယ+ရန္တံ ဂဏန္တိတိ ဝါ ဓိရာ၊ [ဓိ+ရာ+အာ၊] °

ဓာရေန္တိတိ ဝါ ဓိရာ၊ [ဓာ+ ဝဇာဒိဟိသုတ်ဖြင့် ရပစ္စည်းသက်၊
ဓာ၏အာကို ဤပြု။] ၁ ဝိသယပရိညာဏေန (အာရုံကိုပိုင်းခြား
သိခြင်းအားဖြင့်) ဒဟန္တံ ပဋိပက္ခေ သောစေန္တိတိ ဓိရာ၊ [ဒဟ+ရ၊] °

ကုဗ္ဗန္တိ။ ။ကရ+ဩ+အန္တိ၊ ကရဿာကာရောစဖြင့် က၏
အကို ပြု၊ ဥတ္တမောကာရောဖြင့် ဩကို ပြု၊ ယဝကာရာစဖြင့်
နောက်ဥကို ဝပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဝကြောင့် ဓာတွန်ရကိုချေ၊ ဝ
ဒွေဘော်လာ၊ ဝ၂လုံးကို ဝ၂လုံးပြု။ ?

[နိတိသုတ္တ-၂၉၈၌ "ကုကြ၊ စောဿ ဝတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ" သုတ်ဖြင့်
ကရကို ကုပြု၊ ဩကို ဝပြု၍ ပြီးစေသည်၊ မောင်၌ "ကရဿ
သောဿ ကုဗ္ဗ ကုရု ကယိရာ(၅၊၁၇၇)" သုတ်ဖြင့် ဩပစ္စည်းနှင့်
တကွ ကရကို ကုဗ္ဗပြု၍ ပြီးစေသည်။]

ဇိဝိတံ။ ။ဇိဝန္တိ အနေနာတိ ဇိဝိတံ။ [ဇိဝ ပါဏဓာရဏေ+တံ]°

- ၁-နိတိဓာတု-၃၄၃။
- ၃-ကောတ္ထိဘာ။
- ၅-မောင်-၇၊ ၁၄၅၊ သူစိ။
- ၇-ရူ-၃၁၈။

- ၂-ဓာန်ဋီ၂၂၉၊ ၁၀၇၂ သူစိ။
- ၄-သာရတ္ထ-၁၊ ၁၉၇၊ သူစိ။
- ၆-မဋိ-၃၊ ၄၁။
- ၈-ဓာန်ဋီ-၁၅၅၊ သူစိ။

သမူလံ။ ။သဟ+မူလေန ယာ ဝတ္တတိတိ သမူလာ။
တဏှာ။ ။တသတိ သယံ ပရိတဿတိတိ၊ တသန္တိ ဝါ
ဧတာယာတိ တဏှာ၊[တသ+ဏှ+အာ]°

အဗ္ဗယု။ ။အာ+ဝဟ+တွာ၊ကွစိဓာတုဖြင့် ဝ၏အကို
ဥပြု၊ တွာကို ယုပြု။ (တစ်နည်း)အာ+ဗဟ+တွာ၊ ၊ ဓာတ်အရ
အရဟတ္တမဂ်ကောက်၍ မဂ္ဂဝိထိချပါ။ °

ဂေါဓိကော။ ။ဂုဓတိတိ ဂေါဓာ၊ [ဂုဓ+အ+အာ]° ပုဗ္ဗတ္တ-
ဘာဝေ ဂေါဓံ အဝဇိတိ ဂေါဓိကော။ °

ပရိနိဗ္ဗုတော။ ။ပရိနိဗ္ဗာယိတိ ပရိနိဗ္ဗုတော၊[ပရိ+နိ+ဝါ+
တ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဝါ၏အကို ဥပြု (ဝါ)ပရိ+နိ+ဝ+တ၊]° ဇိဝိတ-
သမသိသီပရိနိဗ္ဗာနဝိထိချပါ။

ဝိသာ၊အနုဒိသာသွဟံ။ ။ဝိသာနံ+အနုရူပါ၊ အနုဝတ္တကာ
ဝါ ဝိသာ အနုဒိသာ။ ° သတ္တမိအနက်၊ ပဌမာသက်။

တစ်နည်း။ ။“ဝိသာအနုဒိသာသု+အဟံ”ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ ဝိသာ-
အနုဒိသာသုကိုသမာသ်ပုဒ်ကြံကြ၏။အကျယ်ကို ခံဂါနိဌ်ရူ။ °

အန္တေသံ။ ။အန္တေသာမိတိ အန္တေသံ၊[အနု+ဓသ+အန္တ၊
“အန္တေသတိတိ အန္တေသံ”ဟုလည်း ပြုနိုင်သည်။ သို့သော် ကတ္တာ:

၁-ဣတိ၌-၅၅။
၂-သ၌-၁, ၁၆၉၊ ဓမ္မဋီ-၆၆။
၅-နေတ္တိဝိ-၁၅၃။
၇-သုစိ။

၂-နိဒိ-၅၀၄။
၄-ဓာဒိ။
၆-နိဒိ-၃၈၉။
၈-ခံဂါနိ-၂, ၃၇-၈။

ကိုလိုက်၍ ပြုခြင်းသာ ပို၍ စနစ်ကျသည်။ သီဇီသစ်-၁, ၁၄၀ကို ရှု၍ သိပါ။

မိတိသမ္ပန္နော။ ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ သုဘာသုဘဖလန္တိ မိတိ၊ ဌာတိ၊ ဌာ၌ ဣပြု၊ ဌကိုဓပြု။ ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဧကာရမ္ပဏော ဓာရေတိတိ ဝါ မိတိ (သမာဓိ) ။ ၂ | ဓာ+ဣ၊ ဓာ၌ ဣပြု။ ။ ဝိယတိ ဌပေတိ ဧကာရမ္ပဏော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေတိ ဝါ မိတိ။ ။ ၂ ကုသလသန္တာနံ ဓာရေတိတိ ဝါ မိတိ။ ။ ၃ သမ္ပဒေဝ+ပန္နော သမ္ပန္နော၊ မိတိယာ+ သမ္ပန္နော မိတိသမ္ပန္နော။

ဈာယိ။ ။ ဈာယတိတိ ဈာယိ၊ ။ ၃ ဈာယတိ သီလေနာတိ ဝါ ဈာယိ။ ။ | ဈေ+ဣ၊ ။ ၂ ဧကာရမ္ပဏူပနိဇ္ဈာနဝသေန ဝါ ဈာနံ အဿ အတ္ထိတိ ဈာယိ။ ။ ၆ ဈာပေတဗ္ဗံ သဗ္ဗသံကီလေသပက္ခံ ဈာပေတိတိ ဝါ ဈာယိ။ ။ ၇ (လောင်မြိုက်ထိုက်သည်ကို လောင်မြိုက်ဖျက်ဆီး တတ်သည်)။

ဈာနရတော။ ။ ဈာနေန+ရတော ဈာနရတော။ (ဈာန်ဖြင့် မွေ့လျော်သည်) (ဝါ) ဈာနေန+ရတော ဈာနရတော။ (ဈာန်၌ မွေ့လျော်သည်)။ ။ ၈

အဟောရတ္တိ။ ။ အဟာဒ္ဓ ရတ္တိစ အဟောရတ္တိ | အဟ+ရတ္တိ။

- ၁-ဓာန်ဇီ-၁၅၆။
- ၃-အဘိဋ္ဌ-၁, ၁၉၀။
- ၅-ဝိမာနဋ္ဌ, ၃၃။
- ၇-သုတ္တန်ဋ္ဌ-၁, ၂၅၀။

- ၂-နမက္ကာရဋီကာ။
- ၄-အဘိဋ္ဌ-၂, ၄၄၃။
- ၆-မဟာနိဋ္ဌ-၉၄။
- ၈-သုတ္တန်ဋ္ဌ-၁, ၂၅၀။

သမာဿ်အဆုံးကိုအပြု၊ ဧတေသမော လောပေဖြင့် ဟင်္ဂါအကို ဩပြု၊ ပုံ၊ နပုံ။”

အနိကာမယံ။ ။နိကာမေတိတိ နိကာမယံ၊[နိ+ကမု+ဏယ+အန္တ] “ပရသမညာ ပယောဂေ” ဟူသော ပရိဘာသာအရ ပရသမညာ၏အစွမ်းဖြင့် အန္တပစ္စည်းသည် ပရဿပုဂံအမည်ရ၍ တိစသောအာချာတ်ဝိဘတ် နှောင်းရာ၌ကဲ့သို့ အပ္ပပစ္စည်း (မာနပစ္စည်း) နှောင်းရာ၌လည်း ဏယပစ္စည်း(ဝိကရဏပစ္စည်း) သက်နိုင်သည်။ [အန္တမာနပုစ္စယာနဉ္စေတ္ထ “ပရသမညာ ပယောဂေ” တိ ပရသမညာဝသေန ပရဿ ပဒတ္တနောပဒ သညတ္တာတျာဝိသုဝိယ အန္တမာနေသု စ ဝိကရဏပစ္စယာ ဘဝန္တိ-ရူ-၃၉၆။]

ဇေတွာန။ ။ဇေတွာနကား ၍ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အနာဂန္တာ၌ ပုဗ္ဗကာလကြိုယာဝိသေသန။ အနာဂန္တာကား အပရကာလကြိုယာဝိသေသယ။ (တစ်နည်း)။ ဇေတွာနကား ကြောင့်ဟူ၍ ပေးသောကြောင့် အနာဂန္တာ၌ ဟိတ်၊ အနာဂန္တာကား ဖိုလ်။

[ရှေ့နည်းအလို ပုဗ္ဗကာလေကကတ္တုကာနံ စသောသုတ်ဖြင့် တွာနသက်။ နောက်နည်းအလို “တုနတွာနတွာဝါ” ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟိတ်အနက်၌ တွာနသက်။]

ဟိတ်အနက်ပေးလျှင် ဂေါမိကောဝယ် ဆဋ္ဌိအနက်၌ ပဌမာသက်။ “ဂေါမိကော-၏။ . . ဇေတွာန-အောင်ခြင်းကြောင့်” ဟု ပေးပါ။ ။ ဇေတွာနအရ အရဟတ္တမဂ်ရ၏။

၁-ဓာန်ဋီ-၇၄၊ ရူ-၂၁၄။ ၂-သပြေ-၃၊ ၉၃။

အနာဂန္တာ။ ။အနာဂန္တာကား ၍ ဟူ၍ အနက်ပေးသော
ကြောင့် အဗျယုဉ် ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန၊ အဗျယုကား
အပရ-သျ။ (တစ်နည်း)။အနာဂန္တာကား ငှာဟူ၍ အနက်ပေး
သောကြောင့် ဇေတွာနဉ် သမ္ပဒါန်၊ ဇေတွာနကား သမ္ပဒါနီ။

["အနာဂန္တာ(အနာဂန္တံ)-ငှာ၊ ဇေတွာန-၍"ဟုပေး။ဤ၌ ဟိတ်
အနက်မရ။]

နောက်အဗျယုကား ပရိနိဗ္ဗတော၌ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေ
သန+သျ၊ ဟိတ်+ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့်စပ်။^၁

- * နှစ်သုံးလေးတွာ, ဆင့်၍လာ, ရှေ့တွာနောက်စပ်မြဲ။
- * နောက်တွာရှေ့လှန်, စပ်လိုပြန်, တုံ ထွံပြင်ရမြဲ။
- * ရှေ့ရှေ့တွာမှာ, ရံတစ်ခါ, ဟိတ်သာပြင်ရမြဲ။

[ရွှေ-၁၄၇-၉-၁၅၀၊ ဂမ္ဘိ-၂၊ ၁၅၁-၂-၃။]

သေနံ။ ။သေတိ ဗန္ဓတိတိ သေနာ။^၂သိ+န+အာ၊ သိနော
တိ သတ္တန္တိ ဝါ သေနာ။ ဣနေန ပဘုနာ+သဟ ဝတ္တတေ ယာတိ
ဝါ သေနာ။^၃

ပုနဗ္ဘဝံ။ ။ပုန+ဘဝေါ ပုနဗ္ဘဝေါ(ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရဲ)။

သောကပရေတဿ။ ။သောစနံ သောကော၊ သုစ+ဏ၊
ပရံ+ဣတော ပရေတော။ (ဒုတပ္ပရိသ်) (ဝါ) (သတ္တမိတပ္ပရိသ်)^၄
သောကေန+ပရေတော သောကပရေတော။

၁-ရွှေရေးဆောင်၊ ဂမ္ဘိရန်ဃ်များ။
၃-ကပ္ပဒါမ။

၂-မောက်-၇၊ ၁၀၆။
၄-မဟာဘာ-၁၊ ၄၂။

ဝိဏာ။ ။ဝိယတိတိ ဝိဏာ၊[ဝိ+ဏာဂ်၊] ၁ ဝေတိ ဇာယိတေ သရော ယဿန္တိ ဝိဏာ၊[ဝိ ဇနနေ+တ၊ တကို ဤနပြု။ (ဝါ) နပစ္စည်း နကို ဏပြု။] ၂ မဓုရသဒ္ဓံ ဝိဏေတိ ပဝတ္တေတိတိ ဝါ ဝိဏာ၊[ဝိဏ +အ၊] ၃

ကစ္ဆာ။ ။ကစိယတိ ဗန္ဓိယတိတိ ကစ္ဆော၊[ကစ+ဆ၊] ၄

အဘဿထ။ ။ဘသု+ဒိဝါဒိယ၊ အဇ္ဈန္တနိအာဝိဘတ်၊ ယ ကိ ပုဗ္ဗရုပ်ပြု၊ အာကို ဣပြု၊ ဣလာ(အဘဿိတ္ထ) ဣကာရော တန္တိမိတ္တံ တကာရလောပေါ(နိတိသုတ္တ-၄၄)သုတ်ဖြင့် ဣကိုအပြု၊ တတစ်လုံးကိုလည်းချေ။ (တစ်နည်း)ဟိယုတ္တနိ အာဝိဘတ်ကို ဣပြု၊ တကိုချေ။ (မောက်နိ-၂၊ ၃၄၆)။

ဒုမ္မနော။ ။ဒုဋ္ဌ+မနော ယဿာတိ ဒုမ္မနော၊ ဝိရူပံ+ဝါ မနော ယဿာတိ ဒုမ္မနော။ ၅

ယက္ခော။ ။ယဿတိ ပယတတိ ဗလိမာဟရဏတ္တာယာတိ ယက္ခော၊[ယသ+ခ၊] ၆ ယက္ခိယတေ ပူဇိယတေတိ ဝါ ယက္ခော၊ [ယက္ခ+အ၊] ၇ယဇတိ တတ္ထ ဗလိံ ဥပဟရတိတိ ဝါ ယက္ခော။ ၈ ယဇိတဗ္ဗော ပူဇိတဗ္ဗောတိ ဝါ ယက္ခော၊ ၉ အတ္တနော သကာသံ

၁-မောက်-၇၊ ၆၆။	၂-အမရဋီ။
၃-ဂဠုန်-၄၃။	၄-မောက်-၇၊ ၄၇။
၅-ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၁၈၁၊ ပဋိသံဋ္ဌ-၁၊ ၁၈၀၊ ပါရာဘာ-၂၊ ၂၄၈။	
၆-မောက်-၇၊ ၃၁။	၇-နိတိအာတု-၂၈၄။
၈-ဝိမာနဋ္ဌ-၂၀၇။	၉-သံဋီ-၁၊ ၃၀၆။

(အနီးသို့) သမ္ပတ္တသမ္ပတ္တေ ခါဒန္တော ယာတိ ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ယက္ခော၊ [ခါဒန္တ+ယာ+အ၊ ဒန္တကိုချေ၊ ခါဌ်ရသပြု၊ ခန့်ငံယ ရှေ့နောက်ပြန်၊ ကဒွေဘော်လာ။] ၁

တတ္ထေဝ။ ။တထ+ဧဝ၊ တဒွေဘော်လာ၊ ကြွထ သတ္တမိယာ သဗ္ဗနာမေဟိဖြင့် သတ္တမိအနက်၌ ထသက်၊ ၂ (ဝါ) ကြွထ ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ပဉ္စမိအနက် ထသက်။ ၃

အပ္ပတိဋ္ဌိတေန ဝိညာဏေန။ ။ပတိဋ္ဌိယတေ ပတိဋ္ဌိတံ၊ နတ္ထိ +ပတိဋ္ဌိတံ ယဿာတိ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ။

ဝိညာဏေန-၏။ အပ္ပတိဋ္ဌိတေန-ဖြစ်တည်မှုမရှိတော့ခြင်းကြောင့်။ ၄ |ဤအလို အပ္ပတိဋ္ဌိတေန ၌ ဟိတ်အနက်၊ တတိယာ။ ဝိညာဏေနဝယ် သတ္တမ္ပတ္တေစဉ် စသဒ္ဓါဖြင့် ဆဋ္ဌိအနက်၌ တတိယာသက်။ |

တစ်နည်း။ ။အပ္ပတိဋ္ဌိတေန-ဖြစ်တည်ခြင်းမရှိသော၊ ဝိညာဏေန-ဖြင့်၊ ၅ |ဤအလို ပုဂံလုံး ကတ္တရိစဉ် စသဒ္ဓါဖြင့် ဣတ္ထ-မျှတလက္ခဏအနက် တတိယာသက်။ |

သမ္ပန္နံ သီလာနံ။ ။သမ္ပလ္လတိတိ သမ္ပန္နံ၊ သမ္ပန္နံ+သီလံ ယေသန္တိ သမ္ပန္နံ သီလာ။ ၆

အပ္ပမာဒဝိဟာရိနံ။ ။အပ္ပမာဒေန+ဝိဟာရော အပ္ပမာဒ

၁-အပဋ္ဌ-၂၊ ၁၃၅။	၂-ကာရကပို့ချချက်အကျယ်ရှု။
၃-ဇာ၊ နိဒ္ဒေသ။ (ကာရကပို့ချချက်)	၄-သံဠ-၁၊ ၂၁၉။
၅-သံဠ-၁၊ ၂၁၉။	၆-ဠ-၃၆၂။

ဝိဟာရော၊ အပ္ပမာဒဝိဟာရော+ယေသံ အတ္ထိတိ အပ္ပမာဒဝိဟာ
ရိနော။^၁ ဝိဟာရန္တိ သီလေနာတိ ဝါ ဝိဟာရိနော၊ အပ္ပမာဒေန-
ဝိဟာရိနော အပ္ပမာဒဝိဟာရိနော။

သမ္မဒညာ။ ။သမ္မာ+အာဉာယ၊ ဥ ဒွေဘော်လာ အာကို
ရဿပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ယကိုချေ၊ ယဝမဒနစသောသုတ်ဖြင့်
ဒလာ၊ ဒကြောင့် ရဿပြု။

အညာ။ ။အာ+ဉာ+တွာ၊ သဗ္ဗေဟိတုနာဒီနံ ယောဖြင့် တွာ
ကိုယပြု၊ နာမ်ဒဲသိသက်၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ယချေ၊ ဥ ဒွေဘော်လာ၊
အာကိုရဿပြု။ အညာအရ အရဟတ္တမဂ်ပညာ။ [သမ္မဒညာ
ဝိမုတ္တာတိ သမ္မာ အညာယ ဇာနနဘူတာယ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာယ
သမ္မာ. . . ဇာနိတွာ၊ ဒီဋီ-၃,၄၀၊ မဒီ-၁,၉၆။]

တစ်နည်း။ ။သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ပဟာယကဝသေန အာ
ဇနာတိ၊ သမန္တတော သဗ္ဗေန ဝါ ပကာရေန ဇာနာတိတိ အညာ၊ ၊
အာ+ဉာ+အ၊ ဥ ဒွင်းချေကပ်၊ ဥ ဒွေဘော်လာ၊ အာကို ရဿပြု၊
အာပစ္စည်းသက်၊ တဒ္ဓိတသမာသစသောသုတ် စသဒ္ဓါဖြင့်နာမ်ဒဲ၊
နာဝိဘတ်သက်၊ နာကို အာယပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ယချေ။
အရဟတ္တမဂ်ကောက်။ [သမ္မဒညာဝိမုတ္တာနန္တံ သမ္မာ အညာယ
ဇာနိတွာ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ဝါ ဝိမုတ္တာနံ။-သီဋီသစ်-၁, ၂၃၄။]

ဝိမုတ္တာနံ ။ ။ဝိမုစ္စိသုတိ ဝိမုတ္တာ။ [ဝိ+မုစ+တ၊]

အရကောက်။ ။ဝိမုတ္တိငါးပါးဖြင့် လွတ်မြောက်မှုကို ဖွင့်

၁-၄၅၊ ၃၆၂။

၂-ဝိမတိ-၁, ၂၄၂။

ထားသော်လည်း ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသူမှာ ပဋိပဿဒွိဝိမုတ္တိနှင့် နိဿရဏဝိမုတ္တိ ၂မျိုးသာရနိုင်သည်။ တဒဂ်၊ ဝိက္ခမ္ဘန၊ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိတို့ကိုကား ရဟန္တာမဖြစ်ခင်က ရခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မဋ-၁,၄၅၅ ၌ "ဝိမုတ္တောတိ ဒွေ ဝိမုတ္တိယော စိတ္တဿ စ ဝိမုတ္တိ(ပဋိပဿဒွိ) နိဗ္ဗာနဉ္စ(နိဿရဏဝိမုတ္တိ)" ဟု ၂မျိုးသာ ဖွင့်သည်။

တဒဂ်ဝိမုတ္တိအရ မဟာကုဗ္ဗသမိရိ ဝိပဿနာပညာ။

ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိအရ မဟာကုဗ္ဗနှင့် မဟာဂ္ဂုတ်ကုရိ သမာဓိ။

သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိအရ မဂ်(၄)ပါး။

ပဋိပဿဒွိဝိမုတ္တိအရ ဖိုလ်(၄)ပါး။

နိဿရဏဝိမုတ္တိအရ နိဗ္ဗာန်။ °

တစ်နည်း။ ။ အညာကို တတိယန္တဖွင့်သောနည်းအလို ဝိမုတ္တာနံ၌ ဓာတ်အရ အရဟတ္တမဂ်ကို ကောက်ပါ။

မဂ္ဂ။ ။ မဂ္ဂမူဠေဟိ မဂ္ဂိတဗ္ဗောတိ မဂ္ဂေါ။ [မဂ္ဂ+အံ၊ ပုံ။] မဂ္ဂတီတိ မဂ္ဂေါ။ [မဂ္ဂန္တ+သိ၊ နှုကိုအံပြု သိချေ။

ဝိန္ဒတိ။ ။ ဝိဒ လာဘော+တိ ရုဓာဒိတောဖြင့် အပစ္စည်းသက်၊ နိဂ္ဂဟိတ်လည်းလာ။

၁၂-ဂဂုဏ်ဒုဂ္ဂတ္ထု

သင်္ကာရဓာနသ္မိ။ ။ နာနာဝိဓေဟိ တိဏာဒိဟိ သင်္ကရိယတေ မိသိကရိယတေတိ သင်္ကာရော၊ [သံ+ကရ+ဏာ၊ ပုံ၊ နပုံ]၊ ။ တိဋ္ဌန္တိ ဧတသ္မိန္တိ ဌာနံ။ [ထာ+ယု၊] သင်္ကာရဿ+ဌာနံ သင်္ကာရဓာနံ။ [“သင်္ကာရဌာနံ” ဟုဆိုလိုလျက် ဌာကို ဓပြု။]

၁-အဘိဋ္ဌ-၁, ၃၈၇။

၂-ဓာန်ဇီ-၂၂၄၊ သူစိ။

သင်္ကာရာ ဓိယန္တိ ထပိယန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သင်္ကာရဓာနံ။^၁ [သင်္ကာရ +ဓာ+ယု၊]

ဥဇ္ဈိတသ္မိံ။ ။ဥဇ္ဈိယိတ္ထာတိ ဥဇ္ဈိတံ။[ဥဇ္ဈ (ဘူ)+တ၊] ^၂

မဟာပထေ။ ။ပထတိ ယာတိ အနေနာတိ ပထော၊ ပထတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ ဝါ ပထော၊ ဥပ္ပန္နကိစ္စာကိစ္စေဟိ ဝါ ဇနေဟိ ပထိယတိ ဂစ္ဆိယတိတိ ပထော။ [ပထ (ဘူ) ဂတိယံ+အ၊] ^၂ မဟန္တော+ပထော မဟာပထော။

ပဒုမံ။ ။ပဇ္ဇတိ ဒေဝပူဇာဒိ ယာတိတိ ပဒုမံ၊[ပဒ+ကုမ၊ပ န၊] ^၃ ပဏေ ဒဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ပဒုမံ။[ပကံ+ဒုမံ]ဟုဆို လိုလျက် ကံကိုချေ၊ ပဏိတံ ဥတ္တမာဒိကံ ဌာနံ ဒဝတိ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတိတိ ဝါ ပဒုမံ။[ပ+ဒု+မ၊] ^၄

ပကာရေန ဒဝတိ ဝိရုဟတိတိ ဝါ ပဒုမံ။ ^၅ ပကဋ္ဌဘာဝေ ရမတိတိ ဝါ ပဒုမံ။[ပ+ရမု+ဏ၊ ရကိုဒပြု၊] ကဒ္ဓမာဒိသု ပဒတိ ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ပဒုမံ။[ပဒ+ဥမ၊] ^၆ ဥဒကံ ပဋိစ္စ ဒဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ပဒုမံ။[ပ+ဒု+မ၊] ^၇

ဇာယေထ။ ။ဇန+ယ+ဧထ၊ "ဇနာဒိနမာ"ဟူသော ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် နကိုအာပြု။

သုစိဂန္ဓံ။ ။သုစိ+ဂန္ဓော ယဿာတိ သုစိဂန္ဓံ။ "

၁-ဋ္ဌပြု-၃၆၅။	၂-သုစိ။
၃-သုစိ။	၄-မဏိ-၁, ၈၁။
၅-သိဋ္ဌိသင်-၂, ၁၄၀။	၆-ဓာဒိ။
၇-ဂဠုန်-၆၃။	၈-ဋ္ဌပြု-၃၆၅။

မနောရမံ။ ။မနော+ရမတိ ဧတ္ထာတိ မနောရမံ။

သင်္ကာရဘူတေသု။ ။သင်္ကာရမိဝ+ဘူတာ သင်္ကာရဘူတာ။^၁

အန္ဓဘူတေ။ ။အမတိ အင်္ဂမင်္ဂဿ ရုက္ခနဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ အန္ဓော၊ စက္ခုနာ အမတိ ရုက္ခတိတိ အန္ဓော၊အမ+တ၊^၂ အနတိ ဝိဝတိ ဧတေနာတိ ဝါ အန္ဓော၊အန+မ၊^၃ အန္ဓေတိတိ ဝါ အန္ဓော၊ အန္ဓ ဒိဋ္ဌ၊ပသံဟာရေ+အ၊^၄

အန္ဓော ဝိယ+ဘူတော အယံန္တိ အန္ဓဘူတာ။^၅ အန္ဓာ ဝိယ ဝါ ဘူတာ အန္ဓဘူတာ။^၆ အန္ဓာ ဟုတွာ ဝါ ဘူတာ အန္ဓဘူတာ။^၇

ပုထုလ္လနေ။ ။ပုထတိ မဟန္တဘာဝေန ပတ္ထရတိတိ ပုထု၊ ပုထု ကိလေသေ+ဇနေတိတိ ပုထုလ္လနာ။^၈

မှတ်ချက်။ ။ပုထုလ္လန၏ ဝစနတ္ထမှာ များလှ၏။ ဤအဋ္ဌကထာ ဖွင့်သလောက်သာ အထက်၌ရေးခဲ့သည်။ အခြားနည်းများကို အလိုရှိက ဒိဋ္ဌ-၅၉၊ သိဘာ-၁၊ ၃၇၅ စသည်၌ ရှိပါ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော။ ။သမ္မာ အဝိပရိတေန သံ အတ္တနာ ယေဝ သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုရ္လတိတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။^၉ သုဏာတိတိ သာဝကော၊ သဝနန္တေ ဇာတော ဝါ သာဝကော။^{၁၀} သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော။

၁-ဋ္ဌ၊ ၂-၉၅။

၃-မောဂ်-၇၊ ၉၈။

၄-ရူ-၂၀၆။

၅-ပါမြန်မာန်-၂။

၆-စာန်-၄။

၇-ကစ္ဆည်း-၆၆၄။

၈-နိတိဓာတု-၃၂၀။

၉-ရူဘာ-၂၊ ၄၈။

၁၀-မောဂ်-၇၊ ၅။

၁၀-ဣတိဋ္ဌ-၂၅၂၊ နိတိဓာတု-၂၄၂။

ဥဒ္ဓံပါဒေါ။ ။ဥဒ္ဓံ+ပါဒေါ ယဿာတိ ဥဒ္ဓံပါဒေါ။

အဝံသိရော။။ ကုသုမာဒိဟိ သေဝိယတေတိ သိရော။|သိ+
ရ| သိနာတိ ဗန္ဓတိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သိရော။ ° အစော+သိရော
ယဿာတိ အဝံသိရော။ အစောဘူတော+သိရော ယဿာတိ
ဝါ အဝံသိရော။|အဝံသိရ၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ| ၊ အဝနတော+သိရော
ယဿာတိ ဝါ အဝံသိရော။ °

အနရိယံ။။အရိယေဟိ ကတ္တဗ္ဗံ အရိယံ၊ န+အရိယံ အနရိယံ၊
အရိယာနံ ဝါ+သန္တကံ အရိယံ၊ န+အရိယံ အနရိယံ။ ။ အရိယေဟိ
သေဝိတဗ္ဗံ ဝါ အရိယံ၊ န+အရိယံ အနရိယံ။ ။ အရိယေဟိ
အရကိယံ(ရောက်အပ်)ဝါ အရိယံ။ န+အရိယံ အနရိယံ။ °

နိဿယဗုတိယနည်းအလို။ ။န+အရိယာ အနရိယာ၊
အနရိယေဟိ+ကတ္တဗ္ဗံ အနရိယံ။ ။ အနရိယေဟိ+သေဝိတဗ္ဗံ ဝါ
အနရိယံ။ ။ အနရိယာနံ+သန္တကံ ဝါ အနရိယံ။ အနရိယေဟိ
+အရကိယံ ဝါ အနရိယံ။ ။ ဟုပြု။

၅-ဗာလဇင်
၁-အညတပုဂ္ဂိုလ်

ပသေနဒိ။။ပစ္စုပ္ပံ သေနံ ဇိနာတိတိ ပသေနဒိ|ပ+သေနာ+

၁-ဝိသုဒ္ဓိ-၁, ၂၇-၈။	၂-သံဋီ-၁, ၁၄၆။
၃-ဂဠုန်-၃၆။	၄-ဇာဠ-၁, ၂၅။
၅-သံဠ-၃, ၃၂။ ပဋိသံဠ-၂, ၂၁၅။	၆-ဒိဠ-၃, ၈၀။
၇-ထေရဠ-၁, ၁၅၁။	၈-ဇာဠ-၁, ၂၅။
၉-ဒိဋီ-၃, ၈၀။	၁၀-ထေရဠ-၁, ၁၅၁။

ဇိ+ကွံ၊ ဇကံဒပြ၊ ကွစာဒိစသောသုတ်ဖြင့် နာဋ္ဌိရဿပြု၊ ပရသေနံ
+ဇိနာတိတံ ပသေနဒိ၊ ပရသေနာ+ဇိ+ကွံ၊ ရချေ၊ အတိသယေန
ဝါ (ရာဇိဒ္ဓိဗလေန ရာဇာနဘာဝေန) သေနံ (ပစ္စတ္ထိကပရသေနံ)
ဇိနာတိတံ ပသေနဒိ၊ ပ+သေနာ+ဇိ။^၁

မှတ်ချက်။ ။ “ပဿေနဒိ” ဟုရှိလျှင် “ပဿေနပိ သြဒနသုပ
ဗျူနာဒိ ဒိယတိ ဧတဿာတိ ပဿေနဒိ(အလုတ္တသမာဓိ)”
ဟုပြု။ ပ+သေနာ+ဒါ+ဣ။

မလ္လိကာ။ ။ မာလေ+နိယုတ္တာ မလ္လိကာ၊ မာလေန ဇိဝတိတံ
ဝါ မလ္လိကာ၊ မာလံ+ဥပနိဿာယ ဇိဝတိတံ ဝါ မလ္လိကာ၊ မာလံ
ဝါ ဝိက္ခိဏိတွာ ဇိဝတိတံ မလ္လိကာ။ မာလာ+ဏိကာ။^၂

ပုရောဟိတော။ ။ ပုရေ(အဂ္ဂေ)+ဓိယတေ (ထပိယတေ)တိ
ပုရောဟိတော။^၃ ပုရေ(ဥစ္စေဋ္ဌာနေ)+သြဒဟတိ တိဋ္ဌတိတံ ဝါ
ပုရောဟိတော။^၄ ပုရ+အဝ+ဓာ+တ၊ အဝကိုသြ၊ ခကို ဟပြု၊
ဣလာ။ ပုရတော ဝါ+သြဟိတော ဋ္ဌိတော ပုရောဟိတော။^၅

မဟာရာဇ။ ။ မဟိယံ ပထဝိယံ အရယော ပစ္စတ္ထိကေ အလ
ဇိနာတိ၊ အဇိနိ၊ ဇိနိဿတိတံ မဟာရာဇ။ မဟိ+အရိ+အလ
မဟန္တေဟိ ဝါ ဇနေဟိ ရဋ္ဌိတဗ္ဗေတိ မဟာရာဇ။^၆ မဟတာ
ရာဇိဒ္ဓိဗလေန ရာဇာနဘာဝေန ရာဇေတိ ဒိဗ္ဗတိတံ ဝါ မဟာရာဇ။
မဟန္တ+ရန္တ+ဏ၊ (ဝါ) မဟန္တ+ရာဇ+အ။^၆

၁-ဓမ္မဋီ-၉၁။
၃-ပဒိ-၁၉၈။
၅-ဓမ္မဋီ-၉၁။

၂-သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၂၉၇။
၄-မဏိ-၂၊ ၇။
၆-ဓမ္မဋီ-၉၁။

စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ ဇနံ ရဇေတိတိ ဝါ ရာဇာ၊ မဟန္တော+
ရာဇာ မဟာရာဇာ။^၁

(တစ်နည်း)မေ+အဟိ+အရာဇဟုပုဒ်ဖြတ်၊ အရာဇ ဌိ ရာဇ
ဓာတ်၊ ပရောက္ခာအဝိဘတ်၊ အကား ပဒပူရဏ။^၂

အန္တရာယော။ ။ပုရိမကမ္ပနိပ္ပန္နဿ ဝိပါကသန္တာနဿ အန္တရာ
ဝေမဇ္ဈေ အာယာတိ အာပတတိတိ အန္တရာယော။^၃
[အန္တရာ+အာ+ယာ+အာ]

တံ တံ သမ္ပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓနဝသေန သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ
ဝေမဇ္ဈေ ဧတိ အာဂစ္ဆတိတိ ဝါ အန္တရာယော။[အန္တရ+ဣ+အာ]^၄
ကာရိယသိဒ္ဓိံ ဝါ အန္တရံ ဗျဝဓာနံ အယတိ ဂမယတိတိ အန္တရာ
ယော။ စုတိပဋိသန္တိနမန္တရေ အယတိတိ ဝါ အန္တရာယော။^၅

ဒေဝသိကံ။ ။ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဒေဝသိကံ၊ ဒိဝသ ဝိစ္ဆတ္ထ+
ဏိကာ၊^၆ ဒိဝသံ ဒိဝသံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ဒေဝသိကံ။^၇

ဒိဝသော စ ဒိဝသော စ ဒိဝသာနိ၊ ဒိဝသာနိယေဝ ဝါ ဒေဝ
သိကံ။ ဒိဝသေသု ဝါ+ပရိဝတ္တံ ဒေဝသိကံ။^၈ ဒိဝသေ ဒိဝသေ
ပရိဘူဒ္ဓိတဗ္ဗံ ဝါ ဒေဝသိကံ။^၉ ကြိယာဝိသေသနအနက်၊ ဒုတိယာ
ဝိဘတ်သက်။^{၁၀}

၁-ဇာဋ-၁, ၁၅၂။
၂-အနဋိ-၁, ၃။
၅-ဓာနဋိ-၇၆၅။
၇-ဇာဋိ-၇, ၃၉၈။
၉-သိဋိသစ်-၂, ၃၀၂။

၂-နိတိဓာတု-၄၅၊ နိဓာသျ-၁, ၆-၅-၆။
၄-သာရတ္ထ-၃, ၈၆။
၆-ပါရိယော-၉။
၈-ဇာဋိ-၂၁-၅၃၆။
၁၀-သိဋိသစ်-၂, ၃၀၂။

တိဝဿိကဂန္ဓသာလိဘတ္တံ။ ။တိဏိ+ဝဿာနိ တိဝဿံ၊
တိဝဿံ+နိဒဟိတဗ္ဗံ တိဝဿိကာ(သုံးနှစ်ပတ်လုံးသို့လျှောင် သိမ်း
ဆည်းထားအပ်ကုန်သော)ဂန္ဓော+ယေသံ အတ္ထိတိ ဂန္ဓာ၊ ဂန္ဓာ
စ တေ သာလိ စာတိ ဂန္ဓသာလိ၊ တိဝဿိကာ+ဂန္ဓသာလိ တိ-
ဝဿိကဂန္ဓသာလိ။ တိဝဿိကဂန္ဓသာလိနံ+ဘတ္တံ တိဝဿိက-
ဂန္ဓသာလိဘတ္တံ။(သုံးနှစ်ပတ်လုံးသို့လျှောင်သိမ်းဆည်းထား
အပ်သော ကောက်မွေးသလေးထမင်း)°

နာနဂ္ဂရသေဟိ။ ။နာနာ+အဂ္ဂါ နာနဂ္ဂါ (ဝိသေသနောဘယ-
ပဒ)နာနဂ္ဂါ စ+တေ+ရသာစာတိ နာနဂ္ဂရသာ။

ဒုဇ္ဈိဝိတံ။ ။ကုဇ္ဈိတံ+ဇိဝိတံ ဒုဇ္ဈိဝိတံ။ ။

သန္တေ။ ။အတ္ထိတိ သန္တော။

ဒဒမုသေ။ ။ဒါဓာတ်+အဇ္ဈတ္တနိမှာဝိဘတ်၊ ၁ ဒါ၌ ဒွေဘော်
လာ၊ ရှေ့ဒါ၌ ရဿပြု၊ ဣလာ၊ (ဒဒိမှာ)၊ ကွမ်ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့်
ဣကို အပြု၊ မှာ၌လည်းရဿပြု၊ သေကာရာဂမော အာချာတ
နာမေဟိ (နိတိ၊ ၁၁၀၂)သုတ်ဖြင့် သေလာ။ ဝိဗောဋ္ဌိ ကွမ်ဓာတု
သုတ်ဖြင့် သေလာ၏။ ၂ (တစ်နည်း)ဟိယျတ္တနိ မှာဝိဘတ်၊ ၁
ရှေ့နည်းထက် ဣ မလာရခြင်းသာထူး၏။ နိတိဓာတု၌ကား
ဟိယျတ္တနိ မှသေဝိဘတ်ဟုဆို၏။ ၆

၁-ဇာဋိ-ပေ။
၃-ဇာဋ-၃၊ ၄၄။
၅-ပေတဋ-၂၆၄။

၂-ခံဂါနိ-၂၊ ၄၃-၄။
၄-ဝိဗော-၂၄၆။
၆-နိတိဓာတု-၈၁။

ဝိဇ္ဇမာနေသု။ ။ဝိဇ္ဇန္တိတိ ဝိဇ္ဇမာနာ။
 ဘောဂေသု။ ။ဘုဇ္ဇန္တေတိ ဘောဂါ။[ဘုဇ+ဏာ]
 ဒီပံ(ပညာ)။ ။ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ ဝိဘင်္ဂိတွာ
 ဒီပေတိတိ ဒီပံ။^၁ [ဒီပ+ဇာ] ဒီပေါ ဝိယာတိ ဒီပံ။

သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ။ ။ဝဿန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝဿာ။[ဝဿ+
 ဇာ] ဝဿကာလေန+ဥပလက္ခိတာ ဝါ ဝဿာ။^၂ [ဝဿ+ဏာ]
 ဝဿာနံ+သဟဿာနိ ဝဿသမ္မာဿာနိ။ သဋ္ဌိယာ+ဂုဏိတာနိ
 ဝဿသဟဿာနိ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ။^၃ ?

တုဇ်နည်း။ ။သဋ္ဌိ+သဟဿာနိ သဋ္ဌိသဟဿာနိ၊ဝဿာနံ
 သဋ္ဌိသဟဿာနိ သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ။^၄ (ဝဿနှင့်သဋ္ဌိကို ရှေ့
 နောက်ပြန်။)

ပရိပုဏ္ဏာနိ။ ။ပရိပူရန္တိတိ ပရိပုဏ္ဏာနိ။[ပရိ+ပူရ+တ၊
 တရာဒီဟိ ဣဏ္ဍောဖြင့် တကို ဣဏ္ဍာပြု၊ ဓာတွန်ကိုလည်းချေ၊
 နောက်ဣချေ၊ ဥကို ရသပြု။]

သဗ္ဗသော။ ။ သဗ္ဗေန ပကာရေန သဗ္ဗသော။
 ပကတံ။ ။ပကဋ္ဌံ+ကတံ ပကတံ။^၅ ပကာရေဟိ ဝါ+ကတံ
 ပကတံ။^၆

တုယံ။ ။ဆဋ္ဌိ နံဝိဘတ်၊ တုယံ မယုဉ္ဇသုတ် စသဒ္ဓါဖြင့် နံ

၁-နမက္ကာရဋီ။
 ၃-ခံဂါနိ-၂၊ ၄၄။
 ၅-ပေတဋ္ဌ-၂၆၄။

၂-ဓာန်ဋီ-၈၀-၁၊ သူဝိ။
 ၄-ပေတဋ္ဌ-၂၆၄။
 ၆-ခံဂါနိ-၂၊ ၄၆။

ဝိဘတ်နှင့်တကွ တုမှကိုတုယံပြုပါ။ (ဝါ)ဝစနဝိလ္လာသကြံ။^၁

မာနုသီ။ ။မနုနော+အပစ္စာနိ မာနုသီ၊|မနု+ဥသဏ်၊^၂
မာနုသာနံ+အယံ မာနုသီ၊|မာနုသီ+ဏာ၊

ဝဒည။ ။ဝဒံ ဝစနံ+ဇာနာတိတိ ဝဒည။|ဝဒ+ဉာ+ရူ၊^၃

ဒီယာ။ ။ဒူရသဒ္ဓေန ဒဝတိ ဂစ္ဆတိတိ ဒီယာ၊|ဒု+ယ၊| ဒီယာ
ဝိယာတိ ဒီယာ။

ရတ္တိ။ ။ရန္တန္တိ သတ္တာ ဧတ္တာတိ ရတ္တိ၊|ရန္တ+တိ၊| ရာ(သဒ္ဓေါ)
တိယျတိ ဆိလူတိ ဧတ္တာတိ ဝါ ရတ္တိ။|ရာ+တိရ+က္ခိ၊^၄ ရာတိ
ဂဏှာတိ အဗျာပါရဋ္ဌိတိန္တိ ဝါ ရတ္တိ၊|ရာ+တိ၊^၅

သန္တသံ။ ။သမ္ပတိ ဒိလူတိတိ သန္တော၊^၆ |သမု+တ၊ သန္တသဒ္ဓါ
ခေဒ(ပင်ပန်းခြင်း)အနက်ဟော ပုရိသာဒိ၊

- * သပ္ပုရိသ၊ သမာန၊ ဝိလူမာနာ ဂစ္ဆန္တာ။
- * ခေဒ နိရောဓ၊ နက်ဟောက၊ စိတ္တ ပု ညာ ယူကြရာ။^၇

ယောဇနံ။ ။ယုလူတေ မနော ယသ္မိန္တိ ယောဇနံ။^၈ ပရိစ္ဆေဒံ
ဝါ ယုလူတိ ဧတ္ထ ဧတေနဝါ တိ ယောဇနံ။^၉ |ယုလ+ယု၊

ဗာလာနံ။ ။ဗလန္တိ အဿသန္တိတိ ဗာလာ၊|ဗလ+ဏာ၊^{၁၀} ဒိဋ္ဌဓမ္မိက

၁-ဝံဂါနိ-၂၊ ၄၅။	၂-မောဂ်-၄၊ ၈။
၃-ဒီဋီ-၃၊ ၁၄၆။	၄-နိတိဓာတု-၃၆၅။
၅-ဓာန်ဋီ-၆၉။	၆-နိဒိ-၄၈၈။
၇-နိတိပဒ-၂၃၈၊ နိဒိ-၈၈။	၈-ကပ္ပဒ္ဓါမ။
၉-ကဒါမဟာဋီ-၃၊ ၁၆၁။	၁၀-ခုဒ္ဒကဋ္ဌ-၁၀၄၊ နိတိဓာတု-၁၆၁-၈-၂၅၅။

သမ္မရာယိကေ ဒွေ အတ္ထေ လုနန္တိတိ ဗာလာ၊ ခြံ့+လူ-ဆေဒ-
နေ+အာ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္မရာယိကသင်္ခါတေ ဒွေ အနတ္ထေ လန္တိ
အာဒဒန္တိတိ ဝါ ဗာလာ။ ခြံ့+လာ+အာ။^၁

သံသာရော။ ။ သံသရဏံ သံသာရော၊ ။ ခန္ဓာအာယတနာနံ
အညမညသမ္ပန္နေန သံ ပုနပ္ပုနံ သရတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ
သံသာရော၊ သံ+သရ ဂတိမှ+ဏာ၊ ခန္ဓာအာယတနာတုယော
သံ အဟေဋ္ဌိန္နံ သရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သံသာရော။^၂

ဧကိဿာ။ ။ ဧကာ+သ၊ သကိုသာပြု၊ သလာ၊ ဧတိမာသမိ
သုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဧကာ၏အဆုံးအာကို ဣပြု။^၃

ကဏ္ဍံ။ ။ သြဒနာနိ ကာပေတိတိ ကဏ္ဍော၊ ကမု+ဌ၊
ကံ(သိသံ) တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဝါ ကဏ္ဍော၊ က+ဌာ+ကံ။^၄
ကဏတိတိ ဝါ ကဏ္ဍော၊ ကဏ သဒ္ဓေ+ဌ။^၅

ပဓိသံ။ ။ ပစ+ဣ၊ "ဂါထာယမတိတတ္ထေ ဣမိသံ(နီတိ
သုတ္တ-၁၁၀၃)" သုတ်ဖြင့် ဣကို ဣသံပြု၊ သတစ်လုံးချေ။ (ဝါ)
"ဘဝိဿန္တိ" ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အတိတ်အနက်၌ သံ
ဝိဘတ်သက်၊ ဣလာ၊ သချေ။^၆ (တစ်နည်း) အတိတ်မှ အနာဂတ်
သို့ ပြန်နေသော ကာလဝိပလ္လာသ။^၇ (တစ်နည်း) ရှည် အနာဂတေ
ဘဝိဿန္တိ သုတ်ရင်းဖြင့် အတိတ်အနက်၊ အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်
ဟုဆို၏။

၁-ခုဒ္ဒကဋ-၁၀၄၊ နိတိဓာတု-၁၆၁-၈-၂၅၅။	၂-သိင်္ဃိ-၂၊ ၁၅၀။
၃-နမက္ကာရဋီ-၃၄။	၄-ဇူ-၁၀၄။
၅-သုစိ။	၆-ဓာဒိ။
၇-နိဒိ-၃၈၀၊ ဝိဇော-၂၁၆။	၈-မောဂ်-၆၊ ၁။

ခတ္တိယ။ ။ခတ္တဿ+အပစ္စံ ခတ္တိယော|ခတ္တ+ဣယ။^၁ ခေတ္တာနံ
ဝါ+အဓိပတိ ခတ္တိယော|ခေတ္တ+ဣယ။ဧကိံအပြု။^၂ ခေတ္တ
တော(လယ်ကြောင့်)+ဝိဝါဒါ (မှ)+သတ္တေ တာယတိတိ ဝါ ခတ္တိ-
ယော။|ခေတ္တ+တာ+အ၊ ဧကိံအပြု၊ ဣကိံချေ၊ တဒ္ဒေဘော်။^၃

ပါပကာရီ။ ။ကရောတိတိ ကာရီ၊ ပါပံ+ကာရီ ပါပကာရီ။

ကမ္မတိလိဋ္ဌံ။ ။ကိလိဿတိတိ ကိလိဋ္ဌံ|ကိလိသ+တာ|ကမ္မံ စ
+တံ+ကိလိဋ္ဌံ ဇာတိ ကိလိဋ္ဌကမ္မံ (ဝိသေသနပရပဒ)။^၄

ဒုက္ခာယံ။ ။ဒုက္ခော+အယံ၊ ဒုက္ခယတိတိ ဒုက္ခံ။|ဒုက္ခ+အ၊|ဒုဋ္ဌ၊
+ခနတိ ကာယိကစေတသိကသုခန္တိ ဝါ ဒုက္ခံ၊ |ဒု+ခန+က္ခိ၊ ဒွိဇာ+
စိတ္တံ ခနတိတိ ဝါ ဒုက္ခံ၊|ဒွိ+ခန+က္ခိ၊| ဒုဋ္ဌ၊+သုခံ ခါဒတိတိ ဝါ
ဒုက္ခံ၊ |ဒု+ခါဒ+က္ခိ၊| ဒုက္ခရံ+ခံ အဿာတိ ဝါ ဒုက္ခံ၊|ဒု+ခါ၊^၅
ခနတိတိ ဝါ ခံ၊ ကုစ္ဆိတံ ခံ ဒုက္ခံ၊ (တစ်နည်း)ခမိတဗ္ဗန္တိ ခံ၊ ဒုက္ခေန
+ခံ ဒုက္ခံ။^၆ ဒုက္ခံ+အဿ အတ္တိတိ ဒုက္ခော။|ဒုက္ခ+အ၊^၇ "ဆင်းရဲ
ခြင်း(ဟူသောအကျိုး)ရှိ၏"ဟုပေး။

ဇာတိသမ္ဘဝေါ။ ။ဇနနံ ဇာတိ၊^၈ခန္ဓာဒိဝသေန ဇာယတိတိ
ဝါ ဇာတိ။^၉ သမ္ဘဝနံ သမ္ဘဝေါ၊|သံ+ဘူ+အ၊| ဇာတိ စ သမ္ဘဝေါ
စ ဇာတိသမ္ဘဝေါ။^{၁၀}

-
၁-ဇာန်-၃၃၅။	၂-ဝိသုဒ္ဓိ-၂၊ ၄၉။
၃-သိင်္ဃ-၁၊ ၇၈။	၄-နိတိဓာတု-၁၁၃၊ ၃၇၀။
၅-မဏိ-၁၊ ၁၉၂။	၆-ဒိဋ္ဌိ-၃၊ ၈၀။
၇-ဒိဋ္ဌ-၂၊ ၃၈၆။	၈-နိသာဋီ-၅၅။
၉-ဇာဋ-၁၊ ၁၈၄။	

ပါဏော။ ။အတ္တဘာဝံ ပါလေတိတိ ပါဏော၊[ပါ+ဏာ]°
 ပါဏော+အဿ အတ္တိတိ ပါဏော။[ပါဏ+ဏာ]
 ပါဏိနံ။ ။ပါဏော+ယဿ အတ္တိတိ ပါဏိ[ပါဏ+ဏာ]၊
 ပါဏယာတိ။ ။ဟနတိတိ ယာတိ၊[ဟန+ဏိ]၊ ပါဏံ+ယာတိ
 ပါဏယာတိ။

၂-မဟာကဿပစ္စေရသဒ္ဓိဝိဟာဂါကဝတ္ထု

သီသံ။ ။သိနာတိ ဗန္ဓတိ ဧတ္တာတိ သီသံ၊[သိ ဗန္ဓနေ+သ၊
 သိဌ်ဒိယပြု] သယန္တိ ဝါ ဧတ္ထ ဥ။ကာဒယောတိ သီသံ၊[သိ+သ၊]၊
 ဟတ္ထပါဒါ။ ။ဟရန္တိ ဧတေဟိတိ ဟတ္ထာ၊[ဟရ+ထ၊] (ဝါ)
 ဟသန္တိ ဧတေဟိတိ ဟတ္ထာ၊[ဟသ+ထ၊] ? ပဏ္ဍန္တေ ဂစ္ဆန္တေတိ
 ပါဒါ၊ ဟတ္ထာ စ+ပါဒါ စ ဟတ္ထပါဒါ။

ဝါနရ။ ။နရော ဝိယာတိ ဝါနရော၊ ? [ဝါ+နရ၊ ဝါသဒ္ဓါ ဣဝ
 အနက်] ဝါနံ ဂမနံ+ဧတဿ အတ္တိတိ ဝါနရော။[ဝန+ရ၊] ?

ဝဏ္ဏေန။ ။ဝဏ္ဏိယတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဝဏ္ဏော၊[ဝဏ္ဏ+အ၊]°

သိဂီလ။ ။သိယံ သိယံ ဇဝံ လာတိ ဂဏှာတိတိ သိဂီလော၊
 [သိယ+လာ+အ၊ ဤကိုရသပြု၊ ယကိုဂပြု၊ သိဌ်နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊
 ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ဣလာ။] (တစ်နည်း) သိယပုဒ်+ဣလပစ္စည်း။ ?

၁-ဂဠုန်-၃၅။
 ၃-သုစိ။
 ၅-သုစိ။
 ၇-ခင်ဂါနိ-၂၊ ၅၀။

၂-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၂၇-၈။
 ၄-ဓာနိ-၆၁၄။
 ၆-သုစိ။

ယာဟု။ ။ယံ+အာဟု၊ (တစ်နည်း)ယာ+အာဟု။
အာဟု၌။ ။ဗြူ+အန္တိ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အန္တိကိုဥ၊ ဗြူကိုအာဟ။

သေဋ္ဌာ။ ။ဝိသေသေန ပသဋ္ဌာ သေဋ္ဌာ၊ ပသံဋ္ဌ+ဣဋ္ဌ၊ သုန္ဒ-
ရေ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ ဒေသတိ ဂဝေသတိတိ ဝါ
သေဋ္ဌာ၊ [သု+ဣသု+တ၊] ၁ သပ္ပုရိသေဟိ သမ္မာ ပကာရေန ဝါ
ယဇီယတေတိ သေဋ္ဌာ၊ [သံ+ယဇ+တ၊] သုန္ဒရံ ဝိမုတ္တိရသံ+
သတ္တာနံ ဒဒါတိတိ ဝါ သေဋ္ဌာ၊ [သု+ဒါ+အ၊] ၂

သန္တေဟိ သပ္ပုရိသေဟိ ဒေသိတဗ္ဗာ ဂဝေသိတဗ္ဗာတိ ဝါ
သေဋ္ဌာ၊ [သန္တ+ဣသု+တ၊ သန္တကိုသ၊ ဣကိုဇ၊ တကိုဋ္ဌပြု။] သန္တေ-
ဟိ ဝါ သပ္ပုရိသေဟိ ဣစ္ဆိယတိ ကန္တိယတိတိ သေဋ္ဌာ၊
[သန္တ+ဣသု+တ၊] သန္တာနံ ဝါ သပ္ပုရိသာနံ ဟိတသုခံ ဣစ္ဆတိတိ
သေဋ္ဌာ။ ၃ “သေဋ္ဌာတိ” ဟုဆိုလိုလျက် ဣတိကိုဈေ။ ၄

လဟုစိတ္တဿ။ ။လဟု+စိတ္တံ ယဿာတိ လဟုစိတ္တော။
ဒုဗ္ဗိနော။ ။ဒုဗ္ဗတိ သီလေနာတိ ဒုဗ္ဗိ။ [ဒုဘ+ဏိ။]

နိစ္စံ။ ။နာသဘာဝေန န ဣစ္စံ နဂန္တဗ္ဗံ နိစ္စံ၊ (ဝါ)နာသံ န
ဂစ္ဆတိတိ နိစ္စံ၊ [န+ဣ+တ၊ တကိုဈပြု။] ၁ နိတနံ ဝါ နိစ္စံ၊ [နိတိ+
ဝဇာဒိဟိသုတ်ဖြင့် တျပစ္စည်းသက်၊ ဓာတွန်ချေ၊ တျကို ဈပြု။] ၆

အဒ္ဓါဝသီလဿ။ ။ဝေတိ ထိရတိတိ ဓုဝံ၊ ၇ ဝေတိ သဿတံ

၁-ဝဏ္ဏနာ-၃။
၃-နမက္ကာရဋီ။
၅-ဓာနဋီ-၄၁။
၇-သုစိ။

၂-ဂဠုန်-၆၀။
၄-ဇာဋ-၃၊ ၆၈။
၆-ရ-၄၀၉။

ဘဝတိတိ ဝါ ဓုဝံ၊[ဓု ထိရဘာဝေ+အာ]² န+ဓုဝံ အဒ္ဓုဝံ၊ အဒ္ဓုဝံ+ သီလံ ယဿာတိ အဒ္ဓုဝသီလော။

သုခဘာဝေါ။ ။ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဓါ ဧတေန တဿူတိ ဘာဝေါ၊ [ဘူ+ဏာ] ၂ သုခဿ+ဘာဝေါ သုခဘာဝေါ။

ကရဿူ။ ။ကရ+ဩ+ဿူ ကွစိဓာတုဖြင့် ဩကိုအပြု။ ²

အာနုဘာဝံ။ ။အနု အနု သမင်္ဂိနော ဘာဝေဟိ ဝမေဟိ တိ အနုဘာဝေါ၊ အနုဘာဝေါ ဧဝ အာနုဘာဝေါ။ ၄

သီလိယံ။ ။သီလမေဝ သီလိယံ။[သီလ+က္ကယ၊] ၃ သီလံ ဝါ အဿ အတ္တိတိ သီလိ၊ သီလိနော ဘာဝေါ သီလိယံ။ (ဝါ) သီလံ အဿ အတ္တိတိ သီလိယံ။[သီလ+က္ကယ၊] သီလိယဿ+ဘာဝေါ သီလိယံ။[သီလိယ+ဏာ၊] (တစ်နည်း)ဘာဝပဓာနကြံပါ။ ၆

သီတဝါတပရိတ္တာဏံ။ ။ဥဏှာဘိတတ္တေဟိ သေဝိယတေ တိ သီတော၊[သိ+တ၊] ² ဝါယတိ ပုပ္ဖာဒိနံ ဂန္ဓော ယေနာတိ ဝါတော၊[ဝါ ဂမနေ+တ၊]³ သီတော+ဝါတော သီတဝါတောံ။ ပရိ သမန္တတော တာယတိ ရက္ခတိတိ ပရိတ္တာဏံ၊[ပရိ+တာ+ယု၊]⁴ သီတဝါတဿ+ပရိတ္တာဏံ သီတဝါတပရိတ္တာဏံ။⁵

၁-နိတိဓာတု-၁၀၇။
၃-ရူဘာ-၂၊ ၃၆၅။
၅-မောဂ်နိ-၂၊ ၁၀၄။
၇-ဓာန်ဋီ-၅၆၊ သူစိ။
၉-သူစိ။

၂-ရူ-၂၃၆။
၄-အံဋီ-၃၊ ၁၆၁။
၆-ခံဂိနိ-၂၊ ၅၂။
၈-ဓာန်ဋီ-၃၇၊ သူစိ။
၁၀-ဇာဋ-၃၊ ၆၈။

ကုဋဝံ။ ။ကုဋိ ဧဝ ကုဋဝေါ [ကုဋိ+အဝါ] ၁ (ဝါ)ကုလံ ပက္ခိသယံတော(ပက္ခိသန္တာနော) အယတံ ယတြာတိ ကုဋဝေါ။ [ကုလ+အယ+အါ"ကုလယ"ဟုဆိုလိုလျက် လက္ခိဋ၊ ယက္ခိဝ, အာက္ခိရဿပြု။ ၂

ကပိ။ ။ကမ္ပတိ စလတိတိ ကပိ[ကပိ+ဣ] ၃
စရံ။ ။စရတိတိ စရံ [စရ+အန္တ] ၄

သေယျံ။ ။ဝိသေသေန+ပသတ္ထော သေယျော[ပသတ္ထ+ ဣယ၊ ပသတ္ထကိုသပြု, သရာသရေလောပံဖြင့် သင်္ဃါအကိုချေ, ဣကို အေသဝဏ်ပြု။] ၅

သဒိသံ။ ။သမာနံ ကတွာ နံ ပဿတိ, သမာနော ဝိယ ဒိဿတိတိ သဒိသော[သမာန+ဒိသ+က္ခိ, 'သ'ဟူသော နိပါတ နဖြင့် သမာနကိုသပြု။] ၆

အတ္တနော။ ။ဒုတိယာပဉ္စမိနဉ္စဖြင့် ပဉ္စမိအနက်၌ ဆဋ္ဌိ သက်(သေယျံ၌စပ်ခိုက်)၊ (ဝါ)ဆဋ္ဌိစဖြင့် တတိယာအနက်၌ ဆဋ္ဌိ သက် (သဒိသံ၌စပ်ခိုက်)။

ဧကစရိယံ။ ။စရကံ စရိယံ၊ ဧကဿ+စရိယံ ဧကစရိယံ၊ (တစ်နည်း) ဧကီဘာဝမေဝ စရိယံ ဧကစရိယံ၊ (တစ်နည်း) ဧကော စ+သော+စရိယံ စာတိ ဧကစရိယံ။ ၇

၁-ခံဂါနိ-၂, ၅၂။
၃-သုဝိ။
၅-ရူ-၂၄၀။

၂-ထောမ၊ အမရဋိ။
၄-ခံဂါနိ-၂, ၅၃၅။
၆-ရူ-၃၆၃။

ဒဠ်။ ။ဒဟတိ သဗ္ဗန္တိ ဒဠ်၊ [ဒဟ+အ၊ ဟရှေ့၌ ငှလော၊ (ဝါ)
ဒဠတိ ဝိဒါရယတိတိ ဒဠ်၊ [ဒဠ+ဟ၊ (ဝါ)ဒဟန္တော လာတိတိ
ဒဠ်၊ [ဒဟ+လာ+အ၊]²

သဟာယတာ။ ။သဟ+အယတိ ကိစ္စေသ္မုတိ သဟာယော၊
[သဟ+အယ+အ၊] သဟ+ဟနိ+အယော ဝုဒ္ဓိ ယဿာတိ ဝါ
သဟာယော (တိပဒဗဟုပ္ပိ) [သဟ+ဟနိ+အယ၊ ဟ-နိ-အတို့ကို
ချေ။] (ဝါ)ဟနိ စ+အယော စ ဟာယာ၊ [ဟနိ+အယ၊ နိကိုချေ]
ဟာယာ+ယဿ အတ္ထိတိ သဟာယော၊ [သ+ဟာယ၊ သသဒ္ဓါ
ဝိဇ္ဇမာနအနက်။] ၂ သဟာယဿ+ဘာဝေါ သဟာယတာ။

၃- အာနုသေဋ္ဌိဝတ္ထု

အဉ္ဇနာနံ။ ။အဇ္ဇတေ ဧတေဟိတိ အဉ္ဇနာနိ၊ ² [အဇ္ဇ၊ (အဉ္ဇ)
ဗျတ္တိမက္ခနဂတိကန္တိသု+ယု၊] သာမိအနက်၊ (ဝါ)ကြိယာဝိသေသန
အနက်၊ သာမိသို့ ဆဋ္ဌိဖြင့် ဆဋ္ဌိသက်။ (တစ်နည်း)တတိယာ
(အဝုတ္တကတ္တာ)အနက် ဆဋ္ဌိဖြင့် ဆဋ္ဌိသက်။ ²

ဥပစိကာနံ။ ။ဥပစိနန္တိတိ ဥပစိကာ၊ [ဥပ+စိ+ဏ္ဍု]³

ဘာဝေါတိ သတ္တိမံ ဒဠ်၊ ယံ ယဒုပစရိယတေ၊
ဆဋ္ဌိသာမိနိ တံယောဂေ၊ ဓာတွတ္တာပေက္ခိတေ ပန။
ကတွတ္ထေ တတိယာ ဆဋ္ဌိ၊ ကေစိ လာဉ္ဇပမာတိစ၊
ကြိယာဝိသေသနံ ဆဋ္ဌိ၊ ယန္တံ တံ ယောဂတောတိစ။ ²

၁-ဓာန်ဋီ-၄၁၊ သူစိ။
၃-ဝါစပုတိ၊ သူစိ။
၅-ပါဝိယော-၃၁။

၂-ဓာန်ဋီ-၃၄၆၊ သူစိ။
၄-ဘေဒဝိန္နာ-၃၃၈။

ခယံ။ ။ ဝိယတေ ခယော။ [ဝိ+အာ]

မဇုနံ။ ။ မဇန္တိ ဥန္တန္တိ ကိလေဒန္တိတိ မဇု၊ [မဇု+ဥ] ။^၁

သမာဟာရံ။ ။ အာဟရဏံ အာဟာရော၊ အာဟရိယတေ တိ ဝါ အာဟာရော၊ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ+အာဟာရော သမာဟာရော။ [သံ+အာ+ဟရ+ဏာ] ။^၂

ပဏ္ဍိတောဝါ။ ။ သုခုမေသုပိ အတ္ထေသု ပဏ္ဍတိ ဂစ္ဆတိ ဒုက္ခာဒိနံ ပိဋနာဒိကံ အာကာရံ ဇာနာတိတိ ပဏ္ဍာ၊ [ပဒိ ဂတိယံ+အာ+အာ] ပဏ္ဍာယ+ဣတော ဂတော ပဝတ္ထောတိ ပဏ္ဍိတော [ပဏ္ဍာ+ဣတော] ။^၃ ပကာရေ ဝိသယေ သေတိ ပဝတ္ထတိတိ ပဏ္ဍာ၊ [ပ+ဒိ+အာ] ပဏ္ဍာ+ဣတာ ဂတာ ပဝတ္တာ အသိန္တိ ပဏ္ဍိတော။^၄

သဇ္ဇတာ+ပဏ္ဍာ ဧတဿာတိ ဝါ ပဏ္ဍိတော၊ [သဇ္ဇတာ ကာရကာဒိတိတော(မောဂ်သုတိ)ဖြင့် သဇ္ဇာတအနက်၊ ဣတ သက်။] ။^၅ ပဏ္ဍတိ ဉာဏဂတိယာ ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ပဏ္ဍိတော၊ [ပဒိ+ဥ] ။^၆ ဝါသဒ္ဓါ ဥပမာနအနက်ဟော။ (ဝါ) သဒိသအနက်ဟော သဒိသအနက်ဟောဖြစ်က ပဏ္ဍိတောဝါသည် သမာသ်ပုဒ်တည်း။ "ပဏ္ဍိတော+ဣဝ ပဏ္ဍိတောဝါ" ဟုပြု။ ။^၇

ယရံ။ ။ အာပုဗ္ဗဝသဓာတ်အယျဉ်တတိယာ သတ္တမိနဉ္စဖြင့် သတ္တ မီအနက်၊ ဒုတိယာ၊ (ဝါ) ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာဖြင့် ဒုတိယာသက်။ ။^၈

-
၁-ဓာဒိ။	၂-သိဘာ-၄၊ ၂၃၈။
၃-နိတိဓာတု-၅၈။	၄-ဂဠုန်-၃။
၅-နိဒိ-၃၃၅။	၆-နိတိဓာတု-၅၈။
၇-ခင်ဂါနိ-၂၊ ၅၆။	၈-ရူ-၁၄၄။ (ကာရကပိဋချက်ရူ)

ပုတ္တာ။ ။ပုတ္တာ ဝေဓိတရော စ ပုတ္တာ။
 ခနံ။ ။မမ ယိဝန္တိ နောယိတဗ္ဗံ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗန္တိ ခနံ[ခန
 သဒ္ဓေ+အာ]။ ဝလိဒ္ဓဘာဝံ ဇနေတိတိ ဝါ ခနံ။[ဇန+အာ၊ ဇကိဓပြု]။
 ဒုဂ္ဂတဇနံ ဓုနာတိ ကမ္ပေတိတိ ဝါ ခနံ။ ဝလိဒ္ဓံ ဓုနန္တိတိ ဝါ ခနံ။
 [ဓုန ကမ္ပနေ+အာ]။ အတ္တနော သာမိကံ ဓုနေတိ တောသေတိတိ
 ဝါ ခနံ။[ခန တောသနေ+အာ] ။

၄- ဂဏ္ဍိအောဒကစောရုဏ္ဍု

ဗာလံ။ ။ဗာလဿ+ဘာဝေါ ဗာလံ။[ဗာလ+ကျ၊]
 ပဏ္ဍိတမာနိ။ ။ပဏ္ဍိတံ အတ္တာနံ မညတိတိ ပဏ္ဍိတမာနိ။
 [ပဏ္ဍိတ+မန+တဿိလာဒိသုသုတ် စသဒ္ဓါဖြင့် အတ္တမာနအရာ
 ဝယ် ကိသက်] ။

၅- ဥဒါယံဇ္ဇေရုဏ္ဍု

ယာဝဇိဝံ။ ။ဇိဝဿ+ယတ္တကော ပရိဗ္ဗေဒေါ ယာဝဇိဝံ။^၁
 ပယိရူပါသတိ။ ။ပရိ+ဥပ+အာသ+အ+တိ၊ ဒေါဓဿစဉ်
 စသဒ္ဓါဖြင့် ရနှင့်ယ ရှေ့နောက်ပြန်။

ဒဗ္ဗိ။ ။ဩဒနာဒိနိ ဧတာယ ဒါရေန္တိတိ ဒဗ္ဗိ။[ဒရ+ဗိ+ဤ]။^၆
 (ဝါ)ဒုနာတိတိ ဒဗ္ဗိ။ [ဒ+မ+ဤ] ။

၁-သုစိ။
 ၃-ဂဠုန်-၄၇၊ ၁၀၁။
 ၅-ရူ-၁၈၂။
 ၇-ဓာဒိ။

၂-ဓာဒိ။
 ၄-ရူ-၃၆၄။
 ၆-မောဂ်-၇၊ ၁၂၃။

သူပရသံ။ ။ သုခတ္တာယ ပါတဗ္ဗောတိ သူပေါ။ သု+ပါ+အ၊
သု၌ ဒိယဗြူ။^၁ သဝတိ ရှစ် ဇနောတိတိ သူပေါ။ သု+ပါ။^၂ သူပဿ
+ရသော သူပရသော။

၆- တိံသမ္ပပါဝေယျကဘိက္ခုဝတ္တု

ဓုတဂါနိ။ ။ ကိလေသေ ဓုနာတိတိ ဓုတော။^၃ အင်္ဂေန္တိ ဂမေန္တိ
ဉာပေန္တိတိ အဂါနိ။^၄ ဓုတဿ+အဂါနိ ဓုတဂါနိ။ (ကိလေသာတို့ကို
ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်း၏ အကြောင်းအဂါသမာဒါနစေတနာ)^၅

(ဝါ) ကိလေသေ ဓုနာတိတိ ဓုတံ၊ ဓုတံ+အဂံ ဧတေသန္တိ
ဓုတဂါနိ။ (ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဉာဏ်ဟူသော
အကြောင်းရှိသော သမာဒါနစေတနာ)^၆

(ဝါ) ပဋိပက္ခေ ဓုနန္တိတိ ဓုတာနိ၊ ဓုတာနိ စ+တာနိ အဂါနိ
ဇာတိ ဓုတဂါနိ။ (ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အကျင့်၏
အကြောင်းအဂါ သမာဒါနစေတနာ)^၇

အနမတဂ္ဂဓမ္မဒေသနံ။ ။ မညတေတိ မတော၊ မတောယေဝ
အမတော(အကားတဗ္ဗော)၊ အမတော+အဂ္ဂေါ အမတဂ္ဂေါ။ (သိ
အပ်သော အပိုင်းအခြား) နတ္ထိ+အမတဂ္ဂေါ ယဿာတိ အနမတ-
ဂ္ဂေါ(သိအပ်သော အပိုင်းအခြားမရှိသော သံသရာ)။^၈

(ဝါ) န+အမတော အနမတော၊ အနမတော+အဂ္ဂေါ ယဿာ-
တိ အနမတဂ္ဂေါ (မသိအပ်သော အပိုင်းအခြားရှိသော သံသရာ)။^၉

၁-ဓာန်ဋီ-၄၆၄။

၂-သုစိ။

၃-သုတ္တနိဋ္ဌ-၂၊ ၁၀၃။

၄-ဒီဋီ-၁၊ ၃၁၄။

၅-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၅၉။

၆-သံဠ-၂၊ ၁၄၅၊ နိဘာ-၁၊ ၆၃-၄။

(ဝါ) န+မတော အမတော၊ အမတော+အဂ္ဂေါ ယဿာတိ အမတဂ္ဂေါ။ အနဂန္နာ+အမတဂ္ဂေါ အနမတဂ္ဂေါ။ (နှစ်ရာထောင် လောက်၊ ဉာဏ်ဖြင့်လျှောက်လည်း၊ မဖောက်မပြန်၊ ဇောန်မသိအပ် သော အစအပိုင်းအခြားရှိသောသံသရာ)၊ အန+အမတဂ္ဂါ^၁

ဒေသိယတေ ဒေသနာ၊ ဓမ္မဿ+ဒေသနာ ဓမ္မဒေသနာ၊ ^၂ ဒေသိယတေတိ ဝါ ဒေသနာ၊ ဓမ္မောယေဝ+ဒေသနာ ဓမ္မဒေသနာ။^၂ အနမစာဂ္ဂေန+ပဋိသံယုတ္တာ+ဓမ္မဒေသနာ အနမတဂ္ဂဓမ္မဒေသနာ။ (သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားမရှိသော သံသရာနှင့်စပ် သော တရားဒေသနာ၊)

မဟုတ္ထံ။ ။ ကုဋိလယတိ ရတ္တိဒိဝသေ သုဘာသုဘဒဿန တောတံ မဟုတ္ထော။^၃ | ဟတ္ထ ကောဋိလျေ+တ၊ ဓာတ်အစဉ် မူလာ၊ ဧကိဗျေ၊ တဒ္ဒေဘော်လာ။ အစ္စန္တသံယောဂအနက်၊ ဒုတိယာ။^၄ (ဝါ) ကာလအနက်၊ ကာလဘာဝေသုစဖြင့် သတ္တမိသက်ချေ။^၅

ဝိည။ ။ ဝိဇာနိတံ သီလံ ယဿ၊ ဝိဇာနနသိလောတိ ဝါ ဝိည။ ။^၆ ဝိဇာနာတိတိဝါ ဝိည။ ။ | ဝိ+ဉာ+ရူ၊^၇ ?

ဝိပုံ။ ။ ဝိပတိ ခယံ ဂစ္ဆတိတိ ဝိပုံ၊ ဝိပ+ပဏ၊^၈ (ဝါ) ဝိပုတိ၊ ပေရတိတိ ဝိပုံ။ ။ | ဝိပု+အ၊^၉ ?

၁-သံဋ-၂၊ ၁၄၅၊ နိဘာ-၁၊ ၆၃-၄။
၂-ဇာန်ဋီ-၆၆-၇။
၅-နိတိသုတ္တ-၃၈၁။
၇-မောဂ်-၅၊ ၃၉။
၉-ဇာန်ဋီ-၄၀။

၂-ဋ္ဌမြို-၁၂၇။
၄-မောင်နိ-၁၊ ၃၉၂ နိဒိ-၁၅၅။
၆-ရူ-၃၆၇။
၈-မောင်-၇၊ ၁၁၆။

ဇိဝှါ။ ။ ဇိဝှိတံ အာဝှါယတိတိ ဇိဝှါ။ [ဇိဝှိတ+အာ+ဝှေ+အာ+
 အာ၊ “ဇိဝှိတအာဝှါ” ဟုဆိုလိုလျက် ဇိဝှိရဿပြု၊ ဝိတကိုချေ၊ အကို
 ချေ]။ ဇိဝှိန္တိ ဧတာယာတိ ဝါ ဇိဝှါ။ [ဇိဝှိ+ဟ+အာ၊ ဇိဝှိရဿပြု။]။
 တစ်နည်း။ ။ ဇိဝှိတံ ဝဟန္တိ ဧတာယာတိ ဇိဝှါ။ ဇိဝှိတံ ဝဟန္တိ
 ပဝတ္တေန္တိ ဇိဝှိတဝုတ္တိသမ္ပဒါနတ္ထာတိ ဇိဝှါ။ [ဇိဝှိတ+ဝဟ+အာ+အာ၊
 “ဇိဝှိတဝှါ” ဟုဆိုလိုလျက် ဝိတကိုချေ။]။ ။ ဇိဝှိသဒ္ဓိတံ ဇယပရာဇယံ
 +ဝဟတိ၊ ဝဟန္တိ ဝါ ဧတာယာတိ ဇိဝှါ။ [ဇိဝှိ+ဝဟ+အာ+အာ။]။

၇-သုဗ္ဗဒ္ဓဂါဗ္ဗိဝိဇ္ဇာ

သဒ္ဓါဓနံ။ ။ သဒ္ဓဟတိတိ သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓဟန္တိ ဧတာယာတိ သဒ္ဓါ။
 သဒ္ဓဟနံ သဒ္ဓါ။ [သံ+ဓာ+အာ+အာ။]။ “သံ+ဓာ” ဟုတည် မ ဒါ
 သရေည မဒါဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နိဂ္ဂဟိတံကို ဒပြု။ ။
 (တစ်နည်း) သံ+ဓာတည် နိဂ္ဂဟိတံကို တဝဂ္ဂန္တနပြု (သန္ဓာ)။
 ဝဇာဒိဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယောဖြင့် နကို ဒပြု။ ။ (တစ်နည်း) သံ+ဓာ ဝဇာ
 ဒိဟိသုတ်ဖြင့် သံဓာကို သဒ္ဓါပြု။ (တစ်နည်း) သံ+ဓာ ဝဂ္ဂန္တံသုတ်
 ဝါသဒ္ဓါဖြင့် နိဂ္ဂဟိတံကို ဒပြု။ ။ သဒ္ဓါ ဧဝ+ဓနံ သဒ္ဓါဓနံ။

ဟိရိ။ ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဟိ ဟိရိယတိတိ ဟိရိ။ [ဟိရိ]။

ဩတ္တပ္ပိယံ။ ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဟိ ဩတ္တပ္ပတိတိ ဩတ္တပ္ပံ။
 [အဝါတပ+အာ။]။ ဩတ္တပ္ပမေဝ ဩတ္တပ္ပိယံ။ (ဩတ္တပ္ပ+ဇျာ၊ ဣလာ)

၁-အဘိဋ္ဌ-၂ ၁၄၂ ဗုလင်္ဂ-၂ ၃၄၊ သမ္မောဘာ-၁၊ ၁၃၄၊ ၂-မောဂ်-၇၊ ၂၂၂။
 ၃-ပဒိ-၂၇၃။ ၄-အဘိဋ္ဌ-၁၊ ၁၆၂။
 ၅-ရှုဋီ-၂၈၊ ဝိဇော-၂၇။ ၆-ရှု-၄၀၉။
 ၇-နာသ-၆၃၈၊ ဝိဇော-၂၅။ ၈-အဘိဋ္ဌ-၁၆၈။

သုတဓနံ။ ။ သူယုတေတိ သုတံ။

စာဂေါ။ ။ စလတိ ဧတေနာတိ စာဂေါ။^၁ [ဒါနစေတနာ^၁ နှင့်
အလောဘကောက်၊ ၂ | စလ+ဏာ]

အဒလိဒ္ဓေါ။ ။ ဒလိဒ္ဓတိတိ ဒလိဒ္ဓေါ။^၂ [ဒလိဒ္ဓ+အာ] ဒလတိ
ဒုဂ္ဂတဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ဒလိဒ္ဓေါ။^၃ [ဒလ ဒုဂ္ဂတိမိ+က္ကဒ္ဓါ] န+
ဒလိဒ္ဓေါ အဒလိဒ္ဓေါ။

အမောယံ။ ။ မုယုန္တိ သတ္တာ ဧတ္တာတိ မောယံ။ ၃. [မုဟ
ဝေစိတ္ထေ+ အာ ဟကိုယပြု။ (ဝါ) မုဟ+ယ၊ ဟကိုချေ။] န+မောယံ
အမောယံ။

အစိရပက္ကန္တံ။ ။ အပက္ကမိတိ ပက္ကန္တော၊ [ပ+ကမု+တ၊] အစိရံ+
ပက္ကန္တဿ ယဿာတိ အစိရပက္ကန္တော။ (ဗာဟိရတ္ထသမာသံ)^၄
(တစ်နည်း) ပက္ကမနံ ပက္ကန္တံ အစိရံ+ပက္ကန္တံ ယဿာတိ အစိရ
ပက္ကန္တော။ (အဗာဟိရတ္ထသမာသံ)^၅

ဂါဝိ။ ။ ဂေါ+ဤ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် (ဝါ) ဂါဝ သေသုတ်၌
ဂါဝ ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဂေါ၏ ဩကို အာဝပြု။ (ဤအလို
နဒါဒိ)^၆

တစ်နည်း။ ။ ဂေါ+သိသက်၊ ကွစိဓာတုဖြင့် (သို့) တေသုဝုဒ္ဓိ
ဖြင့် သိကိုဤပြု၊ ဩကို အာဝပြု။ (ဤအလို ရတ္တာဒိ၊ ထိဩကာရန်)^၇

၁-သံဋီ-၁, ၃၂၇။
၃-နိတိဓာတု-၁၀၄။
၅-သုစိ။
၇-ရ-၈၈။

၂-မဋီ-၁, ၅၇။
၄-ရ-၄၁၄၊ ရုဘာ-၂, ၅၇၂။
၆-နိတိသုတ္တ-၂၀၈၊ ရုဘာ-၂, ၃၁-၂။
၈-နာသ-၇၄၊ နိတိပဒ-၂၇၇။

နောက်နည်းအလို ကိုဏ်းစဉ်ပုံ -

ပထမာ - ဂေါ၊ ဂါဝိ ဂါဝေါ၊ ဂဝေါ၊ ဂါဝိ။

အာလုပ် - ဘောတိဂေါ၊ ဘောတိယောဂါဝေါ၊ ဂဝေါ၊ ဂါဝိ

ဒုတိယာ - ဂါဝံ၊ ဂဝံ၊ ဂါဝိ ဂါဝေါ၊ ဂဝေါ၊ ဂါဝိ။

မှတ်ချက်။ ။ တတိယာမှစ၍ နောက်ပိဘတ်များ၌ ဧကဝုဗ်
စသည်ဝယ် ရုပ်မရှိ၊ ဗဟုဝုဗ်သာရှိ၏။ ပုံလိင်အတိုင်းစဉ်ပါ။^၁

ဆောင်။ ဣတ္ထိဂေါဟူ၊ ပုံဂေါဟူ၊ အတူရှု၍ဆို။

ဂါပုံမရှိ၊ စံးယော-သိ၌၊ ထည့်၍ဂါဝိ၊ နာစသည်ငါး၊ ဧကဝုဗ်
များဝယ်၊ ရုပ်သွားမရှိ၊ ဂေါဣတ္ထိ၊ နိတိကျမ်းအဆို။^၂

တရုဏာဝစ္ဆာ။ ။ ဗလဘာဝံ တရုတိတိ တရုဏာ။^၃ | တရု+
ဥဏာ| ဝဒတိတိ ဝစ္ဆာ။ | ဝဒ+အာ|^၄ (ဝါ) မာတုသန္တိကေ ဝသတိတိ
ဝစ္ဆာ။^၅ တရုဏာ စ+သာ+ဝစ္ဆာ စာတိ တရုဏာဝစ္ဆာ။

ဒုမ္မေဓာ။ ။ နတ္ထိ+မေဓာ ယေသန္တိ ဒုမ္မေဓာ။

အမိတ္တေနေဝ။ ။ မိလ္လတိ သိနေဟတိတိ မိတ္တော။ | မိဒ+တာ။^၆
သဗ္ဗရုယေသုဝါ မိနိယတိ ပက္ခိပိယတိတိ မိတ္တော။ | မိ+တာ။^၇ န
+မိတ္တော အမိတ္တော။ အမိတ္တေန+ဣဝ(ဝါ) အမိတ္တေန+ဧဝ ဖြတ်။

ကဋကပ္ပလံ။ ။ ကဋကော ဝိယာတိ ကဋကံ၊ ကဋကံ+ဖလံ
ဧတဿာတိ ကဋကပ္ပလံ။

၁-နိတိပဒ- ၂၇၇။	၂-ရုဘာ-၁၊ ၂၃၃။
၃-သုစိ။	၄-အဘိဋ္ဌ-၁၊ ၁၀၅။
၅-ပါရာဂံသစ်- ၂၊ ၂၄။	၆-မောဂ်-၇၊ ၈၃။
၇-နိတိဓာတု- ၂၄၅။ သူမိ။	

၈-ကဿကဝဏ္ဏ

အာသိဝိသော။ ။အသတိ သိယဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ
အာသု။^၁ [အသ+ဣ။] သောဏိပထဂတံ ဝိသတိ ဧဟန္တိ ဝိသံ၊ ။
အာသု+ဝိသံ ယဿာတိ အာသိဝိသော။^၂ “လျှင်မြန်သော အဆိပ်
ရှိသော” ဟုပေး [အာသု+ဝိသ၊ ဥသိဗျူနေသုတ်ဖြင့် ဥက္ခိဏ္ဍိပြု။] ^၃

(ဝါ) အာသိတ္တံ+ဝိသံ ယဿာတိ-အာသိဝိသော။^၁ “သွန်း
လောင်းအပ်သော အဆိပ်ရှိသော” ဟုပေး။ [အာသိတ္တံ+ဝိသ၊ တ္တ
ချေ၊ ဣကို ဤပြု။]

(ဝါ) အသိတံ+ဝိသံ ဧတဿာတိ အာသိဝိသော။^၂ “စားအပ်
သော အဆိပ်ရှိသော” ဟုပေး။ [အသိတံ+ ဝိသ၊ တကိုချေ၊ အကို
ဒိယပြု။]

(ဝါ) အသိသဒိသံ+ဝိသံ ယဿာတိ အာသိဝိသော။^၃ “သံ-
လျက်ဓားကဲ့သို့ ထက်မြက်သော အဆိပ်ရှိသော” ဟုပေး။ [အသိ
သဒိသံ+ဝိသ သဒိသကိုချေ။]

(ဝါ) အသတိ ယေနာတိ အသံ (မုခံ)။ အသသ္မိံ ဘဝါ အာသိ
(ဒါဌာ)။ အာသိယံ+သန္တိဟိတဝိသံ ယဿာတိ အာသိဝိသော။^၁
“အစွယ်၌ စုဆောင်းထားအပ်သော အဆိပ်ရှိသော” ဟုပေး။
[အာသိ+သန္တိဟိတံ+ဝိသ၊ သန္တိဟိတချေ။]

(ဝါ) အာသိယံ+ဝိသံ ဧတဿာတိ အာသိဝိသော။^၂ “အစွယ်၌
အဆိပ်ရှိသော” ဟုပေး။ [အာသိ+ ဝိသ]

၁-မောဂ်-၇၊ ၁။

၂-ဇာနိဋ်-၆၅၅၊ သူဝိ။

၃-ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၁၈၄။

၄-နိတိသုတ္တ-၄၅။

၅-သာရတ္ထ-၂၊ ၂၂။

အသုမုခေါ။ ။ အသိယတိ ခိပိယတိတိ အသု၊ ပုံ၊ အသ
ခေပနေ+သု၊^၁ အသုနိ+မုခေ ဧတဿာတိ အသုမုခေါ။ ။

“မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိသော” ဟုပေး။

အသုဟိ တိန္တမုခေါ စသော အဖွင့်သည် ? အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု
ဆရာတို့ ဆိုကြသည်။

ဝိပါကံ။ ။ ဝိပစ္စန္ဒံ ဝိပါကော၊ ဝိ+ပစ္+ဏာ၊ ပစ္စန္ဒံ ဝါ ပါကော၊
အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကော ဝိပါကော။^၂

၉- ဗုဒ္ဓဗျာဓိကောရဏံ

ကပ္ပိနံ။ ။ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ကပ္ပိယန္တိတိ ကပ္ပိ၊ ကပ္ပ+အာ၊^၃

သတသဟသံ။ ။ သတေန ဂုဏိတံ သဟသံ သတသဟသံ။

ဓုဂ္ဂတိ။ ။ ဓုက္ခဿ+ဂတိ ဓုဂ္ဂတိ။^၄ ဓုဋ္ဌေန ဝါ ကမ္မနာ+ဂတိ
ဓုဂ္ဂတိ။ ? ဓုက္ခာ ကုန္တိတာ ဝါ+ဂတိ ဓုဂ္ဂတိ။^၅

ပစ္စေကသမ္ပုဋ္ဌေါ။ ။ သယံ ဗုဒ္ဓေါ သမ္ပုဋ္ဌေါ၊ ပတိ ဧကော(ဝိသု
သမ္မာသမ္ပုဋ္ဌတော ဝိသမိသော အညော) သမ္ပုဋ္ဌေါ ပစ္စေက-
သမ္ပုဋ္ဌေါ။^၆

၁-မောင်-၇၊ ၂၁၉။

၃-ဓမ္မဋ-၁၊ ၃၀၆။

၅-နိတိဓာတု-၃၂၃။

၇-ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၁၃၅။

၉-အပဋ-၁၊ ၂၂၅-၆။

၂-ပါရာဘာ-၂၊ ၂၀၃။

၄-အဘိဋ္ဌ-၁၊ ၁၀၈။

၆-အင်္ဂါ-၁၊ ၉၇။

၈-သာရဏ္ဏ-၂၊ ၁၃၄။

(တစ်နည်း)(အနေကသတ္တနိကာယေသု သုခေါတရဏပရိ ပါလနသဂ္ဂမောက္ခပါပနေသု) ပတိ ဧကော ပဓာနော သာမိဘူ တော+သမ္ပုဒ္ဓေါတိ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေါ။^၁

(ဝါ)တံ တံ အာရမ္မဏံ(ကာရဏံ)ပဋိစ္စ ပစ္စေကံ(ပါဠိယေက္ကံ ဧကောဝ အနာစရိယကော) စတုသစ္စံ သယမေဝ ဗုဒ္ဓေါတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ။^၂

ပတိတော။ ။ပတိယတေ ပါယနိယတေတိ ပတိတော။^၃ (ဝါ) အဘိမုခံ ဧတိတိ ပတိတော။^၄ [ပတိ+က္က+တ၊]

သုမနေော။ ။သုန္ဒရံ+မနေော ယဿာတိ သုမနေော။

၁၀- ဥပလဝဏ္ဏာဏ္ဍဂုံပတ္တု

မဓုဝါ။ ။“မဓု+ဝါ”ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။^၁ [ဤအလို မဓုနှင့် ဝါ တစ်ပုဒ်စီ၊ ဝါသဒ္ဓါ သဒိသအနက်ဟော။] (တစ်နည်း) မဓု+က္ကဝဟုဖြတ်၊ ဒီယံဖြင့် ဝဇာအကို ဒီယပြု။^၆ (တစ်နည်း) “မဓု+က္ကဝ မဓုဝါ”ဟု သမာသ်ဝိဂ္ဂဟပြု။^၇

ပေါက္ခရပတ္တေ။ ။ပေါသိယတိ ဇလေနာတိ ပေါက္ခရံ|ပုသ+ ခရ၊ ဆကိုကပြု။^၈ (ဝါ)ပေါက္ခရေ+ဇာတံ ပေါက္ခရံ။^၉ ပတတိ အစ်ရေနာတိ ပတ္တံ။^{၁၀} ပေါက္ခရဿ+ပတ္တံ ပေါက္ခရပတ္တံ။

၁-အပဋ-၁, ၂၂၅-၆။ ၂-မဟာနိဋ-၁၅၃။ စူဠနိဋ-၂၆၊ ပဋိသံဋ-၁, ၁၉၀။
 ၃-ဓမ္မပန်းကုံး-၉၉။ ၄-ဓာနိဋ-၂၂၄။
 ၅-သိင်္ဃိသစ်-၁, ၂၂၀။ ၆-ရှ-၂၄၊ ရူဘာ-၁, ၉၅။
 ၇-ဝံဂါနိ-၂, ၆၂။ ၈-မောင်-၇, ၁၆၈။
 ၉-သူစိ။ ၁၀-ဓာနိဋ-၅၄၃၊ သူစိ။

အာရဂ္ဂေ။ ။အရတိ နိဿင်္ဂဝသေန ဂစ္ဆတိ ပဝေသတိတိ
အာရာ၊^၁ အာရာယ+အဂ္ဂေါ အာရဂ္ဂေါ။ (တစ်နည်း) အရတိ
ပဝတ္တတိတိ အာရော၊ အဂတိ အာဖိပရိယောသာနေ သဘာဝေန
ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ အဂ္ဂေါ၊ အာရဿ+အဂ္ဂေါ အာရဂ္ဂေါ။^၂

သာသပေါ။ ။သာသိယန္တိ ဧတေနာတိ သာသပေါ။^၃ (ဝါ)
သတ္တေ သာသတိ ဟိသတိတိ သာသော၊ သာသံ ပါလေတိတိ
သာသပေါ။|သာသံ၊ ပါဓာတ်+အာ၊^၄

ဗြာဟ္မဏော။ ။ဗဟတိ ဗဟိ ပါပေ ကရောတိတိ ဗြာဟ္မ
ဏော။ "မကောင်းမှုတို့ကို အပပြု ပြီးသောရဟန္တာ" |ဗဟ+ယု၊
ဗဟကို ဗြဟ္မပြု၊ ဗြံ၌ ဒိယပြု၊ ယုကို အနပြု၊ နကို ဇာပြု (သို့)
ဗကို ဗြပြု၊ မလာ၊ ဒိယပြု ပြီး၏။^၅

(ဝါ)ဗာဓယိတ္ထ ပါပါနိတိ ဗြာဟ္မဏော၊ "မကောင်းမှုတို့ကို
ပယ်သတ်အပ်ပြီးသောရဟန္တာ" |ဗာဓ+ယု၊^၆

• (ဝါ)ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဝါဟယတိတိ ဗြာဟ္မဏော၊
"မကောင်းမှုတို့ ကို မျောစေသောရဟန္တာ" |ဝဟ+ကာရိတ်ကျေ၊
ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဗာဟကို ဗြာဟ္မပြု။^၇ ?

(ဝါ)ဗာဟိတော အဏော(ပါပေါ) အနေနာတိ ဗြာဟ္မဏော၊
"အပပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန္တာ" |ဗာဟိတုကို
ဗြာဟ္မပြု။"^၈

၁-ပါစိယော-၄၅။
၃-မောင်-၇၊ ၁၁၈။
၅-သိင်္ခီသစ်-၂၊ ၂၀၈။
၇-ပါရာဘာ-၁၊ ၃၈၉။

၂-ဂဠုန်-၃၅။
၄-ဂဠုန်-၃၅။
၆-ပါရာဂံသစ်-၃၆၅။
၈-ပါစိယော-၁၈၉။

(ဝါ)ပြဟွတော အာဂတော ဗြဟ္မာ၊ ဗြဟ္မံ အဏိ အညာသီတိ ဗြာဟ္မဏော။ “မြတ်စွာဘုရားမှ ဖြစ်ပေါ်လာ သော အရိယမဂ်ကို သိပြီးသော ရဟန္တာ” [ဗြဟ္မ+အဏ+အ]။

(ဝါ)အဝိဇ္ဇာတဏှာဝသေန ဒွေ ဝဋ္ဋမူလေ ဟနတိ ဟိံသတိ ဝိဒ္ဓံသံတီတိ ဗြာဟ္မဏော။ ၂ |ဒွိ+ဟန+အ ဒွိကိုတပြ၊ နကိုဏပြ၊ မလာ၊ ရလာ။

(ဝါ)ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကသင်္ခါတေ ဒွေ အတ္ထေ ဟရတိ ဓာရေတီတိ ဗြာဟ္မဏော။ ၂ |ဒွိ+ဟရ+အ ရကိုနပြုရုံသာ ရှေ့နှင့် ထူး၏။

(ဝါ)ဗြာဟ္မေ (အရိယာယ ဇာတိယာ)ဇာတော ဗြာဟ္မဏော။^၃ “မြတ်သောတရား၌ အရိယာဇာတ်အားဖြင့်ဖြစ်သူ”။

(ဝါ)ဗြာဟ္မဘူတဿ ဘဂဝတော+ပုတ္တော (အပစ္စံ) ဗြာဟ္မဏော။^၄ “မြတ်သောဘုရားရှင်၏သား”။

၁၁- ဓမ္မဏဇ္ဇေဂ္ဂဏ္ဍ

အစ္စရိယံ။ ။အစ္စရာယ+ယောဂံ အစ္စရိယံ။ “အစ္စရာယောဂ္ဂ”ဟု ဆိုလိုလျက် ယောဂ္ဂကိုချေ၊ ယလာ။^၅ (ဝါ)အစ္စရာနောင် ယောဂ္ဂအနက်၌ ဏိယပစ္စည်းသက်။^၆ (ဝါ)အာ+စရ+က္ခိ အာပုဗ္ဗ စရဿစဉ် စသဒ္ဓါဖြင့် စရကို ဣရိယပြု၊ အာ၌ရဿ။^၆ (ဝါ) အာ ဣတိ စရိယတေ အဘိနိယတေတိ အစ္စရိယံ။ အာ+စရ+ယ၊ စကို ဆပြု၊ စဒွေဘော်လာ၊ အာ၌ ရဿပြု။^၇

၁-မဋီ-၂၊ ၂၃၉။
၃-ဥဒါနဋ-၅၃။
၅-ထောမ။

၂-ဓမ္မဋီ-၃၂။
၄-သိဋီသစ်-၁၊ ၁၉၈။
၆-ရ-၄၀၆။

(ဝါ)အစ္ဆရံ အင်္ဂုလိဖောဋ္ဌနံ အရဟတိတိ အစ္ဆရိယံ၊^၁ အစ္ဆရံ ပဟရိတံ ယုတ္တံ ဝါ အစ္ဆရိယံ။^၂

ဧဝရူပါ။ ။ဧဝံ+ရူပံ ယေသန္တိ ဧဝရူပါ။

တပဿိနော။ ။တပေါ+ယေသံ အတ္ထိတိ တပဿိနော။

ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။ ။ဒိဋ္ဌေ+ပုဗ္ဗန္တိ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ၊^၃ [ကမ္မဓာရည်းလက္ခဏာ မရှိ၍ နာမာနံ သမာသောဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အမည် မှည့်(ရူ-ဇီ)။] (ဝါ)ပုဗ္ဗေ+ ဒိဋ္ဌာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။^၄

ဝေဟာသံ။ ။ဝိသေသေန ဟယတိ ဂစ္ဆတိ သဗ္ဗတြာတိ ဝေဟာသော၊[ဝိ+ဟယ+ဏ၊ ယကိုသပြု။] (ဝါ)ဝိဂတော+ ဟာသော စိတ္တဿ ဧတ္တာတိ ဝေဟာသော။^၅

အဗ္ဗုဂ္ဂန္တာ။ ။“အဘိ+ဥဂ္ဂန္တာ”ဟုဖြတ် (ဣဝဏ္ဏောယံနဝါဏိ ယအပြုကိုတားမြစ်လို၍)အဗ္ဗော အဘိဖြင့် အဘိကို အဗ္ဗပြု။^၆ (တစ်နည်း)အဘိမှ ဣကိုယပြု၊ ဘျကိုဘပြု၊ ဗဒ္ဒေ ဘော်လာ။^၇ (တစ်နည်း)ဣကိုချေ သရမှာဒ္ဒေ(မောဂ်-၁, ၃၄)သုတ်ဖြင့် ဘကိုဒွိရုပ်(ဘဘ)ပြု ရှေ့ဘကို ဗပြု။^၈ (တစ်နည်း)အဘိမှ ဣ ကိုချေ ဗဒ္ဒေဘော်လာ။” (တစ်နည်း)အဘိမှ ဣကို ယပြု၊ ဝဂ္ဂလ သေဟိ တေ (တေသုဝဒ္ဓိ)သုတ်ဖြင့် ယကို ပုဗ္ဗရုပ်ဘပြု၊ ရှေ့ဘကို ဗပြု။ (ဝါ)။”

မာသေမာသေ။ ။မသိယတေ ပရိမိယတေတိ မာသော။

၁-မဇိ-၃, ၂။	၂-ဒိဋ္ဌ-၁, ၄၄၊ မဒ္ဒ-၃, ၂ သံဋ္ဌ-၃, ၅၃။
၃-ရူ-၁၉၀။	၄-မောဂ်-၇, ၂၁၄။
၅-ဓာန်ဇိ-၄၅။	၆-ကစ္ဆည်း။
၇-မောဂ်-၁, ၃၅။နာသ-၈၃။	၈-မောဂ်ပံ-၁, ၃၅၊ နိဒီ-၂၉။

[မသိ ပရိမာဏဝိကာရေသု+သ၊]² (ဝါ)သတ္တာနံ အာယံ မာနေ
န္တော ဝိယ သိယတိ အန္တံ ကရောတိတိ မာသော။[မာ+သော+
အ၊]³ “မာသေ”ဟုတည်၍ “ဝိစ္စာဘိက္ခုညေသု ဒွေ”ဟူသော
(မောင်)သုတ်ဖြင့် “မာသေ မာသေ”ဟု ဒွိရုပ်ပြု။

ကုသဂ္ဂေန။ ။ကုသတိ ဆိန္ဒတိတိ ကုသော၊ ² (ဝါ)ကဝတိ
ဝါတေန နဒတိတိ ကုသော၊ ³ ကုသဿ+အဂ္ဂံ ကုသဂ္ဂံ။

ဘောဇနံ။ ။ဘုဒ္ဓိယတိ ပရိဘုဒ္ဓိယတိတိ ဘောဇနံ။ ၂

သင်္ခါတဓမ္မာနံ။ ။သင်္ခါယန္တိ ပရိညာယန္တိတိ သင်္ခါတာ၊ သင်္ခါတာ
ပရိညာတာ+ဓမ္မာ ယေသန္တိ သင်္ခါတဓမ္မာ။

သောဠသိ။ ။ဆ စ ဒသ စ သောဠသ၊ ဆဟိ ဝါ အဓိကာ+
ဒသ သောဠသ၊ သောဠသာနံ+ပူရဏီ သောဠသိ။

၁၂- အဟိပေတဏှ

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော။ ။မောဂ္ဂလိယာ(ဗြာဟ္မဏိယာ)+
ပုတ္တော မောဂ္ဂလ္လာနော။[မောဂ္ဂလိ+ဏာန၊] ⁵ (ဝါ)မောဂ္ဂလိ
ဂေါတ္ထေန+ဇာတော မောဂ္ဂလ္လာနော၊ ⁶ (ဝါ)မုဂ္ဂလိယာ+ပုတ္တော
မောဂ္ဂလ္လာနော၊ ⁶ [မောဂ္ဂလိ+ဏာန၊ မုဂ္ဂလိ “မာ+ဥဂ္ဂလိ”မှ မုဂ္ဂလိ
ဟုဖြစ်၏။ နာမည်ဟောဖြစ်၍ အာချာတ်က နာမိပုဒ်ဖြစ်ရ၏။

၁-ဓာန်ဋီ-၇၄။

၂-နိတိဓာတု-၃၆၈။

၃-သုစိ။

၄-မောင်-၇၊ ၂၁၄။

၅-ထေရဋ္ဌ-၁၊ ၇၁။

၆-အပဋ္ဌ-၁၊ ၂၃၂။

(ဝါ)သောတာပတ္တိမဂ္ဂဒိမဂ္ဂဿ လာဘော အာဒါနေ ပဋိဝိဇ္ဇာနေ+
အလံ သမတ္ထောတိ မောဂ္ဂလ္လာနော။|မဂ္ဂ+အလ၊ မ၏အကို ဩပြု
လ၏အကို အာနပြု၊ လဒ္ဒေဘော်လာ။|^၁

(ဝါ)မဂ္ဂလဿ+အပစ္စံ မောဂ္ဂလ္လာ|မဂ္ဂလ+ကျ၊ မောဂ္ဂလ္လာဿ
+အပစ္စံ မောဂ္ဂလ္လာနော|မောဂ္ဂလ္လာ+ကာန|^၂ မဟာ စ+သော+
မောဂ္ဂလ္လာနောစာတိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော၊^၃ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော
စ+သော+ထေရော စာတိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော။

အဟိပေတံ။ ။နိပ္ပါဒေါပိ သမာနော အံဟတိ ဂစ္ဆတိ ဂန္တံ
သက္ကောတိတိ အဟိ၊^၄ |အံဟ+က္က၊| သုခသမုဿယတော ပက
ဋ္ဌေန ဒူရိဘာဝေန+က္ကတော ဂတော ပဝတ္ထောတိ ပေတော။ အဟိ
ဧဝ+ပေတော အဟိပေတော။^၅

ဒိသ္မာ။ ။ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏံ။^၆

သိတံ။ ။မိဟနံ ဣသံဟသနံ သိတံ|မိဟ+တ၊ မိဟကို သိပြု|
ဟသနံ ဝါ သိတံ|ဟသ+တ ဟကိုချေ။|

ပဉ္စယောဇနိကာ။ ။ပဉ္စ ယောဇနာနိ ပဉ္စယောဇနံ၊ ပဉ္စယော
ဇနံ+ဧတိဿာ အတ္ထိတိ ပဉ္စယောဇနိကာ။ (ဝါ)ပဉ္စ+ယောဇနာနိ
ဧတိဿာတိ ပဉ္စယောဇနာ၊ ပဉ္စယောဇနာ ဧဝပဉ္စယောဇနိကာ။

အစူဂ္ဂတော။ ။အတိ ဥစ္စံ ဂတော အစူဂ္ဂတော။^၇

၁-အပဋ္ဌ-၁၊ ၂၃၂။
၃-ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၁၄၉။
၅-ဓမ္မဋီ-၉၉။
၇-ဓမ္မယော-၄၆။

၂-မောဂ်ပံ-၂၄၂-၃။
၄-နိတိဓာတု-၁၉၆။
၆-ဝိဋ္ဌ-၂၊ ၉၆။

ပဉ္စဝိသတိယောဇနံ။ ။ဒသ စ ဒသ စ ဝိသတိ။ [“ဝိသံတိ”
ဗျဉ္စနေ စဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။] ပဉ္စနှင့်ဝိသတိတွဲ။ ပဉ္စဝိသတိ+
ယောဇနာနိ ပဉ္စဝိသတိယောဇနံ။

ဤဒိသံ။ ။ဣဒံ ဝိယ နံ ပဿတိတိ ဤဒိသံ။ (ဝါ) ဣမမိဝ
ဒိဿတိတိ ဤဒိသံ။ [ဣမ+ဒိသ+ကံ] ။

မဟေသိနော။ ။မဟန္တံ သီလက္ခန္ဓာဒိကံ ဒေသတိ ဂဝေသတိ
တိ မဟေသိ။ ။ [မဟန္တံ+ဒေသ+ဤ၊ ဤကာရန်] (ဝါ) မဟန္တော
ဤသော ဝိဘူတိ ဧတဿာတိ မဟေသိ။ ။ [ဤအလိုဣကာရန်
(ဝါ) ဒေသိယတေတိ ဣသိ၊ မဟန္တေဟိ+ဣသိ မဟေသိ၊ (မြတ်သူ
ကို ရှာမှီးအပ်သူ)၊ (ဝါ)မဟန္တော+ဣသိ မဟေသိ(မြတ်သော
ရဟန်း-ရဟန်းမြတ်)။] ။

အာဟာရေသိ။ ။ဓာတုတ္ထေ နာမသ္မိသုတ်ဖြင့် အာဟာရနောင်
ဣပစ္စည်းသက်၊ ဣကိုဗျေ၊ အဇူတနိ ဣဝိဘတ်သက်။

ယဒိစ္စကံ။ ။ဣစ္ဆာယ+အနုရူပံ ယဒိစ္စကံ။

ဂိဇ္ဈကူဋေ။ ။ကုဋိတဗ္ဗော ဆိန္ဒိတဗ္ဗောတိ ကုဋံ၊ ကုဋတိ ဝါ
ဟိသတိ ဧတေနာတိ ကုဋံ။ [ကုဋ+ဏ] ဂေဇေန္တိတိ ဂိဇ္ဈာ၊ [ဂိဇ
အဘိကခါယံ+ယ ချကို ဈပြု၊ ဒွေဘော်လာ (ဝါ)ဈပစ္စည်း ခကို
ဇပြု။] ဂိဇ္ဈာ+ဧတ္ထ သန္တိတိ ဂိဇ္ဈံ၊ (လင်းတတို့ရှိရာ တောင်ထွင့်)၊ [ဂိဇ္ဈ
+ဏ]၊ ဂိဇ္ဈံ+ကုဋံ ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကူဋော (လင်းတတို့ရှိရာ
အထွင့်ရှိသောတောင်)။

၁-ရူ-၂၅၀။
၃-အပဋ-၂၊ ၉၁၊ ဣတိဋ-၈၁။
၅-ကဒါဋိသင်-၁၂၂။

၂-ရူ-၂၆၂။
၄-ဓာန်ဋီ-၂၁။
၆-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၁၂။

(ဝါ)ဂိဇ္ဈာ+ဧတ္ထ ဝသန္တိတိ ဂိဇ္ဈံ၊ ဂိဇ္ဈံ+ကုဋ် ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈ-
ကုဋော (လင်းတတို့နေရာ အထွဋ်ရှိသောတောင်)။”

(ဝါ)ဂိဇ္ဈော ဝိယာတိ ဂိဇ္ဈံ၊ ဂိဇ္ဈံ+ကုဋ် ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကုဋော
(လင်းတနှင့်တူ အထွဋ်ရှိသောတောင်)။”

(ဝါ)ကုဋ်+ဧတဿ အတ္ထိတိ ကုဋော၊ ဂိဇ္ဈေန+သဒိသော+
ဂိဇ္ဈသဒိသော၊ ဂိဇ္ဈသဒိသော+ကုဋော ဂိဇ္ဈကုဋော၊ (လင်းတနှင့်
တူသောတောင်)၊(ဂိဇ္ဈသဒိသကုဋ်ဟုဆိုလိုလျက် သဒိသပုဒ်ကျေ၊
မဇ္ဈေပဒလောပိကမ္မဓာရံ(ဝါ)တပျရိသ်သမာသ်တည်း။”

မှတ်ချက်။ ။နောက်ဆုံးနည်းကို “ဂိဇ္ဈသဒိသကုဋောတိ ဂိဇ္ဈ
ကုဋောတိ ဝါ မဇ္ဈေပဒလောပိသမာသော ယထာ သာကပတ္ထိဝေါ
တိ(သာရတ္ထ- ၂, ၁၁၂)”ဟူသော အဖွင့်နှင့်အညီ ပြုသည်။ ဤ
အဖွင့်ကိုကြည့်၍ “ဂိဇ္ဈေန+သဒိသံ+ကုဋ် ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈ
ကုဋော” ဟု ပြုကြသေး၏။ အဓိပ္ပာယ်ကား ထပ်တူကျပါ၏။
သို့သော် “သာကပတ္ထိဝေါ”ဟူသော ဋီကာစံကားနှင့် မညီပါ။

ချဲ့ဉှားအုံး-သာကပတ္ထိဝေါကို “သာကော ပိယော ယဿာတိ
သာကပိယော(နှစ်သက်အပ်သော အစွမ်းသတ္တိရှိသောမင်း)၊
ပထဝိယာ ဣဿရော ပတ္ထိဝေါ(မြေ၏အစိုးရမင်း)၊ သာကပိယော
ပတ္ထိဝေါ သာကပတ္ထိဝေါ -နှစ်သက်အပ်သော အားအစွမ်းရှိသော
မင်း၊ဝါ-အစွမ်းသတ္တိကို အားကိုးသောမင်း၊(သိဒ္ဓန္တကောမုဒီ)။
[သာကပိယပတ္ထိဝေါဟု ဆိုလိုလျက် ပိယချေ။]

(ဝါ)သာကဘက္ခော ပတ္ထိဝေါ သာကပတ္ထိဝေါ-ဟင်းရွက်စား

သာရတ္ထ- ၂, ၁၁၂။

၂-မအူ-ပါ ၄ နိ-၃, ၂၉၁။

သောမင်း၊ဝါ-သက်သတ်လွတ်စားသောမင်း၊|သာကဘက္ခပတ္တိဝေါ
ဟုဆိုလိုလျက် ဘက္ခကိုချေ။(သံဋီ-၁,၆၁) ဟုပြု၏။

ဤဝိဂြိုဟ်များအရ သာကပတ္တိဝေါသည် အလယ်၌ပိယပုန်၊
ဘက္ခပုန်ကျေသော မဇ္ဈေလောပိကမ္မဓာရ်(တပျူရိသ်)သမာသ်
တည်း။ ဂိဇ္ဈကူဇောကိုလည်း သာကပတ္တိဝေနှင့်တူ၏ဟုဖွင့်သော
ကြောင့် သာကပတ္တိဝေကိုသို့ မဇ္ဈေလောပိကမ္မဓာရ်(တပျူရိသ်)
သမာသ်ဟု မှတ်ယူသင့်၏။ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်မယုသင့်။ |သာက
ပတ္တိဝါ ပတ္တဝပုန်၏ အကျယ်ရှင်းချက်ကို မောက်-နိ. ၁-၃၉၆-၇။
ကစ်ဘာဋီ-၁, ၅၁၈တို့၌ရှု။|

အဟိပေတော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။။အဟိပေတောဝယ် ကတ္တု
သံသဋ္ဌလိင်္ဂတ္ထ၌ ပထမာ၊ (ဝါ)ဆဋ္ဌိအနက် ပထမာ။

အနက်ပေးပုံ။ ။အဟိပေတော-၏(နိဗ္ဗတ္တိ၌စပ်) ဝါ-သည်
(ဟုတွာ၌စပ်)၊ ဟုတွာ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်း
ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊(ဟောတိ)

(တစ်နည်း)အဟိပေတော-သည်၊ ဟုတွာ-ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်း
ဖြင့်ဖြစ်၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပဝတ္တိအားဖြင့်ဖြစ်ပြီ။^၁

သဇ္ဈဒီရံ။ ။သမာနေ ကာလေ သဇ္ဈ [သမာန+ဇ္ဈ]၊^၂ ခယတိ
ဒုဟနေနာတိ ဒီရံ၊[ဒီ+ရက်၊ (ဝါ) ဤရပစွည်း။]၊^၃ သဇ္ဈ တံခဏံ
ယေဝ+နိက္ခန္တံ+ဒီရံ သဇ္ဈဒီရံ။^၄

၁-သိဋီသစ်-၂, ၉၊ ဘောဒဘာ-၃၆၁-၂။
၃-မောက်-၇, ၁၄၃။

၂-ရှု-၂၅၆။
၄-ဓမ္မဋ္ဌ ၁,၃၂၃။

ဘသ္မုစ္ဆန္တော။။ဘသတိ ပဋ္ဌရတိတိ ဘသ္မာ။° [ဘသ+
 ဘသ္မိကရဏေ မ၊ ဗြဟ္မာဒိတ္တာ သျာစာတိ အာတ္တိ။] ၂ ဘသတိ
 နိရတ္ထကဘာဝေန ခိပိယတိတိ ဝါ ဘသ္မာ။ ၃ ဘသတိ အစော
 ပတတိ ဝတ္ထာဒိနံ မလံ ဧတေနာတိ ဘသ္မု[ပုံ၊ နပုံ၊] ဋီကာတို့၌
 နပုံလိင်သာ လာ၏။ ၄ မလိနကံသဝတ္ထာဒိနံ ဘံ ဒိတ္တိံ သေတိ
 ပဝတ္ထေတိတိ ဘသ္မု၊ [ဘာ+သေ+ဏော+မ၊] ၄
 ပါဝကော။ ပုဏ္ဏာတိတိ ပါဝကော၊[ပု+ဏ္ဍု၊] ၅

၁၃-သဒ္ဓိကုဋ္ဌပေစာဏဉ္စ

သဒ္ဓိ။။ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ သဒ္ဓိ၊
 သဒ္ဓိ မတ္တာ(ပမာဏံ) ယေသန္တိ သဒ္ဓိ။(မတ္တာပုဒ်ကျေ) ၆

ကုဋ္ဌသဟဿာနိ။။ကုဋ္ဌတိ ဟိံသတိ ပဟရတိ ဧတေ
 ဟိတိ ကုဋ္ဌာနိ၊[ကုဋ္ဌ ဟိံသာယံ+အ၊ ကုဋ္ဌဒိယပြု။] ၇ သဟဿံ+
 ကုဋ္ဌာနိ ကုဋ္ဌသဟဿာနိ၊[သဟဿ+ကုဋ္ဌ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ရှေ့
 နောက်ပြန်] (ဝါ)ကုဋ္ဌာနံ+သဟဿာနိ ကုဋ္ဌသဟဿာနိ။

နိပတန္တိ။။နိ+ပတ+အန္တ+ပထမာယော၊ န္တုဿန္တောယော
 သု စ၌ အန္တသဒ္ဓါဖြင့် ယောကို ကပြု။ ၆

မတ္တကံ။။မသိယတိ အာမသိယတိတိ မတ္တကော။° [မသ+
 က၊ ကွစိဓာတုဖြင့် သကို ထပြု။]

၁-မောင်-၇၊ ၁၃၇။
 ၃-အံင်္ဂီ-၂၊ ၃၉၃။
 ၅-ဇာန်ဒီ-၃၃၊ သူစိ။
 ၇-သူစိ။

၂-ရှု-၄၀၆။
 ၄-ဇာန်ဒီ-၃၅၊ သူစိ။
 ၆-ပေတဋ္ဌ-၂၆၇၊ ဓံဂါနိ-၂၊ ၆၆။
 ၈-ဇာဒိ။

သိပုံ။ ။သပ္ပတိ အနေနာတိ သိပုံ၊ သပ္ပ+အာ၊ အကို ဣပြု၊
အတ္တနော ဟိတံ ဣစ္ဆန္တေဟိ သေဝိယတေတိ သိပုံ၊ သိ+ပျံ^၆ သိပုံ
ယေဝ သိပွကံ။

စတုဒ္ဓိ သာ။ ။သတ္တမိအနက်၊ ပထမာသက်။^၂

ခဉ္စပုဟာရေန။ ။ခဉ္စတိတိ ခဉ္စော၊ ပဟရဏံ ပဟာရော၊
ခဉ္စဿ+ပဟာရော ခဉ္စပုဟာရော။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘိက္ခာယ စရိတံ ။ပ။ပရိနိဗ္ဗာယိ။

ဘိက္ခာ။ ။ဘိက္ခိယတိ အာယာဓိယတိတိ ဘိက္ခာ၊ ဘိက္ခ+အာ၊^၇
အဘိ ဝိသေသေန ခါဒိတဗ္ဗာ ဘက္ခိတဗ္ဗာတိ ဝါ ဘိက္ခာ။ [အဘိ
ခါဒ+ကိ+အာ၊]^၇ ဘိက္ခူနံ ဝါ+အယံ ဘိက္ခာ၊ ဘိက္ခူ+ပုဂံ+အာ၊^၇
ဘက္ခိတဗ္ဗာတိ ဝါ ဘိက္ခာ၊ ဘက္ခ အဒနေ+အာ၊ အကို ဣပြု။^၈

ပဏ္ဏသာလံ။ ။ပူရယန္တိတိ ပဏ္ဏာနိ၊ [ပဏ+အာ၊] ပဏိယန္တိ
ဝေါဟရိယန္တိတိ ဝါ ပဏ္ဏာနိ၊^၆ (ဝါ)ပတန္တိ အစိရေနာတိ ပဏ္ဏာနိ။
[ပဏ္ဏ+အာ၊]^၇ ပဏ္ဏာနိ+ဆဒနာနိ ဧတိဿာတိ ပဏ္ဏစ္ဆဒနာ၊ ပဏ္ဏစ္ဆ
ဒနာ စ+သာ+သာလာဇာတိ ပဏ္ဏသာလာ။ [တိဏကုဋိ အပ္ပဋကံ
မိုးသည်။]^၉

ဂန္နာအရ-ဣဒ္ဓိဝိအေဘိညာဏံ။ ပရိနိဗ္ဗာယိအရ-အဘိညာ
သမနန္တရ ပရိနိဗ္ဗာနဝိထိချ။

၁-သူစိ။	၂-မံဂါနိ-၂၊ ၆၇။
၃-အပဋ-၂၊ ၁၂၁။	၄-သိဋိသစ်-၂၊ ၂၇၀။
၅-ဓာန်ဋိ-၄၆၅၊ သူစိ။	၆-သူစိ။
၇-ဓာန်ဋိ-၅၄၃။	၈-ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၂၄၈။

ဗောဓိမဏ္ဍော။ ။သယံ ဗုဒ္ဓတိတိ ဗောဓိ၊ (ဝါ)ဗုဒ္ဓန္တိ တေန
အရိယာတိ ဗောဓိ(အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်)၊ (ဝါ)သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဒ္ဓတိတိ
ဗောဓိ(သဗ္ဗညုတဉာဏ်)၊ဗောဓိ+ဧတ္ထ မဏ္ဍာ ပသန္နာ ဇာတာတိ
ဗောဓိမဏ္ဍော။^၁

ဒိဋ္ဌော။ ။ပဿိယိတ္တာတိ ဒိဋ္ဌော၊ ဒိသဓာတ်အရ သဗ္ဗညုတ
ဉာဏ်ကိုကောက်။^၂

သက္ခိ။ ။အက္ခတိ ပဿတိတိ အက္ခိ၊ သဿ အတ္တနော+
အက္ခိ သက္ခိ။^၃

ဥတ္တံ။ ။ဉာယတိတိ ဉာတော၊ (ဝါ)ဇာနာတိတိ ဉာတော၊
ဉာတဿ+ဘာဝေါ ဥတ္တံ။

ဇာယတိ။ ။ယာဝအယျဉ် အနာဂတ်အနက်၌ ဝတ္တမာနာ
ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝတ္တမာန်သက်။^၄ (ဝါ)ပစ္စုပ္ပန်အနက်
ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန်ဖြင့် ဝတ္တမာန်သက်။^၅

မှတ်ချက်။ ။ရုပ်ပြီးနည်းအမျိုးမျိုးကို ဝဲဂါနိ-၂၊ ၆၈၅ ရှုပါ။

သုက္ကံသံ။ ။သောစေန္တိ ဧတေနာတိ သုက္ကော။[သုစ+က၊]^၆
အနတိ ဇိဝတိ ဧတေနာတိ အံသော၊[အန+သ၊]^၇ (ဝါ)အံသိယ-
တေတိ အံသော၊[အံသ သံယာတေ+တ၊]^၈ သုက္ကော စ+သော+
အံသော စာတိ သုက္ကံသော။

၁-သာရတ္ထ-၁၊ ၂၁၈။

၂-ဂဠုန်-၇၃။

၃-ကစ္စာ။

၄-မောင်-၇၊ ၂၁၃။

၅-ဝိဋ္ဌ-၂၊ ၉၇။

၆-နိတိဓာတု-၈၇၄။

၇-မောင်-၇၊ ၁၅။

၈-ဝဲပန်းကုံး-၁၀၄။

(ဝါ)သုခံ ကရောတိတိ သုက္ကံ၊ သုခ+ကရ+တိ။ သုက္ကံ ဝ+တံ+
အံသော စာတိ သုက္ကံသော။

မုဒ္ဓံ။ ။ မောဒန္တိ ဧတ္ထ ဥိကာဒယောတိ မုဒ္ဓါ၊ မုဒ+ဓ၊ ။ မုဒ္ဓါ
ဝိယာတိ မုဒ္ဓံ။ (ပထမာ)မုဒ္ဓါ၊ မုဒ္ဓါ မုဒ္ဓါနော။ (အာ)ဘော မုဒ္ဓ
မုဒ္ဓါ၊ ဘောန္တော မုဒ္ဓါ မုဒ္ဓါ မုဒ္ဓါနော။ (၃)မုဒ္ဓံ၊ မုဒ္ဓေ မုဒ္ဓါနော။
(တ)မုဒ္ဓါနာ၊ မုဒ္ဓေဟိ မုဒ္ဓေဘိ။ (စ)မုဒ္ဓဿ၊ မုဒ္ဓါနံ။ (မိ)မုဒ္ဓါနာ
မုဒ္ဓေဟိ-ဘိ။ (ဆ)မုဒ္ဓဿ၊ မုဒ္ဓါနံ။ (သ)မုဒ္ဓနိ၊ မုဒ္ဓနေသု။ ။

ဝိပါတယံ။ ။ ဝိပါတေတိတိ ဝိပါတယံ။ ဝိ+ပတ+ဏ+ဏျ+
အန္တ၊ ကာရိတ်ကျေ။

၁၄- စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု

အသန္တံ။ ။ အတ္တိတိ သန္တာ၊ ။ န+သန္တာ အသန္တာ။
ဘာဝနံ။ ။ ဘာဝိယတေ ဘာဝနာ(ဘာဝနံ)။

ပုရက္ခာရဉ္စ။ ။ ပုရေ+ကရောတိတိ ပုရက္ခာရော၊ ပုရေ
ကရဏံ ဝါ ပုရက္ခာရော။ [ပုရ+ကရ+ဏ၊ အလုတ္တ]။ ရုပ်ပြီးကို
ခံဂါနိ-၂၊ ၆၉၅ ရှုပါ။

အာဝါသေသု။ ။ အာဝသန္တိ အတြာတိ အာဝါသာ။ ။
ဣဇာရိယံ။ ။ ဣသတိတိ ဣဿရော၊ [ဣသ+အရ]။
ဣဿာယ ဣဇာယ သရတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ဣဿရော၊ [ဣသ+
သရ+အ၊ ။ ဣဿရဿ+ဘာဝေါ ဣဿရိယံ။

၁-ဓာန်-၈၅။	၂-မောက်-၇၊ ၉၉။
၃-နိတ်ပဝ-၂၂၁။	၄-ရှု-၃၉၉။
၅-ခံဂါနိ-၂၊ ၆၉။	၆-သုစိ။
၇-ဓာန်-၇၂၅။	၈-ဂဠုန်-၇၃။

ပူဇာ။ ။ပူဇနံ ပူဇာ၊ ဒုတိယာအနက်၊ ပထမာ။(ဝါ)ဝိဘတ္တိ
ဝိပလ္လာသံ။ (တစ်နည်း) ပူဇာပရကုလေသုကို "ပူဇံ+ အပရ-
ကုလေသု"ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပါ။^၁

ပရကုလေသု။ ။ပရာနိ+ကုလာနိ ပရကုလာနိ။
ဂိဟီ။ ။ဂေဟံ ယေသံ အတ္ထိတိ ဂိဟီ၊[ဂေဟ+တ္တိ]၊ ဂေဟ-
သေကာရော အကာရံ ဣကာရဉ္စ သမာသတဒ္ဓိတေသု(နိတိ)
သုတ်ဖြင့် ဧကို ဣပ္ပိ။ ။ (ဝါ)ဂဟံ+ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဂိဟီ။
[ဂဟ+တ္တိ]၊ အကိုဣပ္ပိ။^၂

ပဗ္ဗဇိတာ။ ။သေဋ္ဌတ္တံ ဝဇန္တိတိ ပဗ္ဗဇိတာ၊[ပ+ဝဇ+တာ]၊(ဝါ)
ပထမမေဝ ဝဇာ ပဗ္ဗဇာ။ ။ ပဗ္ဗဇာ+သဉ္စာတာ ယေသန္တိ ပဗ္ဗဇိတာ။

အတိဝသာ။ ။ဝသေ+ဝတ္တန္တိတိ အတိဝသာ။^၆
အဿု။ ။အသ+ဧယျံ၊ ကွမိဓာတုဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ
ဧယျံကို သုပ္ပိ။^၆

ကိစ္စာကိစ္စေသု။ ။ကတဗ္ဗန္တိ ကိစ္စံ၊ မဟန္တံ+ကိစ္စံ အကိစ္စံ။
ကိစ္စံ စ အကိစ္စံ စ ကိစ္စာကိစ္စာနိ။

ကိသ္မိစိ။ ။ကိသ္မိစိဟုဖြတ် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ။
ဣစ္ဆာ။ ။ဧသနံ ဣစ္ဆာ[ဣသု+အာ]၊
သဓ္ဓေါ။ ။သဓ္ဓါ+အဿ အတ္ထိတိ သဓ္ဓေါ။
သမ္ပန္နော။ ။သမ္ပဒေဝ+ပန္နော သမ္ပန္နော။

ဝ-ခံဂါနိ-၂၊ ၆၉။	၂-နိတိသုတ္တ-၄၄။
၃-ဓာန်ဋီ-၄၄၆၊ သုစိ။	၄-ဓာန်ဋီ-၄၃၃။
၅-ရူ-၄၀၆၊ သပြေနိ-၃၊ ၁၉၀။	၆-ရူ-၃၀၀။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

ယသောဘောဂသမပ္ပိတော။ ။သမံပ္ပိယတေတိ သမပ္ပိတော၊
[သံ+အပ္ပ+တ၊]ယသော စ ဘောဂေါ စ ယသောဘောဂံ(ဓနုဒ္ဓန်)
ယသောဘောဂေန+သမပ္ပိတော ယသောဘောဂသမပ္ပိတော။

ပဒေသံ။ ။ပဒိဿတိ ဧတေန သမုဒါယောတိ ပဒေသော၊ ။
ပကာရေန ဒိဿတေတိ ဝါ ပဒေသော။[ပ+ဒိသ+အ၊]၊
ပူဇိတော။ ။ပူဇိယတေတိ ပူဇိတော။ ။ ?

၁၅-စရဝါသံတိဿသာမဏေဂုဏ္ဍု

သမုဒ္ဓေသု။ ။သမ္မာ ဥဒန္တိ ဣဒန္တိ စန္ဒောဒယေ တတော
ဏာပါနိတိ သမုဒ္ဓါ။[သံ+ဥဒိ ဣဒေန+ဒ၊]၊ သမုဒ္ဓန္တိ ဇာတ္တသန္တိ
သိတာနံ မစ္ဆမကရာပိနံ ပိတိသောမနဿံ ပသဝန္တိ ဇနေန္တိတိ
ဝါ သမုဒ္ဓါ။[သံ+ဥဒိ+ဒ၊] သမံ ဥဒကေန လောကံ ဧတေသုတိ
ဝါ သမုဒ္ဓါ။(ဝါ)ဝိဇ္ဇတိ ပဝေဒနဟေတုဘူတာ မုဒ္ဓါ+ယေသန္တိ
သမုဒ္ဓါ။[သဟ+မုဒ္ဓ၊ သဟကိုသ၊ ခကိုဒပြု။] ၆

လေ။ ။လေတိ သန္တတိတိ လေ။? (ဝါ) လေတိ ပဏ္ဍရတိတိ
လေ။[လေ+အ၊]။

ပရိတ္တကံ။ ။ပရိ သမန္တတော ဒါယတိ အဝဇ္ဇာတိတိ ပရိတ္တံ၊
[ပရိ+ဒါ+တ၊]။ ပရိတော+အတ္တံ ခဏ္ဍိတံ ပရိတ္တံ။ ။ ပရိတ္တံ ဧဝ။

- ၁-မဋိ-၂၊ ၂၈၁၊ မင်္ဂ-၂၊ ၄၃၃၊
- ၃-ဓာဒိ။
- ၅-နိတိဓာတု-၃၅၇။
- ၇-သုစိ။
- ၉-သုစိ။

- ၂-ဓာဒိ။
- ၄-ဓာန်ဋိ-၅၆၉။
- ၆-သိဋိသစ်-၂၊ ၃၆၈။
- ၈-ဂဠုန်-၉၁။
- ၁၀-ဓာန်ဋိ-၇၀၄။

အနပ္ပကံ။ ။အပ္ပယေဝ အပ္ပကံ၊ န+အပ္ပကံ အနပ္ပကံ။
 ဖုဋ္ဌဿ။ ။ဖုဋ္ဌိယတေတိ ဖုဋ္ဌော။(ဖုဿ+တ၊)
 သမ္မ။ ။သမောယေဝ သမ္မော။^၁

နတ္ထိ လောကေ အနာမတံ။ ။မရတိ ဧတ္တာတိ မတံ၊ န+
 မတံ အမတံ၊ န+အမတံ အနာမတံ။(သေရာသန္တိဋ္ဌိမဟုတ်သည်
 မဟုတ်သောအရပ်-သေရာသန္တိဋ္ဌိမဟုတ်) ။^၂

(ဝါ)မရိတ္တာတိ မတံ၊ န+မတံ အမတံ၊ အမတံယေဝ အနာမ
 တံ။(မသေဖူးရာသန္တိဋ္ဌိမဟုတ်ဖူးရာအရပ်)။(အကား တဗ္ဘဝ)။^၂
 အကျယ်ကို ဝဲဂါနိ-၂၊ ၇၂၅ရှုပါ။

သစ္စဉ္စ။။သတနံ သစ္စံ၊^၃ သန္တေသု+ဘဝံ သစ္စံ၊ (ဝါ)သရတိ
 အာယတိ ဒုက္ခံ ဟိသတိတိ သစ္စံ။(ဝါ)သစ္စေသု+ဉာဏံ သစ္စံ။^၃
 သတတိ တထတိ အပရိဝတ္တတိတိ ဝါ သစ္စံ၊(သတ+ရစ္စ၊)အဝိပရိ-
 တတော သရတိတိ ဝါ သစ္စံ။(သရ+ရစ္စ၊)။^၆

အဟိသာ။ ။ဟိသနံ ဟိသာ၊ န+ဟိသာ အဟိသာ။ ။^၃
 သံယမော။ ။သံယမနံ သံယမော။ ။^၃
 ဒမော။ ။ဒမနံ ဒမော။ ။^၃

အရိယာ။ ။ကိလေသေဟိ အာရကာ အရိယာ။(အာရကာကို
 အရိယပြု)။(တစ်နည်း)အရ+အာရကာအနက် ကျ(တဒ္ဓိတ်ပုဒ်)။^၈

၁-သိဘာ-၁၊ ၅၅၂။
 ၃-သဗြေ-၃၊ ၁၉၂။
 ၅-ဇာဋ္ဌ-၂၊ ၅၀၊ သံဋ္ဌ-၃၊ ၃၂၈။
 ၇-အဘိဋ္ဌ-၁၊ နိဘာ-၄၊ ၉၉။

၂-ဝဲဂါနိ-၂၊ ၇၂။
 ၄-သုစိ။
 ၆-ဓာဒိ။
 ၈-နိဂံ-၄၇၇။

(တစ်နည်း)အယတိ ဧတေနာတိ အယော။ န+အယော အနယော။ ဣရိယန္တိတိ ဣရိယာ။ အနယေ+ဣရိယာ အရိယာ။
["အနယ+န+ဣရိယ"ဟုဆိုလိုလျက် နယ-န-ဣတို့ကိုချေ။]"

(ဝါ)အယေ+ဣရိယာ အရိယာ["အယ+ဣရိယ"ဟုဆိုလိုလျက် ယ-ဣတို့ကိုချေ။] အရိယန္တေတိ ဝါ အရိယာ|အရ+ဏှာ|ဣလာ|သပ္ပုရိသေပတိ အရိတဗ္ဗာ ဥပဂန္တဗ္ဗာတိ ဝါ အရိယာ။^၂

အာယုသင်္ခါရံ။ ။ဇန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ အာယု|ဣ+ဏှာ|? အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ အာယု|အယ+ဏှာ|ပုံ နပုံ။^၃ (ဝါ)အာယပန္တ မိဿိဘဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ အာယု။^၄ (ဝါ) အာယဝန္တိ မောဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ တသ္မိံ သတိ အရူပဓမ္မာတိ အာယု |အာ+ယု မိဿနေ၊ ဂတိယဉ္ဇ+ဏှာ။^၅

အာ သမန္တတော ယုနောတိ ပါလေတိ သတ္တေတိ ဝါ အာယု။^၆ အာယန္တိ ဘတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတေနာတိဝါ အာယု။^၇ သင်္ခရောတိတိ သင်္ခါရော၊ အာယု သင်္ခါရော အာယုသင်္ခါရော။(ဇိဝိတိန္ဒြေကို ပြုစီမံတတ်သော ဖလသမာပတ်) ? (ဝါ)အာယုဿ+သင်္ခါရော အာယုသင်္ခါရော။^၈

တစ်နည်း။ ။သင်္ခရိယတေတိ သင်္ခါရော။ အာယု စ+တံ+သင်္ခါရော ဇာတိ အာယုသင်္ခါရော။(ဖလသမာပတ်သည် ပြုစီမံအပ်သော ဇိဝိတိန္ဒြေ) ?

၁-အဘိဋ္ဌ-၁၊ နိဘာ-၄၊ ၉၉။	၂-ဂဠုန်-၃၇၊ ၃၀။
၃-ရူ-၄၀၄။	၄-မောင်-၇၊ ၁။
၅-နိတိဇာတု-၁၃၈။	၆-အပဋ္ဌ-၂၊ ၁၃၄။
၇-အင်္ဂါ-၃၊ ၂၅၇။	၈-အပဋ္ဌ-၂၊ ၁၃၄။

အာယုသင်္ခါရ်အဆက်-

သံ. ၄-၂၊ ၂၀၈၊ သံဋီ-၂၊ ၁၉၀တို့၌ "အာယု သင်္ခါရောတိ
ဧတေနာတိ အာယုသင်္ခါရော-အသက်ကို ပြုစီမံကြောင်း ရုပ်
ဇီဝိတိန္ဒြ"ဟုပြု၏။ ဤပိပြုဟ်အတိုင်း ဆိုလျှင် အာယုနှင့် သင်္ခါရ
အရမကွဲပြားသဖြင့် အဆင်မပြေပါ။ မှန်၏-တပျူရိသ်ထုံးစံမှာ
ရှေ့ပုဂံနှင့် နောက်ပုဂံအရကွဲပြားရ၏။ ထိုကြောင့် စက္ခု ဥဒပါဒိမှ
စက္ခုကဲ့သို့ အာယုကို ပထမန္တယူ၍ "အာယု ဧဝ+ သင်္ခါရော
အာယုသင်္ခါရော-သဟဇာတ်တရားတို့ကို ပြုစီမံကြောင်း ရုပ်
ဇီဝိတိန္ဒြ" ဟုဂရုကဝိပြုဟ်ကြ။ ထိုသို့ကြံလျှင် "အာယု ဧဝ
ဣန္ဒြိယပစ္စယာဒိဝသေန သဟဇာတဓမ္မာနံ အနုပါလနဝသေန
သင်္ခါရဏတော အာယုသင်္ခါရော(မဋီ-၂၊ ၂၇၃)"အဖွင့်နှင့်
တစ်ထပ်တည်းကျ၏။

(တစ်နည်း)ယထာ ဟိ ကမ္မဇရူပါနံ ပဝတ္တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယ-
ပဋိဗဒ္ဓါ။ ဧဝံ အတ္တဘာဝဿ ပဝတ္တိ တပုဋိဗဒ္ဓါ(သံဋီ-၂၊ ၁၉၀)"
ဟူသော အကျယ်ဖွင့်မှ "အတ္တဘာဝဿ ပဝတ္တိ"ကိုကြည့်၍
"အယနံ ပဝတ္တနံ အာယု၊ ဣဓာတ် ပဝတ္တနဂတိအနက်၊ အာယု
သင်္ခါရောတိ ဧတေနာတိ အာယုသင်္ခါရော-ခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘော
ဖြစ်ခြင်းကို ပြုစီမံကြောင်းရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြ"ဟုကြံ။

အာနန္ဒတ္ထေရော။ ။အာ ဘုသော နန္ဒယတီတိ အာနန္ဒော၊
အာနန္ဒံ+ကရောတီတိ အာနန္ဒော။^၁ အာနန္ဒော စ+သော+
ထေရော စာတိ အာနန္ဒတ္ထေရော။

ဝိသဝဿသတိကကာလေ။ ။ဝဿဿ+သတံ ဝသသတံ၊
ဝိသာယ+အဓိကံ+ဝဿသတံ ဝိသဝဿသတံ။ ဝိသဝဿသတံ
+အဿ အတ္တိတိ ဝိသဝဿသတိကော။ ဝိသဝဿသတိကော
စ+သော+ကာလော စာတိ ဝိသဝဿသတိကကာလော။

လာဘူပနိသာ။ ။လဗ္ဘတီတိ လာဘော။ ။ ဥပနိသီဒတိ
ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဥပနိသာ။|ဥပ+နိ+သဒ+က္ခိ၊|ဥပေစ္စ နိဿယတိ
(နိဿိယတိ)တိ ဝါ ဥပနိသာ၊|ဥပ+နိ+သိ+အာ၊^၂ လာဘဿ+
ဥပနိသာ လာဘူပနိသာ။

နိဗ္ဗာနဂါမိနိ။ ။နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ။
သက္ကာရံ။ ။သက္ကစ္စံ ကာတဗ္ဗောတိ သက္ကာရော၊ (ဝါ)ကရဏံ
ကာရော၊ သမ္မာ+ကာရော သက္ကာရော။^၃
ဝိဝေကံ။ ။ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော၊ ဝိဝိစ္စနံ ဝါ ဝိဝေကော။

၆။ ပဏ္ဍိတဝဂ်

၁- ဣဒေဏ္ဍရုံဗ္ဗု

ပဟဋ္ဌာ။ ။ပဟံသတီတိ ပဟဋ္ဌာ။|ပ+ဟံသ+တာ၊^၁
စမူ။ ။စမတိ ဘက္ခတိ နိဝါပန္တိ စမူ။|စမ အဒနေ+ဥ၊^၂

၁-အံဋ-၁၊ ၂၂၄၊ ထေရဋ္ဌ-၂၊ ၄၁၄။	၂-ရူ-၅၇၇။
၃-သင်္ခ-၂၊ ၁၉၆။	၄-ပါရာဘာ-၁၊ ၂၄၁။
၅-မောင်-၅၊ ၆၀၊ နိဒီ-၇၃၉။	၆-မောင်-၇၊ ၄။

ကောသလံ။ ။ကောသံ လန္တိ ဂဏ္ဍန္တိ ကုသလံ ပါ ပုစ္ဆန္တိတိ
ကောသလာ(မင်းများ)၊ ကောသလာနံ+နိဝါသော ကောသလာ၊
(နေရာ)၊ ကောသလာနံ+က္ကဿရော ကောသလော။^၁ |ဤကား
ဋီကာတို့၌လာသော အကွရစ်န္တကကျမ်းဆရာတို့အဆိုတည်း။|

(ဝါ)ကုသလံ+ဧတေသံ အတ္ထိတိ ကုသလာ၊(ကုသလံဟူသော
စကားရှိသူတို့)၊ ကုသလာနံ+က္ကဿရော ကောသလာ(မင်းများ)
ကောသလာနံ+ ဝိဝါသော ကောသလာ(နေရာ)၊ ကောသလာနံ+
က္ကဿရော ကောသလော။^၂ |ဤကား အဋ္ဌကထာအလိုတည်း။|

(ဝါ) ကုသလံ ဧတေသု အတ္ထိတိ ကုသလာ၊(ကုသလံဟူသော
စကားရှိရာအရပ်တို့)၊ ကုသလာ ဧဝ ကောသလာ၊ ကောသလာနံ
+က္ကဿရော ကောသလော။^၃

(ဝါ)ဂစနပဋိဝစနဝသေန ကုသလန္တိ ဝဒန္တိ ဧတ္ထာတိ ကောသ
လာ၊(ကုသလံဟူ၍ ပြောဆိုရာအရပ်တို့)၊ ကောသလာနံ+က္ကဿ
ရော ကောသလော။^၄

သေန။ ။သဿ+က္ကံသံ သံ။|သပုဂံ+ဏာ၊|

အသန္တုဋ်။ ။သကေန(အတ္တနာ လဒ္ဓေန)+တုဋ္ဌော သန္တုဋ္ဌော၊
သမံ ဝါ+တုဋ္ဌော၊ သန္တေန ဝိဇ္ဇမာနေန ဝါ+တုဋ္ဌော သန္တုဋ္ဌော၊
သမ္မာ ဝါ+တုဋ္ဌော သန္တုဋ္ဌော။^၅ န+သန္တုဋ္ဌော အသန္တုဋ္ဌော

ဇီဝဂ္ဂါဟံ။ ။ဂဟနံ ဂါဟော၊ ဇီဝဿ+ဂါဟော ဇီဝဂ္ဂါဟော
|ဣဒါရိသေသနအနက်၊ ဒုတိယာသက်။| (မံဂါနိ-၂၊ ၇၅၅၅)

၁-သိင်္ဃိသစ်-၂၊ ၂၀၂။

၃-သိင်္ဃိ-၁၊ ၂၀၆။

၂-မဋီ-၂၊ ၂၄၃။

၄-အံဋီ-၃၊ ၂၇၆။

နိဿယသမ္ပန္နော။ ။နိဿယတိတိ နိဿယော။^၁ နိဿယေန+သမ္ပန္နော နိဿယသမ္ပန္နော။

ဘိက္ခု။ ။ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ (ကိလေသေ) ဘိန္တတိဘိဘိက္ခု။ [ဘိဒိ+ရူ] ဘိက္ခုတိတိ ဝါ ဘိက္ခု။ သံသာရေ ဝါ ဘယံ ဣက္ခတိတိ ဘိက္ခု။ [ဘိ+ဣက္ခ+ရူ] ဘိက္ခုတိ သီလေနာတိဝါ ဘိက္ခု။ (ဝါ)အမတရသံ ဝိမုတ္တိရသံ ဝါ အတ္ထရသံ ဝါ ဓမ္မရသံ ဝါ ဘက္ခတိ ဘုဇ္ဇတိတိ ဘိက္ခု။^၂ [ဘိက္ခု၏ တဿိလဝိဂြိုဟ်အမျိုးမျိုးကို လယ်တီပဒမာလာစသည်ရူ။]

အာရဒ္ဓဝီရိယော။ ။အာရဘိယိတ္တာတိ အာရဒ္ဓံ၊ ဝိရာနံ+ကပ္ပံ ဝီရိယံ၊ ဝီရဿ ဝါ ဘာဝေါ ဝီရိယံ၊^၃ (ဝါ) ဝိဓိနာ နယေန ဥပါယေန ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တယိတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ။^၄ အာရဒ္ဓံ+ဝီရိယံ ယေနာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော။

ဘာဝယံ။ ။ဘာဝေတိတိ ဘာဝယံ။

ယောဂက္ခေမဿ။ ။ဝဋ္ဋသ္မိ သတ္တေ ယောဇနိတိ ယောဂါ။^၅ ဒီယန္တိ ဧတေန ရာဂဂ္ဂိအာဒိကောတိ ခေမံ^၆ ယောဂေဟိ ခေမံ ယောဂက္ခေမံ။

ပတ္တိယာ။ ။ပါပုဏနံ ပတ္တိ၊ [အပ+တိ၊] / ပဇ္ဇနံ ပတ္တိ၊ [ပဒ+တိ၊]

သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယေ။ ။ဒီယိသု သံယောဇနာ ဧတ္တာဝံ၊ ခယော၊ [အရဟတ္တဖိုလ်] (ဝါ) ဒီယန္တိ သံယောဇနာ ဧတ္တာတိ ဝံ။

၁-ရူ-၃၅၁။	၂-ရူ-၃၆၆။
၃-ဓမ္မဋီ-၂၅၁။	၄-အဘိဋ္ဌ-၁, ၁၆၃။
၅-အဘိဋ္ဌ-၁, ၉၁။	၆-ဓာန်ဋီ-၈။

ခယော(နိဗ္ဗာန်)၊ သံယောဇနန္တိ ဗန္ဓန္တိတိ သံယောဇနာနိ၊ သဗ္ဗာနိ
+ သံယောဇနာနိ သဗ္ဗသံယောဇနာနိ၊ သဗ္ဗသံယောဇနာနိ +
ခယော သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယော။^၁

နိဗ္ဗိနံ။ ။ နိဗ္ဗိယန္တေတိ နိဗ္ဗိယော။ [နိ+ဓာ+ဣ] ။
ဝဇ္ဇဒသိနံ။ ။ ဝဒိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ [ဝဒ+ဣ] ။^၂ ဝဇ္ဇံ ပဿတိ သီလေ
နာတိ ဝဇ္ဇဒသိ။

နိဂ္ဂယျဝါဒီ။ ။ နိဂ္ဂယျ ဝဒိတံ သီလံ ယဿာတိ နိဂ္ဂယျဝါဒီ။
ဓမ္မေန ဝိနယေန ယထာရဟံ နိဂ္ဂဟေတွာ နိဗ္ဗိသေဝနံ ကတွာ
ဝဒတိ သီလေနာတိ နိဂ္ဂယျဝါဒီ။^၃

ဘဇမာနဿ။ ။ သေယျသဒ္ဓါအယျဉ်၊ သီလာယသုတ်၌ စသဒ္ဓါ
ဖြင့် သမ္ပဒါနိမ္မည့် သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိဖြင့် စတုတ္ထိသက်။^၄ (ဝါ) သာမီ
အနက်၊ ဆဋ္ဌိသက်။^၅

၂- အသိပဗ္ဗဗျာကဏ္ဍ

အသဗ္ဗာ။ ။ သိဒနသဘာဝေ ကိလေသေ ဘိန္တိတိ သဗ္ဗိ [သိဒ၊
ဘိဒိဓာတ်+ကိ] ။^၆ န+သဗ္ဗိ အသဗ္ဗိ။ ယေဘုယျေန အသဗ္ဗိသု+
ဘဝံ အသဗ္ဗံ။ (တစ်နည်း) အသဗ္ဗိနံ+ဣဒံ အသဗ္ဗံ။ [အသဗ္ဗိ+ဣ]။
ဣဓေ၊ အဝဇ္ဇော ယေ လောပဉ္စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဣကိုဓေ၊ ကွစိ
ဓာတုဖြင့် ဗကိုဓေ၊ ဘျကိုဘပြု၊ ဗဒ္ဓေဘော်လာ။^၇

၁-ဇာဋ-၂၊ ၂၁၊ သီဋိသစ်-၂၊ ၁၅၅။ ၂-ရူ-၃၇၀၊ ခုဒ္ဒဋ္ဌ-၁၈၃။
၃-မောဂ်-၅၊ ၃၀။ ၄-ဓမ္မမဟာဋီ-၁၀၀။
၅-ကစ္စည်း၊ ရူ-၁၅၆။ ၆-မောဂ်-၂၊ ၂၅။
၇-နိတိဓာတု-၃၆၉။ ၈-နိတိပဒ-၂၃၄၊ နိပဒသျ-၂၊ ၅၀၅။

တစ်နည်း။ ။သဟ ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ|သဟ+ဘာ+က္ခိ|
သဟ ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သဘာ|သဟ+ဘာသ+က္ခိ။^၁ သင်္ဂမ္မ
ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သဘာ|သံ+ဘာ+က္ခိ။ နိဂ္ဂဟိတံဗျေ။ သင်္ဂမ္မ
ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သဘာ|သံ+ဘာသံ+က္ခိ။ သဘာယံ+သာဓ
သတ္တံ။ |သဘာ+ယ။ န+သတ္တံ အသတ္တံ။^၂ ရက္ခဏတ္ထာနမိစ္ဆိတံဠ
စသဒ္ဓါဖြင့် အပါဒါန်အမည်မူလည်း ။^၂

ပိယော။ ။ပိယာယိတဗ္ဗောတိ ပိယော။^၃

၃- ဆနုဇ္ဈေဂ္ဂတ္ထု

ပုရိသာဓမေ။ ။အဓောဘာဂေ+ဇာတာ အဓမာ|အဓော+
က္ကမ၊ က္ကကိုဗျေ။^၄ ပုရိသာ စ+တေ အဓမာ စာတိ ပုရိသာဓမာ
(ပိသေသနုတ္တရပဒ)။

ကလျာဏေ။ ။ကလိတဗ္ဗာ သင်္ချာတဗ္ဗာတိ ကလျာဏာ။^၅
ကာလေန္တိ ယထာသုခံ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ ဝါ ကလျာဏာ။^၆ ကလျံ
နိရောဂံ အဏန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ ဝါ ကလျာဏာ။^၆ ကလျံ ဟိတံ
အဏယန္တိ ပါပယန္တိတိ ဝါ ကလျာဏာ။^၆

ပုရိသုတ္တမေ။ ။ပုရိသာ စ+တေ ဥတ္တမာ စာတိ ပုရိသုတ္တမာ။

၄- ဖဟာဏပုနုဇ္ဈေဂ္ဂတ္ထု

တိဏ္ဍံ ရတနာနံ ဂုဏံ အာဝဇ္ဇေတွာ။။ရတံ ပီတိပါမောဋ်
ဇနေန္တိတိ ရတနာနိ။“ရတံ+ဇန”ဟူလိုလျက် က္ကကိုအ၊ ဇကိုဗျေ။^၇

- ၁-ရှ-၂၃၁၊ မောဂ်ပံ-၄၊ ၇။
- ၃-ဓာန်ဋီ-၆၇၇။
- ၅-ကဗ္ဗည်း-၆၃၃။
- ၇-မဏိ-၁၊ ၃၀-၁။

- ၂-ရှ-၁၆၀။
- ၄-ဓာန်ဋီ-၇၀၀၊ သူစိ။
- ၆-ဓာန်ဋီ-၈၈။

တစ်နည်း။ ။ ရတီ အဘိရတီ ပေမံ ဇနေန္တိတိ ရတနာနိ။ ။ ရတီ
+ ဇန။ ။ ရတီ နယန္တိ ဝဟန္တိ ဇနယန္တိ ဝမေန္တိတိ ဝါ ရတနာနိ။ ။
[ရတီ + နိ + အာ။] ။ ရမေန္တိ ရတီ ကရောန္တိတိ ဝါ ရတနာနိ။ ။ [ရမု + တန၊
မချေ။] ။ ရမေန္တိတိ ဝါ ရတနာနိ။ ။ ။ ရမန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ ရတနာနိ။ ။ ၁

တစ်နည်း။ ။ ရတီ တနောန္တိ ဝိတ္ထာရေန္တိတိ ရတနာနိ။ ။ [ရတီ
+ တန + ဇာ။] ။ ရတီ ကရောန္တိတိ ရတနာနိ။ ။ [ရတီကရဇာ၊ ကရချေ၊
ဇာကံနပြု၊ တိဋ္ဌကုကို အပြု။] ။ ရတီ ဒဒန္တိတိ ရတနာနိ။ ။ [ရတီဒါနမှ
ကုကိုအ၊ ဒါချေ။]

တစ်နည်း။ ။ ရမနံ ရတံ၊ ရတံ ဇနေန္တိတိ ရတံ ဇနေန္တိတိ ဝါ
ရတနာနိ။ ။ [ရတ + နိ (ဝါ) ဇန + အာ။] ။

တစ်နည်း။ ။ ရမိတဗ္ဗန္တိ ရံ၊ ရမန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ ရံ [ရမု + ကွိ] ဒုဂ္ဂတိ
တရန္တိ အတိက္ကမန္တိ ဧတေန သရဏံ ဂတာတိ တံ။ ။ (ဝါ) သံသာရ-
ဏ္ဍံ တရန္တိ ဥတ္တရန္တိ ဧတေန သရဏဂမနေန သမဂ္ဂိနောတိ
တံ။ ။ [တရ + ကွိ။] သရဏံဂတေ သုဂတိနိဗ္ဗာနာနိ နေတိတိ နံ။ ။ [နိ +
အာ။] ရဗ္ဗ တဗ္ဗ တံ နဗ္ဗာတိ ရတနံ။ ။ (တိပဒကမ္မဓာရည်း) ရတနဗ္ဗ
ရတနဗ္ဗ ရတနဗ္ဗ ရတနာနိ။ ။ (ရတနာသုံးပါး)

ဂုဏံ။ ။ ။ ဂေါဏာပိယတိ အာမန္တာပိယတိ အတ္တနိ
ပဘိဋ္ဌိတော ပုဂ္ဂလော ဒဋ္ဌံ သောတုံ ပူဇိတုံ စ ဣစ္ဆန္တေဟိ
ဇနေဟိတိ ဂုဏော။ ။ ၁၀

-
၁-မဏိ-၁, ၃၀။	၂-ခုဒ္ဒကဋ-၁၄၃၊ သုတ္တနိဋ-၁, ၂၇၂။
၃ သိဋိသစ်-၂, ၂၃၅။	၄-ဒိဋိ-၂, ၃၄။
၅ မောဂ်-၇, ၁၀၉။	၆-မဏိ-၁, ၃၀၊ နိဒီ-၁၇။
၇ သိဋိသစ်-၂, ၂၃၅။	၈-သိဋိသစ်-၂, ၂၃၅။
၉ မဏိ-၁, ၃၀။	၁၀-နိတိဓာတု-၃၀၄။

တစ်နည်း။ ။အတ္တနော ဒဗ္ဗံ ဂုဏေတိ မန္တေတိတိ ဂုဏော။
(ဝါ)ဂုဏေတိ ပကာသေတိတိ ဂုဏော။^၁ ဂုဏိယတေ ပကာသံ
ယတေ ယေနာတိ ဝါ ဂုဏော။[ဂုဏ+အ]၊^၂ ဂုဏတိ ပကာသေတံ
အတ္တနော အာဓာရံ ဒဗ္ဗန္တိ ဝါ ဂုဏော။^၃ ဂုဏတေ အဗ္ဘညာယ-
တေတိ ဝါ ဂုဏော။^၄

အာဝဇ္ဇေတွာ။ ။အာဝဇ္ဇေတွာဟုဖြတ် ငှက်ရုံပြု။^၅
အရဟံ။ ။ဤအရဟံ၏ဝိပြိုဟ်များကို (နှာ-၉)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ။သဗ္ဗဓမ္မေ အဗုဒ္ဓိတိ ဗုဒ္ဓေါ။ သယမေဝ+
ဗုဒ္ဓေါ သမ္ဗုဒ္ဓေါ။(ကမ္မဓာရံ)၊ သမ္မာ အဝိပရိတ်+သမ္ဗုဒ္ဓေါ သမ္မာ-
သမ္ဗုဒ္ဓေါ။(ဒုတပ္ပရိသံ၊ တစ်နည်း-အယုတ္တသမာသံ)^၆

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ။ ။အနု ပုနပ္ပုနံ နိရန္တရံ သရဏံ အနုဿတိ။^၇
အနုရူပါ ဝါ+သတိ အနုဿတိ။^၈ ဗုဒ္ဓံ+အာရတ္တ ဥပ္ပန္နာ+အနုဿတိ
ဗုဒ္ဓါနုဿတိ။^၉ ဗုဒ္ဓဂုဏဿ ဝါ အနုဿတိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ။^{၁၀}

သပရိဝါရော။ ။ပရိ သမန္တတော ဝါရေတိတိ ပရိဝါရော။^{၁၁}
သဟ+ပရိဝါရေန ယော ဝတ္တတိတိ သပရိဝါရော။

သွာက္ခာတော။ ။အက္ခာယတိတိ အက္ခာတော။ သုဠ+
အက္ခာတော သွာက္ခာတော။^{၁၂}

၁-ဘေဒ၊ဘာ-၄၇။
၂-ဘေဒဒိ-၃၄။
၃-သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၁၇၈။
၄-ပဒိ။
၅-ဓာဒိ။
၆-ဘေဒဋီ-၃၄။
၇-ဂဠုန်-၅၀။
၈-မဏိ-၁၊ ၇၄။
၉-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၉၁။
၁၀-ပါရာဘာ-၂၊ ၃၉၁။

သုပ္ပဋိပန္နော။။ပဋိပဇ္ဇတိတိ ပဋိပန္နော။သုဠ+ပဋိပန္နော သုပ္ပဋိပန္နော။° (ဝါ) သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ သုပ္ပဋိပန္နော (မဂ္ဂဋ္ဌ)။ သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇိသုတိ သုပ္ပဋိပန္နော(ဖလဋ္ဌ)။^၂ သုပ္ပဋိပန္နာ စ သုပ္ပဋိပန္နာ စ သုပ္ပဋိပန္နာ။ သုပ္ပဋိပန္နာနံ+သမ္မဟော သုပ္ပဋိပန္နော။^၂

ဘဂဝတော သာဝကသံယော။။သမာသံဖြစ်သည့်အခါ ဝါကျ၏အနက်ကို သိစေတတ်သောကြောင့် သာပေက္ခဖြစ်သော်လည်း သာဝသံယော၌ သမာသံစပ်နိုင်၏။^၃

[ဗရား၊သယာဂုဏ်တော်ဝိဂ္ဂဟများကို ပါရာဘာ- ၂၊၃၉၁စသည်၌]

ဆဗ္ဗဏှာရသ္မိယော။ ။ဆ+ဝဏှာ ယာသန္တိ ဆဗ္ဗဏှာ။ ရသန္တိ သတ္တာ ဧတာဟိတိ ရသ္မိယော။^၄ [ရသ အဿာဒေ+မိ၊ ဆဗ္ဗဏှာ စ+တေ+ရသ္မိယော စာတိ ဆဗ္ဗဏှာရသ္မိယော။

ယင်းရောင်ခြည်တော်အရ ဝဏှာဓာတ်လွန်ကဲသော အဝိနိဇ္ဇောဂရုပ်ကောက်။ ယင်း၏သမုဋ္ဌာန်ကား ဥတုတည်း။^၅

ဗြဟ္မစရိယံ။ ။ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ စရတိ ဧတေနာတိ ဗြဟ္မစရိယံ။^၆ ဗြဟ္မာနံ ဝါ+စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ ဗြဟ္မံ+စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။^၇ ဗြဟ္မေဟိ ဝါ+စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။^၈ ဗြဟ္မာယ နိဗ္ဗာနာယ ဝါ+စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။^၉

၁-ပါရာဘာ-၂၊ ၃၉၂။ ၂-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊၂၇၉။
၃-ရ-၁၉၇။ ၄-သုစိ။
၅-နိဘာ-၁၊ ၄၆၇။ ၆-မဋ်-၂၊ ၃၄။
၇-ဒိဋ္ဌ-၁၊ ၁၆၂။ ၈-ဣတိဋ္ဌ-၂၅၂။
၉-ပဋိသံဋ္ဌ-၂၊ ၁၈၁။

ဓမ္မပီတိ။ ။ဓမ္မံ ပါတိတိ ဓမ္မပီတိ။ ဓမ္မံ ပီတိ ဝါ ဓမ္မပီတိ။^၁
 (ဝါ)ပီယတေ ပီတိ၊ ဓမ္မဿ+ပီတိ အဿာတိ ဓမ္မပီတိ။ ။ (ဝါ)ဓမ္မေ
 ဥပ္ပန္နာ+ပီတိ အဿာတိ ဓမ္မပီတိ။ ။ (ဝါ)ပီဏနံ ပီတိ၊ ဓမ္မေ+ပီတိ
 အဿာတိ ဓမ္မပီတိ။ ။ (အကျယ်ကို ဓမ္မပဝဂါဏနိဿယရှုလေ။)
 ဝိပွသန္ဓေန။ ။ဝိပွသံဒတိတိ ဝိပွသန္ဓေန။

အရိယပ္ပဝေဒိတေ။ ။ပဝေဒီယံတ္ထာတိ ပဝေဒိတော။
 အရိယေဟိ+ပဝေဒိတော အရိယပ္ပဝေဒိတော။

၅- ပဏ္ဍိတသာမဏေဂ္ဂုတ္တု

ကရဇကာယေ။ ။ကရောတိ ပုတ္တေ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ ကရော။^၃
 ကရေန+ဇာတော ကရဇော။ (ဝါ)ကရတော+ဇာတော ကရဇော။^၄
 ကေ သရီရေ+ပဝတ္ထော+ရဇော ကရဇော။^၅ ကရဇေန+ သမ္ပု-
 တော+ကာယော ကရဇကာယော။^၆

နေတ္တိကာ။ ။နေန္တိတိ နေတ္တိ၊ နေတ္တိယေဝ နေတ္တိကာ။^၇
 (ဝါ)နယနံ နေတ္တိ၊ နေတ္တိယံ ဥဒကနယနေ+နိယုတ္တာ နေတ္တိကာ။^၈
 (ဝါ)နေန္တိ ဧတာယာတိ နေတ္တိ၊ နေတ္တိယာ မာတိကာယ+နေန္တိတိ
 နေတ္တိကာ။ [နေတ္တိ+ကာ]။^၉

ဒါရုံ။ ။ဒရိယတိတိ ဒါရုံ။ [ဒရ ဝိဒါရဏေ+ကာ] ?
 တစ္ဆကာ။ ။တစ္ဆန္တိ တနံ ကရောန္တိတိ တစ္ဆကာ။^{၁၀}

၁-ဓမ္မဋီ-၁၀၁-၂-၃။
 ၃-သိဋိသစ်-၂၊ ၁၃၅။
 ၅-ဓမ္မဋီ-၁၊ ၃၇၁။
 ၇-မောင်-၇၊ ၁၊ သူစိ။

၂-ခံဂါနိ-၂၊ ၇၉။
 ၄-သိဋိသစ်-၁၊ ၄၃၂။
 ၆-ဓာနိဋီ-၅၁၀။
 ၈-ဓာနိဋီ-၅၀၆၊ သူစိ။

၆- လက္ခဏာဘဒ္ဒိယဇ္ဇေရ်

လက္ခဏာဘဒ္ဒိယဇ္ဇေရ်။ ။လက္ခဏာ ဝိယ ယဋိကာ ဝိယ သေတိ ပဝတ္တေတိတိ လက္ခဏာ။ ။လက္ခဏာ+ဒိ+အ+က။ ။လက္ခဏာကော စ+သော+ဘဒ္ဒိယော စာတိ လက္ခဏာဘဒ္ဒိယော။ ။လက္ခဏာဘဒ္ဒိယော စ+သော+ထေရော စာတိ လက္ခဏာဘဒ္ဒိယဇ္ဇေရော။ (ဓမ္မ-ဋီ၊ ၁၀၃၅ “လက္ခဏာကော စ+သော+ဘဒ္ဒိယဇ္ဇေရော စာတိ လက္ခဏာဘဒ္ဒိယဇ္ဇေရော” ဟုပြု၏)။

သာမဏေရာဒယော။ ။သမဏဿ+အပစ္စံ သာမဏေရာ၊ (ဝါ)သမဏေဟိ ဤရေတဗ္ဗော ပဝတ္တေတဗ္ဗောတိ သာမဏေရာ (သမဏ+ဤရ+အ)၊ ။ သမဏဿ+ဘာဝေါ သာမဏံ။ သာမဏျတ္ထံ ဤရတိ ပဝတ္တတိတိ သာမဏေရာ၊ [သာမဏျ+ဤရ+အ၊ ယကိုချေ၊ ဤကို ဧပြု။]၊ ။ သာမဏေရာ+အာဒိ ယေသန္တိ သာမဏေရာဒယော။

သေလော။ ။သတ္တေဟိ သေဝိယတေတိ သိလာ။ ။ သိလာနံ ရာသိ သေလော။ (ဝါ)သိလာ ပစုရာ သန္တိ အသ္မိန္တိ သေလော။ ။ ဧကယနော။ ။ဧကော ယနော ဧကယနော။

နိန္ဒာပသံသာသု။ ။နိန္ဒနံ နိန္ဒာ၊ ပသံသနံ ပသံသာ၊ နိန္ဒာစ ပသံသာစ နိန္ဒာပသံသာ။

၇- ကာဏမာဗျူဟ

ဗဗ္ဗကာ။ ။ဗဗ္ဗန္တိတိ ဗဗ္ဗ။ [ဗဗ္ဗ ဂတိယံ+ဥ]၊ ။ ဗဗ္ဗဇေ ဗဗ္ဗကာ။

၁-ဓာန်ဋီ-၃၁၉။
၂-ထေရ်ဋီ-၂၊ ၁၁၁။
၅-ဓာန်ဋီ-၆၀၅။

၂-ရူ-၂၂၁၊ ရှုဋီ-၁၆၄။
၄-သုစိ။
၆-ဓာဒိ။

ဗိလံ။ ။ဗိလတိ သတ္တာနံ နိဿယံ ဟောတိတိ ဗိလံ။^၁

ရဟဒေါ။ ။ရဟဒန္တိ သဒ္ဓံ ကရောန္တိ သကုဏာဒယော ဧတ္ထာတိ
ရဟဒေါ။ [ရဟဒ+အာ]၊^၂ (ဝါ)ဥဒကံ ဟရတိတိ ရဟဒေါ။ [ဟရ+ဒ၊
ရှေ.နောက်ပြန်။] ? (ဝါ)ရဟော စက္ခုရဟာဒိကံ+ဒဒါတိတိ
ရဟဒေါ။ [ရဟော+ဒါ+အာ] ?

ဂမ္ဘီရော။ ။ပထဝီ ဘိန္နိတွာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဂမ္ဘီရော။ [ဂမ္ဘ+
ဤရ ဘလား။]၊^၃ (ဝါ)ဂစ္ဆန္တာ ဘာယန္တိ အသန္တိ ဂမ္ဘီရော။ [ဂမ္ဘ+ဘိ+
ဤရ။] ^၄ ဂမ္ဘံ အတိရေကံ+ဤရံ ဂမ္ဘီရံ (ဝါ) ဂံ အဓိကံ ဘိရံ (နိန္နံ
ပေါဏံ ပဗ္ဗာရံ) ဂမ္ဘီရံ။^၅ ?

အနာဝိလော။ ။စက္ခုဒဿနံ ဝိလတိ အတ္ထာဒေတိတိ အာဝိ
လော။^၆ [အာ+ဝိလ+အာ]၊^၇ (ဝါ)စက္ခုဒဿနံ အဝတိ ရက္ခတိတိ
အာဝိလော။ [အဝ+ဣလ။]၊^၈ န+အာဝိလော အနာဝိလော။
ဓမ္မာနိ။ ။ပုံလိင်မှ နပုံလိင်ပြန်နေသော လိင်ဝိပလ္လာသ။

၈- ပုဂ္ဂလိကဗျာဏု

ပဌမဗောဓိယံ။ ။ဗုဒ္ဓန္တိ ဧတ္ထာတိ ဗောဓိပဌမာ+ဗောဓိ ပဌမ
ဗောဓိ (သာဝကတို့ ပဌမဆုံးသစ္စာငုပါးသိရာအခါ)၊ (ဝါ)ဗောဓေ-
တိ ဧတ္ထာတိ ဗောဓိ ပဌမာ+ဗောဓိ ပဌမဗောဓိ (ဘုရားရှင်၏
သာဝကတို့အား ပဌမဆုံးသစ္စာငုပါးကို သိစေရာအခါ)။^{၁၀}

၁-သုစိ။	၂-ဓာတွတ္ထ။
၃-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၁၆၃၊ ဓာဒိ။	၄-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၁၆၃။
၅-သုစိ။	၆-ဓာနိဋ္ဌိ-၆၆၉။
၇-ဂဠုန်-၇၃။	၈-ဓမ္မပန်းကုံး၊ ဓာဒိ။
၉-ဓာနိဋ္ဌိ-၆၆၉။	၁၀-ပါမြန်ဓာန်-တွဲ၊ ၁၃။

ဝေရဉ္စ။ ။ဝိဂတော ရဇော အဿာတိ ဝေရဉ္စာ၊ (ဝါ)ဝေရံ
ဇတ္ထ ဇာတန္တိ ဝေရဉ္စာ၊(ဝါ)ဝိဝိဓေဟိ ရဉ္စယတိတိ ဝေရဉ္စာ။ (ဝါ)
ဝေရံ အဘိဘဝိတွာ ဇာတံ ဝေရဉ္စာ။^၁ [ဋ္ဌာအလို ဝိဂ္ဂဟမလို။]

ဝေရဉ္စေန။ ။ဝေရဉ္စာယံ ဇာတော၊ ဝေရဉ္စာယံ ဘဝေါ၊ ဝေရဉ္စာ
ဝါ အဿ နိဝါသောတိ ဝေရဉ္စော။ [ဝေရဉ္စာ+ဏာ၊] (ဗြာဟ္မဏဆို)
ဝဿံ။ ။ဧဿတိ ဇတ္ထာတိ ဝဿော၊ [ဝဿ သေစနေ+အ၊]
ဝဿေ ဝါသော ဝဿော(ဝါသပုဒ်ချေ)။^၂

ဒုဋ္ဌိက္ခာ။ ။အသမိဒ္ဓိ+ဘိက္ခာ ဇတ္ထာတိ ဒုဋ္ဌိက္ခာ။^၃

ပတ္ထပတ္ထပုလကံ။ ။ပတိဋ္ဌတေ အသိန္တိ ပတ္ထော၊ [ပ+ဋ္ဌာ+အ+
ဋ္ဌကိ ထပြု။] ပတ္ထော စ+ပတ္ထော စ ပတ္ထပတ္ထော။ ပတ္ထပတ္ထော+
ပမာဏံ တေဿာတိ ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ။^၄ ပုလမေဝ ပုလကံ၊ [ပုလ
+က၊] ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ+ပုလကံ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ။

အဿဝါဏိဇော။ ။ဝါဏာယ(တဏှာဖြင့်) ဣတောစိတော
အဇ္ဈိတိ ဝါဏိဇာ၊ [ဝါဏ+အဇ+အ၊] ^၅ ပဏန္တိ ဗျဝဟရန္တိတိ
ဝဏိဇာ၊ [ပဏ+ ဣဇ၊] ^၆ ဝဏန္တိ သဒ္ဓါယန္တိတိ ဝဏိဇာ၊ [ဝဏ+ဣဇ၊]
ဝဏိဇာယေဝ+ ဝါဏိဇာ၊ ကိဏာထ ကိဏာထာတိ ဝဏန္တိ သဒ္ဓံ
ကရောန္တိတိ ဝါဏိဇာ၊^၇ အသတိ ဘက္ခတိတိ အသော၊ [အသ+
အ၊] ^၈ အသတိ ခိပတိတိ အသော။ [အသ၊ အသု+သ] ^၉

၁-သာရတ္ထ-၁၊ ၂၀၂။
၃-ပါရာဘာ-၂၊ ၈၄။
၅-ဂဠုန်-၆၃။
၇-စလင်းဂဠုန်-၁၊ ၂၅၄။

၂-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၁၄။
၄-မဏ္ဍ-၂၊ ၄၁၉။
၆-ကောတ္ထုဘ
၈-သုစိ။

(ဝါ)န သယတိတိ အသော[န+သိ+အာ]° အာသုံ သိယံ ဂစ္ဆတိ-
တိ အသော[အာ+သု] အာသုံ ဝါ အသတိ ခါဒတိတိ အသော၊
[အသ+သ]၊ အသော+ဝိက္ခိယိကာ ဝါဏိဇာ အသဝါဏိဇကာ။°
အသဝါဏိဇာ ဧဝ အသဝါဏိဇကာ။

ဝါလောဒကံ။ ။ဝါလေဟိ+ပရိညာဝိတံ+ဥဒကံ ဝါလောဒကံ၊
အပ္ပရသံ။ ။အပ္ပေါ+ရသော ယဿာတိ အပ္ပရသံ။

နိဟိနံ။ ။နိဟိယတိတိ နိဟိနံ၊ [နိ+ဟာ+တ၊တပစ္စည်းကို
ဤဏပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဇာကိုနပြု။ ၅]

ဂဠိဘာနံ။ ။ဂဒန္တိတိ ဂဠိဘာ။[ဂဒ+ဘာ] ၆

ပဏိတံ။ ။ပဓာနဘာဝံ နိတော ပဏိတော၊ ? [နကိုဏပြု]

သိန္နဝါနံ။ ။သန္တတေတိ သိန္န။ ° [သန္တ ပသဝေ+ဥ အကိုဏပြု၊
ဒကိုဓပြု။] သိန္နုဒေသေ+ဘဝါ သိန္နဝါ။° (ဝါ)သိန္နုသု+ဇာတာ
သိန္နဝါ [သိန္နု+ဇာ၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥကိုအပြု။] ၁၀

နိဟိနဇစ္စော။ ။အဘိန္နာ ဝိသဒ္ဓါ ဇာယန္တိ ဧတာယာတိ ဇာတိ။°
နိဟိနာ+ဇာတိ ယဿာတိ နိဟိနဇာတိ၊ နိဟိနဇာတိယေဝ+
နိဟိနဇစ္စော။[နိဟိန+ဇာတိ+ယာ] ၁၂

၁-သူစိ။

၃-မတု-၂၊ ၄၁၇။

၅-ရွ-၃၈၅။

၇-သူစိ။

၉-ဓာန်ဋီ-၄၆၁၊ သူစိ။

၁၁-ဘေဒ ဘာ-၄၄။

၂-ဂဠုန်-၃၄။

၄-ဇာဒ-၁၊ ၈၈။

၆-မောဂ်-၇၊ ၁၂၅။

၈-ဓာန်ဋီ-၆၅၉၊ သူစိ။

၁၀-ရူဋီ-၁၆၇။

၁၂-ပါရာယော-၁၂၆။

(ဝါ)နိဟိနာ+ဇာတိ ယဿာတိ နိဟိနဇစ္စော။|နိဟိနာ+ဇာတိ၊
“ဇာတိယာ ဇစ္စော ကွဓိ ဗျဉ္ဇနေ”သုတ်ဖြင့် ဇာတိကို ဇစ္စပြု။”

ဇောရယုသီလီ။ ။ဓုရံ ဝဟိတုံ အရဟတိတိ ဇောရယု|ဓုရ+
ဝဟ+ဏာ|၂ (ဝါ)ဓုရံ ဝဟတိတိ ဇောရယု|ဓုရ+ယုဏာ|၃ ဇောရယု
စ+တံ+သီလံ စာတိ ဇောရယုသီလံ၊ ဇောရယုသီလံ+အဿ
အတ္ထိတိ ဇောရယုသီလီ။

အဂ္ဂရသံ။ ။အဂ္ဂေါ စ+သော+ရသော စာတိ အဂ္ဂရသော၊
အဂ္ဂံ(သဗ္ဗပဌမံ)+ဂဟိတော ရသော အဂ္ဂရသော။ ၄

ကာမကာမာ။ ။ကာမေန္တိတိ ကာမာ|ကမု+ဏာ| ကာမေ+
ကာမာ ကာမကာမာ။

ဒုခေန။ ။ဒုက္ခေနဟုတည် ‘သညုတ္တော ဗျဉ္ဇနေ ဝိသညော
ဂေါ’ဟူသော(နိတိသုတ္တ၊၁၃၅)သုတ်ဖြင့် ကချေ။ [“ဗျဉ္ဇနေ ဝ
ဝိသညောဂေါ”ဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ချေ။ ၁
ယင်းသုတ် စသဒ္ဓါဖြင့်လည်းချေ။] ၆

ဥစ္စာဝစံ။ ။ဥစ္စိနောတိတိ ဥစ္စော? (ဝါ)ဥစ္စံ စယတိ ဝမေတိတိ
ဥစ္စံ|ဥ+စိ+အ| ” အဝစယတိတိ အဝစံ။? (ဝါ)စယတော အပဂ
တော ဝိယောဂေါတိ အဝစံ။ ” ဥစ္စပ္ပ+အဝစပ္ပ ဥစ္စာဝစံ။

၁-နိတိသုတ္တ-၁၂၅။	၂-ဓာန်ဋီ-၄၉၆။
၃-မောက်သျှ-၂၊ ၁၄ဝ၊ (သဋီ-၁၊ ၂၇၁)	၄-ဇာဋ္ဌ-၁၊ ၈၈။(မံနိသျှ-၂၊ ၈၃)
၅-နိတိသုတ္တ-၁၃၅၊ ကစ္စည်း။	၆-ဝိဇော-၃၂။
၇-ဓာန်ဋီ-၇၀၈။	၈-ပါစိယော-၂၃၄။

(ဝါ)ဥ(ဗဟုံ ဥက္ခိပ) စိယတေတိ ဥစ္စံ|ဥ+စိ+အစ်| အဝ(ဗဟုံ အဝက္ခိပ) စိယတေတိ အဝစ်။^၁

ဒဿယန္တိ။။။ဒိသ+ဏယ+အန္တိ ကွစ်ဓာတုဖြင့် ဒိသကို ဒဿပြု။

၉- ဓမ္မကစ္ဆေဂုဏ္ဍု

အတ္တဟေတု။ ။ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟေတု။^၂ ဟိနောတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဟေတု။^၃ ဟိနောတိ ဂစ္ဆတိတိ ဟေတု။^၄ အတ္တနော+ဟေတု အတ္တဟေတု။

အာလပနေစ စသဒ္ဓါဖြင့် ဟိတ်အနက်၊ ပထမာသက်။^၅ (တစ်နည်း)ဆဋ္ဌိ စဖြင့် (ဝါ)ဒူရန္တိကသုတ်စသဒ္ဓါဖြင့် တတိယာ(ဟိတ်) အနက်၊ ဆဋ္ဌိသက်၊ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ချေ။^၆

ပရဿ။ ။ဆဋ္ဌိဟေတွတ္ထေ(မောဂ်)သုတ်ဖြင့် ဟိတ်အနက်၊ ဆဋ္ဌိသက်။ (တစ်နည်း) အတ္တဟေတုနည်းတူ။

ရဋ္ဌံ။ ။ရဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ရဋ္ဌံ|ရန္တ+ဌ။^၇ (ဝါ)ရဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ နဂရာ ဒယောတိ ရဋ္ဌံ|ရဋ္ဌ ဂတိယံ+တ။^၈ (ဝါ)ရာဇန္တိ ရာဇာနော ဧတေနာတိ ရဋ္ဌံ။|ရာဇ+တ။^၉ (ဝါ)ရဇ္ဇန္တိ အတ္ထံ ဘဇန္တိ ရာဇာနော ဧတေနာတိ ရဋ္ဌံ။|ရန္တ+တ။^{၁၀}

၁-ထောမ၊ မဟာဘာ-၁၊ ၁၄၈။
၃-ဓာန်ငို-၉၄။
၅-နိတိဓာတု-၅၇၉။
၇-ကစ္ဆည်း။
၉-ဒိင်္ဂီ-၁၊ ၃၁၇။

၂-သုစိ။
၄-နိတိဓာတု-၁၆၉။
၆-နိတိသုတ္တ-၁၆၆-၇။
၈-ဓာန်ငို-၁၈၉။
၁၀-သိင်္ဂီသစ်-၂၊ ၂၉၂။

ဓမ္မိကော။ ။ဓမ္မော+အဿ အတ္ထိတိ ဓမ္မိကော၊ နိယုတ္တ၊
စရတိ စသည်ဖွင့်သော်လည်း သီလဝါ၊ ပညာဝါတို့နှင့်လျော်အောင်
ဤ၌ အဿတ္ထိသာ။^၁

၁၀- ဓမ္မဿဝရဝတ္ထု

ပါရဂါမိနော။ ။ပါရေတိ ဂမေတိတိ ပါရံ၊ ။ (ဝါ)ပါရေတိ
သက္ကောတိ သံသာရဒုက္ခသန္တာပန္နိ ပါရံ။ပါရ+အာ။^၂

(ဝါ)အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ အရံ။^၃ အပဂတာ+
သံသာရစက္ကဿ အရာ ဧတသ္မာတိ ပါရံ။^၄ အဂမိသ္မာတိ ဂါမိနော၊
ပါရံ+ဂါမိနော ပါရဂါမိနော။(အသေက္ခများ) ဂစ္ဆန္တိတိ ဂါမိနော၊
ပါရံ+ဂါမိနော ပါရဂါမိနော။(သေက္ခများ)ဂမိသ္မာတိ ဂါမိနော၊
ပါရံ+ဂါမိနော ပါရဂါမိနော(ကလျာဏပုထုဇဉ်များ)ပါရဂါမိနော
စ ပါရဂါမိနော စ ပါရဂါမိနော စ ပါရဂါမိနော။^၅

တစ်နည်း။ ။ပါရံ ဂစ္ဆန္တိ သီလေနာတိ ပါရဂါမိနော။

တဿီလပုဒ်တို့၏သာဓက

သတ္တသာဓကမုတ္တေပိ၊ တဿီလာဒိသု ပစ္စယေ။

ဓာတုတော ပစ္စယတ္ထတ္တာ၊ ကတ္တုဋ္ဌာနေစ ဝုတ္တိတော။

ပေါရာဏေဟိ ကတော တဿ၊ သင်္ဂဟော ကတ္တုသာဓနေ?

ဆောင်။ ။ပစ္စယတ္ထ၊ ကတ္တုဋ္ဌကြောင့်၊ ရှေးကဆရာ၊ ကတ္တာများ၊
သွင်းကာခေါ်သမုတ်။?

၀-မဋ္ဌ-၃၊ ၂၁၃။

၃-ဓာန်ဋီ-၉။

၅-ဓာန်ဋီ-၉။

၇-ဘေဝ-၃၆၃၊ သပြေ-၃။

၂-သဋီ-၂၊ ၄၀၈၊ ဓံဋီ-၃၊ ၃၀၄။

၄-ဓမ္မပန်းကိုး-၁၂၂။

၆-သဋ္ဌ-၃၊ ၁၆၈၊ သဋီ-၂၊ ၄၀၈။

ပဇာ။ ။ကမ္မကိလေသေဟိ ပကာရေန ဇာယတီတိ ပဇာ။

[ပ+ဇနိ+ကိ] ° (ဝါ)ကမ္မတော ပကာရေန ဇာတာ ပဇာ။^၂

တီရံ။ ။လေံ တာယတီတိ တီရံ|တာ+ရက်၊ တာ၌ ဤပြု၊
တရန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ တီရံ|တရ+အ၊^၃ တီရံ-ဝိယာတိ တီရံ။

ဓမ္မာနုဝတ္တိနော။ ။အနုဝတ္တနံ အနုဝတ္တိ၊ ဓမ္မဿ+အနုဝတ္တိ
ဧတေသန္တိ ဓမ္မာနုဝတ္တိနော။ |ဣကာရန္တဖြစ်၍ “ယောနံ နော”ဟူ
သော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယောက်ျားနောပြု။^၄

(တစ်နည်း)ဓမ္မံ အနုဝတ္တန္တိ သီလေနာတိ ဓမ္မာနုဝတ္တိနော၊
|ဓမ္မ+အနု+ဝတ္တ+ဏီ၊ ဒဏ္ဍိနောကဲ့သို့ ယောနံနောသုတ်ဖြင့်
ယောက်ျားနောပြု။^၅

(တစ်နည်း)အနုတ္တဝိကာယ ဝတ္တိနော အနုဝတ္တိနော၊ ဓမ္မဿ+
အနုဝတ္တိနော ဓမ္မာနုဝတ္တိနော။(တစ်နည်း)ဓမ္မဿ+အနုတ္တဝိကာ
ဓမ္မာနုတ္တဝိကာ၊ ဓမ္မာနုတ္တဝိကာယ+ဝတ္တန္တိ သီလေနာတိ ဓမ္မာနုဝတ္တိ
နော။(ဆဝိကာပုဒ်ကျေကြံ)။

မစ္စုဓေယျံ။ ။မာရေတီတိ မစ္စု၊ (ဝါ)မရဏံ မစ္စု၊ မစ္စု ဓိယတိ
ဧတ္ထာတိ မစ္စုဓေယျံ။” (ဂါ)ပရေသံ ပါဏံ မုသေတိ စလေတီတိ
မစ္စု|မုသံ |^၆ မစ္စုနော+အာဏာ ဒဟတိ ဧတ္ထာတိ မစ္စုဓေယျံ။^၇

၁-နိဘာ-၂၊ ၇၀၊ ၄ပြု-၂၂၃။

၃-မောဂ်-၇၊ ၁၄၅။

၅-နိဒိ-၁၀၄။

၇-အဋ္ဌ-၃၊ ၃၃၆၊ ဓံဂါနိ-၂၊ ၈၆။

၉-ဂဠုန်-၆၁။

၂-ဒါရာဘာ-၁၊ ၄၆၂။

၄-ဂဠုန်-၉၁။

၆-ဓံဂါနိ-၂၊ ၈၅။

၈-ဓံဂါနိ-၂၊ ၈၆။

၁၀-နိဒိ-၅၃၂။

သုဒုတ္တရံ။ ။ဒုက္ခေန တရိယတေတိ ဒုတ္တရံ၊[ဒ+တရ+ခ၊]
သုဋ္ဌာ+ဒုတ္တရံ သုဒုတ္တရံ။

၁၁- ပပ္ပသတတအာဂ္ဂန္တုကံကုဝုတ္တု

ကဏှံ။ ။ကသတိတိ ကဏှော၊^၁ ကဿတေတိဝါ ကဏှော၊
[ကသ+ဟ(ဝါ)ဏှ၊]^၂ ကံ သုခံ ဟနတိတိ ဝါ ကဏှော၊^၃ [က+ဟန
+ကိ၊] အဘဿရဘာဝကရဏတ္တာ ပဏှိတေဟိ ကုစ္ဆိတဗ္ဗော
ဂရဟိတဗ္ဗောတိဝါ ကဏှော၊[ကု+ဏှ၊]^၄

အနောက်။ ။ဥဝတိတိ ဩကော၊^၅ [ဥဝ+ဏှ၊]၊ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ
ဝေဒနာဒိဟိ သဒ္ဓိ သံမဝေတိတိ ဝါ ဩကော၊[ဥ+ဂမု+ကိ၊ ဥကို
ဩ၊ ဂကိုကပြ၊] (တစ်နည်း) အဝတိ ဧတ္ထ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ
ဩကံ၊ [အဝ+ ဏှ၊]^၆ နတ္ထိ+ဩကံ ဧတ္တာတိ အနောက်၊ (ဝါ)န
+ဩကံ အနောက်။

ဒူရမံ။ ။ဒုက္ခေန+ရမိယတေတိ ဒူရမံ။

အင်္ဂိဉ္စနော။ ။ကိဉ္စတိ သတ္တေ မဒ္ဒတိတိ ကိဉ္စနံ၊^၇ နတ္ထိ+
ကိဉ္စနံ ယဿာတိ အင်္ဂိဉ္စနော။

စိတ္တက္ခေသေဟိ။ ။ကိလိဿန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာတိ ကိလေ
သာ၊^၈ စိတ္တဿ+က္ခေသာ စိတ္တက္ခေသာ။

၁-မောက်-၇၊ ၂၂၃။

၂-ဓာန်ငို-၉၆။

၃-ဓာန်ငို-၈၄။

၄-နိတိဓာတု-၂၅၆။

၅-ရွ-၃၇၅၊ (ခံဂါနိ-၂၊ ၈၇)။

၆-သံဌ-၃၊ ၁၆၈၊ သံငို-၂၊ ၂၀၉။

၇-နိတိဓာတု-၂၉၂။

၈-သာရတ္ထ-၁၊ ၁၂၊ ဝိမတိ-၁၊ ၂၃။

သမ္မောဓိယင်္ဂေသု။ ။ဗုဒ္ဓတိ ဧတာယာတ် ဗောဓိ၊ အင်္ဂေန္တိ
ဂမေန္တိ ဣပေန္တိတိ အင်္ဂါ။ အင်္ဂိယန္တေ ဣယန္တေ ဧတေဟိ
သမုဒယော ဖလံ ဝါတိ အင်္ဂါ။ ဗောဓိယာ+အင်္ဂါ ဗောဓိယင်္ဂါ။^၁

(ဝါ)ဗုဒ္ဓတိတိ ဗောဓိ၊ ဗောဓိဿ+အင်္ဂါ ဗောဓိယင်္ဂါ။ (ဝါ)
ဗုဒ္ဓတိတိ ဗောဓိ၊ ဗောဓိယာ+အင်္ဂါ ဗောဓိယင်္ဂါ။ (ဝါ)ဗုဒ္ဓန္တိတိ
ဗောဓိယော၊ ဗောဓိယော ဧဝ+အင်္ဂါ ဗောဓိယင်္ဂါ။ သုန္ဒရာ
ပသတ္တာ ဝါ+ဗောဓိယင်္ဂါ သမ္မောဓိယင်္ဂါ။^၂

(ဝါ)သမ္မုဇ္ဈတိတိ သမ္မောဓိ၊ [သံ+ဗု+ဏ္ဍါ] (ဝါ) သမ္မုဇ္ဈတိ
ဧတာယာတ် သမ္မောဓိ၊ သမ္မောဓိဿ သမ္မောဓိယာ ဝါ+အင်္ဂါ
သမ္မောဓိယင်္ဂါ။^၂

အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ။ ။အာဒိယတေ အာဒါနံ။[အာ+ဒါ+
ယု]။ ပဋိနိဿဂ္ဂိယတိ ဧတ္တာတိ ပဋိနိဿဂ္ဂေ။^၃ အာဒါနဿ+
ပဋိနိဿဂ္ဂေါ အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေါ။

ဇုတိမန္တော။ ။ဇောတယတိတိ ဇုတိ၊^၄ ဇုတိ+ယေသံ အတ္ထိ-
တိ ဇုတိမန္တော။

ဒိဏာသဝါ။ ။ဒိယိသုတိ ဒိဏာ၊ စက္ကာဒိတော အာသဝန္တိ
တိ အာသဝါ။(ဝါ) ဓမ္မတော ယာဝဂေါတြဘုံ၊ ဩကာသတော
ယာဝဘဝဂုံ သဝန္တိတိ အာသဝါ။^၅

၁-အဘိဋ္ဌ-၁, ၂၆၂၊ မူလဋီ-၁, ၁၁၃၊ နိဘာ-၃, ၁၃၉၊ ဝံဂါနိ-၂, ၈၈။
၂-ဒိဋ္ဌ-၂, ၃၇၅။
၃-ဓာန်ဋီ-၅၄၊ သူခိ။
၄-အံဋ္ဌ။
၅-အဘိဋ္ဌ-၁, ၉၀။

(ဝါ) အာယတံ သံသာရဒုက္ခံ ပသဝန္တိတိ အာသဝါ။^၁ (ဝါ) အာ
ဘုသော သဝန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဟိံသန္တိတိ အာသဝါ။ (ဝါ) အာ ဘုသော
သိဝန္တိ သိဗ္ဗန္တိတိ အာသဝါ။ [အာ+သိဝု+အ၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣကို
အပြု။] ^၁ အာသဝါ ဝိယာတိ အာသဝါ။ ဒီဏာ+အာသဝါ
ယေသန္တိ ဒီဏာသဝါ။

၇-အရဟန္တဓဂ္ဂ
၁- ဝိဝေပုဂ္ဂတ္တု

အဇာတသတ္တုနာ။ ။ သသတိ ဟိံသတိတိ သတ္တု [သသ
+တု] အဇာတောယေဝ+သတ္တု အဇာတသတ္တု။ (ဝါ) အဇာတ-
သေဝ+သတ္တု အဇာတသတ္တု။ ^၂

ဂတဒ္ဓိနော။ ။ အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ အဒ္ဓါ။ ^၃ [အရ+ဓ၊
(ဝါ) အဒ္ဓန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ အဒ္ဓါ။ [အဒ္ဓ+ဓ၊] (ဓာနံဋီဋ္ဌံ အဝဇာတ်
ဟုဆို၏။) ဂတော+အဒ္ဓါ ဂတဒ္ဓါ။ (ဝါ) အဒ္ဓါနံ+ဂတော ဂတဒ္ဓါ။
ဂတဒ္ဓါ+အဿ အတ္ထိတိ ဂတဒ္ဓိ။ ^၄

(တစ်နည်း) ဂတော+အဒ္ဓါ ယဿာတိ ဂတဒ္ဓိ။ [ဂတ+အဒ္ဓ၊
သမာသ်အဆုံးကို ကွစိသမာသန္တသုတ် ကာရသဒ္ဓါဖြင့် ဣပြု။]

မှတ်ချက်။ ။ အထက်ပါနည်း၂မျိုးတွင် ပထမနည်းအလို
၍ ကာရန္တ၊ ဒုတိယနည်းအလို ဣကာရန္တဟု နှစ်မျိုးဖြစ်နိုင်၏။
သို့သော် အဋ္ဌကထာ၌ "ဒီဏာသဝေါ ဂတဒ္ဓိ နာမ" ဟု ဖွင့်သော
ကြောင့် နောက်နည်းသာ ကောင်း၏။

၁-အဘိဋ္ဌ-၁, ၉၁၊ နိသာဋီ-၃၇၉။
၂-မောင်-၇၊ ၉၉
၃-သီဇီသစ်-၂, ၆။
၄-ဓမ္မပန်းကုံး-၁၂၈။

ဝိသောကဿ။ ။သောစနံ သောကော၊ ဝိဂတော+
သောကော ယဿာတိ ဝိသောကော။

ဝိပ္ပမုတ္တဿ။ ။ဝိပ္ပမုတ္တိတိ ဝိပ္ပမုတ္တော။ ။“ဝိသေသေန+ပမုစ္စိတ်
ဝိပ္ပမုတ္တော ဟုပြုလည်းပြုနိုင်သည်။

သဗ္ဗမိ။ ။သတ္တမိအနက်၌ သဗ္ဗတော မိဖြင့် မိပစ္စည်းသက်။
(တစ်နည်း)သဗ္ဗတော မိဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့်
ပဉ္စမိအနက် မိသက်။(တစ်နည်း)သဗ္ဗတောသဒ္ဓါပိုဖြင့် သက်။”

သဗ္ဗဂန္ထပဟိနဿ။ ။(သဗ္ဗပါပြီး) ဝဋ္ဋသ္မိံ ဂန္ထန္တိ ယဇ္ဇန္တိတ်
ဂန္ထာ။^၂ [ဂန္ထ+အာ] သဗ္ဗေ+ဂန္ထံ သဗ္ဗဂန္ထာ။ သဗ္ဗဂန္ထာ+ပဟိနာ
ယေနာတိ သဗ္ဗဂန္ထပဟိနော။

ပရိဋ္ဌာဟော။ ။ပရိဒဟနံ ပရိဋ္ဌာဟော။ [ပရိ+ဒဟ+ဏာ]။^၃

၂-မဟာဏဿပစ္စေရုဇ္ဈု

သတိမန္တော။ ။သတိ ယေသံ အတ္တိတိ သတိမန္တော။ [သတိ
+မန္တု။ ကုဏဒိသုတ်ဖြင့် တိ၌ ဒီယပြု။]

နိကေတော။ ။နိကေတန္တိ နိဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ နိကေတော။ ။
(ဝါ)နိကိတတိ နိဝသတိ ရမ္မတိ ဧတ္ထာတိ နိကေတံ။^၄ [နိ+ကိတံ။]

ဟံသာ။ ။ဟနန္တိ အဒ္ဓါနန္တိ ဟံသာ။ [ဟန+သ။]^၅ ဟိသိတဗ္ဗော
တိ ဝါ ဟံသာ။ အညမညံ ဟသတိတိ ဝါ ဟံသာ။ [ဟသ+အာ]။^၆

၁-ထေရဌ-၁၊ ၁၄၉၊ ပရိတ္တဋီ-၈၆။

၂-အဘိဌ-၁၊ ၉၁။

၃-ကစ္စည်း-၆၁၄။

၄-နမက္ကာရဋီကာ။

၅-ဓာန်ဋီ-၆၄၆၊ သူစိ။

၆-ဂဠုန်-၄၅။

ပလ္လလံ။ ။ပလ္လတိ အာဂစ္ဆတိ ဥဒကမေတသ္မာတိ ပလ္လလံ၊
[ပလ္လ+အလ။] ၁ (ဝါ) ပလ္လေ နိန္ဒဌာနေ+အလန္တိ ပလ္လလံ။ ၂

[သြကမောက်။ ။အဝတိ ဧတ္ထ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ သြကံ။
“သြကံ”ဟုတည် ဝိဇ္ဇာဘိက္ခုညေသု ဒွေဖြင့် “သြကံသြကံ”ဟု
ခွဲရုပ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတံကို မပြု။ ၃

၃- ဗေလဌသံသစ္စေဂုဏ္ဍု

သန္တိစယော။ ။သန္တိစယနံ သန္တိစယော။ [သံ+နိ+စိ+ဏာ၊]
ပရိညာတဘောဇနာ။ ။ပရိဇာနိယိတ္တာတိ ပရိညာတံ။ [ပရိ+
ည+တ၊] ပရိညာတံ+ဘောဇနံ ယေဟိတိ ပရိညာတဘောဇနာ။

သုညတော။ ။သုနဿ+ဟိတံ သုညံ။ ၄ [သုန+ယ၊] သုနတိ
တုစ္ဆဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ဝါ သုညံ။ ၅ သုညံယေဝ သုညတော။ ၆

အနိမိတ္တော။ ။အတ္တနော ဖလံ နိမိနာတိတိ နိမိတ္တံ၊ [နိ+
မာ+တ၊] ၇ နိမိယတိ ပက္ခိပိယတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တုတ္တိတာ-
ယာတိ ဝါ နိမိတ္တံ။ ၈ နတ္ထိ+နိမိတ္တံ ဧတ္တာတိ အနိမိတ္တော။

အဝိမောက္ခော။ ။ဝိသေသေန ဝိဝိဓေန ဝါ မောက္ခတိ
ဝိမုစ္စတိတိ ဝိမောက္ခော။ ၉

ဂေါစရော။ ။ဂါဝေါ စရန္တိ ဧတ္တာတိ ဂေါစရော၊ ၁ ဂေါစရော
ဝိယာတိ ဂေါစရော။

၁-မောက်-၇၊ ၁၈၂။
၃-ခံဂါနိ-၂၊ ၉၁။
၅-သုစိ။
၇-သာရတ္ထ-၂၈၆။

၂-ဓာတုတ္ထ။
၄-ဓာနိဋီ-၆၉၈၊ ဓာနိဋီ-၉၁။
၆-ပဋိသံဌ-၁၊ ၂၇၈။
၈-ဓာနိဋီ-၉၄။

သက္ကန္တာနံ။ ။သက္ကောန္တိတံ သက္ကန္တာ|သက+ဥန္တ|^၁
ဂတိ။ ။ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတံ ဂတိ။^၂ သုကတဒုကဋကမ္မ
ဝသေန ဂန္တဗ္ဗာတံ ဝါ ဂတိ။^၃

ဒုရန္တယာ။ ။ဒုရန္တိယတေတိ ဒုရန္တယာ|ဒု+အန+ဣ+ခ၊ ဣကို
ဧပြ၊ ဧကို အယ၊ ခအနုဗန်ချေ ဒုနောင်ရလာ၊ နဒွေဘော်လာ|
(ဝါ)ဒုရန္တယာပိယတေတိ ဒုရန္တယော။|ဒု+အာ+နိ+အ၊ (ဝါ)
ဒု+အန္တယံ တဒမိနာဒိနိ"(မောက်-၁,၄၇)သုတ်ဖြင့် အန္တယကို အနု
+အယပြု၊ ဥကို ချေ၊ ရလာ၊ နဒွေဘော်လာ။^၄

၄- အပ္ပဒုဿာနိ

ဒိဗ္ဗဒုဿာနိ။ ။ဒိဗ္ဗတံ ဧတ္ထာတံ ဒိဝေါ။^၁ ဒိဝိ+ဘဝါနိ ဒိဗ္ဗာနိ။
ဒု ရှုပ် အသန္တိ ခေပေန္တိတံ ဒုဿာနိ။ ဒု ရှုပ် အသန္တိ ဒိပေန္တိတံ
ဝါ ဒုဿာနိ။ ဒဝန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေဟိတံ ဝါ ဒုဿာနိ။^၂ ဒိဗ္ဗာနိ စ
+တာနိ+ဒုဿာနိ စာတံ ဒိဗ္ဗဒုဿာနိ။

ဒိသ္မာ။ ။ကုသလပိပါက်စက္ခုညာဉ်ကောက်။ဝိထိချရာ၌ နတ်
အဝတ်သည် အတိဏ္ဍဌာရုံဖြစ်ရကား၊ "အတိဏ္ဍဌေ သောမနဿ
သဟဂတသန္တိရဏတဒါရမ္မဏာနိ" နှင့်အညီ သန္တိရဏ၊ တဒါရုံ
နေရာ၌ သောမနဿချပါ။

ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ။ဥပဂန္တာ ကသတိတံ ဥက္ကဋ္ဌံ|ဥ+ကသ+
တ၊ ဥဒ္ဓံ ကရောတိ အဘိနိဗ္ဗတ္တတိတံ ဥက္ကဋ္ဌံ|ဥ+ကရ+တ၊^၃

၁-မောက်-၇၊ ၇၄။
၂-မဋ-၁၊ ၃၄၁။
၅-ဓာန်ဋီ-၁၀၊ သူစိ။
၇-ဓာဒိ။

၂-သီဇီသစ်-၂၊ ၂၂၉။
၄-ဓမ္မပန်းကုံး၊ ဓံဂါနိ-၂၊ ၉၂။
၆-ဓာန်ဋီ-၂၉၀၊ သူစိ။

ပံသန္တိ သောဘာဝိသေသံ နာသေန္တိတိ ပံသုနိ။|ပံသ+ဥ| ကူလတိ အာဝရတိ ဥဒကံ ဗဟိ နိက္ခမိတုံ န ဒေတိတိ ကူလံ၊ ကူလံ ဝိယာတိ ကူလံ။ ပံသုနံ+ကူလံ ပံသုကူလံ။(မြူတို့၏ကမ်း) ပံသုကူလံဝိယာတိ ပံသုကူလံ။ (ဝါ)ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဥလတိ ဂစ္ဆတိတိ ကူလံ၊ ပံသု ဝိယ ကူလံ ပံသုကူလံ။^၁ ဥက္ကဋ္ဌံ စ+တံ+ပံသုကူလံ စာတိ ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ။

အာဟာရေ။ ။အာဟရိယတိတိ အာဟာရော၊^၂ အာဟရတိ ဗလာယူနိတိ ဝါ အာဟာရော၊^၃ |အာ+ဟရ+ဏာ|

အနိဿိတော။ ။နိဿယတိတိ နိဿိတော၊ န+နိဿိတော အနိဿိတော။

ပဒံ။ ။ပရတိ ဧတ္ထာတိ ပဒံ။

၅- မဟာကဗျာယုတ္တေဂုဏ္ဍု

ကုန္တိ ယာနိ။ ။ကုန္တတိ ပရမိဿရိယံ ကရောတိတိ ကုန္တော။^၄ ကုန္တံ+ဥပလိင်္ဂေန္တိတိ ကုန္တိယာနိ။ (ဝါ) ကုန္တေန+သိဒ္ဓါနိ ကုန္တိယာနိ။ (ဝါ) ကုန္တေန+ဒေသိတာနိ ကုန္တိယာနိ။ (ဝါ) ကုန္တေန+ဒိဋ္ဌာနိ ကုန္တိယာနိ။ (ဝါ)ကုန္တေန+ရဋ္ဌာနိ ကုန္တိယာနိ။ (ဝါ) ကုန္တန္တိတိ ကုန္တိယာနိ။|ကုန္တံ+ဏိယံ|(ဝါ)ဤသန္တိ အဘိဘဝန္တိတိ ကုန္တိယာနိ။ |ဤသ+ဏာ၊ ဤသကို ကုန္တိယပြ။^၅

၁-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၅၇၊ သာရတ္ထ-၁ ၊ ဝိမတိ-၁၊ ၁၂၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၄၉။
၂-ကုဒါဋိသစ်-၃၉၄။ ။ ၃-ဓာန်ဋီ-၄၆၊ ဝံဂါနိ-၂၊ ၉၃။
၄-ဓာန်ဋီ-၂၀၊ သုဒိ။ ။ ၅-နိတိသုတ္တ-၂၃၄-၅။

သမထင်္ဂတာနိ။ ။သမိယတေ သမထော(တစ်နည်း)သမထံ
+ဂတာနိ သမထင်္ဂတာနိ(အလုတ္တသမာသ်တြ)။

သာရထိနာ။ ။အဿဒမ္မာဒယော သာရေတိတိ သာရထိ။
[သာရိ+ရထိ]° (ဝါ)သာရေတိ အဿေ ဒုပ္ပလေ ကရောတိတိ
သာရထိ[သာရ+ထိ၊ (ဝါ) သရ+ထိ]၂ (ဝါ)အဿဒမ္မာဒယော
သာရဏသီလောတိ သာရထိ။ ?

(ဝါ)သဟ+ရထေန ယော ဝတ္တတိတိ သရထော၊ သရထံ
သာရေတိတိ သာရထိ၊[သရထ+ဏိ]၊(ဝါ)ရထေန+သဟ သရတိ
ဝတ္တတိတိ သာရထိ။[သရ+ထိ]⁹

မှတ်ချက်။ ။ဤပုဒ်ကို နိတိပဒ- ၂၅၇၅၅ ဤကာရန္တကားမူရင်း
ကာရန်၊ ဣကာရန္တကား ရသပြုထားသည်ဟုဆို၏။ မောဂ္ဂလ္လာန်
အလို "သာရိသ္မာ ရထိ" သုတ်ဖြင့် သာရိဓာတ်နောင် ရထိပစ္စည်း
သက်သောကြောင့် ဣကာရန္တသည် မူရင်းကာရန်တည်း။

သုဒန္တာ။ ။ဒမိယိသုတိ ဒန္တာ။ သုဠ+ဒန္တာ သုဒန္တာ။
ပဟိနမာနဿ။ပဟိနော+မာနော ယေနာတိ ပဟိနမာနော။
ဒေဝါ။ ။ဒိဗ္ဗန္တိတိ ဒေဝါ။ [အကျယ်ကို နိတိဓာတု ၂၁၉၅]

၆- သာရိပုတ္တဇ္ဇေဂုဏ္ဍ

ကာယဂတာသတိ။ ။အာယန္တိ တတောတိ အာယော⁹

၁-မောဂ်-၇၊ ၉၂။
၃-နိတိပဒ- ၂၅၇။
၅-မဟာနိဋ-၃၈။

၂-ဓာတုတ္ထ။
၄-ဓာန်ဋီ-၃၇၆၊ သူစိ။

ကု+ အာယ၊ က+အာယ+ဏ၊ ကုတ္တိတာနံ ကေသာဒိနံ သဘာဝ-
ဓမ္မာနံ ဝါ အာယော ကာယော။^၁

ကေသာဒိဘောဓံ ရူပကာယံ ဂတာ၊ ကာယေ ဝါ ဂတာ ကာယ
ဂတာ၊ ကာယဂတာ စ+တေ သတိ စာတိ ကာယဂတာသတိ။

သဗြဟ္မစာရီ။ ။ ဗြဟ္မံ စရတိတိ ဗြဟ္မစာရီ၊ သမာနာ ဗြဟ္မ
စာရီ သဗြဟ္မစာရီ။ သမာနဿ ပက္ခာဒိသုသုတ်ဖြင့် သမာနကို
သဗြဟ္မံ ၊ (ဝါ) သမံ သဟ ဝါ ဗြဟ္မံ သတ္ထုသာသနံ စရတိ ပဋိပဇ္ဇတိ
တိ သဗြဟ္မစာရီ။^၂

(ဝါ) အညေဟိ သဟဓမ္မိကေဟိ သဟ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ သိက္ခတ္တယ
သင်္ခါတံ စရိယံ စရတိ သီလေနာတိ သဗြဟ္မစာရီ။^၃ (ဝါ) ဗြဟ္မ-
စာရီဟိ သဟ စရတိတိ သဗြဟ္မစာရီ။^၄ (တရုဏသံဝိညာဏ
ဗဟုဗ္ဗိ)။

မှတ်ချက်။ ။ သဗြဟ္မစာရီတိ ရသမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ ဒီယမ္ပိ(မ-ဋ္ဌ-
၁, ၁၅၇) ဟူသော အဖွင့်အရ သဗြဟ္မစာရီပုဒ်သည် ဣကာရန္တ ဤ
ကာရန္တ(၂)မျိုးရ၏။ နိတိပဝ- ၂၅၄၅ ကား ကတ္ထုသာဓနရိုးရိုးပြု
လျှင် ဣကာရန္တ တသီလဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ဤကာရန္တဟုဆို၏။

စာရိတံ။ ။ စရဏံ စာရော၊ စာရော ဧဝ စာရိကာ။ စာရ+ဣကာ၊
စရဏံ ဝါ စာရိကာ။^၅ စရ+ဏျ၊ ဣလာ ယကိုကပြု။ (ဝါ) စရိယ
တေတိ စာရိကာ။^၆ ကံ(ဝါ) ကြိယာဝိသေသနအနက် ဝုတိယာ။

၁-အဘိဋ္ဌ-၂, ၄၂။

၃-နေတိဋ္ဌ- ၅၃။

၅-စာနိဋ-၄၁၀၊ သူစိ။

၇-သိဘာဋီ-၃, ၂၈၀။

၂-မောဂ်နိ-၁, ၅၀၃။

၄-မဏိ-၁, ၄၁၂။

၆-သိဋိသစ်-၂, ၂၀၃။

ခီကာသဝါနံ ဓမ္မသံဝေဂေါ။ ။သံဝိဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ သံဝေဂေါ။ သံဝိဇ္ဇနံ သံဝိဇ္ဇတိတိ ဝါ သံဝေဂေါ။ ။ ဓမ္မေ+ဂါရဝေါ ဓမ္မော။ ဓမ္မံ+နိဿိတော သံဝေဂေါ ဓမ္မသံဝေဂေါ။ "တရားတော်၌ လေးစားသူ၏အဖြစ်ကိုမှီသော ထိတ်လန့်မှု သဟောတ္တပ္ပဉာဏ် သည်"ဟု ပေး။

ပထဝီသမော။ ။သမေတိတိ သမော၊ ပထဝီယာ+သမော ပထဝီသမော။

ဣန္ဒြိယလူပမော။ ။ဣန္ဒြော ဧဝ (သက္ကော ဧဝ ဣဿရော ဧဝ ဝါ ဂေဟသာမိကော ဧဝ ဝါ) ပါဒံ ဒိပတိ ဧတ္ထာတိ ဣန္ဒြိယ လော။ [ဣန္ဒြ+ဒိပ+အ]၊ (ဝါ)ဣန္ဒြဿ (သက္ကဿ)+ခိလော ကဏှ ကော ဣန္ဒြိလော။ ။ (ဝါ)ဣန္ဒြ ဂမနံ ဒဒါတိတိ ဣန္ဒြော(ဒွါရံ) [ဣ+ဒါ+အ]၊ ဣန္ဒြေ+ဌပိတော ခိလော ကဏှကော ဣန္ဒြိလော။ ။ ဣန္ဒြိလော+ဥပမာ ယဿာတိ ဣန္ဒြိလူပမော။

တာဒိ။ ။တံ ဝိယ နံ ပဿတိတိ တာဒိ(ဝါ)သော ဝိယ ဒိဿတိတိ တာဒိ၊ [တ+ဒိသ+ကိ]၊ ဣယတမစသောသုတ်ဖြင့် တ၌ ဝိယပြု၊ သကိုလည်း ဤပြု ဂါထာ၌ ဆန်းကြောင့် ရသပြု၍ တာဒိဟုရှိ၏။

သုဗ္ဗတော။ ။သုန္ဒရံ ဝတံ ယဿာတိ သုဗ္ဗတော။ ။ အပေတကဒ္ဓမော။ ။ကဒ္ဓုတေတိ ကဒ္ဓမော။ ။ [ကဒ မဒ္ဓုနေ +အမ]အပေတော+ကဒ္ဓမော ဧတသ္မာတိ အပေတကဒ္ဓမော။

၁-ခံဂါနိ-၂၊ ၁၄၆။ ။ ၂-သံဝေဂီ-၁၀-၁။
၃-ဇာန်ဋီ-၂၂၀၊ ကခါမဟာဋီ-၂၊ ၈။ ။ ၄-ဇာန်ဋီ-၂၀၄၊ သူစိ။
၅-ဇာန်ဋီ-၆၆၃။

၇- ကောသမ္ပိဝါသံတံသဏ္ဍေဂုဗျာမဏေဂုဏ္ဍု

သန္တံ။ ။သမ္ပတိတိ သန္တံ။[သမု+တ၊]
ဝါစာ။ ။ဝုစ္စတေတိ ဝါစာ။[ဝစ+ဏ၊] ဝုစ္စတိ ဧတာယာတိ ဝါ
ဝါစာ။
ဥပသန္တဿ။ ။ဥပသမ္ပတိတိ ဥပသန္တော။

၈- သာရိပုဏ္ဏဧစ္စေဂုဏ္ဍု

အသဒ္ဓေါ။ ။အတ္တနော ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏံ ပရေသံ ကထာယ
န သဒ္ဓဟတိတိ အသဒ္ဓေါ။° [န+သံ+ဒါ+အ၊]
အကတည။ ။အကတံ နိဗ္ဗာနံ+ဇာနာတိတိ အကတည။။
သန္တိစ္ဆေဒေါ။ ။သန္တိယတိတိ သန္တိ၊ သန္တိ ဝဋ္ဋသန္တိ သံသာရ
သန္တိ ဆိန္တတိတိ သန္တိစ္ဆေဒေါ။°
ဟတာဝကာသော။ ။ဟတော+အဝကာသော အသာတိ
ဟတာဝကာသော။°

ဝန္တောသော။။ဣစ္ဆတိ ဧတာယာတိ အာသာ၊[ဣသု+အ+အာ၊]
ဝန္တော+အာသာ အနေနာတိ ဝန္တောသော။°

ဥတ္တမပေါရိသော။ ။ပုရိသောယေဝ ပေါရိသာ၊[ပုရိသ+ဏ၊]
ပုရိသေသု+ဥတ္တမော ဥတ္တမပုရိသော။° (ဝါ)ဥတ္တမော စ+သော+
ပုရိသော စာတိ ဥတ္တမပုရိသော။^၂

၉-အိန္ဒိယဂေဟစတူဂူဣဉ္ဇ

အရညေ။ ။အရိယတေ ဂမ္ပတေတိ အရညံ။ [အရ+အည။]°
(ဝါ)အရတိ ဂစ္ဆတိ မိဂသမူဟော ဧတ္ထာတိ အရညံ။ ၂ (ဝါ) အာ
သမန္တတော ရဇ္ဇန္တိ တတ္ထ သပ္ပုရိသာတိ အရညံ။ ၃ (ဝါ)န ရမန္တိ
ဇနာ ဧတ္ထာတိ အရညံ။ ၄ (ဝါ) နတ္ထိ ရာဇာ ဧတ္ထာတိ အရညံ။ ၅
ရာဇဿ ဘာဝေါ ရညံ၊ နတ္ထိ+ရညံ ဧတ္ထာတိ အရညံ။ ၆

နိန္ဒေ။ ။နမတိတိ နိန္ဒံ။ (ဝါ)နာမိယတိတိ နိန္ဒံ။ ? [နမ+ယု။]
(ဝါ)နိမ္မညတေတိ(ထပ်ဖြည့်အပ်)နိန္ဒံ။ [နိ+မန အဘျာသေ+န။]

ဘူမိရာမဏေယျကံ။ ။ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ၊ ရမိတဗ္ဗန္တိ
ရမဏီယံ။ ရမဏီယဿ+ဘာဝေါ ရာမဏေယျကံ။ [ရမဏီယ+
ကဏိ၊ တေသုဇုဒ္ဓိဖြင့် ဂီဉ္ဇုဒ္ဓိပြု] ရာမဏေယျကံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ
ရာမဏေယျကံ။ [ရာမဏေယျက+ဏ။]ဘူမိယာ+ရာမဏေယျကံ
ဘူမိရာမဏေယျကံ။° (မြေ၏မွေလျော်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ရှိရာအရပ်)

(ဝါ)ရမိတဗ္ဗာတိ ရမဏီယာ၊ ရမဏီယာ ဧဝ ရာမဏေယျာ၊
ဘူမိ+ရာမဏေယျာ ဧတ္ထာတိ ဘူမိရာမဏေယျကံ။° (မွေလျော်ထိုက်
သော မြေရှိရာအရပ်)

(ဝါ)ရမိတဗ္ဗန္တိ ရမဏီယံ၊ ရမဏီယဿ ဘာဝေါ ရာမဏေယျကံ၊
ဘူမိယာ ရာမဏေယျကံ ဧတ္ထာတိ ဘူမိရာမဏေယျကံ။°

၁-မောဂ်-၇၊ ၅၁။ ၂-အပဋ္ဌ-၂၊ ၁၀၄။
၃-အပဋ္ဌ-၂၊ ၁၀၄။ ၄-ဝိလံဋီ-၂၊ ၁၉။
၅-ဇာတိ-၅၊ ၇၅၊ ဓာန်ဋီသျ-၅၃၆။ ၆-ဂဠုန်-၆၉။
၇-ပါမိယော-၅၈၄။ ၈-အိန္ဒ-၁၊ ၃၇၇၊ ဓာန်ဋီ-၁၊ ၂၃၁။
၉-နိတိသုတ္တ-၂၄၂။ ၁၀-ဝိမော-၁၇၈။

(ဝါ)ရမိတဗ္ဗန္တိ ရမဏံ၊ ရမဏံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ရာမဏာ၊ ဘူမိ စ+
သာ+ရာမဏာ စာတိ ဘူမိရာမဏာ၊ ဘူမိရာမဏာယ+ဘာဝေါ
ဘူမိရာမဏေယျံ၊ ဘူမိရာမဏေယျံ ဧဝ ဘူမိရာမဏေယျက်။^၁
(ဓမ္မလျော်ဖွယ်ရှိသောမြေ၏ အဖြစ်)

(ဝါ)ရမိတဗ္ဗန္တိ ရမဏံ၊ ရမဏဿ ဘာဝေါ ရာမဏေယျံ၊
ရာမဏေယျမေဝ ရာမဏေယျက်။^၂ ဘူမိယာ+ရာမဏေယျက်
ဧတ္တာတိ ဘူမိရာမဏေယျက်။(ဓမ္မလျော်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ရှိရာအရပ်)

ဝိပဿီ(ဘဂဝါ)။ ။ဝိသုဒ္ဓံ ပဿတိတိ ဝိပဿီ။ဝိဝဋ္ဌေဟိ ဝါ
ဇာက္ခိဟိ ပဿတိတိ ဝိပဿီ။ ဝိစေယျ၊ ဝိစေယျ ပဿတိတိ ဝါ
ဝိပဿီ။ ?

ကဟာပဏံ။ ။ကရိသပ္ပမာဏေန ရူပိယေန ကတော
ပဏော ပဏိယော ဒဗ္ဗဘေဒေါ ကဟာပဏော။(ကရိသ+ပဏာ၊
ရိသကို ဟာပြု။) ? (ဝါ)ကယဝိက္ကယံ ကရောတိ ဧတေနာတိ
ကဟာပဏော။(ကရ+ယု၊ကရကို ကာဟပြု၊ ပလား။) (ဝါ)ကဿ-
ဿ(တစ်ကျပ်သားကို)+အာပဏော ကဟာပဏော။ ။^၆ဂဟေတ-
ဇော ပရိဘောဂေတဇောတိ ဂဟာပဏော။(ဂဟ+ယု ဂကိုကပြု။) ?

သင်္ဂီ။ ။သဇ္ဇတိတိ သင်္ဂီ။^၈ (ဝါ)သဇ္ဇတိတိ သင်္ဂီ။^၉

၁-နိဒ္ဒိ-၃၁၆။
၃-ဒိဋ္ဌ-၂၊ ၄၅။
၅-ဓာဒိ။
၇-ပါတိပဒတ္ထ။
၉-မဋ္ဌ-၃၊ ၂၉၉။

၂-ဝံဂါနိ-၂၊ ၉၇-၈။
၄-ဓာန်နိ-၄၈၁။
၆-ဝိသုဓာန်-၂၊ ၁၀၂။
၈-ဓမ္မဋ္ဌ-၁ ။

အသောကံ။ ။သောစနံ သောကော၊ [သုစ+ဇာ၊] နတ္ထိ+
သောကော ယဿာတိ အသောကော။

ဝိရဇံ။ ။ရဇူတိတိ ရဇော၊ ဝိဂတော+ရဇော ယဿာတိ
ဝိရဇော။

သုဒ္ဓံ။ ။သုဇ္ဈတိတိ သုဒ္ဓေါ။ [သုဇ+တ၊]

၁၀-အညတရုဏ္ဍိဝတ္ထု

ရမဏီယာနိ။ ။ရမိတဗ္ဗာနိတိ ရမဏီယာနိ၊ (ဝါ)စိတ္တံ
ရမေန္တိတိ ရမဏီယာနိ။ ၂

ဇနော။ ။ကုသလာကုသလံ ဇနေတိတိ ဇနော။ ၃

ဝီတရာဂါ။ ။ဝီတော+ရာဂေါ ဣတောတိ ဝီတရာဂါ။ (ဝါ)
ဝီတော+ရာဂေါ ယေသန္တိ ဝီတရာဂါ။

ကာမဂဝေသိနော။ ။ဂဝေသန္တိတိ ဂဝေသိနော၊ ကာမံ+
ဂဝေသိနော ကာမဂဝေသိနော။

၈။ သမာဿဝေဂ

၁- တဖျဒိကစောရဃာတကဝတ္ထု

စောရယာတကော။ ။စောရေန္တိတိ စောရာ၊ ၄ (ဝါ)စုရာ
ထေယျသီလံ+ယေသံ အတ္ထိတိ စောရာ၊ ၅ ဟနတိတိ ယာတ-
ကော၊ စောရေ+ယာတကော စောရယာတကော။

အနုလောမခန္တိ။ ။အနုလောမေတိတိ အနုလောမာ၊ ၆ [အနု

၁-အပဌ-၂၊ ၁၀၂။

၂-ဥဒါနဌ-၁၉၆။

၃-ဇာနိဌ-၉၃၊ သူစိ။

၄-ဇာဒိ။

၅-ဇာနိဌ-၅၂၂၊ သူစိ။

၆-ပဋိလံဌ-၂၊ ၁၅၀၊ အဘိဌ-၂၊ ၃၉၄။

လောမဟူသော နာမဓာတ်နောင် အပစ္စည်း။ (ဝါ)လောမာနိ+
အနဂတာ အနုလောမာ° ခမတိ သဟတိ ဒဠှံ သက္ကောတိတိ
ခန္တိ(မြင်နိုင်စွမ်းသော ဝိပဿနာဉာဏ်)၊

(တစ်နည်း) သဗ္ဗသင်္ခါရာ တဿ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော
အနတ္တတော ခမန္တိ ရုစ္စန္တိတိ ခန္တိ ° (ဝါ)ခမနံ ခန္တိ၊ ခန္တိ ဧတိဿာ
အတ္ထိတိ ခန္တိ။ ° အနုလောမာ စ+သာ ခန္တိ စာတိ အနုလောမခန္တိ။
[အရကောဏ်နှင့် အကျယ်ကို ဓမ္မပဒဂါထာနိဿယရှု]

လဒ္ဓါန။ ။လဘ+တွာန ကွစိဓာတုဖြင့် တွာမှ ဝကိုချေ၊ ဝေ
ဘဟေဟိ ဝေါ စဖြင့်တကို ဝေပြု၊ ဟစတုတ္တာနမန္တာနံ ဒေါ ဝေဖြင့်
ဓာတွန်ဘကို ဒပြု။ ၁ (ဝါ)သဗ္ဗေဟိ တုနာဒီနံဟူသောယောဂ
ဝိဘာဂဖြင့် တွာနကို ဒ္ဓါနပြု၊ ဓာတွန်ကိုချေ။ ၆

တိဒိဝံ။ ။တယော ဒေဝါ ဒိဗ္ဗန္တိ အတြာတိ တိဒိဝေါ။?

အနတ္တပဒသံဟိတာ။ ။နတ္ထိ+အတ္ထော ဧတေသန္တိ အနတ္တာ
နိ။ ပလူတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေဟိတိ ပဒါနိ၊ အနတ္တာနိ
စ+တာနိ ပဒါနိ စာတိ အနတ္တပဒါနိ။ သံဓာတိတိ သံဟိတာ၊
အနတ္တပဒေဟိ+သံဟိတာ အနတ္တပဒသံဟိတာ။

သဟဿံ။ ။သတဆယ်ခု ဧကသိက်ပြု၊ ကရိုဏ်းအနက်၊
ပဌမာသက် (ဝါ) သဟဿေန+ပရိစ္ဆိန္နာ သဟဿံ။"

၁-ခုဒ္ဓင်္ဂိသစ်- ၂၇၁။ ၂-အဘိဋ္ဌ- ၂၊ ၃၉၄။
၃-ပဋိသိဋ္ဌ- ၂၊ ၆၊ ၃၁၅။ ၄-မူလင်္ဂီ- ၂၊ ၂၀၂။ သမ္မောဘာ-၃၊ ၅၃၉။
၅-၆-ကစ်ဘာ- ၂၊ ၅၁၇။ ဝိဇော- ၂၆၉။ နိတိသုတ္တ- ၂၃၀။
၇-ဓာန်ငို-၁၀။ ၈-ခိဂါနိ- ၂၊ ၁၀၁။

၁၈၀

ဒုတိယဆင့်

အတ္ထပဒံ။ ။အတ္ထဿ+အဘိဗျဉ္ဇနကံ+ပဒံ အတ္ထပဒံ။^၁
(ဝါ) အတ္ထဿ+သာဓကံ အတ္ထသာဓကံ၊ အတ္ထသာဓကံ+ပဒံ
အတ္ထပဒံ။ဟုပြု။^၂

၂-ဗာဟိယဒါဂုဓိရိယဇ္ဇေဂုဏ္ဍု

အနောတတ္ထဒဟေ။ ။(စန္ဒိမသုရိယာနံ သန္တာပေဟိ) ဩတတ္ထံ
(ဥက္ခံ ဥဒကံ)ဇ္ဇေ နတ္ထိတိ အနောတတ္ထော၊^၃ (ဝါ)သုရိယရံသိ
သမ္ပဋ္ဌာဘာဝေန န အဝတပတိ ဥဒကမေတ္တာတိ အနောတတ္ထော။
(လဟကဝိဂ္ဂဟ)၊^၄

(ဝါ)အဝတပတိတိ ဩတတ္ထံ၊(ပူသောရေ)၊န+ဩတတ္ထံ အနော
တတ္ထံ၊ (အေးမြသောရေ)၊ အနောတတ္ထံ+ဇ္ဇေ အတ္ထိတိ အနော-
တတ္ထော၊(အေးမြသောရေရိသောအိုင်)။^၅ ဥဒကံ ဒဓာတိတိ
ဒဟော၊ဒဓ+အ၊ ဝေဟိဟုပြု။ အနောတတ္ထော+ဒဟော အနော-
တတ္ထဒဟော။

နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌာ။ ။နာဂလောကေ+ဇာတာ+လာတာ
နာဂလတာ၊ ဒန္တံ ကသတိ ဝိလေခတိတိ ဒန္တကဋ္ဌံ။^၆ (ဝါ)ဒန္တံ ပတွာ
ကသတိ ဝိနာသံ ယာတိ ပါပုဏာတိတိ ဒန္တကဋ္ဌံ။^၇ နာဂလတာ
ဓ+သာ+ဒန္တကဋ္ဌံဓာတိ နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ။

ဥတ္တရကုရုတော။။ကံ သုခံ ဥရု မဟန္တံ ဇ္ဇောတိ ကုရု။^၈ |က+

၁-သာရတ္ထ-၁, ၂၉၂။

၂-အပဋ္ဌ-၂, ၂၀၁။

၅-နိဘာ-၁, ၈၅။

၇-ကဒါမဟာဋီ-၄, ၂၅၄။

၂-ဓမ္မဋ္ဌ-၁ ။

၄-ဓာန်ဋီ-၆၇၉။

၆-ကဒါမဟာဋီ-၄, ၂၅၄။

၈-ဓာန်ဋီ-၁၈၃၊ သူစိ။

ဥရုပုဒ်] (ဝါ)ကို ပါပံ ရုန္တိ ဧတ္ထာတိ ကုရ[က+ရုဓ+ကံ] ဥတ္တရော+ ကုရ ဥတ္တရကုရ။^၁

ဂေါတမော။ ။ဂေါတမဿ အပစ္စံ ဂေါတမော။ ဂေါတ္ထော ဝါ အဿ အတ္ထိ၊ အသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတိတိ ဂေါတမော။^၂

ဂါထာပဒံ။ ။ဂါယတိတိ ဂါထာ။[ဂါ+ထက်]၊^၃(ဝါ)ဝိယတိတိ ဂါထာ၊[ဂေ+ထ+အာ]၊^၄(ဝါ)အတ္ထေ ဂန္ဓေတိ သူဇေတိ ပကာသေတိ တိ ဂါထာ၊[ဂန္ဓ+အ+အာ၊ နှကို ထပြု]၊^၅(ဝါ)သုဏန္တဿ ဝိတ္တိ ဂစ္ဆတိတိ ဂါထာ။^၆ (ဝါ)ဂဏသညာယ ဂမိတဗ္ဗာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာတိ ဂါထာ။[ဂမု+အ]၊^၇ ဂါထာ ဧဝ ပဒံ ဂါထာပဒံ။

၃- ကုဏ္ဍလစကသံဇ္ဇေဂုံဗုဒ္ဓံ

သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ။ ။ဥဒ္ဓေသိတဗ္ဗာတိ ဥဒ္ဓေသာ၊ သောဠသဝဿာတိ ဥဒ္ဓေသာ သောဠသဝဿုဒ္ဓေသာ။သောဠသ ဝဿုဒ္ဓေသာယေဝ သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ။ဥဒ္ဓေသံ အရဟ တိတိဝါ ဥဒ္ဓေသိကာ၊ သောဠသဝဿာတိ ဥဒ္ဓေသိကာ သောဠသ ဝဿုဒ္ဓေသိကာ။^၈

အဘိရူပါ။ ။အဓိကံ ရူပံ ဧတိဿာတိ အဘိရူပါ။^၉ ဒဿနိယာ။ ။ဒဿနံ အရဟတိတိ ဒဿနိယာ၊ [ဒဿန+ ဤယ၊] (ဝါ)ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒဿနိယာ။[ဒိသ+အနိယ၊]။^{၁၀}

၁-ဓာန်ဋီ-၁၈၃၊ သူစိ။	၂-ဝိဗော-၅၁။
၃-မောဂ်-၇၊ ၈၈။	၄-ထေရဋ္ဌ-၁၊ ၈။
၅-မဏိ-၁၊ ၁၈၃။	၆-ဂဠုန်-၆၇။
၇-ဂဠုန်-၆၇။	၈-ပါရာဘာ-၁၊ ၂၁၀။
၉-မဋ္ဌ-၄၊ ၁၆၁။	၁၀-နိတိသုတ္တ-၂၄၀။

ပါသာဒိကာ။ ။ပသာဒံ+ဇနေတိတိ ပါသာဒိကာ။^၁
 သုဝဏ္ဏကေယူရုံ။။သောဘဏော+ဝဏ္ဏော ယဿာတိ သုဝဏ္ဏံ
 ကေ ဗာဟုသိရသိ ယာတိတိ ကေယူရုံ။က+ယာ+ဥရ။^၂ (ဝါ)
 ကေ ဗာဟုသိရသိ ယောတိ(ယဝတိ)တိ ကေယူရုံ။က+ယု+ဥရ။^၃
 (ဝါ)ကေတိ (ကာယတိ) သဒ္ဓံ ကရောတိတိ ကေယူရုံ။^၄ ကေ
 သဒ္ဓေ+ဥရယလာ။ သုဝဏ္ဏေန+ကတံ ကေယူရုံ သုဝဏ္ဏကေယူရုံ။

ဝေဠုရိယာ။ ။ဝေတိ ပဝတ္တတိတိ ဝေဠု။^၅ [ဝိ+ဠု။ ထိပုံ။
 ဝေဠု ဝိယ ဒိဿန္တိတိ ဝေဠုရိယာ။။ဝေဠု+ကယ ရလာ။^၆
 (ဝါ)ဝိဠုရဿ+အဝိဒ္ဓရေ+ဘဝါ ဝေဠုရိယာ(ဝိဠုရဏှာ/တောင်
 အနီး၌ဖြစ်သော ကျောက်တုံး) (ဝါ)ဝိဒ္ဓရေ+ဘဝါ ဝေဠုရိယာ။
 (ဝိဒ္ဓရတောင်၌ဖြစ်သော ကျောက်တုံး) [ဝိဒ္ဓရ+ဏိယ ဒကိုဠုပြု၊
 ဥ။ကို ရဿပြု။^၇ ?

ဘဒ္ဒန္တေ။ ။ဘဇတိ ကလျာဏဓမ္မန္တိ ဘဒ္ဒန္တော။^၈ (ဝါ) ဘဒ္ဓံ
 +အန္တေ ဧတဿာတိ ဘဒ္ဒန္တော။။ဘဒ္ဓပုဒ်+အန္တပစ္စည်း။
 ဘဒ္ဒန္တဂိုဏ်းနှင့်ပုဒ်ခွဲ။။ဘဒ္ဒန္တဿ ဘဒ္ဒန္တ ဘန္တေဟူသော(ရူ
 ၅၅)အလို ဘဒ္ဒန္တမှ ဘဒ္ဒန္တဖြစ်လာသည်။ ဘဒ္ဒန္တပုဒ်ရင်းတည်း။
 ပုရိသာဒိဂိုဏ်း။
 မောင်, ပံ (၁၄၆)သုတ်အလိုလည်း ဘဒ္ဒန္တပုဒ်မှ ဒဒ္ဓေဘော်
 လာ၍ ဘဒ္ဒန္တဖြစ်သည်။ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းပင်။

၁-သိဘာ-၃, ၃၅၅။
 ၂-အမရ-၆။
 ၅-ဓာန်-၅၉၀။
 ၇-ဝိမာန-၂၃။
 ၂-ထောမ။
 ၄-ဓာန်-၂၈၇၊ သူစိ၊ ဓာဒိ။
 ၆-ဓာန်-၄၉၁။
 ၈-မောင်-၇, ၇၆။

ဘဒ္ဒန္တဿ ဝါ ဘဒ္ဒန္တေ ဂေဟူသော နိတိသုတ္တ(၁၀၂)အလို ဘဒ္ဒန္တပုဂံရင်း။ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းတည်း။ ဘဒ္ဒဓာတ် အန္တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော(မောင်. ၇-၇၆)သုတ်အလို ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်းတည်း။ ဘဒ္ဒန္တာ ဘဒ္ဒန္တေတိ ဒွေ အာမန္တနနိပါတာဝ"ဟူသော (နိရုတ္တိ-၈၈)သုတ် အလို အာမန္တနနိပါတ်တည်း။

ရုပ်တွက်ပုံ။ ။ဘဒ္ဒန္တ+အာလုပ်သိ၊ သခတောဂဿေ ဝါ သုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် သိကုဇပြု။^၁

ဒါသိ။ ။ဥ ကုစ္ဆိတံ ဘက္ခတိတိ ဒါသိ၊|ဒု+အသ+ဤ| (ဝါ) ဒိယန္တေ တာယာတိ ဒါသိ၊|ဒါ+သ+ဤ| ။ ဒါတဗ္ဗံ ပဌမံ ဒေတိတိ ဒါ။ အသတိ ဘက္ခတိ အသာ၊ ဒတ္တာ အသာ ဒါသိ၊ သာမိကေဟိ ဝါ ဒိန္နံ အသတိ ဘက္ခတိတိ ဒါသိ၊|ဒါ+အသ+အာ| ဒုက္ခေန ကသိရေန အသတိ ပဝတ္တတိတိ ဒါသိ၊|ဒု+အသ+အာ၊|^၂

ဗာဠံ။ ။ဗဟုံ လာတိတိ ဗာဠံ၊ |ဗဟု+လာ+အာ၊ ဥကိုချေ၊ ဟနှင့်လရှေ့နောက်ပြန်| (ဝါ)ဝုဒ္ဓိံ ဗဟတိ ဂစ္ဆတိတိ ဗာဠံ၊|ဗဟ+ ဝုဒ္ဓိယံ+လ|^၃

ပရိဒေဝေသိ။ ။ပရိ+ဒေဝဓာတ်+အာ၊ မာယောဂေ သဗ္ဗကာ လေသုတ် စသဒ္ဓါဖြင့် ဝတ္တမာန်သိဝိဘတ်သက် အပစ္စည်းကို ဧပြု။^၂

ဘဏ္ဍိကံ။ ။ဘဒ္ဒိတဗ္ဗန္တိ ဘဏ္ဍံ၊^၁ဘဏ္ဍံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဘဏ္ဍိကံ၊ ဘဏ္ဍကံ။ ။ဘဏ္ဍံယေဝ ဘဏ္ဍကံ။

၁-ရူ-၆၃။
၂-နေတ္တိဝိ-၅၈။
၅-နိတိသုတ္တ-၁၇၃၊ ဝိဗော-၂၁၆။

၂-ဓာန်ဋီ-၂၃၆။
၄-ဓာန်ဋီ-၄၁၊ သူဝိ။
၆-ကမ္မည်း။

ဝိစက္ခဏာ။ ။ဝိဝိဓံ အတ္ထံ စက္ခတိ ပဿတိတိ ဝိစက္ခဏာ
(ဝါ)ဝိသေသေန အတ္ထံ စက္ခတိ ဝိဘာဝေတိ သီလေနာဟိ ဝိစက္ခ
ဏာ။[ဝိ+စက္ခ+ယု] ၂ (ဝါ)ဝိစာရေတိတိ ဝိစက္ခဏာ[ဝိ+စရ+ယု
ရကိုခပြု၊ ကဒ္ဓေဘော်] ၃

ဒသသု ကသိဏေသု ပရိကမ္ပံ ကတွာ။ . . . ။ဈာနံ
ပဌမဇ္ဈာန သင်္ခါတံ အပ္ပနံ ကရောတိ နိပ္ပာဒေတိတိ ကမ္ပံ ပုနပ္ပနံ+
ပဝတ္ထံ+ကမ္ပံ ပရိကမ္ပံ။ ၄ (ဝါ)ပရိက္ခရောတိ ပဋိသင်္ခရောတိတိ
ပရိကမ္ပံ။ (ဝါ)အာဒိ+ကမ္ပံ ပရိကမ္ပံ။ ၅

ဈာနံ။ ။ဈာယတိတိ ဈာနံ[ဈေ+ယု၊ ကုစိဓာတုဖြင့် ဧကံ
အာပြု] ၆ (ဝါ)နိဝရဏဓမ္မေ ဈာပေတိတိ ဈာနံ။[ဈပ+ယု၊ (ဝါ)
ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တိတိ ဈာနံ။ ၇

ဂါထာသတံ။ ။ဂါထာယ+သတံ ဂါထာသတံ၊ (ဝါ)သတေ
ပရိစ္ဆိန္နာ ဂါထာ ဂါထာသတံ။(ပရိစ္ဆိန္နံချေ)

ဓမ္မပဒံ။ ။ဓမ္မော ပဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ဓမ္မပဒံ၊ ("ဓမ္မောဝ ပဒံ
ဓမ္မပဒံ"ဟုဂရုကပြု)။ ၈ (အရကောက်ကို ဂါထာနိဿယ၌ ရှိ

သင်္ဂါမဇုတ္တမော။ ။သင်္ဂါမေတိ ဧတ္တာတိ သင်္ဂါမော။ သင်္ဂါမေ
ဇိနာတိတိ သင်္ဂါမဇိ၊ သင်္ဂါမဇိနံ+ဥတ္တမော သင်္ဂါမဇုတ္တမော။

၁-သိင်္ဂီသစ်-၂၊ ၂၅၀။
၃-ဓာန်ဇို-၂၂၈။
၅-မဏိ-၂၊ ၄၇၅၊ ဇိကာကျော်နိ-၆၀၄။
၇-ဝိဋ္ဌ-၁၊ ၁၁၆၊ နိတိဓာတု-၃၂၃။
၂-မဏိ-၂၊ ၂၈၉။
၄-မဏိ-၂၊ ၂၈၀။
၆-ရ-၅၉၇။
၈-ဘိဇို-၂၊ ၂၇၇။

၄- အနုတ္တပစ္စုကဏ္ဍကဏ္ဍ

ဥဿူရသေယျံ။ ။ အတိဒိဝါ သယနံ ဥဉ္စံ+ဂတံ သုရံ(သုရံ) သူရိယံ ဧတဿ ကာလဿ အတ္ထိ၊ အသ္မိံ ဝါ ကာလေ သံဝိရူတိ တိ ဥဿူရံ^၁ (ဝါ) ဥဂ္ဂတော+သူရော ယသ္မိန္နိ ဥဿူရော၊^၂ သယနံ သေယျံ၊ ဥဿူရေ+သေယျံ ဥဿူရသေယျံ။ (ဝါ) ဥဿူရံ+သေယျံ ဥဿူရသေယျံ။^၃

အာလသျံ။ ။ န လသတိ န ကိဠတိတိ အလသော၊ (န+လသ)၊^၄ (ဝါ) အလိယတိ ဗန္ဓယတိတိ အလသော။ (အလ ဗန္ဓနေ +အသ)၊^၅ (ဝါ) အလံ နိရုတ္တကံ ပဝတ္တေတိတိ အလသော။ (အလ+အသ+အ)၊^၆ အလသဿ+ဘာဝေါ အာလသျံ။

စဏ္ဍိက္ကံ။ ။ စဏ္ဍတိတိ စဏ္ဍော၊^၇ စဉတိ စဏ္ဍိက္ကဘာဝံ ကရော တိတိ စဏ္ဍော၊^၈ စဏ္ဍော အဿ အတ္ထိတိ စဏ္ဍိကော၊ စဏ္ဍိကဿ +ဘာဝေါ စဏ္ဍိက္ကံ။

ဒိယသောဏ္ဍိယံ။ ။ ကတ္တဗ္ဗကတ္တဗ္ဗံ အဝိစာရေတွာ အတ္တနာ ကုန္တိတဝတ္ထုကာရဏာ သဗ္ဗံ ဒေယျဓမ္မံ သနောတိတိ သောဏ္ဍော၊ (သန+ဒါနအနက် ဥပစုည်း။ သဏိအကို သြပြု၊ နကိုဏပြု)၊^၉ (ဝါ) သုဏတိ ဟိံသတိတိ သုဏ္ဏာ၊ (သေရည်ဆိုင်) သုဏ္ဏာယံ+အဘိရတော သောဏ္ဍော။ (သောဏ္ဏ+အဏိ)။^{၁၀}

-
၁-ဓမ္မယော-၅၂။	၂-ဝိသုဓာန်။
၃-ဓမ္မဋီ-၁၂၅။	၄-ဓာဒိ။
၅-ဓာဒိ(သုစိဉ် တစ်မျိုးဆို)။	၆-ဂဠုန်-၈၅။
၇-ဓာန်ဋီ-၇၃။	၈-ကစုည်း-၆၆၃။
၉-ဓာန်ဋီ-၂၁၁။	၁၀-ထောမ။

(ဝါ)သုဏ္ဏာယံ(သုရာယံ) : ကုသလော သောဏ္ဏော၊ သုဏ္ဏာယံ
ဝါ (ပါနာဂါရေ)+ဘဝေါ ဌိဟော ဝါ သောဏ္ဏော။^၁ သောဏ္ဏာဿ
+ဘာဝေါ သောဏ္ဏိယံ၊ ဒိယံ+သောဏ္ဏိယံ ဒိယသောဏ္ဏိယံ။^၂

အဒ္ဓါဂမနံ။ ။ဂမိယတေ ဂမနံ၊ အဒ္ဓါနဿ+ဂမနံ အဒ္ဓါန
ဂမနံ။

ပရဒါရူပသေဝနံ။။ဒါရယန္တေ အနေနာတိ ဒါရော။|ဒရ+ဏာ|?
(ဝါ)သာမိကေန ဓရိယတေတိ ဒါရော၊ |ဓရ+ဏာ၊ ဓကိုဒပြု။ (ဝါ)
ပုရိသေန ဘောဂံ ဒိယတိတိ ဒါရော။|ဒါ+ရ| (ဝါ)ဒါ ကုန္တိတာ-
ကာရေန ပုရိသေန ရမိယတိ ဧတ္တာတိ ဒါရော။^၃ |ဒါ+ရမု+က္ခိ။

(တစ်နည်း)ဒိယန္တေ အနေနာတိ ဒါရော။ (ဝါ)ဒရတိ ဘိန္တတိ
ကုလဝိဘာဂံ ဂစ္ဆတိ ဧတေန ဇနေနာတိ ဒါရော ဟု (မောဂ်-၅၊
၄၄)ပြု၏။^၄ ပရဿ+ဒါရော ပရဒါရော။ ဥပသေဝိယတေ ဥပ-
သေဝနံ၊ ပရဒါရဿ+ဥပသေဝနံ ပရဒါရူပသေဝနံ။

အတ္တဒန္တဿ။ ။ဒမိယိတ္တာတိ ဒန္တော၊ အတ္တနာဝ+အတ္တာနံ
ဝါ ဒန္တော အတ္တဒန္တော။ (ဝါ)အတ္တာ+ဒန္တော ယဿ ယေနာတိ
ဝါ အတ္တဒန္တော။^၅

ပေါသဿ။ ။ကမ္မစိတ္တဥတုအာဟာရေဟိ ပေါသိယတိ တိ
ပေါသော။|ပုသ+ဏာ|? (ဝါ)ပူရေတိတိ ပေါသော။^၆ |ပူရ+သ၊|

၁-ဓာန်ဋီ-၇၃၀။
၂-ဓာန်ဋီ-၂၃၇။
၃-နိဒိ-၅၄၀။
၄-သုစိ၊ နိတိဓာတု-၁၇၄။
၅-ဓမ္မဋီ-၁၂၅၊ ဝံဂါနိ-၂၊ ၁၀၇။
၆-နမဏ္ဍာရဋီ။
၇-ဝံဂါနိ-၂၊ ၁၀၈။
၈-ဓာန်ဋီ-၂၂၇။

သညတစာရိနော။ သညမိယတေတိ သညတော။ စရတိ သီလေနာတိ စာရိနော။ သညတ+စာရိနော သညတစာရိနော။

(ဝါ)စရိယတေတိ စာရော၊ (ဝါ)စရဏံ စာရော၊ သညတော စ+သော+စာရော စာတိ သညတစာရော။ သညတစာရော+အဿ အတ္ထိတိ သညတစာရိ။

ဂန္ဓဗ္ဗော။ ။ဂန္ဓံ အဗ္ဗတိ ပရိဘူဝတိတိ ဂန္ဓဗ္ဗော၊(ဂန္ဓံ+အဗ္ဗ+အာ၊ (ဝါ)ဂေါမိ သဂ္ဂေ ဓုနာတိ ကမ္မတိ ဝိဏာဝါဒနဂါယနနဋ္ဌာဒိဝသေ နာတိ ဂန္ဓဗ္ဗော။(ဂေါ+ဓု+ဏ ဂေါ၏ဩကိုအ၊ ဓု၏ဥကို အဝပြ၊ ဂဋ္ဌံ နိဂ္ဂဟိတိလော။)²

ဗြဟ္မာနာ။ ။ဥပရူပရိ ဗြဟ္မာတိတိ ဗြဟ္မာ။ (ဝါ)တေဟိ တေဟိ ဂုဏဝိသေသေဟိ ဗြဟ္မာတိတိ ဗြဟ္မာ။³ (ဗြဟ္မာ+မ၊ (ဝါ)ဗြဟ္မာတိ ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိတိ ဗြဟ္မာ။(ဗြဟ္မာ+မ၊ (ဝါ)ဗဟတိ ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိတိ ဗြဟ္မာ။⁴ (ဗဟ+မ 'ဗြဟ္မ'ဟူသော နိပါတနဖြင့် ဗကိုဗြဗြ။) ⁵

အပဇိတံ ။ ။န+ဇိတံ အပဇိတံ။

ဇန္တုနော။ ။ဇာယတိတိ ဇန္တု။⁶ (ဝါ)ဇနိယတေ ကမ္မကိလေသေ ဟိတိ ဇန္တု (ဝါ)ဇာယတိ ကမ္မကိလေသေဟိတိ ဇန္တု။(ဇန+တု၊)⁷ (ဝါ)ဇိယတိတိ ဇန္တု။ (ဇရ+တု၊) ⁸

ဣတရာ။ ။ ဣမသ္မာ အညာ ဣတရာ၊(ဣဒံ+တရာ၊ ဒံကိုချေ။)⁹

၁-ဓာန်ဋီ-၁၃၊ သူစိ။	၂-သူစိ၊ နိတိဓာတု-၁၉၈။
၃-ဓာန်ဋီ၊ သူစိ။	၄-ရူ-၄၀၆။
၅-ဓာန်ဋီ-၉၃၊ သူစိ၊ ရူ-၆၈၁။	၆-မောက်-၇၊ ၇၀။
၇-မဟာနိဋ္ဌ။	၈-ဓာန်ဋီ-၇၁၇။

၅- သာဂုံပုစ္ဆစေတုဿ မာဗုလတြာဟုဏဝတ္ထု

သဟဿေန။ သဟဿဿ+ပရိစ္စာဂေါ သဟဿံ။ (ပရိစ္စာဂဗျေ)။

သမံ။ ။ သမယတိ ဝိကလယတိ ဘာဝေတိတိ သမာ။^၁
[သမ+အာ] (ဝါ) သမိယတေ ဝိတက္ကိယတေတိ သမာ။^၂

ဘာဝိတတ္တာနံ။ ။ အဘာဝိယိတ္တာတိ ဘာဝိတော။ ဘာဝိတော
+အတ္တာ ယေနာတိ ဘာဝိတတ္တာ။ [အကျယ်ကို ခံဂါ-နိဋ္ဌိရူ]

မုဟုတ္ထံ။ ။ အစ္စန္ဒသံယောဂအနက် ဒုတိယာ။^၃
ဝဿသတံ။ ။ ဒသဒသတော ပရိမာဏံ အဿာတိ သတံ။

ဟု တစ်နည်းပြု၍ [ဒသ+တ၊ ဒသကိုသပြု]၊^၄ “ဝဿာနံ သတံ
ဝဿသတံ” တွဲ။ တစ်နည်း-သတံ+ဝဿံ ဝဿသတံ။

ဟုတံ။ ။ ဟူယတေ ဟုတံ။

၆- သာဂုံပုစ္ဆစေတုဿ အာဂိဇေယတြာဟုဏဝတ္ထု

အဂ္ဂိ။ ။ အဂ္ဂတိ ကုဋိလဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ အဂ္ဂိ။ [အဂ္ဂ+ဣ]။^၁
(ဝါ) အဂတိ ကုဋိလော ဟုတွာ ဂစ္ဆတိတိ အဂ္ဂိ။ [အဂ+ဂိ]။^၂ (ဝါ)

အဇတိ ဇလမာနော ကုဋိလံ ဂစ္ဆတိတိ အဂ္ဂိ။ [အဇ+ဣ]။^၃

၇- သာဂုံပုစ္ဆစေတုဿ သဟာယဏတြာဟုဏဝတ္ထု

ယိဋ္ဌံ။ ။ ဣန္ဒတေတိ ယိဋ္ဌံ။ [ယဇ+တ]။^၁

- ၁-ဓာန်ဋီ-၈၁၊ ထောမ။
- ၃-မောင်နီ-၂၊ ၃၉၂။
- ၅-ကစ္စည်း-၆၆၉။
- ၇-ဓာန်ဋီ-၃၃။

- ၂-ဓာတွတ္ထံ
- ၄-ကောတ္ထုဘာ။
- ၆-မောင်-၇၊ ၃၄။
- ၈-ဓမ္မပန်းကိုး၊ ရှု-၆၂၇။

ဓမ္မပဒပို့ချချက်

သံဝစ္ဆရံ။ ။သံဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ သံဝစ္ဆရော။^၁ [သံ+သဝ+ဆရ၊
(ဝါ)တံ တံ သတ္တံ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိံ သင်္ဂမ္မ ဝဒန္တော ဝိယ စရတိ ပဝတ္တတိ-
တိ သံဝစ္ဆရော[သံ+ဝဒ+စရ+အာ] ။

ပုညပေက္ခော။ ။ပုညံ+အပေက္ခတိတိ ပုညပေက္ခော။

စတုဘာဂံ။ ။ဘင်္ဂိယတေ သေဝိယတေတိ ဘာဂေါ။ စတုန္တံ
ပူရဏော စတုတ္ထော။ စတုတ္ထော+ဘာဂေါ စတုဘာဂေါ။(တ္တကျေ)

အဘိဝါဒနာ။ ။စတုဘာဂဌ်စပ်ခိုက် ဆဋ္ဌိအနက်၊ ပထမာ။
(တစ်နည်း) ပဉ္စမိအနက်၊ ပထမာသက်။ (တစ်နည်း) သေယျာဌ်
စပ်ခိုက် ကတ္တားအနက်၊ ပထမာသက်။^၂

ဥဇ္ဇဂတေသု။ ။ဥဇုံ ဥဇုဘာဝံ+ဂတာ ဥဇုဂတာ။ ကံအနက်၊
ပဉ္စမိ။ (တစ်နည်း)ဩကာသအနက်၊ သတ္တမိ။^၃

ဂ-အာယုဗျူဟာဗျူဟာ

ပရိတ္တံ။ ။(မဟာတေလဝန္တတာယ)သမန္တတော သတ္တာနံ ဘယံ
ဥပဒ္ဒဝံ ဥပသဂ္ဂဉ္စ တာယတိ ရက္ခတိတိ ပရိတ္တံ။[ပရိ+တာ+တ၊^၄

သတ္တရတ္တိန္ဒိဝံ။ ။ဒိဗ္ဗန္တိ သူရိယောဘာသံ ဧတ္ထာတိ ဒိဝေါဒိဝု
+အာ]။ သူရိယံရံသံနာ ဒိဝတိ ဒိပ္ပတိတိ ဝါ ဒိဝါ။[ဒိဝု+အာ] ဒိယတိ
ဝါ ဒိယတိ အန္တကာရော ဧတေနာတိ ဒိဝါ။[ဒိ+အာ၊ ဝါလာ]။^၅ရတ္တိ
စ ဒိဝါ စ ရတ္တိန္ဒိဝါ။ သတ္တ+ရတ္တိန္ဒိဝါ သတ္တရတ္တိန္ဒိဝံ။

၁-မောင်-၇၊ ၁၅၆။
၂-ခံဂိနိသျှ-၂၊ ၁၁၁-၂။
၅-ဂဠုန်။
၃-နိတိဓာတု-၃၆၈၊ သူဝိ။
၄-နိတိဓာတု-၂၂၅။
၆-နမက္ကာရင်။

အရူဏော။ ။အာ သမန္တတော အာလောကံ ကရောန္တော
ဥနတိ ဂစ္ဆတိတိ အရူဏော။[အာ+ဥန+ဏ၊ အာကိုရဿ၊ ရလာ၊
နကိုဏပြု]° (ဝါ) အရူဏဝဏ္ဏတာယ အရတိ ဂစ္ဆတိတိ အရူ-
ဏော။[အရ+ဥဏ၊] ၂

ဒါရကံ။ ။ဘူမိံ ဒရတိ ဝိဒရတိ ဝိလိခတိ ဘိန္နတိတိ ဒါရ
ကော။? [ဒရ+ဏ္ဍ၊] (ဝါ)ဒွိဟိ မာတာပိတူဟိ သဒ္ဓိ အရတိ ဂစ္ဆတိတိ
ဒါရကော။? [ဒွိ+အရ+ဏ္ဍ၊](ဝါ)မာတာပိတူနံ ဒါရံ ဟဒယဒါရံ
ကရောတိတိ ဒါရကော။[ဒါရ+ကရ+ရ၊] ၂

အဘိဝါဒနသီလိဿ။ ။အဘိဝန္တတိတိ အဘိဝါဒနံ။ (ဝါ)
အဘိဝန္တိယတေ အဘိဝါဒနံ။အဘိဝါဒနံ+သီလံ အဘိဝါဒနသီလံ
အဘိဝါဒနသီလံ+အဿ အတ္ထိတိ အဘိဝါဒနသီလိ။[အဘိဝါဒ
သီလ+ဤ] ၆ ဤအလို တဒ္ဓိတပုဒ် ဤကာရန္တ။

(တစ်နည်း)အာဒရံ ဝါဒနံ သီလံ ပကတိ ယဿာတိ အဘိဝါ
ဒနသီလိ။[အဘိဝါဒနသီလောဟုဆိုလိုလျက် ကွစိ သမာသန္တံ
ကာရသဒ္ဓါဖြင့် လ၏အကို ဣပြု။] ၇ ဤအလို သမာသ်ပုဒ်
ဣကာရန္တ။

ဝုဗ္ဗာပစာယိနော။ ။အပစာယနသီလော အပစာယိ။[အပ
+စိ၊ (ဝါ)စယ+ဏိ၊] ဝုဗ္ဗေ+အပစာယိ ဝုဗ္ဗာပစာယိ။ (ဝါ)ဝုဗ္ဗေ+
အပစာယနသီလံ ယဿ သမ္ဘဝတိတိ ဝုဗ္ဗာပစာယိ။ ၈

၁-အပဌ-၂, ၁၈၇၊ နမက္ကာရဋီ	၂-ဓာန်ဋီ-၆၅။
၃-မဏိ-၁, ၂၁၈၊ သူစိ။	၄-ဓာဒိ။
၅-ဂဠုန်-၇၃။	၆-နိသာဋီ-၃၅။
၇-ပရိတ္တဋီ-၉၄၊ ဓံဂါနိ-၂, ၁၁၂။	၈-နိသာဋီ-၃၅၊ ဓံဂါနိ-၂, ၁၁၃။

၉- သံကိစ္ဆာမဏေဂုဏ္ဍ

ဘိတတ္ထံ။ ။ဘာယတိတိ ဘိတော၊ဘိ+တ၊ ဘိတဿ
+ဘာဝေါ ဘိတတ္ထံ။

ဘိယျော။ ။ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ ဘိယျော။^၁ဘိ+ယာ၊
ဘိယျောတိ အတိရေကတ္ထေ နိပါတော။^၂

မဟတ္တယေ။ ။မဟန္တူ တံ ဘယဉ္ဇာစာတိ မဟတ္တယံ။ ဇိက္ခဏ
အနက်၊ သတ္တမိသက်။ (ဝါ)နိမိတ်အနက်။^၂

စေတသိကံ။ ။စေတေတိတိ စေတော။[စိတ+ဏ၊]စိန္တေတိတိ
ဝါ စေတော။[စိန္တ+ဏ၊ နကိုချေ။]စေတသိ+ဘဝံ စေတသိကံ။
သသရေဝါဂမေဖြင့် သလာ။(၉-၂၂၃)

အနပေက္ခဿ။ ။အပေက္ခတိတိ အပေက္ခာ။^၃ အပေက္ခတိ
ဧတာယာတိ ဝါ အပေက္ခာ။^၄ နတ္ထိ+အပေက္ခာ ဟုဆက်ဆို။

ဂါမဏိ။ ။ဂါမံ နေတိတိ ဂါမဏိ။[ဂါ+နိ+ဏိ၊]ရဿပြု ။
အတိက္ကန္တာ။ ။အတိက္ကမိသုတိ အတိက္ကန္တာ။

ဘဝနေတ္တိယာ။ ။နေန္တ ဧတာယာတိ နေတ္တိ၊ ဘဝဿ နေတ္တိ
ဘဝနေတ္တိ။

ယထာတထေ။ ။တထာ သာဓု တထံ။[တထာ+အ၊^၆ တထံ
အတိက္ကမ္မ ယထာတထံ။^၇ [တေသုဇုဒ္ဓိဖြင့် ခုတိယာအံကို ဧပြု။^၈
(တစ်နည်း)ခုတိယာမှ သတ္တမိပြန်နေသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ။

၁-ဓာန်ဋီ-၇၀၃၊ မဋ-၁၊ ၁၁၈။	၂-ခံဂါနိ-၂၊ ၁၁၃-၄။
၃-အဘိဋ္ဌ-၁၊ ၃၉၇၊ မဟာနိဋ္ဌ-၃၃။	၄-ဒိဋ္ဌိ-၂၊ ၂၀၂။
၅-ဓာန်ဋီ-၆၉၅။	၆-သိဘာ-၁၊ ၄၀၃။
၇-ထောမ။	၈-ဓမ္မဋ္ဌ-၁၊ ၁ ခံဂါနိ-၂၊ ၁၁၅။

(တစ်နည်း)ဒုတိယာအနက်၊ သတ္တမိသက်။ (တစ်နည်း) ဒုတိယာဧကဝုဉ်မှ ဗဟုဝုဉ်ပြန်နေသော ဝစနဝိပလ္လာသ။ ဗဟုဝုဉ် ဝိယဧကမ္ပိ ပိ(နိတိ-၆၆၇)သုတ်ဖြင့် ဒုတိယာဧကဝုဉ်အနက် ဗဟုဝုဉ်ယောသက်။^၁

ဘာရနိက္ခေပနေ။ ။ဘရိယတေတိ ဘာရော။နိက္ခိပိယတေ နိက္ခေပနံ။ဘာရဿ+နိက္ခေပံ ဘာရနိက္ခေပံ။ (နိမိတ်အနက်)

မရဏော။ ။မရိယတေ မရဏံ။ နိမိတ်အနက်၊ သတ္တမိ။ ဒုဿီလော။ ။နတ္ထိ+သီလံ ယဿာတိ ဒုဿီလော။^၂ (ဝါ)ဒုကုစ္ဆိတံ+သီလံ အဿာတိ ဒုဿီလော။^၃

အသမာဟိတော။ ။အပ္ပနာသမာဓိနာ ဥပစာသမာဓိနာ ဝါ အာရမ္မဏေ သမံ၊ သမ္မာ ဝါ အာဟိတော ဌိတောတိ သမာဟိတော။^၄ (ဝါ)သမာဟိတံ+အဿ အတ္ထိတိ သမာဟိတော။ န+သမာဟိတော အသမာဟိတော။^၅ (ဝါ)သံ သမံ အာဓိယတိ ဧကာရမ္မဏေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဌပေတိ ဧတေနာတိ သမာဓိ။ သမာဓိ အဿ အတ္ထိတိ သမာဟိတော။ (ဓကို ဟပြု။)^၆

ဧကာဟံ။ ။ဧကံ+အဟံ ဧကာဟံ။
ဈျာယိနော။ ။ဈျာယတိတိ ဈျာယိ။

၁၁-သပ္ပဒါသဇ္ဇေဂုဏ္ဍု

ကုသိတော။ ။ဟိနဝိရိယတ္တာ ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန

၁-ခဲဂါနိ-၂၊ ၁၁၅။
၃-ရှု-၂၀၂။
၅-ခဲဂါနိ-၂၊ ၁၁၆။
၂-နိဒိ-၂၄၆။
၄-ပဋိသံဌ-၂၊ ၂။
၆-နမက္ကာရဋီ။

သိဒ္ဓတိတိ ကုသိဒေါ။ ကုသိဒေါ ဧဝ ကုသိတော။^၁

(ဝါ)ဝိရိယေနာဓိဂန္တုဗ္ဗဿ အတ္တဿ အလာဘတော ကုန္တိတေန
အာကာရေန သိဒ္ဓတိတိ ကုသိတော။^၂ (ဝါ)သယမ္ပိ ကုန္တိတေနာ-
ကာရေန သိဒ္ဓတိ, အညေပိ သိဒါပေတိတိ ကုသိတော။^၂

(ဝါ)ကုသိယတိ အက္ခောသိယတိတိ ကုသိတော။^၃ (ဝါ)
ကုန္တိတံ သိဒ္ဓတိတိ ကုသိတော။ (ဝါ)ကုန္တိတေဟိ ပါပဓမ္မေဟိ+
သိတော သမ္ပန္နော ဟုတွာ ယုတ္တော ကုသိတော။^၄ (ခ-နိရူ)

ဟိနဝိရိယော။ ။ဟာယတိတိ ဟိနံ။^၅ ဟိနံ+ဝိရိယံ ယဿာ
တိ ဟိနဝိရိယော။ (ဝါ)ဝိရိယတော+ဟိနော ဟိနဝိရိယော။^၆

၁၂- ပုဗ္ဗစာရဏေရူပဏ္ဍ

ကာလကတာ။ ။ကတော+ကာလော ယေနာတိ ကာလက-
တာ။^၇ (ဝါ)ကလေတိ သတ္တေ ခေပေတိတိ ကာလော၊ ကာလံ
+ပတ္တာတိ ကာလကတာ။ (တစ်နည်း)ကာလေန+ကတာ နဋ္ဌာ
ကာလကတာ။^၈

ပန္နော။ ။ပထယန္တိ ယန္တိ အနေနာတိ ပန္နော။[ပထ+အာ]^၉
ပတိမတော။ ။ပါတိ ရက္ခတိတိ ပတိ။ (ဝါ)ပတတိတိ ပတိ။
[ပတိ+မတောဟုဖြတ် ဆန်းကြောင့် ဒီယပြုထားသည်။]^{၁၀}

၁-ပဋိသံဋ္ဌ-၂၊ ၂။
၃-မောဂ်-၇၊ ၈၄။
၅-ကောတ္ထုဘံ။
၇-ပါရာဘာ-၃၊ ၂၃၀။
၉-ဓာန်ဋီ-၁၉၀။

၂-နိတိဓာတု-၉၅-၆။
၄-ဣတိဋ္ဌ-၁၀၀။
၆-ဓမ္မဋီ-၂၇။
၈-ဥဒါနဋ္ဌ-၁၀၅၊ နိတိဓာတု-၃၄၃။
၁၀-ခံဂါနိ-၂၊ ၁၁၈။

ဧကံစိတမ္ပိ။ ။စိယတေ ယတ္ထာတိ စိတာ၊ ဧကာ+စိတာ ဧက
စိတံ။[သမာသ်အဆုံးကို ရသပြု၊ရှေ့ပုဒ်ပုဗ္ဗောဒဲ။]⁹

ဥယျာရေ။ ။ဒဟ+ယ+အန္တေ၊ ဒဟဿ ဒဿ ညော(မောက်)
သုတ်ဖြင့် ဒကိုဥပြု၊ ဟနှင့်ယရှေ့နောက်ပြန်၊ အန္တေကို ရေပြု။

ပိတာ။ ။မာတာ စ ပိတာ စ ပိတာ။ [ဗဟုဝုဏ်ပိတာကို ပိတု+
ယော၊ သတ္ထုပိတာဒိနမာစသောသုတ် စသဒ္ဓါဖြင့် ဥကိုအာပြု၊
ယောကိုချေ။ (တစ်နည်း)တဒမိနာဒိနိ(မောက်-၁,၄၇)သုတ်ဖြင့်
ယောကို အာပြု။ ၂ (အကျယ်ကို ဝဲဂါ-နိ၊ ရှု)

ဘာတာ။ ။ပုဗ္ဗေ ဘာသတိတိ ဘာတာ။[ဘာသ+တ။]⁹

အဓိပနန္တဿ။ ။အဓိပလူတိတိ အဓိပနော။ သာမိအနက် ဆဋ္ဌိ
သက်။(ပုတ္တာဌ်စပ်ခိုက်) (ဝါ)ဒုတိယာနက် ဆဋ္ဌိသက်။(တာဏာ-
ယဌ် စပ်ခိုက်)။

ဉာတိသု။ ။အယံ အမှာကံ အဇ္ဈတ္တိကောတိ ဇနန္တိ ဉာယန္တိတိ
ဝါ ဉာတိ။ ⁹

တာဏတာ။ ။တာယန္တိတိ တာဏာ။ တာဏာနံ+ဘာဝေါ
တာဏတာ။

အတ္ထဝသံ။ ။ဖလေန အရိယတေတိ အတ္ထော၊ အတ္ထော
ယေဝ အတ္ထဝသော။ (ဝါ)အတ္ထော+ဖလံ တဒမိနဂုတ္တိတာယ
ဝသော ဧတဿာတိ အတ္ထဝသော။ ⁶ (အကျယ်ကို ဝဲဂါ-နိ၊ ရှု)

၁-ဝဲဂါနိ-၂၊ ၁၁၈။
၃-ဂဠုန်-၅၇။
၅-သံဋီ-၁၊ ၂၈၁။
၂-နိဒီ-၁၁၂၊ ပိဗော။
၄-အဘိဋ္ဌ-၂၊ ၁၀၁။
၆-သာရတ္ထ-၂၊ ၃၃-၄။

နိဗ္ဗာနဂမနံ။ ။ ဝါနံ နိက္ခာပေတိတိ နိဗ္ဗာနံ၊ (ဝါ) န ဝါနန္တိ န သိဗ္ဗန္တိ ဝါနာ ဝါနန္တော ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗာနံ။ (ဝါ) ဝါနံ ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဝါနာ၊ ဝါနာ နဝါယန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗာနံ။ (ဝါ) နိယတံ ဟုတ္တာ နိယမဝသေန ဝါနံ ပဝတ္တနန္တိ နိဗ္ဗာနံ။ ။ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ နိဗ္ဗာနဂမနော။ ။ [နိဗ္ဗာနဝိဂြိုဟ်အခြားနည်းများကို နှာ-၁၁-၂၅ ပြန်ရှု။]

ဥဒယဗ္ဗယံ။ ။ ဥဒယနံ ဥဒယော၊ ဝယနံ ဝယော၊ ဥဒ ယော စ ဝယော+စ ဥဒယဗ္ဗယံ။ (အညောညပဋိပက္ခဒွန်)

၁၃-ကံသာဓေါတမိဝတ္ထု

ပုတ္တပသူသမ္ပတ္တံ။ ။ သမ္ပလူတိတိ သမ္ပတ္တော။ [သံ+ပဒ+တ၊ | ပသီယန္တိ ဗာဓိယန္တိ သာမိကေဟိတိ ပသဝေ။ | ပသ+ဥ၊]^၉
 (ဝါ) ပသန္တိ ဂေါစရံ ဝိတ္တာရေန္တိတိ ပသဝေ။ ။^၇
 (ဝါ) ပသဝန္တိတိ ပသဝေ။ | ပ+သု အဘိသဝေ+ဥ၊]^၁
 ပုတ္တာ စ ပသဝေ၊ စ ပုတ္တပသဝေ။ ပုတ္တပသူဟိ+သမ္ပတ္တော ပုတ္တပသူသမ္ပတ္တော။

အမတံ။ ။ မိယတေ မတံ၊ နတ္ထိ+မတံ ဧတ္ထာတိ အမတံ။ ။^၆
 (ဝါ) နတ္ထိ+ဧတဿ မရဏသင်္ခါတံ မတန္တိ အမတံ။ ။^၇

၁-ဂန္ထိဝိ-၁၇၁။	၂-ဒိဋိ-၂၊ ၂၈၁၊ မဋိ-၁၊ ၃၃၂။
၃-မောဂ်-၇၊ ၂။	၄-ဓာတုတ္ထ။
၅-ဓာန်ဋိ-၃၂၀။	၆-ဓာန်ဋိ-၇။
၇-ပဋိသံဌ-၁၊ ၁၀၁။	

၁၉၆

ဒုတိယဆင့်

၉။ ပါပဝင်

၁- ဧဇ္ဇေယျာဏ္ဍကတြာဟုဏေတူ

မစ္ဆေရစိတ္တာနံ။ ။တဏှာယ ပရာမသနံ မစ္ဆေရံ၊ မသု+ဆေ
(ဝါ)သတ္တသမ္ပတ္တိနံ မစ္ဆေရတိ နိဂူဟတိတိ မစ္ဆေရော။^၁ မစ္ဆေ
(မစ္ဆေရော)+ဒေတသံ အတ္ထိတိ မစ္ဆေရာနိ။ မစ္ဆေရာနိ စ+တာနိ
စိတ္တာနိ စာတိ မစ္ဆေရစိတ္တာနိ။(မစ္ဆေရရှိသောစိတ်တို့)။

(တစ်နည်း) မစ္ဆေရေန+သမ္ပယုတ္တာနိ စိတ္တာနိ မစ္ဆေရစိတ္တာ
“မေတ္တာ ဒေတဿ အတ္ထိတိ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ စိတ္တံ ဒေတဿာဝ
မေတ္တစိတ္တော၊ မေတ္တာယ သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ ဒေတဿာတိဝါ။(သိ
သစ်-၁, ၃၂၈)”ဟူသော အဖွင့်ကိုမှီးသည်။

သဒ္ဓါစိတ္တံ ။ သဒ္ဓါယ+သမ္ပယုတ္တံ+စိတ္တံ သဒ္ဓါစိတ္တံ။

မစ္ဆေရသဟဿံ။ ။မစ္ဆေရစိတ္တာနံ+သဟဿံ မစ္ဆေရသဟ
ဿံ၊ [မစ္ဆေရစိတ္တာနံ သဟဿံကိုထောက်၍ စိတ္တပုဒ်အကျေကြ
(ဝါ) မစ္ဆေရစိတ္တံ+သဟဿံ မစ္ဆေရသဟဿံ။(များသော မစ္ဆေ
စိတ်) သဟဿသဒ္ဓါ အနေကသင်္ချာ၊ [အနေကပရိယာယေ
သဟဿသဒ္ဓေါ။ ဝိသေသ နုတ္တရပဒ။]၂

ဧတ္တကံ။ ။ဒေတံ+ပရိမာဏံ အဿာတိ ဧတ္တကံ။[ဒေတနောင
ယဒနုသုတ်ကြီးဖြင့်တ္တကပစ္စည်းသက် တေကို ဧပြု။] ?

ပုရေစာရိကံ။ ။ပုရေ+စရဏံ ပုရေစာရော၊ ပုရေစာရော-

၁-ဓာန်ဋီ၊ သူစိ။
၂-ဓမ္မဋီ-၁၂၅။
၃-ရူ။

အဿ အတ္တိတိ ပုရေစာရိကံ၊ ပုရေစာရိကဿ+ဘာဝေါ ပုရေ-
စာရိကံ၊(ဘာဝပုဂံကျေ)၊ (တစ်နည်း)စရဏံ စာရိကံ။ ပုရေ+
စာရိကံ ပုရေစာရိကံ။

အပါယေဟိ။ ။ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော(ပုည)၊
တိဿော သမ္ပတ္တိယော အယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ
အယော၊ အယာ+အပေတာ အပါယာ။(သုခဖြစ်ကြောင်းကောင်း
မှုမှ ကင်းသောဘုံ)၊ (ဝါ)အယတော+အပဂတာ ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာ
သတ္တာတိ အပါယာ။ ၄

(တစ်နည်း)ဣယတိ ကုသလကမ္မနာ နိဗ္ဗတ္တိယတိတိ အယော
(သုဂတိ)၊ ၅ အယတော+အပေတာ အပါယာ(သုဂတိမှ ကင်း
သောဘုံ)၊ ၆

(တစ်နည်း)ဣဋ္ဌာကာရေန အယတိတိ အယော(သုခံ)၊ ၇ ပုည
တော အယတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ အယော၊ ပုညကာရိဟိ
အယိတဗ္ဗော ဧတဗ္ဗော ပတ္တဗ္ဗောတိ ဝါ အယော၊ ၈ အပေတော+
အယော ဧတေသံ၊ ဧတေဟိတိ ဝါ အပါယာ။ ၉ (ကင်းသောချမ်း
သာရှိသောဘုံ)။

(တစ်နည်း)အာယန္တိ ဧတသ္မာ သုခါနီတိ အာယော(သုခသာ
ဓန)၊ အယနံ ဝမနံ အာယော၊ အာယာ+အပေတာ အပါယာ။
(သုခသာဓနသတ္တိမှ ကင်းသောဘုံ)။ ၁၀

၁-ဝိဋ္ဌ-၁, ၁၃၅၊ သာရတ္ထ-၁, ၄၀၆။ ၂-မဏိ-၂, ၂။
၃-ဝိဘာဝိနီ။ ၄-ပဒီ-၁၉၃။
၅-ပါရာဂ-၂, ၂၉၂။ ၆-နိဒီ-၅၃၈။
၇-အံဇီ-၁, ၉၇။ ၈-မဏိ-၂, ၂။
၉-နိဒီ-၅၃၈။ ၁၀-နိတိဓာတု-၁၂၀၊ ၁၄၅။

(တစ်နည်း)နတ္ထိ+ပါယော ဝုဒ္ဓိ ဒေတေသ္မတိ အပါယာံ (ကြီးပွားခြင်းမရှိရာဘုံဌာန)။

၁ နံ။ ။ ဒမေတဗ္ဗန္တိ ၁ နံ။ [ဒမ+ဓ၊ ၂ (ဝါ)၁မိ+အာ၊]⁴

မနော။ ။ မနတိ လာနာတိတိ မနော၊ ⁵ [မန ဉာဏေ+အာ၊ (ဝါ)အာရမ္မဏံ မိနာတိ ပရိစ္ဆိန္ဒတိတိ မနော၊ မာ+ယု၊]⁶ (ဝါ) နာဠိယာ မိနမာနပုရိသော ဝိယ အာရမ္မဏံ မုနာတိ ပရိစ္ဆေဒတော လာနာတိတိ မနော၊ မု+ယု၊] ⁵

၂- လာဒေဝဓိတာဝတ္ထု

လာဒေဝဓိတာ။ ။ လာလတိ ဒိဗ္ဗတိတိ လာလာ။ လာလာ စ +သာ+ဒေဝဓိတာ စာတိ လာဒေဝဓိတာ။ ?

ဝိမာနဒ္ဓါရေ။ ။ ဝိသေသေန မာနေတဗ္ဗန္တိ ဝိမာနံ။ [ဝိ+မာန +အာ၊] (ဝါ)ဝိဟေ အာကာသေ မာယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဒေဝါ ယေနာတိ ဝိမာနံ။ (ဝါ)ဝိတိ သကုဏော ဝုစ္စတိ၊ တံ သဏ္ဍာနေန မိယတိ နိမ္မိယတိတိ ဝိမာနံ။ [ဝိ+မာ(ဝါ)မိ+ယု၊]⁷ (ဝါ)ဝိသေသတော မိနိယတိ ပရိစ္ဆိန္ဒိယတိတိ ဝိမာနံ။ [ဝိ+မာ+ယု၊]⁸ (ဝါ)ဝိသေသကမ္မနာ မိယတိ ပရိစ္ဆိန္ဒိယတိတိ ဝိမာနံ။ [ဝိ+မိ+ယု၊]⁹ ဝိမာနအရ-ကမ္မ ပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကောက်ပါ။

၁-နိတိဓာတု-၁၂၀၊ ၁၄၅။	၂-မောက်-၇၊ ၉၈။
၃-နိတိဓာတု-၁၀၉၊ ဓာတွတ္ထ။	၄-ဓာန်ဋီ-၁၅၂။
၅-သူစိ။	၆-သံဋီ-၁၊ ၂၇၁။
၇-ဓမ္မဋီ။	၈-သိဋီသစ်-၁၊ ၇၄။
၉-ဓာန်ဋီ၊ သူစိ။	၁၀-ဓာဒိ။

ဒွရတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ အနေန ကာရဏေနာတိ ဒွါရံ။|ဒွရ+ဏာ။^၂
 (ဝါ)ဒွရန္တိ သံဝရန္တိ ရက္ခန္တိ ဧတေနာတိ ဒွါရံ။|ဒွရ+ဏာ။^၂ (ဝါ)ဒွေ
 ကဝါဋာ အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္တာတိ ဒွါရံ။^၂ (ဝါ)ဒွေ အရန္တိ
 အတြာတိ ဒွါရံ။|ဒွိ+အရ+ဏာ။^၂ ? (ဝါ)ဒုဇ္ဇနေ ဝါရယန္တိ ဧတသ္မာ
 ရက္ခကာတိ ဒွါရံ။|ဒု+ဝရ+က္ခိ။^၂ (ဝါ)ဒွါရဿ ကာရဏဿ ကရဏံ
 ဒွါရံ။^၂ |ဒွါရကရဏဟုဆိုလိလျက် ဒွါရမှ ဒွါ, ကရဏမှ ရကိုယူ၍
 (စိန္တာ-မဟာဋီ)ရုပ်တွက်၏။ ဝိမာနဿ+ဒွါရံ ဝိမာနဒွါရ။

ကနကမယံ။ ။ကနတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ကနကံ၊ ကနီယတိတိ ဝါ
 ကနကံ|ကန ဒိတ္တိကန္တိသု+ဏ္ဍ။^၂ကနကေန+နိဗ္ဗတ္တံ ကနကမယံ။

သမ္ပဇ္ဇနီ။ ။သမ္ပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ သမ္ပဇ္ဇနီ။|သံ+မဇ္ဇ+ယု။^၆

ကစဝရဆဉ္ဇနကံ။နာနာဝိစေ သင်္ကာရေ ရာသိကရဏဝသေန
 ကစတိ ဗန္ဓတိ ဧတေနာတိ ကစော။ကစော+ဓတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ
 ကစဝရော။^၂ |ကစ+ဝရ ဣစ္ဆာယံ+အာ။| ဆဉ္ဇေတိ ဧတာယာတိ
 ဆဉ္ဇနကာ၊ ကစဝရဿ+ဆဉ္ဇနကာ ကစဝရဆဉ္ဇနကာ။

ပစ္စိ။ ။ပသီယတိ ဗာမီယတိ ဧတ္တာတိ ပစ္စိ။|ပသ+ဆိ။^၇
 ပရိဝေဏံ။ ။ပရိဗ္ဗဒ္ဓဝသေန ဝေတိ ဒိဿတိတိ ပရိဝေဏံ^၉
 ဆန္တံ။ ။ဆန္တနံ ဆန္တော။|ဆန္တ+အာ။| ဆန္တအရ ဝီရိယယူ။

၁-ဘေဒမဟာဋီ-၆၂။
 ၃-နိတိဓာတု-၁၅၀။
 ၅-ဓာန်ဋီ-၄၈၇၊ သူစိ။
 ၇-ဓာန်ဋီ-၂၂၄၊ သုစိ။
 ၉-ဓာန်ဋီ-

၂-နိတိဓာတု။
 ၄-ဓာန်ဋီ-၂၂၀၊ မင်္ဂ-၁၊ ၃၉၁။
 ၆-ဓာန်ဋီ-၂၂၃၊ သူစိ။
 ၈-ဓာန်ဋီ-၅၂၄၊ သူစိ။

A

၃- သေယျသကဏ္ဍဝတ္ထု

ပဌမသံယာဒိသေသကမ္မေ။ ။သိဿတိ အဝသိဿတိတိ
သေသော၊^၁ အာဒိ စ သေသော စ အာဒိသေသာ၊ သံယော+
အာဒိ သေသေသု အဿာတိ သံယာဒိသေသော။^၂

(တစ်နည်း)သံယော အာဒိမိ စေဝ သေသေ စ ကုန္တိတဗ္ဗော
အဿာတိ သံယာဒိသေသော။^၃ [ကုန္တိတဗ္ဗော အ(နိတိ)သုတ်နှင့်
အပစ္စည်းသက်။] ပဌမနည်းအလို ခွဲပဒဗဟုဋ္ဌိ၊ ဒုတိယနည်းအလို
ကုန္တိတဗ္ဗတဒ္ဓိတ်။(ဝါ)တိပဒဗဟုဋ္ဌိဟု ဆို၏။^၄

သံယာဒိသေသော ဒေဝ+ကမ္မံ သံယာဒိသေသကမ္မံ၊ ပဌမံ+
သံယာဒိသေသကမ္မံ ပဌမသံယာဒိသေသကမ္မံ။

ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာယ။ ။ “ဥပ္ပန္နာယ”တည် ဝိဇ္ဇာဘိက္ခုညေသု ခွေမြင့်
ဥပ္ပန္နာယ ဥပ္ပန္နာယဟုခွဲရပ်ပြု၊ သျာဒိလောပေါစသောသုတ်နှင့်
သွိဝိဘတ်ကိုချေ။^၅

ဥစ္စယော။ ။ဥစ္စံ+စယော ဥစ္စယော။^၆

၄- အနာထပိဏ္ဍိကသေဝိဝတ္ထု

ကဏာဇကံ။ ။ကဏတိတိ ကဏော၊^၁ ကဏာယ+ဇာတ် ကဏာ
ဇကံ။|“ကဏာဇာတ”ဟုလိုလျက် ဇာဉ် ရဿ၊ တကို ကပြု။^၂

၁-ကခါမဟာဋီ-၂၊ ၁၆၈။
၂-နိတိသုတ္တ-၂၄၂။
၅-မောဂ်-၁၊ ၅၅။
၇-ဓာဒိ။

၂-ပါရာဘာ-၃၊ ၅၀၈။
၄-ကခါမဟာဋီ-၂၊ ၁၆၈။
၆-ဓမ္မဋီ-၁၂၆။
၈-ဓမ္မဋီ-၁၂၆။

ဗိလင်္ဂဗုတိယံ။ ။ဝါတံ လက်တိ ဟိနံ ကရောတိတိ ဗိလင်္ဂေါ
[ဝါတ+လင်္ဂီ+အ၊ ဝါတကိုဗိပြု၊ ကကို ဂပြု]° (ဝါ)ဝိသေသေန
လင်္ဂတိတိ ဗိလင်္ဂေါ။ [ဝိ+လင်္ဂီ+အ၊] (ဝါ)ဗိလံ အဗ္ဗိလံ ကရော
တိတိ ဗိလင်္ဂေါ။ ? [ဗိလ+အင်္ဂီ+အ၊]ဗိလင်္ဂံ+ဗုတိယံ အဿာတိ
ဗိလင်္ဂဗုတိယံ။ ?

ဝေလာမကာလေ။ ။ဝေလာ မရိယာဒါ နတ္ထိ ဧတသ္မိန္တိ
ဝေလာမော။ ၁ “ဗျိုးန္တယ်အဆင်း စိပွားဥစ္စာ သဒ္ဓါ ပညာစသော
ဂုဏ်တို့၏ အပိုင်း အခြားမရှိရာပုဏ္ဏား”။ [ဝေလာ+မာ၊ မာသဒ္ဓါ
ပဋိသေဓအနက်ဟော။]

(တစ်နည်း)ဝေလာ မရိယာဒါ အမတိ သြသာနံ ဂစ္ဆတိ ဧတသ္မိန္တိ
ဝေလာမော။ ၆ “ဗျိုးန္တယ်အဆင်း စိပွားဥစ္စာ သဒ္ဓါ ပညာစသော
ဂုဏ်တို့၏ အပိုင်းအခြားအဆုံးသို့ရောက်ရာ ပုဏ္ဏား”။ [ဝေလာ+
အမ+အ၊]

(တစ်နည်း)ဝေလံ မရိယာဒံ အမတိ ဂစ္ဆတိ အတိက္ကမတိတိ
ဝေလာမော။ ? “စည်းကမ်းအပိုင်းခြားကို လွန်သောပုဏ္ဏား”
[ဝေလာ+အမ+အ၊]

ဝေလာမဿ+ဥပ္ပန္နော ကာလော ဝေလာမကာလော။ [“ဘာ-
တိယရာဇဿ ဥပ္ပန္နော ကာလော ဘာတိယရာဇကာလော”
ဟူသော မအူနိဿယကို မှီးသည်။] °

ဥန္တင်္ဂလံ။ ။ဘူမိနင်္ဂံ (မြေတို့၏အင်္ဂါကို) အနင်္ဂံ (အင်္ဂါ မဟုတ်

- ၁-ဓာန်ငို-၄၆၀။
- ၃-ဓမ္မငို-၁၂၆။
- ၅-အံငို-၃, ၂၈၈။
- ၇-အံငို-၃, ၂၈၈။

- ၂-ဓာန်ငို-၄၆၀။
- ၄-ဒီငို-၂, ၃၇၅။
- ၆-အံငို-၃, ၂၈၈။
- ၈-မအူနိဿ-၃, ၃၄၉။

အောင်) ကရောန္တော လုနံ ဘိတိ နဂ်လံ။^၁ | နဂ်+လူ ဆေဒနေ+
အ၊ ဥဒ္ဓံ နဂ်လံ ယတ္ထာတိ ဥန္တဂ်လော (အထက်၌ ထွန်သွားရှိရာ
ဇမ္ဗူဒိပ်)။ ဥန္တဂ်လဿ+ဘာဝေါ ဥန္တဂ်လော။

တိသရဏဂတံ။ ။ တိသရဏံ+ဂတော တိသရဏဂတော။
(သရဏဂံသုံးပါးသို့ ကပ်ရောက်သူ)။ (ဝါ) တိသရဏံ+ဣတိ+
ဂတော တိသရဏဂတော (သုံးပါးသော ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်း
ကပ်သူ)။ | ရှေ့နည်း ၅-၁၉၃၊ နောက်နည်း သဒ္ဓနိတိသုတ္တ-၁၉၅ |

ဒက္ခိဏေယျာ။ ။ ဒက္ခိန္တိ ဝမန္တိ ဧတာယာတိ ဒက္ခိဏာ၊^၂
ဒက္ခိဏံ အရဟန္တိတိ ဒက္ခိဏေယျာ။^၃ (ဝါ) ဒက္ခိဏာယ+ဟိတာ
ဒက္ခိဏေယျာ။^၄

ပါပေါ။ ။ ပါပံ အဿ အတ္ထိတိ ပါပေါ။ ပါပေန+ယုတ္တော ဝါ
ပါပေါ။ အပါယာဒိဒုက္ခံ ပါပေတိတိ ဝါ ပါပေါ။^၅

ဘဒြိ။ ။ ဘဒိယတိတိ ဘဒ္ဒံ။^၆ | ဘဒ္ဒ ကလျာဏေ+ရဂ်၊ ဒ
ကစ်လုံးကိုချေ။ |

ဘဒြော။ ။ ဘဒ္ဒတိ သောဘတိတိ ဘဒြော။^၇ ဘဒြိ အဿ
အတ္ထိတိ ဝါ ဘဒြော။ ဘဒြေန နိယုတ္တော ဝါ ဘဒြော။

၅-အသညဏပရိကာရဘိက္ခုဝတ္ထု

မန္တံ။ ။ မန္တတိ အပ္ပဘာဝေန ဂစ္ဆတိတိ မန္တံ။^၈ | မဒိ+အ၊

၁-ဓာန်ငို-၄၉၄၊ သူစိ။
၂-ဓာန်ငို-၇၂၆၊ သူစိ။
၅-နမက္ကာရင်္ဂ-၁၆၆။
၇-ပါရာဘာ-၂၊ ၃၅၅။

၂-ဓာန်ငို-၉၈၆၊ သူစိ။
၄-အံင်္ဂိ-၂၊ ၁၉၅။
၆-မောဂ်-၇၊ ၁၄၆။
၈-နိတိဓာတု-၉၂။

(တစ်နည်း)အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဂံတည်း။]

ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန။ ။ဝိန္ဒုတိ အနေန နန္ဒနန္တိ ဝိန္ဒု။^၁ [ဝိဒ
လာဘေ+ကု၊ နလာ၊ ဝကိုဗပြ။] ဥဒကဿ+ဝိန္ဒု ဥဒဗိန္ဒု။[ဥဒက
+ဝိန္ဒု တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥဒကကို ဥဒပြ။^၂ (ဝါ)ကကိုချေ။^၃] “ဥ
ဒေနာတိ ဥဒကေန(ဒိဋ္ဌ-၂, ၃၀)”ဟူသော အဖွင့်အလို ဥဒသဒ္ဓါ
သည်ပင် ရေကိုဟောရကား “ဥဒဿ+ဝိန္ဒု ဥဒဗိန္ဒု”ပြ။]

နိပါတနံ နိပါတော၊ ဥဒဗိန္ဒုဿ+နိပါတော ဥဒဗိန္ဒုနိပါတော။

ဥဒကုမ္ဘော။ ။ဥဒတိ တိန္တိယတိ တေမေတိတိ ဥဒါ^၄ ဥဒက-
ဿ+ကုမ္ဘော ဥဒကုမ္ဘော။

ထောက်ထောက်။ ။ထုစတိ ပသာဒေတိတိ ထောက်။^၅
[ထုစ+ဏာ] (ဝါ)ထောက်တိ ဂစ္ဆတိတိ ထောက်။^၆ [ထောက်+အ၊]
ဝိစ္ဆာဘိက္ခညေသု ဒွေဖြင့် “ထောက်ထောက်”ဟု ဒွိရုပ်ပြ။

ပါပဿ။ ။ဆဋ္ဌိစဖြင့် ပူရဓာတ်အယှဉ် တတိယာအနက်
ဆဋ္ဌိ သက်။^၇ (တစ်နည်း)မောင်အလို သာမိအနက်တည်း။^၈ ?

၆- ဝိဇ္ဇာလပါဒကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

အင်္ဂုလီဟိ။ ။အင်္ဂုန္တိ ဥဂ္ဂုန္တိတိ အင်္ဂုလီယော။^၁ [အင်္ဂ+ ဥလိ၊
ဂုတ္တာဒိ၊ နဒါဒိ၊]

၁-မောင်-၇, ၆။

၃-နိတိဓာတု-၂၅၇။

၅-ဓာဒိ။

၇-မောင်-၂, ၃၉။

၂-မောင်-၃, ၇၂၊ ရှု-၃၇၀။

၄-ဓမ္မဋီ-၁၂၆။

၆-ရှု-၁၆၈။

၈-မောင်-၇, ၁၉၅။

တက္ကလေ။ ။တမိယန္တိ ဝိကာရမာပါဒိယန္တိတိ တက္ကလာ။°

[တမ+ကုလ၊]

မုဂ္ဂေ။ ။မုဒန္တိ ဧတေဟိတိ မုဂ္ဂါ။[မုဒ+ဂင်္ဂါ]၂

မာသေ။ ။ပရိမိတေ ကာလေ အသိယန္တိ ဘက္ခိယန္တိတိ

မာသာ၊[မာ+အသ+အာ]°

ကရက္ခံ။ ။ကရိယတိတိ ကရက္ခော၊[ကရ+အက္ခာ]° (ဝါ)

ကရဒိတဗ္ဗော ဘာလေတဗ္ဗောတိ ကရက္ခော၊[ကရဒိ+ကာ]°

ကုဋေ။ ။ကုဋတိတိ ကုဋော၊[ကုဋ+ကောဋိလေျ+အာ]

(ဝါ)ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန အဋတိတိ ကုဋံ၊[ကု+အဋ+အာ]°

ကောဏံ။[ကုဏတိ သင်္ကောစတိတိ ကောဏော။°[ကုဏ+ဏာ]

ဆုရိကံ။ ။ဆုရတိတိ ဆုရိကာ။[ဆုရ ဆေဒနေ+ကွ]°

ဘတ္တဂ္ဂေ။ ။ဘတ္တံ ဂသန္တိ ဂဏန္တိ ဝါ ဧတ္ထာတိ ဘတ္တဂ္ဂံ။

[ဘတ္တ+ဂသ/ဂဟ+က္ခါ]°

ဒါနဝေယျာဝဋ်ကံ။ ။ဗျာဝရယတိ ဧတေနာတိ ဗျာဝဋ္ဌော

(သုတစ်ပါးကို ဆည်းကပ်ကြောင်းဖြစ်သော ကူညီဝိုင်းဝန်းမှု၊ ပြုစု

လုပ်ကျွေးမှု)။ ဗျာဝဋ်+ကရောတိတိ ဝေယျာဝဋ်ကော။° ဒါနေ

+ဝေယျာဝဋ်ကော ဒါနဝေယျာဝဋ်ကော။

၇- မဟာဓနဝါဏီဝတ္ထု

ဟလာဟလံ။ ။ဟနတိတိ ဟလော၊ [ဟန+အာ နကိုလပြု]

၁-မောင်-၇၊ ၁၉၃။

၃-နိတိဓာတု-၃၆၈။

၅-သိဋိသစ်-၂၊ ၁၄၉။

၇-မောင်ပံ-၅၊ ၄၇။

၂-မောင်-၇၊ ၃၂။

၄-မောင်-၇၊ ၅၇။

၆-ဓာဒိ။

၈-နိဘာ-၂၊ ၄၄၁။

ဟလောနံ+ဝိသေသော ဟလော ဟလာဟလော။|ဟလဟလ ဟု
ဆိုလိုလျက် ရှေ့လ၌ ဒီယပြု။° (ဝါ)ဟလံတိ ဘူမိံ ဝိလိခတိ
အနေနာတိ ဟလံ|ဟလ+အာ|၂ ဟလေနေဝ+အာဟလတိ
ဝိလေခတိတိ ဟလာဟလော။|ဟလ+အာဟလ။|°

ဝိသံ။။သောဏိပထဂတံ ဝိသတိ ဒေဟမိတိ ဝိသံ၊ ° (ဝိသော)
|ဝိသ+အာ၊ ပုံ၊ နပုံ၊ ဝိသတိ ပဝိသတိ လောဟိတာနု သာရေနဝါ
သရီရေ ဗျာပတိတိ ဝိသံ။ ၂

ဝါဏီဇော။ ။ဝဏတိ သဒ္ဓါယတိတိ ဝဏီဇော၊° |ဝဏ+
ဏ္ဍဇ|ဝဏီဇော+ယေဝ ဝါဏီဇော။° |ကျန်ဝိဂြိုဟ်များကို နှာ-
၁၅၉ ၌ပြန်ရှု။°

ဘယံ။ ။ဘယိတဗ္ဗောတိ ဘယော|ဘိ+ဏ၊|

အပ္ပသတ္တော။ ။သဟ+အတ္ထေန ယော ဝတ္တတိတိ သတ္တော၊°
အံပေါ+သတ္တော ယဿာတိ အပ္ပသတ္တော။

မဟဒ္ဒနော။ ။မဟန္တာနိ+ဓနာနိ ယဿာတိ မဟဒ္ဒနော။

ဂ-ကဏ္ဍမြေစွဲဒေသာဒဝတ္ထု

ပရိစာရိကာယ။ ။ပရိစရတိ သာမိနန္တံ ပရိစာရိကာ။°

၁-သိဋိသစ်-၁, ၁၈၇။	၂-ဓာဒိ။
၃-ထောမ၊ သိဘာ-၁, ၂၄၃။	၄-ဓာန်ဋီ-၆၅၅။
၅-ဓာတွတ္ထ။	၆-ဓာန်ဋီ-၄၆၉။
၇-ကောတ္ထုဘ။	၈-ဓမ္မပဒပို့ချချက်-၁၅၉။
၉-ဓာန်ဋီ-၁၉၀၊ သူစိ။	၁၀-ဓာန်ဋီ-၅၁၄၊ သူစိ။

ပဏ္ဍာကာရံ။ ။ ပဏ္ဍေန သတ္တပဏ္ဍေန (ရွှေပြားနှင့်) + သဒ္ဓိ
ဇာကရိယတေ အာနိယတေတိ ပဏ္ဍာကာရော။^၁

ဝဏော။ ။ သရိရံ ဝဏယတိ ဝိစုဏ္ဍေတိ ဆိဒ္ဓါဝဆိဒ္ဓံ ကရော
တိတိ ဝဏော။ ။ ဝဏ ဂတ္တဝိစုဏ္ဍနေ + အာ။^၂

အဗ္ဗဏံ။ ။ နတ္ထိ + ဝဏော ယသ္မိန္တိ အဗ္ဗဏော။

ပုဗ္ဗေဝ သန္တိဝါသေန။ ။ သဟ + နိဝါသနံ သန္တိဝါသော။ ။ သံ +
နိ + ဝသ။ ပုဗ္ဗေ ဝါ + သန္တိဝါသေနဟုတည် ဝါဒ်ရသပြု။^၃

ပစ္စုပန္နဟိတေနဝါ။ ။ ဥဒ္ဓံ + ပန္နော ဂတော ပဝတ္ထောတိ
ဥပ္ပန္နော၊ တံ တံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နော ပစ္စုပ္ပန္နော။^၄ ဟိနောတိ
ဝဗ္ဗတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ဟိတံ၊ ။ ဟိ + တာ။^၅ ဟိတဿ + ဝရဏံ ဟိတံ
(ဝရဏပုဒ်ကျေ)၊ ပစ္စုပ္ပန္နော + ဟိတံ ပစ္စုပ္ပန္နဟိတံ။^၆

ပေမံ။ ။ ပိနနံ ပေမံ။ ။ ပိ + မနိ။^၇ (ဝါ) ပိယဿ + ဘာဝေါ ပေမံ။
ပိယ + ဣမ၊ ပိယကို ပပြု။ (ဝါ) ပိနယတိတိ ပိ၊ ပိ + ဣ၊ ပိနော +
ဘာဝေါ ပေမံ။^၈

၉- ဧကကသ္မဒ္ဓေယျကဝတ္ထု

ကာဠကဏ္ဍိ။ ။ အတ္တနော နိဿယံ ကာဠကဏ္ဍသဒ္ဓိသံ
ကရောတိ အပ္ပကာသကတ္တာတိ (ထင်ရှားမပြတ်တတ်) ကာဠကဏ္ဍိ။^၉

၁-ဓာန်ဋီ-၃၅၆။	၂-ဓာန်ဋီ-၃၂၄၊ သူစိ။
၃-အဘိဋ္ဌ-၁, ၈၈၊ မဟာနိဋ္ဌ-၁၂ ပဋိသံဋ-၁, ၁၈။	၄-ဓာဒိ။
၅-ဇာဋ္ဌ-၂, ၂၁၆၊ သာရတ္ထ-၁, ၁၃၀။	၆-ရူ-၆၅၂။
၇-ဓာန်ဋီ-၁၇၃။	၈-ဓာန်ဋီ-၈၂၊ သူစိ။

[ကာဠ+ကရ+ဏ၊ ရကို ဏပြု၊ ကွစိသမာသန္တဖြင့် သမာသ်အဆုံး အကို ဣပြု။]

မုတ်ချက်။။ဓာန်-ဇီ၊ ၈၂၅ ကာဠကဏ္ဍိဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြင့်ရှိ၏။ ဤ၌ 'ဒိဋ္ဌော'ကိုထောက်၍ ပုံလိင်တည်း။ထို့ကြောင့် သုဂန္ဓိကဲ့သို့ သမာသန္တဣကြ။ [ကာဠကဏ္ဍိ-"မည်းညစ်သော မကောင်းကျိုးကို ပြုတတ်သူကို-သူယုတ်ကို" ဟုပေး။]

သပုံ။ ။သပုတိ ဂစ္ဆတိတိ သပေ။|သပု+အာ| ၂

ဂီဝါယံ။ ။ဂါယန္တိ ဧတေယာတိ ဂီဝါ |ဂါ+ဤ+ဝ+အာ|?

အပုဒုဌဿ။ ။ပဒုဿတိတိ ပဒုဋ္ဌော။ န+ပဒုဋ္ဌော အပုဒုဋ္ဌော။

နရဿ။ ။စတုတ္ထိအနက် ၊ (ဝါ)ဆဋ္ဌိအနက်။^၂ ဆဋ္ဌိသက် အနက် နဿ။ ။အင်္ဂန္တိ ဧတေဟိ တံသမိဂိပုဂ္ဂလာ နိဟိန ဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိတိ အင်္ဂဏာနိ။(ရာဂါဒယော)|အင်္ဂ+ယု။^၃ နတ္ထိ+အင်္ဂဏာနိ ယဿာတိ အနက်ဧတော။

သုခုမော။ ။သုခယတိတိ သုခုမော။|သုခ+ကုမာ| ?

ရဇော။ ။တေသု တေသု ဝတ္ထုသု လဇ္ဇတိ လဂ္ဂတိတိ ရဇော |ရဇု+အာ| "

ပဋိဝါတံ။ ။အံဝိဘတ္တိနစသောသုတ်ဖြင့် သို့ဝိဘတ်ကို အံပြု။ (ဝါ)သတ္တမိအနက်၌ အံဝိဘတ်သက်။

- ၁-သုတ်မဟာဘာ- ၂, ၈၀။
- ၃-ဓာန်ဋီ- ၂၆၃၊ သူစိ၊
- ၅-မောက်- ၂, ၂၅၊ ခံဂါနိ- ၂, ၁၂၉။
- ၇-မောက်- ၇, ၁၃၀။

- ၂-နိတိဓာတု-၁၉၆။
- ၄-သုတ္တနိဌ- ၂, ၁၉၈။
- ၆-မဋီ- ၃, ၂၄၅၊ ဓမ္မဋီ-၁၂၇။
- ၈-ပါမိယော-၈၈။

၁၀- မဏိကာဂုဏ္ဍလူပုဂံတံသန္တေဂုဏ္ဍု

ဇယမ္ပတိကာ။ ။ဇာယတိ ပုတ္တော ဣမာယာတိ ဇာယာ၊ [ဇန
ဇနနေ+ယ၊ ဇနကို ဇာပြု။]° ဇာယတိတိ ဝါ ဇာယာ၊ [ဇိ+ယ၊
ဇိကို ဇာပြု။]°

ပါတိ ရက္ခတိတိ ပတိ၊[ပါ+တိ၊ ပါ၌ ရဿ] ဇာယာ စ ပတိ စ
ဇယမ္ပတိကာ။ ၂ [ဇာယ+ပတိ၊ သမာသန္တကာ၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊
ကွစာဒိမဇ္ဈတ္တရာနံ စသောသုတ်ဖြင့် ဇာ၌ ရဿပြု။] ?

ဇယံဗလံ။ ။ဇာယတိ ဂမနံ ဧတာယာတိ ဇယံ၊ ? [ဇန+ယ၊
နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု] ဗလန္တိ ဇိဝိတံ ကပ္ပေန္တိ ဧတေနာတိ ဗလံ။ ၁
[ဗလ+အာ၊ (ဝါ)ပဋိပက္ခေဟိ ဗလတိ န ဝိကမ္ပတိတိ ဗလံ၊ ၆
(ဝါ)ဗလတိ ထိရာ ဟောတိတိ ဗလံ။ ၆ ဇယံယ+ဗလံ ဇယံဗလံ။
ဗလအရ ဝါယောဓာတ်ယူ။ (ဗလံ နာမ ဝါယောဓာတ်)သံဌ-၁၊
၁၅၂။

ပါပကမ္မိနော။ ပါပါနိ စ+တာနိ ကမ္မာနိ စာတိ ပါပကမ္မာနိ။
ပါပကမ္မာနိ+ယေသံ အတ္ထိတိ ပါပကမ္မိနော။

သဂ္ဂံ။ ။ရူပါဒီဟိ ဝိသယေဟိ သုဠု အဂ္ဂေါတိ သဂ္ဂေါ၊?(ဝါ)
သောဘနာ အဂ္ဂဘူတာ ရူပါဒယော ဧတ္ထာတိ သဂ္ဂေါ။° (ဝါ)အဇ
ဂတိယံ အနေကတ္တတ္တာ ဌိတိယံ စိရံ ဌိယတေ အသ္မိန္တိ အဂ္ဂေါ။

၁-သုစိ။

၃-ရ-၂၀၉

၅-နိတ်ဓာတ်-၁၇၆။

၇-ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၃၀။

၂-ဓာန်-၂၃၇၊ သုစိ။

၄-ဓာန်-၁၉၁၊ သုစိ။

၆-မဏိ-၂၊ ၂၆၅။

၈-သံဋီ-၁၊ ၄၇။

သောဘနော အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ။ (ဝါ)ပုညေန သုဠု အဇိယတေတိ သဂ္ဂေါ။° (တစ်နည်း)သောဘနေန ကမ္မေန အဇိယတိတိ သဂ္ဂေါ။ (ဝါ) သုန္ဒရာနိ အဂ္ဂါနိ ရူပါဒိနိ ဧတ္ထာတိ သဂ္ဂေါ။° (ဝါ)သုဠု သောဘနော အဂ္ဂေါ ကောဋ္ဌာသော ဧတဿ ဘဝဿာတိ သဂ္ဂေါ | သု+အဂ္ဂု။ ° မနာပိယရူပါဒိတာယ သဟ+အဂ္ဂေဟိ ယော ဝတ္တတိ-တိ သဂ္ဂေါ။ သဟ+အဂ္ဂု။ သဟကို သပြု။။ °

သုဂတိနော။။ဂစ္ဆတိ ယထာရူစိ ပဝတ္တတိတိ ဂတိ။ (ဝါ) ဂမတိ ယထာသဘာဝံ ဇာနာတိတိ ဂတိ။ ° သောဘနာ ဂတိ ယေသန္တိ သုဂတိနော။° | ကုတောညတ္ထေ(မောဂ်- ၂၁၈၂)သုတ်/ ယောနံနောဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယောကို နောပြု။။

၁၁-အယောဒေဝဏ္ဍု ၁၂-ဗျူဟဒ္ဒသကျဝဏ္ဍု

အန္တလိက္ခေ။။အန္တံ ရာတိ ဒဒါတိတိ အန္တရံ° | အန္တ+ရာ+အ (ဝါ)အတိ ဗန္ဓုနေ+အရ။° တေသံ တေသံ ဝတ္ထုနံ အန္တရံ နာနတ္ထံ ကုက္ကုတေ လောကော ဧတ္ထ အနေနာတိ ဝါ အန္တလိက္ခေ။။° (ဝါ)ကုက္ကုနံ ဒဿနံ ကုက္ကု၊ ကုက္ကုယ+အန္တရံ ကာရဏံ အန္တ လိက္ခေ။။° (ဝါ)အန္တရေန ဆိဒ္ဓေန+ကုက္ကုတဗ္ဗေတိ အန္တလိက္ခေ။။°

၁-ဓာန်ဋီ-၁၀၊ သူစိ။	၂-ပရိတ္တဋီ-၄၇။
၃-ပါစိယော-၃၈၀။	၄-ကဒါမဟာဋီ-၄, ၁၉၂။
၅-တံဋီ-၁, ၉၇။	၆-သိဋီသစ်-၂, ၂၂၉ ။
၇-ကပ္ပဒ္ဒါမ။	၈-ဝါစပုတိ။
၉-ဓာန်ဋီ-၇၇၁။	၁၀-ဓာန်ဋီ-၄၅။
၁၁-ပါစိယော-၅၁။	

(ဝါ)အန္တရေ ဣက္ခိယတေတိ အန္တလိက္ခံ။ (ဝါ)အန္တော ရိက္ခာနိ ယဿာတိ အန္တလိက္ခံ။ [ရကို လဖြူ]°

ပဗ္ဗတာနံ။ ။ပဗ္ဗန္တိ ပူရန္တိတိ ပဗ္ဗတာ၊ [ပဗ္ဗ+တ၊] (ဝါ)ပကာရေန တံ တံ ဌာနံ ဝုနောန္တိတိ ပဗ္ဗတာ၊ [ပ+ဝု သံဝရဏေ+တ၊]ပဗ္ဗံ+ယေသံ အတ္ထိတိ ပဗ္ဗတာ။ ?

ဝိဝရံ။ ။ဝိဝတော+ဝုရော ဝါရဏံ ယဿာတိ ဝိဝရံ။

ဒဂတိပုဒေသော။ ။ဂစ္ဆန္တိ အဿန္တိ ဂေတိ၊ [ဂမု+အန္တ+တ္တ၊] ဂ ဒွေဘော်လာ၊ လဖြူ၊ မ-ကိုချေ။ ? ပဒိဿတေတိ ပဒေသော၊ [ပ+ဒိသ+ဏ၊] ဂေတိယာ+ပဒေသော ဂေတိပုဒေသော။

အဝိစိမ္မိ။ ။ဝိမှယံ ဝိစိတ္တံဝါ စိနောတိတိ ဝိစိ၊ [ဝိ+စိ+က္ခိ၊] နတ္ထိ +သုခဿ ဝိစိ လေသောပိ အတြာတိ အဝိစိ၊ (ဝါ)နတ္ထိ+ဝိစိ သုခံ ဧတ္ထာတိ အဝိစိ၊ (ဝါ)နတ္ထိ+ဧတ္ထ ဝိစိ အန္တရန္တိ အဝိစိ။ ?

၁၀။ ဒဏ္ဍဝဂ်

၁- ဆပုဂ္ဂိုလ်အကျဉ်းစာ

ဒဏ္ဍဿ။ ။ဒဏ္ဍတိ အာဏံ ကရောတိ ဧတေနာတိ ဒဏ္ဍော။ [ဒဿိ အာဏာယံ+က၊]° (ဝါ)ဒမန္တိ အနေနာတိ ဒဏ္ဍော၊ [ဒမု+ဒ၊]° ပဗ္ဗမိအနက်၊ ဆဋ္ဌိသက်။°° (ဝါ) သာမိအနက်၊ ဆဋ္ဌိသက်။°°

- ၁-ထောမ၊ နိဘာ-၄၊ ၇၁။
- ၃-ရ- ၂၀၃။
- ၅-ဓာန်ငို-၆၆၂ သူစိ။
- ၇-သူစိ။
- ၉-မောင်-၇၊ ၅၈။
- ၁၁-မောင်၊ မောင်ပံ-၂၊ ၂၆။

- ၂-ဓာဒိ၊ ဂဠုန်-၃၂။
- ၄-ဓာန်ငို-၁၈၁။
- ၆-ဓာန်ငို-၆၅၇။
- ၈-ကစွည်း-၆၆၃။
- ၁၀-ရ-၁၇၀။

၂-သမ္ပဟုလကမ္မာဂ္ဂဝတ္ထု

သုခကာမာနိ။ ။သုခံ+ကာမေတိတိ သုခကာမော။
 ဘူတာနိ။ ။ကမ္မေန ဘဝန္တိတိ ဘူတာနိ။
 ဒေသာနော။ ။ဒေသတိတိ ဒေသာနော။[ဒေသ+မာန ကွစိဓာတု
 ဖြင့် မာနကို အာနပြု၊ (ဝါ)မာနဿ မဿ(မောင်-၅,၁၆၂) သုတ်
 ဖြင့် မကိုချေ။]
 လဘတေ။ ။လဘ+အပစ္စည်း။ အနာဂတ်ကာလ၌ ဝတ္ထု-
 မာနာဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တေဝိဘတ်သက်။ ။

၃- ကောဏ္ဍဓာနဇ္ဇေဂ္ဂဝတ္ထု

ကောဏ္ဍဓာနဇ္ဇေရော။ ။ကုန္တိတေန အာကာရေန သေတိ
 ပဝတ္တတိတိ ကောဏ္ဍော(ဒုဿီလော)၊ ကောဏ္ဍော စ+သော+
 ဓာနော စာတိ ကောဏ္ဍဓာနော? (ထေရောနှင့်ဆက်တွဲ။)
 ဖရူသံ။ ။ပရေ ဇနေ ဥသာပေတိ ဝါဟေတိတိ ဖရူသံ[ပရ+
 ဥသ+အ၊ ပကိုဖံပြု၊ (ဝါ)ပရိယတိ ပါလိယတိတိ ဖရူသံ။] ပရ+
 ဥသဏ်။]
 ပဋိဝဒေယျတံ။ ။ပဋိဝဒေယျံ+တံ ဟုဖြတ် နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။
 သာရမ္ဘကထာ။ ။သာရမ္ဘိယတေ သာရမ္ဘာ၊ သာရမ္ဘာ စ+သာ
 +ကထာ စာတိ သာရမ္ဘကထာ။ (ခံဂါနိ-၂, ၁၃၆၅၅။)
 ပဋိဒဏ္ဍာ။ ။ပဋိဒဏ္ဍတိ ပဋိကရောတိတိ အာဏံ ဒေတေဟိတိ
 ပဋိဒဏ္ဍာ။

၁-၅-၃၉၉။ ၂-နိတိသုတ္တ-၂၆၉၊ နိဒ္ဒေ-၂၂၂ ဝဏ္ဏနာ-၂၈၅၊ ဝိတေ-
 ၂၀၉။ ၃-ဓမ္မဋီ-၁၄၇။ ၄-ဓာနိင်္ဂ-၁၂၅။
 ၅-ထောမ။

၂၁၂

ဒုတိယဆင့်

ဖုသေယျတံ။ ။ဖုသေယျံ+တံဟုဖြတ် နိဂ္ဂဟိတံဘေ။
 ကံသော။ ။ကာမိယတေတိ ကံသော၊ ကမု+သ၊ မ-ကို နိဂ္ဂ-
 ဟိတံပြု။ ကနတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ဝါ ကံသော၊ ကန+သ၊
 ဥပဟတော။ ။ဥပဟညိတ္တာတိ ဥပဟတော။
 သာရဗ္ဗော။ ။ဘုသံ အာရဘနံ သာရဗ္ဗော။

၅-ဥပေါသထံကဏ္ဍိနိပတု

ဂေါပါလော။ ။ဂါဝေါ ပါလေတိတိ ဂေါပါလော။(ဂေါ+
 ပါလ+ဏာ)၊
 ဂေါစရံ။ ။ဂါဝေါ စရန္တိ ဧတ္တာတိ ဂေါစရံ။(ဂေါ+စရ+အာ)၊
 ဇရာ။ ။ဇိရတိ၊ ဇိရဏံ ဝါ ဇရာ။(ဇရ+အ+အာ)၊

၆- အဇဂုပပတဝတု

အဇဂရပေတံ။ ။အဇတိ ဂစ္ဆတိတိ အဇော၊(အဇ+အာ)၊ န
 ဇာယတိတိဝါ အဇော၊(န+ဇန+က္ခိ)၊ အဇံ ဆာဂံ(ဆိတ်ကို)+ ဂိလ-
 တိတိ အဇဂရော၊(အဇ+ဂိလ+အာ) ကုကို အ-ပြု၊ လကို ရပြု။^၆
 အဇ-ဂရော ဧဝ+ပေတော အဇဂရပေတော။

ဂုန္တံ။ ။ဂေါ+နံ သုဟိနာသုစဉ် စသဒ္ဓါဖြင့် (ဂေါ)ကိုဂုပြု၊ ပဇ
 ဒ္ဓောဘာဝေါ ဌာနေဖြင့် (ဝါ)နော စ ဒ္ဓါဒိတော နံဒိန္တံ စသဒ္ဓါဖြင့်
 (ဝါ)တေသုဂုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် (ဝါ)ကွမိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် (ဝါ)
 ပစ္စယာဒနိဌာသုတ်ကြီးဖြင့် (ဝါ)ယဒနသုတ်ကြီးဖြင့် နလာ၊ (ဝါ)
 နိဂ္ဂဟိတဉ္စဖြင့် နိဂ္ဂဟိတံလာ၊ နိဂ္ဂဟိတံကို နပြု။

၁-မောဂ်-၇၊ ၂၁၃။
 ၃-ဓာနိဒ္ဓိ-၄၉၅၊ သူစိ။
 ၅-ဓာနိဒ္ဓိ-၅၀၂၊ သူစိ။

၂-ဓာဒိ။
 ၄-ဝိမတိ-၁၊ ၁၅၊ သူစိ။
 ၆-ဓာနိဒ္ဓိ-၆၅၁၊ သူစိ။

ဆောင်။ ။ နျာသကြံ၊ ရုပ်တွက်ဟန်၊ ဂုဏ်ခနစ်နည်း။^၁
 ပရဒွေဘာ၊ နောစဒ္ဓါ၊ စပါနိဂ္ဂဟိတံတည်း။
 သုတ်ကြီး ၄-သွယ်၊ ၄-နည်းချယ်၊ နယ်လာသည်ချည်း။
 ပတ္တိ။ ။ ပဋိတ္တာတိ ပတ္တိ၊ ပဒ+တိ၊ (ဝါ) ပါပိယတိတိ ပတ္တိ၊
 (ပ+အပ+တိ)၊

သေဟိ။ ။ သဿ ဣမာနိ သာနိ။ သ+ဏာ
 အဂ္ဂိသုမောဝ။ ။ ဒယတိတိ သုမော။ ဒဟ+တ၊ ဒကို သပြု၊
 တကို ပပြု၊ ဓာတွန်ဟကို သပြု။^၂ အဂ္ဂိနာ သုမော အဂ္ဂိသုမော။
 အဂ္ဂိသုမော+ဇဝဟုပုဒ်ဖြတ်၊ (ဝါ) အဂ္ဂိသုမော+ဣဝဟုပုဒ်ဖြတ်။
 အဂ္ဂိသုမောဝတပုတိကို အဂ္ဂိသုမော+အဝတပုတိဟုပုဒ်ဖြတ်။ (ခံဂါ
 နိ-၂၊ ၁၃၉၅၅)

၇- မဟာမာဂ္ဂလ္လာနတ္ထဂ္ဂတ္ထု

ကဏ္ဍိကာမဏ္ဍလံ။ ။ ဧကံ သိသေ နယတိတိ ကဏ္ဍိကာ၊
 (က+နယ ဂမနတ္ထေ+ဣ၊ နဇါအကို ဣ၊ နကိုဏ၊ ယကိုဏပြု)၊
 မဏ္ဍယတေတိ မဏ္ဍလံ၊ မသိ ဘူသနေ+အလ၊ (ဝါ) မဏ္ဍော
 ပသန္နော ဟုတွာ လာတိ ဂစ္ဆတိတိ မဏ္ဍလံ။ မဏ္ဍ+လာ+အ၊^၁
 ကဏ္ဍိကာယ+မဏ္ဍလံ ကဏ္ဍိကာမဏ္ဍလံ။

အဒဏ္ဍောသု။ ။ ဒဏ္ဍယတိ (ဗာဓေတိ အနယဗျသနံ ပါပေ
 တိ)တိ ဒဏ္ဍော၊^၂ နတ္ထိ+ဒဏ္ဍော ယေသန္တိ အဒဏ္ဍော။ [ဒဏ္ဍန္တိ၊
 ကာယဒုစ္စရိတာဒိနမေတံ အဓိဝစနံ။] (သုတ္တနိဋ္ဌ-၁၊ ၅၇)

၁-နျာသ၊ ကစ်ဘာ-၁၊ ၁၄၆။
 ၃-ကစ္ဆည်း-၅၇၆၊ ၆၁၂။
 ၅-ဓာန်-၅၃၂၊ သူစိ။

၂-ပဒိ-၂၃၃။
 ၄-ဓာန်-၂၁၉၊ သူစိ။
 ၆-သုတ္တနိဋ္ဌ-၁၊ ၅၇။

အပ္ပဒုဋ္ဌေသု။။ပဒုဿန္တိတိ ပဒုဋ္ဌာ၊ န+ပဒုဋ္ဌာ အပ္ပဒုဋ္ဌာ။
 ဝေဒနံ။ ။ဝေဒယတိတိ ဝေဒနာ။ဝေဒယန္တိ ဧတေယာတိ
 ဝါ ဝေဒနာ၊ ဝေဒီယတေ ဝါ ဝေဒနာ၊ [ဝိဒ+ယု+အာ၊
 ဇာနိ။ ။ဟိယတေ ဇာနိ၊[ဟာ+တိ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် တိ
 ကို နိပြု၊ ဟကို ဇပြု။° (ဝါ)ဇာ+နိ (ဝါ)ဟာ+ယု+ဤ၊ ဟကိုဇပြု၊
 ဤကို ရဿပြု။ ?

ဂရုကံ။ ။ဂရုယေဝ ဂရုကော။
 အာဗာဓံ။။အာဗာဓတိ စိတ္တံ ဝိလောဋ္ဌေတိတိ အာဗာဓော။°
 စိတ္တက္ခေပံ။ ။ခိပနံ ခေပေါ၊ စိတ္တဿ+ခေပေါ စိတ္တက္ခေပေါ။
 ဥပသဂ္ဂံ။။ဥပဂန္တာ သန္တတိ ပကာသေတိတိ ဥပသဂ္ဂေါ။°
 အတ္တက္ခာနံ။ ။အဘိအက္ခာနံ ပရိဘာသနံ အတ္တက္ခာနံ။°
 [အဘိ+အာ+ခါ+ယု၊
 ဒါရုကံ။ ။ဝိဒါရေတိတိ ဒါရုကံ။? (ဝါ) ဒရိယတိတိ ဒါရု-
 ကံ။° [ဒရ+ဇာ+ကုန၊ ဇာကိုချေ။]

ပဘဂ္ဂံ ရံ။ ။ပဘဂ္ဂတေ သယမေဝ, ပဘဂ္ဂတိ ဝါ အတ္တာ-
 နန္တိ ပဘဂ္ဂံရော၊[ပ+ဘဂ္ဂ ဩမဒ္ဒနေ+ကမ္မကတ္တာ:အနက် ယုရ]°

၈- ဗဟုဇာနိကဘိက္ခုဝတ္ထု

သရော။ ။သရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဘဝန္တိ သန္တန္တိ ဧတေသ္မာ မဟာ

၁- ရှု-၃၇၁။
 ၃- ဇာန်ဋီ-၇၃၆။
 ၅- ဇာန်ဋီ-၄၀၁။
 ၇- မောက်-၇, ၁၀၁။
 ၉- မောက်၊ မောက်ပံ-၅, ၅၄။

၂- မောက်-၅, ၅၀။
 ၄- နိတိဓာတု-၁၀၈။
 ၆- အပ္ပဒု-၁, ၁၂၉။
 ၈- ဇာန်ဋီ-၁၆၇။

နဒီယောတိ သရော။ သရ ဂတိယံ+အ။^၁

ဝေဿဝဏဿ။ ဝိဿဝဏဿ(ဝိဿဝဏ်ရသေ့၏)+အပစ္စံ
ဝေဿဝဏော။ [ဝိဿဝဏ+ဏာ]။^၂

(ဝါ)ဝိသာဏာယ ရာဇဓာနိယာ ရန္တံ ကာရေတိတိ ဝေဿ
ဝဏော။^၃ [ဝိသာဏာ+ဏာ၊ ဏာအနုပနိချေ၊ ဝိဏါဏ္ဍကို ဧဝုဒ္ဓိပြု၊
သဒ္ဓေဘော်လာ ဏခင်းချေကပ် (ဝေဿာဏဝ) သာဌ် ရသေ့ပြု၊
ဏနှင့်ဝရှေ့နောက်ပြန်။]

(ဝါ)ဝိဿဝသုနော အပစ္စံ ဝေဿဝဏော။^၄ [ဝိဿဝသု+ဏာ၊
“ဝေဿဝသဝ”ဟုဆိုလိုလျက် သကိုဏ၊ ဝကိုချေ။]

(ဝါ)ဝိသာဏာ နာမ ရာဇဓာနိ အဿ အတ္တိတိ ဝေဿဝဏော
[ဝိသာဏာ+ဏာ၊ တဒမိနာဒိနိဖြင့် အလယ်၌ အဝ-လာ။]^၅

ဒကရက္ခသေန။ ။ပိပါသစ္ဆေဒံ ကရောတိတိ ဒကံ၊ [ဒါ+ဏ္ဍ။]
ဥက္ခတိ ငြဝံ ကရောတိတိ ဒကံ၊ ဥက္ခ+က ဥနှင့်နကိုချေ။^၆ (ဝါ)
ဒကီယတေတိ ဒကံ၊ [ဒက အဿာဒေ+အ]။^၇

ရက္ခတိ အသ္မာတိ ရက္ခသော။^၈ (ဝါ)ရက္ခန္တိ အတ္တာနံ ဧတသ္မာတိ
ရက္ခသော။^၉ [ရက္ခ+အသ၊]ဒကေ+ရက္ခသော ဒကရက္ခသော။^{၁၀}

(ဝါ)ဥဒကေ+ရက္ခသော ဒကရက္ခသော၊ [ဥဒက+ရက္ခသဟု
သမာသ်စပ်၊ ပကတိပြုပြီးနောက်၊ သောတာပီသု(မောက်-၃၊ ၇၃)
သုတ်ဖြင့် ဥကိုချေ။ ရူအလို တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ချေ။]

၁-အပဋ္ဌ-၂၊ ၂၀၁။

၂-သုတ္တန်-၂၊ ၁၀၀။

၅-မောက်-၂၊ ၁၂၆။

၇-မောက်-၇၊ ၁၅၊ ဓာန်ဋီ-၆၆၁ ။

၉-ဓာန်ဋီ-၁၃၊ သုဒိ။

၂-ဓာန်ဋီ-၃၆။

၄-ထောမ။

၆-ဓာန်ဋီ-၆၆၁။

၈-ကပ္ပဒူမ။

၁၀-မောက်နိ-၁၊ ၃၉၅-၆။

ယက္ခော။ ။ယက္ခိယတေ ပူဇိယတေတိယက္ခော။^၁ [ယက္ခ+အ၊
 (ဝါ)ယဇတိ တတ္ထ ဗလိံ ဥပဟရတိတိ ယက္ခော၊[ယဇ+ခ၊]^၂ (ဝါ)
 အတ္တနော သကာသံ(အနီးသို့) သမ္ပတ္တသမ္ပတ္တေ ခါဒန္တော ယာတိ
 ဂစ္ဆတိတိ ယက္ခော။[ခါဒန္တ+ယာ+အ၊ ဒန္တကိုချေ၊ ခနှင့်ယရှေ့
 နောက်ပြန်]၊^၃ (ဝါ)ယဿတိ ပယတတိ ဗလိမာဟရဏတ္တာယာတိ
 ယက္ခော၊^၄ [ယသ+အ၊]

ဗောဓိသတ္တံ။ ။ဗုဒ္ဓိဿတိတိ ဗောဓိ၊ သဉ္စတိတိ သတ္တော၊
 ဗောဓိ စ+သော+သတ္တော စာတိ ဗောဓိသတ္တော။(သိလတံ
 ပုဂ္ဂိုလ်)၊^၅ (ဝါ) သယံ ဗုဒ္ဓတိ၊ ဗုဒ္ဓန္တိ တေန အရိယာတိ ဝါ ဗောဓိ၊^၆
 ဗောဓိယံ+သတ္တော ဗောဓိသတ္တော(မဂ်ဉာဏ်၌ကပ်ငြိသူ)၊^၇

(ဝါ)ဗုဒ္ဓတိ ဒေတေနာတိ ဗောဓိ၊ ဗောဓိ+အဿ အတ္တိတိ
 ဗောဓိမာ၊ ဗောဓိမာ စ+သော+သတ္တော စာတိ ဗောဓိသတ္တော။
 (ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်) [ဗောဓိမန္တ+သတ္တ၊ မန္တကိုချေ။]^၈

ပါနီယံ။ ။ပိယတေတိ ပါနီယံ။[ပါ+အနီယ၊]

အလင်္ကတမဏ္ဍပမဇ္ဈေ။ ။အလင်္ကရိယတေတိ အလင်္ကတော၊
 [အလံ+ကရ+တ၊] မဏ္ဍေ (ရဝိရံသယော) ပိဝတိ နာသယတိတိ
 မဏ္ဍပေါ/မဏ္ဍပံ။^၉ [မဏ္ဍ+ပါ+အ၊ ပုံနပုံ] (ဝါ)မဏ္ဍေတိ ဇနံ၊
 မဏ္ဍိယတိ ဇနေဟိတိ ဝါ မဏ္ဍပေါ။[မဿိ ဘူသနေ+အ၊]^{၁၀}

၁-ကပ္ပဒ္ဒမ၊ နိတိဓာတု-၂၈၄။

၂-အပဋ-၁၃၅။

၅-အင်္ဂါ-၂၊ ၂၀၂။

၇-ဓာန်ဒီ-၂၁၀၊ သူဝိ။

၂-ဝိမာနဋ-၂၀၇၊ သံဋီ-၁၊၃၀၆။

၄-မောင်-၇၊ ၃၁။

၆-သာရတ္ထ-၁၊ ၃၇၁။

၈-သူဝိ။

၁

(တစ်နည်း)မံ ရတ္တန္တကာရံ သေတိ ဝိနာသေတိတိ မဏ္ဍော၊
(နေရောင်)၊ မဏ္ဍံ ပါတိ ရက္ခတိတိ မဏ္ဍပေါ။^၁ အလက်တော+
မဏ္ဍပေါ အလက်တမဏ္ဍပေါ၊ အလက်တမဏ္ဍပဿ+မဏ္ဍံ အလက်-
တမဏ္ဍပမဏ္ဍံ။

ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ။ ။ဟိရိ ဝ ဩတ္တပ္ပံ ဝ ဟိရိဩတ္တပ္ပံ၊
(ဝိသဘာဂတ္ထဒ္ဒနံ)၊ ပဇ္ဇန္တိတိ ပန္နာ၊ သမ္ပဒေဝ+ပန္နာ သမ္ပန္နာ၊ ဟိရိ-
ဩတ္တပ္ပေန+သမ္ပန္နာ ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ။

သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ။ ။သောစန္တိ ဧတေဟိ တဒတ္ထိကာတိ
သုက္ကာ၊[သုစ+အ၊]၂ သုက္ကော+ဓမ္မော သုက္ကဓမ္မော။ သမာဓိယ-
န္တိတိ သမာဟိတာ၊ (တစ်နည်း)သမာဓိယတေတိ သမာဟိတံ၊
သမာဟိတံ+ယေသံ အတ္ထိတိ သမာဟိတာ၊ သုက္ကဓမ္မေဟိ+သမာ-
ဟိတာ သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ။^၂

သပ္ပုရိသာ။ ။သောဘနာ+ပုရိသာ သပ္ပုရိသာ။^၃

ဒေဝဓမ္မာ။ ။ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဋ္ဌန္တိ အတ္တနော ဝိသယေ ဣဿရိယံ
ကရောန္တိတိ ဒေဝါ။ (သမုတိနတ်)၊ (ဝါ)ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဋ္ဌန္တိ ပဉ္စဟိ ကာမ
ဂုဏေဟိတိ ဒေဝါ၊(ဥပပတ္တိနတ်)၊ (ဝါ)ဒိဗ္ဗန္တိ ကိဋ္ဌန္တိ ပရမာယ
ဈာနကိဋ္ဌာယာတိ ဒေဝါ၊(ဝိသုဒ္ဓိနတ်)၊ ဒေဝါ ဝ ဒေဝါ ဝ ဒေဝါ
ဝ ဒေဝါ။ အတ္တနော ဖလံ ဒဟန္တိ ဝိဒဟန္တိတိ ဓမ္မာ(ဓမ္မသမ္ပါကာ
ရဏအနက်)ဒေဝါနံ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ။(နတ်ဖြစ်ကြောင်းကုသိုလ်)

၁-ထောမ၊ သူစိ။

၂-ဓာန်ငို-၉၅၊ သူစိ။

၃-လာဋ္ဌ-၁၊ ၁၄၈။

၄-လာဋ္ဌ-၁၊ ၁၄၈။

၅-နိတိဓာတု-၂၂၀။

ဒေဝဓမ္မာ+ယေသံ အတ္ထိတံ ဒေဝဓမ္မာ။ [ဒေဝဓမ္မ+ဏာ]° (ဝါ) ဒေဝံ(ဒေဝဘာဝံ)+အာဝဟာ ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ၊(နတ်အဖြစ်သို့ ပို့ဆောင်တတ်သောကုသိုလ်များ။)၂ (အဿတ္ထိဆက်)

(တစ်နည်း)ဒေဝေဟိ+စရိတဗ္ဗာ ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ။ (ဝါ)ဒေဝေဟိ+စရိယမာနာ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ။ (ဝါ)ဒေဝေဟိ+စရိတဗ္ဗာ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ။ ² (အဿတ္ထိဆက်ပါ။)

နဂ္ဂစရိယာ။န ဂစ္ဆန္တိတိ နဂ္ဂါ။ [န+ဂမု+က္ခိ၊ (ဝါ)လဂ္ဂ သင်္ဂေ+ဏာ၊ လက္ခိနပြု၊ (ဝါ)န+လဒိ ဝိလေ+ဏာ၊ ဇက္ခိဂပြု။]⁹ စရိယန္တေတိ စရိယာ။ နဂ္ဂါ+စရိယာ နဂ္ဂစရိယာ။ [“နဂ္ဂေဟိ၊ နဂ္ဂါနံ ဝါ စရိယာ နဂ္ဂစရိယာ” ဟုလည်း ပြုသင့်သည်။]

ဇဋ္ဌာ။ ။ဇဋ္ဌန္တိ ပရမ္မရံ အညမညံ သံသဂ္ဂါ(ငြိကပ်ရှုပ်ထွေးကုန်) ဘဝန္တိတိ ဇဋ္ဌာ။ ၁ [ဇဋ္ဌ၊ သယံတေ+အ+အာ၊]

ပင်္ကာ။ ။ကမ္မန္တိ စလန္တိတိ ပင်္ကာ။ [ကမ္မ စလနေ+ကာ၊ ကမ္မကို ပံပြု။] (ဝါ)ပစိယန္တိ ဝိတ္ထာရိယန္တိတိ ပင်္ကာ။ [ပစိ+ဏာ]² (ဝါ) ပင်္ကာ ဝိယာတိ ပင်္ကာ။ ဒန္တဿ+ပင်္ကာ ပင်္ကာ။ [“ဒန္တပင်္ကာ”ဟုဆိုလို့ လျက် ဒန္တကိုချေ။]⁹

အနာသကာ။ ။အာ သမ္မာ ယထိန္တိတံ အသနံ အာသကာ။ [အာ+အသ+ဏ္ဍု၊] န+အာသကာ အနာသကာ။ ၉

၁-ဇာဋ္ဌ-၁၊ ၁၄၉။
၃-ဓမ္မဋီ-၁၅၈။
၅-ကပ္ပဒ္ဒါမ။
၇-ဇာဋ္ဌသစ်။
၉-ထောမ။

၂-မဋီ-၂၊ ၂၃၂။
၄-ဓာန်ဋီ-၇၃၄၊ သူစိ။
၆-မောင်-၇၊ ၁၅။
၈-သံဋ္ဌ-၃၊ ၄၃၊ သံဋီ-၂၊ ၃၁၃။

(တစ်နည်း)အာ သမ္မာ ယထိန္တံ အသနံ အာသော|အာ+အသ
+ဏာ| နတ္ထိ+အာသော ယေသန္တိ အနာသကာ။^၁ (ဘာဝပုဒ်ကြေ)

ထဏှိလသာယိကာ။ ။ထလတိ ဧတ္တာတိ ထဏှိလံ|ထလ
က္ကလ၊ ထနောင် နိဂ္ဂဟိတိလ၊ လကိုဥပြု^၂ (တစ်နည်း)ထဏှာနိ
ဝသုနိ ရတနာနိ+ဧတ္ထ အတ္တိတိ ထဏှိလံ။^၃ သယနံ သာယိကာ၊
|သိ+ဏှာ+အာ၊ ထဏှိလေ+သာယိကာ ထဏှိလသာယိကာ။

ရဇောဇလ္လံ။ ။လေဿ ဟိတံ ဇလ္လံ၊ ရဇော ဧဝ+ဇလ္လံ ရဇော
ဇလ္လံ၊^၄ (ဝါ)ရဇသော(မြူ၏)+ဇလ္လံ(ညစ်ကြေး) ရဇောဇလ္လံ။^၅

ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ။။ဥဒ္ဓံ ဧကာ ကောဋိ က္ကမိဿာ ဂမနာယာတိ
ဥက္ကဋ္ဌိကာ။။^၆ဥက္ကောဋိကာ”ဟုဆိုလိုလျက် သြကိုဥပြု။^၆ (ဝါ)
ဥက္ကံပိတ္တာ ကုဋုနံ ဂမနံ ဥက္ကဋ္ဌိကာ။^၇ (ဝါ)ဥဒ္ဓံ ကုဋုတိ သင်္ကံစတိ
ဧတာယာ တိ ဥက္ကဋ္ဌိကာ။^၈ ဥက္ကဋ္ဌိကာ+အဿ အတ္တိတိ ဥက္ကဋ္ဌိ
ကော။ (ဝါ)ဇာဏုဥရုမူလာ နံ ဥက္ကောဋေတိ ကောဋိလံ၊ ကရော
တိတိ ဥက္ကဋ္ဌိကော။|ဥ+ကုဋု+ကိက၊^၉ ပဒဟတိ အနေနာတိ
ပဓာနံ၊ ဥက္ကဋ္ဌိကေန+အာရဒ္ဓံ+ပဓာနံ ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ။

(တစ်နည်း)ဥက္ကဋ္ဌိကေန (ဥက္ကဋ္ဌိကဘာဝေန)+အာရဒ္ဓံ ဥက္ကဋ္ဌိ
ကံ၊ ဥက္ကဋ္ဌိကံ စ+တံ+ပဓာနံ စာတိ ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ။^{၁၀} (မံဂါနိ-
၂၊ ၁၄၂ ဌ်လည်းရှု)။

၁-ဝါစပုတိ။

၂-ဇာဋိ။

၅-မောဂ်ပံ-၃၊ ၅၉။

၇-ကဒါပဟာဋိ-၄၊ ၃၃၆။

၉-သာဓာန်-၁၊ ၄၁၂။

၂-ကောတ္တဘ။

၄-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၃၅၇။

၆-ပါဒိယော-၁၃၄။

၈-ဝိသုဓာန်။

၁၀-မဟာနိဋ္ဌ-၃၈၁။

အဝိတိဏှာကမ်။ ။ဝိတရိတ္တာတိ ဝိတိဏှာ၊န+ဝိတိဏှာ အဝိ
တိဏှာ၊ ကမ်နံ ကမ်။ အဝိတိဏှာ+ကမ် ယဿာတိ အဝိတိဏှာ
ကမ်။

၉- သန္တတိမဟမစ္စဝဏ္ဏ

စတုပ္ပဒိကဂါထာဝသာနေ။ ။ပရန္တေ ဉာယန္တေ အတ္ထော
ဧတေဟိတိ ပဒါနိ၊ စတ္တာရိ+ပဒါနိ စတုပ္ပဒိ၊ စတုပ္ပဒိ+ဒတိဿာ
အတ္ထိတိ စတုပ္ပဒိကာ။ စတုပ္ပဒိကာ စ+သာ+ဂါထာ ဇာတိ စတုပ္ပ-
ဒိကဂါထာ၊ အဝသိယတိတိ အဝသာနံ၊|အဝ+သာ+ယု၊|စတုပ္ပဒိ
ကဂါထာယ+အဝသာနံ စတုပ္ပဒိကဂါထာဝသာနေ။

အာပါနဘူမိယံ။ ။အာ ဘုသံ ပိဝန္တိ အသ္မိန္တိ အာပါနံ၊° (ဝါ)
အာဂန္တာ ပိဝန္တိ ဧတ္တာတိ အာပါနံ၊|အာ+ပါ+ယု၊° (ဝါ)အာပိယ
တေ သမ္ပယု သုရာ ပိယတေ အတြာတိ အာပါနံ၊° ၂ ဘဝန္တိ
ဧတ္တာတိ ဘူမိ၊|ဘူ+မိ၊| အာပါနဿ+ဘူမိ အာပါနဘူမိ။

ဥယျာနံ။ ။သမုန္တဒဿနိယပုပ္ဖလောဒိတာယ ဥလ္လောကေန္တာ
ယန္တိ ဇနာ ဧတသ္မိန္တိ ဥယျာနံ၊|ဥ+ယာ+ယု၊° (ဝါ)ဥယုတ္တာ ယန္တိ
ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတန္တိ ဥယျာနံ။ ၄

ရင်္ဂမဗ္ဗံ။ ။ရမန္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္တာတိ ရင်္ဂေါ၊|ရမန္တာ+ဂမု+က္ခိ၊| (ဝါ)
ရန္တိ ဧတ္တာတိ ရင်္ဂေါ။ ၅ [ရန္တ+ကာ၊| (ဝါ)ရန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ
ရင်္ဂံ။ ၆ (ဝါ) ရင်္ဂတိတိ ရင်္ဂံ။ [ရင်္ဂ+အာ၊| ၇ ရင်္ဂဿ+မဗ္ဗံ ရင်္ဂမဗ္ဗံ။

၁-ဓာန်ဋီ-၅၃၄၊ သူစိ။ ၂-ဝိသုဓာန်၊
၃-ပါစိယော-၁၇၁၊ နိတိဓာတု-၁၃၈၊ ဒိဋီ-၂၊ ၄၅။
၄-ဒိဋီ-၂၊ ၄၅။ ၅-ဓာန်ဋီ-၁၀၁။
၆-မဋီ-၁၊ ၂၆၉။ ၇-ကပ္ပဒါမ။

ဒသေတုံ။ ။နစ္စဂိတံကိုကြည့်၍ “ဒသေတုံ ဓ သာဝေတုံ
ဓ ဒသေတုံ”ဟုပြု(နစ္စကိုမြင်စေခြင်း၊ ဂိတကိုကြားစေခြင်းငှါ)
ကိဉ္ဇနံ။ ။သတ္တေ ကိဉ္ဇေတိ မဒ္ဒတိ ပလိဗုန္ဒတိတိ ကိဉ္ဇနံ။
|ကိစိ+ယု| ° (အရကောက်စသည် ခံဂါ နိ-၂၊ ၁၄၃ ဌ်ရှု။)

အလင်္ကတော။ ။အလင်္ကရိယတေတိ အလင်္ကတော။

နိယတော။ ။နိယိန္တိတိ နိယတော။|နိ+ယမု+တ|၂

ဗြဟ္မစာရီ။ ။ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ ဇာစာရံ စရတိတိ ဗြဟ္မစာရီ။^၃
(ဝါ) ဗြဟ္မံ စရိတုံ သီလံ ယဿာတိ ဝါ။ ဗြဟ္မံ စရတိ သီလေန၊
ဓမ္မေန၊ သာဓုဝါတိ ဗြဟ္မစာရီ။^၄

(တစ်နည်း)ဗြဟ္မာ သေဋ္ဌော ဇာစာရော ဧတဿ အတ္ထိတိ
ဗြဟ္မစာရီ။^၅ “ဗြဟ္မာ ဇာစာရော ဗြဟ္မစာရော(အာကိုရဿပြု)
ဗြဟ္မစာရော+ဧတဿ အတ္ထိတိ ဗြဟ္မစာရီ”ဟု ဂရုကပြ။

ဗြဟ္မစာရီကာရန်(၂)မျိုး။ ။ဤပုဒ်သည် ဣကာရန္တ၊
ဤကာရန္တ ဟု ၂မျိုးရှိ၏။ ကတ္တုသာဓိရိုးရိုးပြုလျှင် ဣကာရန္တ၊
တသီလပြု လျှင် ဤကာရန္တတည်း။^၆

သမဏော။ ။အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ပါပါနံ သမိတာဝိတိ
သမဏော။|သမု+ယု|? သမိယတိ ပါပံ အနေနာတိ သမဏော။^၇

၁-နိတိဓာတု-၂၉၂။
၂-ရှု-၃၈၆။
၃-ဒိဋ္ဌ-၁၊ ၇၁၊ အဘိဋ္ဌ-၃၊ ၈၇။
၄-ရှု-၃၆၄။
၅-ဣတိဋ္ဌ-၁၆၈။
၆-သာရတ္ထ-၁၊ ၂၁၈၊ နိတိပဒ-၂၅၄-၅။
၇-မဋ်-၂၊ ၂၃၉။
၈-ရှု-၃၆၉။

(တစ်နည်း)သမ္မတိ သန္တစိတ္တော ဘဝတိတိ သမဏော။^၁ (ဝါ) ကိလေသေ သမေတိ ဝူပသမေတိတိ သမဏော။^၂ (ဝါ) သမေ တဗ္ဗာ ဥပသမေတဗ္ဗာတိ သမာ၊ သမာ+အဏာ(ရာဂစသော အကုသိုလ်များ) ဧတေနာတိ သမဏော။[သမ+အဏာ]၊^၃

၁- ပံလောတံကတံသန္တေဂူဗ္ဗု

ဟိရိနိသေဓော။ ။နိသေဓေတိတိ နိသေဓော၊ ဟိရိယာ+ နိသေဓော ဟိရိနိသေဓော။

နိဝ္ဗံ။ ။နိန္ဒိယတေ နိဝ္ဗါ။ [နိဝိ+ဒ+အာ၊]နိဝိယတေ နိဒါ၊[နိ+ဒါ သုပနေ+အာ၊]

ကသာမိဝ။ ။“ကသံ+က္ကဝ”ဟုဖြတ်၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု၊ လောပေ မေ စ ဒီယော(သဒ္ဓသင်္ဂဟ-၁,၁၂၃)သုတ်ဖြင့် သဉ္စဒီယပြု။ [နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ မလာ၊ သဉ္စဒီယပြု၍လည်းပြီးသေးသည်။]၊^၄

(တစ်နည်း)ကသာ+က္ကဝဟုဖြတ်၊ ဓာတုနာမာနစသောသုတ်ဖြင့် ကသာကို အပါဒါနိမ္မည့် အပါဒါနေပဉ္စမိဖြင့် ပဉ္စမိသက်။

(တစ်နည်း)ဒူရန္တိကသုတ်၌ စသဒ္ဓါ-(တစ်နည်း)ကာရဏတ္ထေစ စသဒ္ဓါဖြင့် ဒုတိယာအနက် ပဉ္စမိသက်။^၅

ကသာနိဝိဋ္ဌော။ ။ကသတိ ဧတာယာတိ ကသာ။[ကံသ+အာ+အာ၊]၊^၆ ကသီယတိ ဝိလေခိယတိ ဧတာယာတိ ကသာ။^၆

၁-နိတိဓာတု-၂၃၆။
၃-စလင်းဂံ-၁, ၂၃။
၅-သုစိ၊ ဓာဒိ။

၂-နိတိဓာတု-၂၃၆။
၄-ခံဂါနိ-၂, ၁၄၅။
၆-ဂဠုန်-၃၄။

နိဝိသီယိတ္ထာတိ နိဝိဋ္ဌော၊[နိ+ဝိသ+တ၊] ကသာယ+နိဝိဋ္ဌော
ကသာနိဝိဋ္ဌော။

အာတာပီနော။ ။တိသု ဘဝေသု ကိလေသေ အာတာပေ
တိတိ အာတာပေါ၊[အာ+တပ+ဏ၊]အာတာပေါ+ယေသံ အတ္ထိ
တိ အာတာပီနော။^၁

သံဝေဂီနော။ ။သံဝိလူတိ ဧတေနာတိ သံဝေဂေါ။^၂ [သံ+ဝိလိ
+ဏ၊] သံဝိလူတိတိ သံဝေဂေါ။ သံဝိလူန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေနာ
တိ ဝါ သံဝေဂေါ။ သံဝိလူနံ ဝါ သံဝေဂေါ။[သံ+ဝိလိ+ဏ၊]^၂ သံဝေ
ဂေါ+ယေသံ အတ္ထိတိ သံဝေဂီနော။ သဟောတ္ထပ္ပဉာဏ်(ဝါ)
ဩတ္တပ္ပ။^၃

သမာဓိနာ။ ။သမ္မာ သမံ ဝါ စိတ္တံ အာဒဓာတိတိ သမာဓိ။^၄
(ဝါ)အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမ္မာ အာဓိယတိ ဌပေတိတိ သမာဓိ၊[သံ
+အာ+ဓာ+ဏ၊]

ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန။ ။ဓမ္မံ ဝိသေသတော နိစ္ဆိနောတိတိ ဓမ္မဝိနိစ္ဆ
ယော။^၅

သမ္ပန္နဝိလ္လာစရဏာ။ ။သမ္ပလူတိတိ သမ္ပန္နံ၊ [သံ+ပဒ+တ၊]
ဝိန္နိယံ ကာယသုစရိတာဒိ ဝိန္နိတိ ယာထာဝတော ဥပလဗ္ဘတိတိ
ဝိလ္လာ။[ဝိဒိ+ဏျ+အာ၊](ဝါ)အတ္တနော ပဋိပက္ခံ ဝိလ္လာတိတိ ဝိလ္လာ၊
(ဝိဓ+ဏျ)(ဝါ)အတ္တနော ဝိသယံ ဝိဒိတံ ကရောတိတိ ဝိလ္လာ၊(ဝိဒ+
ဏျ) (ဝါ)ဝိဒတိ ဇာနာတိတိ ဝိလ္လာ။^၆ (ဝါ)ဝိဒန္တိ ဇာနန္တိ ဧတာယာတိ

၀-ဝိဋ္ဌ-၂၊ ၃၄၉။
၃-မူလဋီ-၁၊ ၅၇၊ ဓံဂါနိ-၂၊ ၁၄၆။
၅-အံဋီ-၃၊ ၂၉၂။
၂-နိဘာ-၁၊ ၃၈၂ သံဝေဂီ-၁၀။
၄-ရ-၃၇၀။
၆-နိတိဓာတု-၃၆၇။

ဝိဇ္ဇာ။° စရန္တိ တေန သုဂတိံ၊ သုခဉ္စ ဂစ္ဆန္တိတိ ဝါ စရဏံ၊° [စရ+ယု၊
ဝိဇ္ဇာ စ စရဏဉ္စ ဝိဇ္ဇာစရဏံ၊ သမ္ပန္နံ+ဝိဇ္ဇာစရဏံ ယေသန္တိ သမ္ပန္န
ဝိဇ္ဇာစရဏာ။

ပတိဿတာ။ ။ပတိဿိယတိတိ ပတိဿော၊° [ပတိ+သိ
+အ]ပတိဿယမ ယကိုချေ။° ပတိဿော+ယေသံ အတ္ထိတိ
ပတိဿတာ။ (ဝါ)ပတိဂတာ+သတိ ယေသန္တိ ပတိဿတာ။°

၁၂-သုခသာမဏေဂုဏ္ဍု

ဂန္ဓမာဒနော။ ။အတ္တနိ သဉ္စာတဂန္ဓဒဗ္ဗာနံ ဂန္ဓေဟိ လောကေ
မဒယတိ၊ မောဒယတိတိ ဝါ ဂန္ဓမာဒနော။° [ဂန္ဓ+မဒ(ဝါ)မဒ+ယု၊
(ဝါ)သမ္ပတ္တံ ဇနံ ဂန္ဓေန မဒယတိတိ ဂန္ဓမာဒနော။°

သမာပတ္တိတော။။။သမာပတ္တိတဗ္ဗာတိ သမာပတ္တိံ? [သံ+အာ+ပံဒါ]

စိန္တာမဏိ။ ။မဏတိ ဇောတတိ ပဘာသတိတိ မဏိ။ [မဏံ+
ဏ္ဍါ]° (ဝါ)ဇနာနံ မနံ ပူရေန္တော သောမနဿံ ကရောန္တော
ဏ္ဍတော ဂတော ပဝတ္ထောတိ မဏိ။ [မနံ+ဏ္ဍါ]°

(တစ်နည်း)စိတ္တံ အာရာဓေတိ သောမနဿံ ကရောတိတိ
မဏိ။° (ဝါ)မာတိ ပမာဏံ ကရောတိ အာဘရဏန္တိ မဏိ။
[မာ+ဏိ]° (ဝါ)မရန္တာပိ ရာဇယုဝရာဇာဒယော တံ န ပရိစ္စန္တိ၊

- ၁-နိတိဓာတု-၃၆၇။
- ၃-မဋီ-၂၊ ၁၀၀။ ။
- ၅-စာန်ဋီ-၆၀၇။
- ၇-ပဋိသံဌ-၂၊ ၁၅၆။
- ၉-အပဌ-၂၊ ၁၈၃။

- ၂-ဒိဋ္ဌိ-၃၊ ၁၁၂။
- ၄-ခံဂါနိ-၂၊ ၁၄၇။
- ၆-ဇာဌ-၅၊ ၆၅။
- ၈-အပဌ-၂၊ ၁၅၆။
- ၁၀-အပဌ-၂၊ ၁၈၃။

တဒတ္တယ သင်္ဂါမံ ကရောန္တိတိ မဏိ။^၁

မှတ်ချက်။။ “စိတ္တံ အာရာဇေတိ” ဟူသောဝိဂြိုဟ်၌ အာရာဇေတိဖြင့် မာဓာတ် မာန(နှစ်သက်မြတ်နိုးခြင်း)အနက်ကို ပြသည် ဟူကြုံ၊ မရန္တာပိစသောဝိဂြိုဟ်ကား အဝုတ္တကမ္မသာဓနတည်း။ ထို၌လည်း မာဓာတ် မာနအနက်ပင်ကြုံ။ “မြတ်နိုးအပ်၊ မစွန့်လွှတ်အပ်သောကြောင့် မဏိမည်၏” ဟူလို။

(တစ်နည်း)မနတိ မဟဂ္ဂဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ မဏိ၊ မန+ဣ၊^၂ (ဝါ)မိယတိ အတိမာနိယတိ အာဘရဏံ ဒေတေနာတိ မဏိ။ မာ+ဏိ၊^၃ မနော ဧတ္ထ နယတိတိ မဏိ၊^၄ မနံ နေတိတိ မဏိ။ နကို ဣ၊^၅

စိန္တယ(စိန္တာမတ္တေန)+စိန္တိတဝတ္ထုဒါယကော+မဏိ စိန္တာမဏိ၊^၆ (ဝါ)စိန္တယ+သဗ္ဗကာမဒဒေါ စိန္တာ၊ (သဗ္ဗကာမဒဒေချေ)၊ မဏိ ဝိယာတိ မဏိ၊ စိန္တာ စ+သာ+မဏိ ဓာတိ စိန္တာမဏိ၊^၇

(ဝါ)စိန္တယ ဈာနဓာရဏာဒိနာ မဏျတေ အာဟူယတေတိ စိန္တာမဏိ။^၈

ဣန္ဒြိတံ။ ။ဣန္ဒြိယတေတိ ဣန္ဒြိတံ။|ဣသု+တ၊|
ပတ္တိတံ။ ။ပတ္တိယတေတိ ပတ္တိတံ။|ပတ္ထ+တ၊|
စန္ဒော။ ။စဝိတဗ္ဗော ဣန္ဒြိတဗ္ဗောတိ စန္ဒော။^၉ (ဝါ)စန္ဒယတိ

၁-အပဌ-၂၊ ၁၈၃။
၂-သုစိ။
၃-ဝဏ္ဏနာ-၄၂၇။
၄-ကပ္ပဒါမ။
၅-ဓာန်ဋီ-၄၈၉၊ မောင်-၇၊ ၈။
၆-ဂဠုန်-၆၉။
၇-ထောမ၊ ဝိသုဓာန်။
၈-ကစွန်း-၆၆၁။

ဟိလာဒယတိ သုခယတိ ပဇနိ ဝန္တော။^၁ (ဝါ)စန္ဒတိ ဒိဗ္ဗတိ
သိရိယာ ဝိရောစတိတိ ဝန္တော။[စဒိ+ဏာ]၊^၂ (ဝါ)ဆန္တံ ဇနေတိတိ
ဝန္တော၊ [ဆန္တ+ဏာ၊ ဆကိုစပြု] (ဝါ)စန္တံ (ဆန္တံ) ခနံ ရုစိံ တဏှာသယံ
ဥတှာ ဝိယ ဇာတောတိ ဝန္တော။^၃

ပန္နရသော။ ။ပဉ္စ စ ဒသ စ၊ ပဉ္စဟိ အဓိကာ ဝါ ဒသ
ပန္နရသ၊ [တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ပဉ္စကို ပန္နပြု၊ တေဒသဒိတောဖြင့် ဒကို
ရပြု။]^၄ ပန္နရသာနံ+ပူရဇော ပန္နရသော။ [ပန္နရသ+အာ] (ဝါ)
ပန္နရသေ+ဥဂ္ဂတော ပန္နရသော[ပန္နရသ+ဏာ]

ဇောတိရသော။ ။ဇောတတိ သုဘာသာဘနိမိတ္တံ ပကာ
သတိတိ ဇောတိ၊[ဇတ ဒိတ္တိယံ+ဏာ]၊^၅

ဇောတိ+ရသော ယဿာတိ ဇောတိရသော (တောက်ပသော
အရောင်ရှိသော ပတ္တမြား)။

အဂမာသိ။ ။ဂမု+ဤ ဓာတ်အစဉ် အလာ၊ သလာ၊
ကွစိဓာတုဖြင့် မိနောင် အာလာ၊ ဤကိုလည်း ဣရသပြု။^၆

သုဗ္ဗတာ။ ။သုခေန ဝဒိတဗ္ဗာတိ သုဗ္ဗတာ၊[သု+ဝဒ+အာ၊
ဒကို တပြု။]

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာပို့ချချက်ပြီးပြီ။

၁-နိတိဓာတု-၉၀။	၂-ဒိဋ္ဌ-၃၊ ၅၁၊ သာရဏ္ဍ- ၂၊ ၂၆၄။
၃-အပဋ္ဌ- ၂၊ ၁၄၈။	၄-ရူ- ၂၄၈။
၅-ဓာန်-၅၇ သူပိ။	၆-ရူ- ၂၈၀။

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
အကတညူ	၁၇၅	အဇဂရော	၂၁၂
အကုဗ္ဗတော	၆၄	အဇဂရပေတံ	၂၁၂
အင်္ဂိဉ္ဇနော	၁၆၅	အဇာတသတ္တု	၁၆၇
အဂမာသိ	၂၂၆	အဇော	၂၁၂
အင်္ဂဏာနိ	၂၀၇	အဇ္ဇနာနံ	၁၂၁
အဂန္ဓကံ	၆၄	အညာရုပ်ပြီး	၁၀၅
အဂါရံ	၈၀	အညော	၁
အင်္ဂါ	၁၆၆	အညတရံ သမာဓိ	၈၈-၉
အဂ္ဂရသံ	၁၆၁	အတ္တ	၆
အင်္ဂို	၁၈၈	အတ္တဒန္တဿ	၁၈၆
အင်္ဂိုသုဗောဓိ	၂၁၃	အတ္တနော	၁၂၀
အင်္ဂုလီဟိ	၂၀၃	အတ္တဘရဿ	၉၀
အစ္စယော	၈၄	အတ္တဘာဝ	၆-၇
အစ္စဂ္ဂတော	၁၃၆	အတ္တဟေတု	၁၆၂
အစ္စရာယော	၈၅	အတိက္ကန္တာ	၁၉၁
အစ္စရိယံ	၁၃၃-၄	အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ	၈၉-၀
အစ္စရိယံရုပ်ပြီး	၁၃၃-၄	အတိတ္တံ	၅၆
အစိရပက္ကန္တံ	၁၂၇	အတိဝံသာ	၁၄၄
အဇ္ဇ	၆၄	အန္တော	၅၆

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
အတ္ထဝသံ	၁၉၄	အနရိယံ	၁၀၉
အတ္ထာယ	၆၅	အနဝဠိတစိတ္တဿ	၁၉
အတ္ထော	၂၉၊ ၁၉၄	အနဝဿုတစိတ္တဿ	၂၀
အဒဏ္ဍေသု	၂၁၃	အနာဂန္နာ	၁၀၂
အဒလိဒ္ဓေါ	၁၂၇	အနာဂါမိ	၁၅
အဒဿနံ	၃၄	အနာမတံ	၁၄၆
အဒိန္နာဒါန	၇၆	အနာဝိလော	၁၅၈
အမော	၁၅၂	အနာသကာ	၂၁၈
အဓိပန္နဿ	၁၉၄	အနိကာမယံ	၁၁၁
အန္ဓဘူတေ	၁၀၈	အနိမိတ္တော	၁၆၉
အဋ္ဌါနဂမနံ	၁၈၆	အနိဝေသနော	၂၆
အဋ္ဌဝသီလဿ	၁၁၈-၉	အနိဿိတော	၁၇၁
အနင်္ဂဏဿ	၂၀၇	အနုတ္တရော	၁၃
အနညပေါသိနော	၉၀-၁	အနုပါဒိသေသာယ	၁၁
အနတ္ထပဒသံဟိတာ	၁၇၉	အနုလောမခန္တိ	၁၇၃-၉
အနန္တာဟတစေတသော	၂၀	အနုဝတ္တိ	၁၆၄
အနပ္ပကံ	၁၄၆	အနုသာယိကဿ	၉၄
အနပေက္ခဿ	၁၉၁	အန္ဓေသံ	၉၉-၁၁၀
အနမတဂ္ဂဓမ္မဒေသနံ	၁၂၄-၅	အနောကံ	၁၆၅

မှတ်ပွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
အနောတတ္ထ	၁၈၀	အပ္ပမာဒဝိဟာရိနံ	၁၀၄-၅
အနောတတ္ထဒဟေ	၁၈၀	အပ္ပရသံ	၁၆၀
အန္တကော	၅၆	အပ္ပသတ္ထော	၂၀၅
အန္တရံ	၂၀၉	အဖလာ	၆၄
အန္တရဓာယိ	၃၁	အဗ္ဗဏံ	၂၀၆
အန္တရာယော	၁၁၁	အဗ္ဗက္ခာနံ	၂၁၄
အန္တလိက္ခေ	၂၀၉	အဗ္ဗဂ္ဂန္တာ	၁၃၄
အပဓာယိ	၁၉၀	အဗ္ဗယု	၉၉
အပဇိတံ	၁၈၇	အဘဿထ	၁၀၃
အပါယေဟိ	၁၉၇-၈	အဘိရူပါ	၁၈၁
အပေက္ခာ	၁၉၁	အဘိဝါဒနာ	၁၈၉
အပေတကဒ္ဒမော	၁၇၄	အဘိဝါဒနသီလိဿ	၁၉၀
အပေတဝိညာဏော	၂၉	အဘိသမ္ပုဓာနော	၃၄
အပွံ	၃၉-၄၀	အမတံ	၁၉၅
အပ္ပတ္တမာနသော	၉၇	အမိတ္တေနေဝ	၁၂၈
အပတိဋ္ဌိတေန	၁၀၄	အမောယံ	၁၂၇
အပ္ပဒုဋ္ဌဿ	၂၀၇	အယော	၆၂
အပ္ပဒုဋ္ဌေသု	၂၁၄	အရဟတ္တံ	၉
အပ္ပမတ္တော	၉၁	အရဟာ(ဟံ)	၁၅

၂၃၀

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
,ထေရော	၁၄၈	အာသာ	၁၇၅
အာနုဘာဝံ	၁၁၉	အာသီဝိသော	၁၂၉
အာပါနဘူမိယံ	၂၂၀	အာသော	၂၁၈-၉
အာပေါကသိဏံ	၂၃	အာဟတော	၂၀
အာပန္နော	၁၅	အာဟာရေ	၁၇၁
အာပတ္တိ	၁၈	အာဟာရေသိ	၁၃၇
အာဗာဓံ	၂၁၄	[က]	
အာယုသင်္ခါရံ	၁၄၇	ဣက္ခာ	၂၀၉
အာရဂ္ဂေ	၁၃၂	ဣစ္ဆာ	၁၄၄
အာရဒ္ဒဘာဝံ	၂၄	ဣစ္ဆိတံ	၂၂၅
အာရဒ္ဒဝီရိယော	၁၅၀	ဣဟရာ	၁၈၇
အာရာ	၁၃၂	ဣတ္ထိ	၃၁
အာလသျံ	၁၈၅	ဣတ္ထိလိဂံ	၃၁
အာဝဟံ	၈	ဣဒ္ဓိယာ	၉၅
အာဝဇ္ဇေတွာ	၁၅၄	ဣန္ဒြိယလုပမော	၁၇၄
အာဝါသေသု	၁၄၃	ဣန္ဒြိယာနိ	၁၇၁
အာဝိလော	၁၅၈	ဣန္ဒြော	၃၆
အာဝုဓံ	၂၄	ဣဿရိယံ	၁၄၃
အာသဝါ	၁၆၆	ဣသိဂိလိပဿေ	၉၂

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
	[၅]	ဥဒ္ဓဋေ	၉၂
ဤဒိသံ	၁၃၇	ဥဒ္ဓါမာတကသရီရံ	၁၈
	[၉]	ဥဒ္ဓံပါဒေါ	၁၀၉
ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ	၁၇၀-၁	ဥဒ္ဓင်္ဂလံ	၂၀၁-၂
ဥက္ကဋ္ဌိတော	၁၆	ဥပမာ	၂၅
ဥက္ကဋ္ဌိတွာ	၁၇	ဥပသင်္ဂ	၂၁၄
ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနေန	၂၁၉	ဥပသန္တဿ	၉၁၊ ၁၇၅
ဥစ္စယော	၂၀၀	ဥပသေစနံ	၃၈
ဥစ္စာဝစ်	၁၆၁-၂	ဥပသေဝနံ	၁၈၆
ဥဇံ	၂	ဥပဟတော	၂၁၂
ဥဇဂတေသု	၁၈၉	ဥပါဒိ	၁၁
ဥဇ္ဈိတသ္မိ	၁၀၇	ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတော	၅၉
ဥတ္တမပေါရိသော	၁၇၅	ဥပ္ပနူပနွာယ	၂၀၀
ဥတ္တမော	၉၁-၂	ဥပ္ပနော	၂၀၆
ဥတ္တရကုရု	၁၈၀	ဥပ္ပလံ	၈၃
ဥဒကုမ္ဘော	၂၀၃	ဥဘော	၆၀
ဥဒဝိန္နုနိပါတေန	၂၀၃	ဥယျာနံ	၂၂၀
ဥဒယဗ္ဗယံ	၁၉၅	ဥသုကာရော	၃
ဥဒ္ဓေသိကာ	၁၈၁	ဥဿာဟဇာတာ	၈၅

၂၃၂

မှတ်ပွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ဥဿူရသေယျ	၁၈၅	[ဩ]	
	[ဧ]	ဩကမောကတော	၄
		ဩကမောက်	၁၆၉
ဧကကော	၁	ဩကော	၁၆၅
ဧကယနော	၁၅၇	ဩယော	၅၀
ဧကစရံ	၁၆	ဩတ္တပ္ပိယံ	၁၂၆
ဧကစရိယံ	၁၂၀	ဩဒနံ	၃၈
ဧကစိတမ္ပိ	၁၉၄	ဩဘဂ္ဂသရီရော	၈၆
ဧကပဒဝါရေ	၅၂	[က]	
ဧကဒိဝသံ	၅၆	ကကုဋ္ဌပါဒိနိယော	၈၅
ဧကပလ္လင်္ဂေန	၈၈	ကင်္ခါ	၂၂၀
		ကစဝရဆဋ္ဌနကံ	၁၉၉
ဧကာဟံ	၁၉၂	ကစ္ဆာ	၁၀၃
ဧကိဿာ	၁၁၅		
ဧတိ	၈၁	ကဋ္ဌကပ္ပလံ	၁၂၈
ဧတ္တကံ	၁၉၆	ကဏ္ဍိကာမဏ္ဍလံ	၂၁၃
ဧဝဇ္ဈပါ	၁၃၄	ကဏှံ	၁၆၅
ဧသာနော	၂၁၁	ကတဟတ္တာ	၄၈
		ကတာကတံ	၆၃

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ကတိပါဟေနေဝ	၈-၉	ကလန္တကနိဝါပေ	၈၇
ကတူပါသနာ	၄၉	ကလိင်္ဂရံ	၂၉
ကဒ္ဒမော	၁၇၄	ကလျာဏဓမ္မော	၇၉
ကနကမယံ	၁၉၉	ကလျာဏံ	၁၅၂
ကပလ္လကပူဝံ	၅၈-၉	ကသာမိဝ	၂၂၂
ကပါလံ	၅၈	ကသီဏံ	၂၃
ကပ္ပိနံ	၁၃၀	ကာမကာမာ	၁၆၁
ကပ္ပိသိကံ	၇၀	ကာမဂဝေသိနော	၁၇၈
ကပိ	၁၂၀	ကာမေသု	၅၆
ကပိလဝတ္ထုသာမန္တေ	၄၄	ကာမေသုပိစ္ဆာစာရာ	၇၆
ကဗန္ဓာနိ	၂၄	ကာယဂတာသတိ	၁၇၂-၃
ကဗရတ္ထာယာ	၄၄	ကာလံ	၉၇-၈
ကမ္မကိလိဋံ	၁၁၆	ကာလဂတာ	၁၉၃
ကမ္မန္တံ	၁၂	ကာလော	၂၆
ကရဇကာယော	၁၅၆	ကာသိကံ	၇၀
ကရဏံ	၂၀၄	ကာဠကဏ္ဍိ	၂၀၆-၇
ကရသု	၁၁၉	ကာဠသိလာယံ	၉၂-၃
ကရုဏာ	၅၇	ကိစ္စာကိစ္စေသု	၁၄၄
ကလာ	၅၇	ကိစ္စနံ	၂၂၁

အက္ခရာ	စာပျက်နှု	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
ကိသိဉ္စိ	၁၄၇	ကေသီ	၃၆
ကိလေသာ	၁၆၅	ကောသလံ	၁၄၉
ကုန္တိမိ	၄၁	ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရော	၂၁၁
ကုဋဝံ	၁၂၀	ကံသော	၂၁၂
ကုဋေ	၂၀၄		[ခ]
ကုဏီ	၆၀	ခန္ဓာဝါရံ	၂၂
ကုဗ္ဗန္တိ	၉၈	ခဗ္ဗပ္ပဟာရေန	၁၄၁
ကုဗ္ဗန္တော	၆၄	ခဗ္ဗာ	၆၀
ကုမ္ဘူပမံ	၂၅	ခဏ္ဍာဒန္တော	၈၆
ကုမ္ဘာသပူရံ	၅၈	ခတ္တိယ	၁၁၆
ကုလဂေဟေ	၅၁	ခန္တိ	၁၇၉
ကုသဂ္ဂေန	၁၃၅	ခယဝယံ	၇
ကုသလဓမ္မေ	၅၃	ခယံ	၁၂၂
ကုသိတော	၁၉၂-၃	ခိပ္ပံ	၁၂၅
ကုသော	၁၃၅	ခိဏာသဝါ	၁၆၆-၇
ကုဋသဟဿာနိ	၁၄၀	ခိရံ	၁၃၉
ကူလံ	၁၇၁	ခေါမကပ္ပါသိကာနိ	၇၀
ကေယူရံ	၁၈၂		[ဂ]
ကေသာ	၃၆	ဂင်္ဂ	၂၂-၃

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ.	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
ဂတဒ္ဓိနော	၁၆၇	ဂါဝိရုပ်စဉ်ပုံ	၁၂၈
ဂတ္တံ	၅၉	ဂိဇ္ဈကုဋေ	၁၃၇-၈-၉
ဂတိ	၁၇၀၊ ၂၀၉	ဂိဟိ	၁၄၄
ဂဠာဘာနံ	၁၆၀	ဂိဝါယံ	၂၀၇
ဂန္ဓဗျော	၁၈၇	ဂုဏာ	၇၂
ဂန္ဓာ ပရိနိဗ္ဗာယ်	၁၄၁	ဂုဏော	၁၅၃-၄
ဂန္ဓာ	၁၆၈	ဂုန္တံ	၂၁၂
ဂန္ဓကုဋိယာ	၂၄	ဂုဟာသယံ	၁၇
ဂန္ဓဇာတာနံ	၈၃	ဂေဟံ	၅၁
ဂန္ဓမာဒနေ	၂၂၄	ဂေါ	၅၅
ဂန္ဓော	၆၄၊ ၈၂	ဂေါစရံ	၂၁၂
ဂဗ္ဘော	၅၅	ဂေါစရော	၁၆၉
ဂမ္ဘိရော	၁၅၈	ဂေါတမော	၁၈၁
ဂရုကံ	၂၁၄	ဂေါမိကော	၉၉
ဂါထာပဒံ	၁၈၁	ဂေါပါလော	၂၁၂
ဂါထာသတံ	၁၈၄	[ယ]	
ဂါမံ	၅၀	ယရံ	၆၅၊ ၂၂
ဂါမဏိ	၁၉၁	ယာတကော	၁၇၈
ဂါဝိ	၁၂၇	ယုရယုရာယတိ	၁၇

၂၃၆

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
	[စ]	စိတာ	၁၉၄
စက္ကဝါဠမုခဝဋ်တော	၂၇-၈	စိတ္တံ	၂
စက္ခု	၆၁	စိတ္တက္ခေပံ	၂၁၄
စက္ကိတ္တံ	၁၈၅	စိတ္တက္ခေသေဟိ	၁၆၅
စက္ကော	၁၈၅	စိန္တာမဏိ	၂၂၄-၅
စတုဒ္ဒိသာ	၁၄၁	စီရံ	၇၀
စတုပွဒံ	၂၂၀	စီဝရဒါနံ	၇၀
စတုပွဒိကာဂါထာ	၂၂၀	စေတသိကံ	၁၉၁
စတုဘာဂံ	၁၈၉	စေတသော	၂၀
စန္ဒနံ	၈၁	စေတောဝိမုတ္တိ	၉၄
စန္ဒော	၂၂၅-၆	စောရယာတကော	၁၇၈
စပလံ	၁	[ဆ]	
စမူ	၁၄၈	ဆက္ခတ္တံ	၉၅
စရဏံ	၂၂၄	ဆဒ္ဓနကံ	၁၉၉
စရိယာ	၂၁၈	ဆန္ဒံ	၁၉၉
စရံ	၁၆၁၂၀	ဆပုညာသ	၅၂
စာဂေါ	၈၀၁၂၇	ဆပုညာသရေတွက်ပုံ	၅၃-၄
စာရိကံ	၁၇၃	ဆဗ္ဗဏ္ဍရသို့ယော	၁၅၅
စာလိကာယ	၁	ဆာတဇ္ဇတ္တံ	၅၈

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
ဆာဒယန္တိ	၃၉	ဇာနိ	၂၁၄
ဆာယာ	၄၄-၅	ဇာယတိ	၁၄၂
ဆုရိကံ	၂၀၄	ဇာယာ	၂၀၈
	{ဇ}	ဇာယေထ	၁၀၇
ဇယ်ဗလံ	၂၀၈	ဇိဏ္ဏော	၈၆
ဇနပဒမနုဿံ	၅၈	ဇိဝါ	၁၂၆
ဇဋာ	၂၁၈	ဇိဝဂ္ဂါဟံ	၁၄၉
ဇနော	၁၇၈	ဇိဝိကာ	၄၉
ဇန္တုနော	၁၈၇	ဇိဝိတံ	၉၈
ဇမ္ဗုဒီပေ	၆၆-၇	ဇုတိမန္တော	၁၆၆
ဇယမ္ပတိကာ	၂၀၈	ဇေတဝနံ	၄၇-၈
ဇရာ	၂၁၂	ဇေတွာန	၁၀၀
ဇရာဇိဏ္ဏော	၈၆	ဇေတိရသော	၂၂၆
ဇလံ	၁၄၅		{ဈ}
ဇလ္လံ	၂၁၉	ဈတ္တော	၅၈
ဇာတကာလေ	၅၂	ဈာနရတော	၁၀၀
ဇာတိ	၁၁၆	ဈာနံ	၁၈၄
ဇာတိဿရာ	၅၂	ဈာယိနော	၁၉၂
ဇာတိသမ္ဘဝေါ	၁၁၆	ဈာယိ	၁၀၀

၂၃၈

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
	[ဥ]	တာဒိ	၁၇၄
ဉာတကာ	၃၂	တာဒိနော	၉၁
ဉာတိသု	၁၉၄	တိဒိဝံ	၁၇၉
	[တ]	တိရုတ္တာနယောနိ	၆၂-၃
တဂရမလ္လိကာ	၈၂	တိဝဿိက	၁၁၂
တစ္ဆကာ	၁၅၆	တိဝဿိကဂန္ဓသာလိဘတ္တံ	၁၁၂
တဏှာ	၉၉	တိသရဏံ ဂတံ	၂၀၂
တဏှာလေ	၂၀၄	တီရံ	၁၆၄
တန္တံ	၈၆၊၈၇	တုမှာဒိသိယော	၈၆
တန္တု	၈၆၊၈၇	တုယံ	၁၁၃
တန္တဝါယော	၈၆၊၈၇	တေဇနံ	၃
တထံ	၁၉၁	တေလံ	၇၁
တထေဝ	၁၀၄	တွာဒိပစ္စယန္တမှတ်ဖွယ်	၁၀၂
တပဿိနော	၁၃၄	တုနာဒိပစ္စယန္တမှတ်ဖွယ်	၅
တဗ္ဘာဝုတ္တိကမ္မဓာရဉ်း	၁၂-၃		[ထ]
တမှာ သမာဓိမှာ	၈၉	ထဏှိလသာယိကာ	၂၁၉
တရုဏဝတ္ထာ	၁၂၈	ထလေ	၄
တဿီလတို့၏သာဓန	၁၆၃	ထေရော	၂၉
တာဏတာ	၁၉၄	ထောက် ထောက်	၂၀၃

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
	[၁]	ဒဿနိယာ	၁၈၁
ဒကံ	၂၁၅	ဒဿယန္တိ	၁၆၂
ဒကရက္ခသေန	၂၁၅	ဒဿာမ	၄၂
ဒက္ခိဏာ	၂၀၂	ဒဠ်	၁၂၁
ဒက္ခိဏေယျာ	၂၀၂	ဒဿေတုံ	၂၂၁
ဒဏ္ဍဿ	၂၁၀	ဒဟော	၁၈၀
ဒဏ္ဍော	၂၁၃	ဒါနဝေယျာဝဋ်	၂၀၄
ဒဒမုသေ	၁၁၂	ဒါနသံဝိဘာဂရတော	၈၁
ဒန္တကဋ်	၁၈၀	ဒါနံ	၆၈
ဒန္တံ(ယဉ်ကျေး)	၈	ဒါရကံ	၁၉၀
ဒန္တော	၁၈၁၀၈၆	ဒါရုဏံ	၂၁၄
ဒန္တံ	၁၉၈	ဒါရုံ	၁၅၆
ဒဗ္ဗိ	၁၂၃	ဒါရော	၁၈၆
ဒမထော	၈	ဒါသိယာ	၄၁
ဒမော	၁၄၆	ဒါသီ	၁၈၃
ဒလိဒ္ဓေါ	၁၂၇	ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော	၁၃၄
ဒသသဟဿံ	၆၁	ဒိဋ္ဌော	၁၄၂
ဒသသဟဿီ	၆၁	ဒိဗ္ဗဒုဿာနိ	၁၇၀
ဒသသဟဿီလောကဓာတုံ	၆၁	ဒိဗ္ဗာယ	၈၉

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ဒိဝသော	၅၆	ဒုဋ္ဌိက္ခာ	၁၅၉
ဒိဝါ	၁၈၉	ဒုမ္မနော	၁၀၃
ဒိသာ	၈၂	ဒုမ္မေဓာ	၁၂၈
ဒိသာအနုဒိသာသွဟံ	၉၉	ဒုရန္တယာ	၁၇၀
ဒိသော	၃၀	ဒုဿာနိ	၁၇၀
ဒိသွာ	၁၃၆၊ ၁၇၀	ဒုဿီလော	၁၉၂
ဒိယသောဏ္ဍိယံ	၁၈၅-၆	ဒုရက္ခံ	၂
ဒိယာ	၁၁၄	ဒုရင်္ဂမံ	၁၆
ဒိပံ	၁၁၃	ဒုရမံ	၁၆၅
ဒိပံ	၆၆	ဒုရံ	၁၆
ဒုက္ခံ	၁၁၆	ဒေဝဓမ္မာ	၂၁၇-၈
ဒုက္ခာယံ	၁၁၆	ဒေဝသိကံ	၁၁၁
ဒုခေန	၁၆၁	ဒေဝါ	၁၇၂၊ ၂၁၇
ဒုဂ္ဂတိံ	၁၃၀	ဒေဝေသု	၉၁
ဒုဇ္ဈိပိတံ	၁၁၂	ဒေါဟဠော	၄၂
ဒုဒ္ဒသံ	၁၃	ဒုတ္တိံသာကာရေ	၆
ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ	၇	ဒိန္နံ	၆၅
ဒုန္နိဝါရယံ	၂		
ဒုပ္ပိနော	၁၁၈	ဓနံ	၁၂၃

[၉]

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
ဓမနိသန္တတဂတ္ထော	၅၉	ဓုတဂါနိ	၁၂၄
ဓမနိ	၅၉	ဓုဝံ	၁၁၈
ဓမ္မဒေသနံ	၁၂၅	ဓေယျ	၄
ဓမ္မပဝံ	၁၈၄	ဓောရယုသီလီ	၁၆၁
ဓမ္မပီတိ	၁၅၆	[န]	
ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန	၂၂၃	နဂရံ	၂၅
ဓမ္မသံဝေဂေါ	၁၇၄	နဂရူပမံ	၂၅
ဓမ္မာ	၂၁၇	နဂ္ဂစရိယာ	၂၁၈
ဓမ္မာနိ	၁၅၈	နဂ္ဂါ	၂၁၈
ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော	၁၆၄	နင်္ဂလံ	၂၀၁-၂
ဓမ္မိကော	၆၃	နတ္တာ	၆၆
ဓမ္မော	၁၉၊ ၇၄	နရဿ	၂၀၇
ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော	၇၄	နရံ	၅၀
ဓာတု	၁၂၊ ၅၇	နဝနီတံ	၇၁
ဓိတိသမ္ပန္နော	၁၀၀	နာဂလတာဒန္တကဋံ	၁၈၈
ဓိ	၉၈	နာနဂ္ဂရသေဟိ	၁၁၂
ဓိတရော	၆၆	နာနရိယံ	၁၀၉
ဓိတာ	၄၁	နာသာ	၁၇
ဓိရာ	၉၈	နိကာမယံ	၁၀၁

၂၄၂ .

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
နိကေတေ	၁၆၈	နိရောဓာ	၈၄
နိက္ခေပံ	၁၉၂	နိဝါပံ	၈၇
နိဂ္ဂယျဝါဒီ	၁၅၁	နိဝိဋ္ဌော	၂၂၃
နိစုံ	၁၁၈	နိဝေသနံ	၂၆
နိဋ္ဌါ	၂၂၂	နိဿယသမ္ပန္နော	၁၅၀
နိဇိနံ	၁၅၁	နိသီဒိ	၂၄
နိန္ဒာပသံသာသု	၁၅၇	နိသီဒေါ	၂၂၂
နိဇ္ဇေ	၁၇၆	နိဟိနဇစ္စော	၁၆၀
နိပတန္တိ	၁၄၀	နိဝါရော	၃၉
နိပါတီ	၇	နေတ္တိ	၁၉၁
နိပုဏံ	၁၃	နေတ္တိယာ	၁၅၆
နိဗ္ဗာနဂမနံ	၁၉၅	နှစ်သုံးလေးတွာ . .	၁၀၂
နိဗ္ဗာနဂါမိနိ	၁၄၈	[ပ]	
နိဗ္ဗာနဓာတုယာ	၁၁၁၂	ပကာ	၂၁၈
နိဗ္ဗာနံ	၁၉၅	ပကတံ	၁၁၃
နိမိတ္တော	၁၆၉	ပစေဿတိ	၃၃
နိယတော	၂၂၁	ပစ္စန္တိ	၂၂
နိရယံ	၆၂	ပစ္စိသံ	၁၁၅
နိရတ္တံ	၂၆	ပစ္စုပ္ပန်တိတေန	၂၀၆

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ပစ္စုသကာလေ	၂၆	ပဏ္ဍိတောဝါ	၁၂၂
ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေါ	၁၃၀-၁	ပဏိဟိတံ	၃၀
ပစ္ဆိ	၁၉၉	ပဏိတံ	၁၆၀
ပဇာ	၁၆၄	ပဏ္ဍာသလံ	၁၄၁
ပညာ	၂၀	ပဏ္ဍာကာရံ	၂၀၆
ပညာဝုဓေန	၂၆	ပတိ	၁၂၁၉၃၊ ၂၀၈
ပဉ္စယောဇနိကာ	၁၃၆	ပတိဋ္ဌိတံ	၁၀၄
ပဉ္စဝိသတိယောဇနံ	၁၃၇	ပတိဿတာ	၂၂၄
ပဉ္စ	၁၁	ပတိတော	၁၃၁
ပဋိဒဏ္ဍာ	၂၁၁	ပတိ မတော	၁၉၃
ပဋိနိဿာဂ္ဂေါ	၁၆၆	ပတ္တဝိဝသေ	၆၂
ပဋိဝဒေယျူ တံ	၂၁၁	ပတ္တိယာ	၁၅၀
ပဋိဝါတံ	၈၁၊ ၂၀၇	ပတ္တိ	၂၁၃
ပဋိဝိရတော	၇၆	ပထဝိ	၂၈-၉
ပဋိသန္နိ	၅၁	ပထဝိသမော	၁၇၄
ပဌမဗောဓိယံ	၁၅၈	ပထော	၁၀၇
ပဌမသံယာဒိသေသကမ္ပေ	၂၀၀	ပတ္ထပတ္ထပုလကံ	၁၅၉
ပဏ္ဍိတမာနိ	၁၂၃	ပတ္တိတံ	၂၂၅
ပဏ္ဍိတော	၁၂၂	ပဒံ	၁၇၁

၂၄၄

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
ပဒုဋ္ဌော	၂၀၇	ပရိညာတဘောဇနာ	၁၆၉
ပဒုမံ	၁၀၇	ပရိတ္တံ	၁၈၉
ပဒေသံ	၁၄၅	ပရိတ္တကံ	၁၄၅
ပနတ္တာ	၆၆	ပရိတ္တာဏံ	၁၁၂
ပနူရသော	၂၂၆	ပရိဒေဝေသိ	၁၈၁
ပနန္တေ	၁၉၃	ပရိနိဗ္ဗုတော	၉၂
ပပုပ္ဖကာနိ	၃၄	ပရိပ္ပူပပသာဒဿ	၁၁၁
ပဗ္ဗဇိတာ	၁၄၄	ပရိပုဏ္ဏာနိ	၁၁၁
ပဗ္ဗတာနံ	၂၁၀	ပရိဝါရော	၁၅၂
ပဘင်္ဂီရံ	၂၁၄	ပရိဝေဏံ	၁၉၂
ပယတပါဏိ	၈၀	ပရိဟာယိ	၉၂
ပယိရူပါသတိ	၁၂၃	ပရိဋ္ဌာဟော	၁၆၁
ပရက္ခလေသု	၁၄၄	ပလိတကေသော	၈၆
ပရဒါရူပသေဝနံ	၁၈၆	ပလ္လကေနံ	၂၃
ပရမော	၄၀	ပလ္လလံ	၁၆၉
ပရဿ	၁၆၂	ပဿဝေါ	၁၉၅
ပရိကမ္ဘံ	၁၈၄	ပဿာဒေါ	၁၉
ပရိစာရိကာ	၈၅	ပဿာမိ	၆၁
ပရိစာရိကာယ	၂၀၅	ပသေနဒိ	၁၀၉၊ ၁၁၀

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ပဟဋ္ဌာ	၁၄၈	ပါရဂါမိနော	၁၆၃
ပဟာတဝေ	၅	ပါရံ	၁၆၃
ပဟိတတ္ထော	၉၃	ပါဝကော	၁၄၀
ပဟိနမာနဿ	၁၇၂	ပါသာခံ	၆၇
ပါကဋ္ဌာ	၆၇	ပါသာဒိကာ	၁၈၂
ပါဏယာတိ	၁၁၇	ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော	၄၃
ပါဏာတိပါတာ	၇၅၊ ၇၆	ပိဏ္ဍပါတိကဿ	၉၀
ပါဏိ	၈၀	ပိတာ	၃၂၊ ၁၉၄
ပါဏိနံ	၁၁၇	ပိပ္ပလိဂူဟာယံ	၈၈
ပါဏော	၁၁၇	ပိယော	၁၅၂
ပါဒါ	၁၁၇	ပိဋကာ	၆၁
ပါဒေ	၉၆	ပိဋံ	၆၈
ပါနိယံ	၂၁၆	ပုညပါပပဟိနဿ	၂၀၊ ၂၁
ပါပံ	၂၀-၁	ပုညပေက္ခော	၁၈၉
ပါပကမ္ပိနော	၂၀၈	ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ	၁၉၅
ပါပကာရီ	၁၁၆	ပုတ္တာ	၆၅၊ ၆၆၊ ၁၂၃
ပါပဿ	၂၀၃	ပုထုဇ္ဇနေ	၁၀၈
ပါပိယော	၃၀	ပုနတ္တံ	၁၀၂
ပါပေါ	၂၀၂	ပုပ္ဖဂန္ဓော	၈၁

၂၄၆

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ပုပ္ဖရာသိမှာ	၇၂	ပေါရိသော	၁၇၅
ပုပ္ဖံ	၃၃	ပေါသဿ	၁၈၆
ပုဗ္ဗဏှသမယေ	၄၃	ပံသု	၁၇၁
ပုဗ္ဗေဝ သန္တိဝါသေန	၂၀၆		[၆]
ပုရက္ခာရဉ္စ	၁၄၃	ဖန္ဒနံ	၁
ပုရိသလိင်္ဂံ	၃၀၊၃၁	ဖရသံ	၂၁၁
ပုရိသုတ္တမေ	၁၅၂	ဖလံ	၁၀
ပုရိသာဓမ္မေ	၁၅၂	ဖဿပဉ္စက	၅၄၊၅၅
ပုရေစာရိကံ	၁၉၆-၇	ဖာဏိတံ	၇၁
ပုရောဟိတော	၁၁၀	ဖုဋ္ဌဿ	၁၄၆
ပူဇာ	၁၄၄	ဖုသိတွာ	၉၄
ပူဇိတော	၁၄၅	ဖုသေယျံ တံ	၂၁၁
ပူဝေါ	၅၉	ဖေဏံ	၃၃
ပေတ	၆၃	ဖေဏူပမံ	၃၃
ပေတော	၁၃၆		[၁]
ပေတ္တိပိသယံ	၆၃	ဗန္ဓနံ	၁၇
ပေမံ	၂၀၆	ဗန္ဓဝါ	၅၈
ပေသကာရပိထိယံ	၈၇	ဗန္ဓူ	၅၇၊၅၈
ပေါက္ခရာပတ္တေ	၁၃၁	ဗဗ္ဗကာ	၁၅၇

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	ဂဗျက်နာ	အက္ခရာ	စာပျက်နာ
ဗလံ	၂၀၈	ဘေဇိသတ္တံ	၂၁၆
ဗဟံ	၄၀	ဗျာဝဋ္ဋော	၂၀၄
ဗာရာဏသီရာဇာ	၂၁၂၂	ဗျာသတ္တမနသံ	၄၉
ဗာရာဏသီ	၂၁	ဗြဟ္မစရိယံ	၁၅၅
ဗာလာနံ	၁၁၄-၅	ဗြဟ္မစာရီ	၂၂၁
ဗလျံ	၁၂၃	ဗြဟ္မဇောန	၁၅၉
ဗာဠံ	၁၈၃	ဗြဟ္မဇော	၁၃၂-၃
ဗိန္ဒူ	၂၀၃	[ဘ]	
ဗိမ္မောဟနာနိ	၆၉	ဘဂဝါ	၃၆
ဗိလင်္ဂဒုတိယံ	၂၀၁	ဘဇမာနဿ	၁၅၁
ဗိသင်္ဂေါ	၂၀၁	ဘဏ္ဍကံ	၁၈၃
ဗိသံ	၁၅၈	ဘဏ္ဍိကံ	၁၈၃
ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂဇတာ	၇၃၊ ၇၄	ဘဏ္ဍော	၆၉
ဗုဒ္ဓါနုဿတိ	၁၅၄	ဘတ္တဂ္ဂေ	၂၀၄
ဗုဒ္ဓေါ	၇၃	ဘဒ္ဒန္တေ	၁၈၂
ဗောဓနေယျဗန္ဓဝေ	၅၇၊ ၅၈	ဘဒ္ဒါ	၆၅
ဘေဓိ	၂၁၆	ဘဒ္ဒိ	၂၀၂
ဘောဓိမဏ္ဍေ	၁၄၂	ဘမရော	၅၉
ဘောဓိမူလေ	၆၁	ဘရိယာ	၅၂

၂၄၈

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ဘယံ	၂၁၁၊ ၂၀၅	ဘူတာနိ	၂၁၁
ဘဝနေတ္တိယာ	၁၉၁	ဘူမိရာမဏေယျကံ	၁၇၆-၇
ဘသ္မန္တန္တော	၁၄၀	ဘောသန္ဓဒါနံ	၇၁
ဘသ္မာ	၁၄၀	ဘောသန္ဓံ	၇၁
ဘာဂေါ	၁၈၉	ဘောဂေသ္မ	၁၁၃
ဘာတာ	၁၉၄	ဘောဇနဒါနံ	၆၉
ဘာရနိက္ခေပနေ	၁၉၂	ဘောဇနံ	၆၉၊ ၁၃၅
ဘာရော	၁၉၂	[မ]	
ဘာဝနံ	၁၄၃	မဂ္ဂေါ	၁၀၆
ဘာဝယံ	၁၅၀	မဂ္ဂဖလသုခေန	၁၀-၁
ဘာဝသမ္ပန် တာသမ္ပန်	၂၅	မဂ္ဂံ	၁၀၆
ဘာဝိတတ္တာနံ	၁၈၈	မစ္စါ	၃၄၊ ၁၆၄
ဘိက္ခာ	၁၄၁	မစ္စါ	၁၆၄
ဘိက္ခု	၁၅၀	မစ္စါဓေပသံ	၁၆၄
ဘိသိဗိဓမ္မောဟနာနိ	၆၈-၉	မစ္စါရာဇသာ	၃၄
ဘိယျော	၁၉၁	မစ္စေန	၇၂
ဘိတတ္တံ	၁၉၁	မစ္ဆေရစိတ္တာနံ	၇၉
ဘိတော	၁၉၁	မစ္ဆေရသဟဿံ	၁၉၆
ဘုဇ္ဇေ	၃၈	မစ္ဆေရံ	၇၂၊ ၁၉၆

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
မင်္ဂ	၇၇	မရဏာဘိဘူ	၉၆
မဗ္ဗပိဋဓူ	၆၈	မရဏော	၁၉၂
မဇ္ဈော	၆၈	မရီစိဓမ္မံ	၃၃-၄
မဏ္ဍပေါ	၂၁၆-၇	မလံ	၇၉
မဏ္ဍလံ	၂၁၃	မလ္လိကာ	၈၂၁၁၀
မဏိ	၂၂၄	မဟဒ္ဒနော	၂၀၅
မတ္တိကာ	၆၈	မဟပ္ပလံ	၆၅
မတ္ထကံ	၁၄၀	မဟဒ္ဒယေ	၁၉၁
မဓုတေလံ	၇၁	မဟလ္လကတန္တဝါယော	၈၆-၇
မဓု ဝါ	၁၃၁	မဟလ္လကော	၈၆
မဓုနံ	၁၂၂	မဟာကရုဏာသမာပတ္တိ	၅၇
မန္တံ	၂၀၂	မဟာကဿပေါ	၈၇
မနုဿာ	၃၅	မဟာပထေ	၁၀၇
မနုဿိန္တံ	၃၅-၆	မဟာမောဂ္ဂုလ္လာနတ္ထေရော	၁၃၅၆
မနာပေန	၃၅	မဟာရာဇ	၁၁၀-၁
မနော	၁၉၈	မဟာဝီရ	၉၆
မနောရမာ	၁၀၈	မဟိဿာဿာ	၄၉
		မဟေသိနော	၁၃၇
မရဏံ	၉၆	မဟောယော	၅၀

၂၅၀

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
မံသံ	၃၈	မိစ္ဆာစာရော	၇၆
မံသူပသေစနံ	၃၈	မိစ္ဆာပဏိဟိတံ	၃၀
မာတာ	၁၃၊ ၁၄	မိတ္တော	၁၂၈
မာတာမဟော	၄၂	မုခံ	၁၈၊ ၁၃၀
မာတုဂါမဿ	၁၃၊ ၁၄	မုဂ္ဂေ	၂၀၄
မာတုဂါမဿ ပဟာရံ	၁၄	မုတ္တစာဂေါ	၈၀
မာတုလော	၄၂	မုတ္တော	၈၀
မာနသော	၉၇	မုဒ္ဓါ	၁၄၃
မာနံ	၉၇	မုနိ	၆၀
မာနုသိကာ	၉၀	မုနိ စရေ	၆၀
မာနုသိ	၁၁၄	မုသာဝါဒါ	၇၇
မာပေတွာ	၈၇	မုဟုတ္တံ	၁၂၅၊ ၁၈၈
မာရဗန္ဓနာ	၁၇	မူလံ	၄၅
မာရဓေယျံ	၄	မေဓာပီ	၂၊ ၃
မာရော	၄	မေရယံ	၇၇
မာလာ	၇၂	မောဂ္ဂလ္လာနော	၁၃၅-၆
မာလာဂုဏော	၇၂	မောယံ	၁၂၇
မာသေ	၂၀၄	[ယ]	
မာသေ မာသေ	၁၃၄-၅	ယက္ခော	၁၀၃-၄၊ ၂၁၆

မှတ်ဖွယ်အက္ခ

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ယသသာ	၉၆	ရင်္ဂါ	၂၂၀
ယတ္ထကာမနိပါတိနော	၇	ရဇော	၂၀၇
ယထာတထေ	၁၉၁-၂	ရဇောဇလ္လံ	၂၁၉
ယဒိစ္ဆကံ	၁၃၇	ရဋံ	၁၆၂
ယမလောကံ	၃၂၊ ၃၃	ရတနာနိ	၁၅၂-၃
ယသောဘောဂသမပ္ပိတော	၁၄၅	ရတ္တိ	၁၁၄
ယာစယောဂေါ	၈၀၊ ၈၁	ရမဏီယာနိ	၃၇၊ ၁၇၈
ယာဝ အာဂစ္ဆတိ	၁	ရမ္ပံ	၆၇
ယာဝဇီဝံ	၁၂၃	ရသာ	၄၀
ယာဟု	၁၁၈	ရသ္မိ	၁၅၅
ယွာယံ တဂရစန္ဒနံ	၉၁	ရဟဒေါ	၁၅၈
ယိဋံ	၁၈၈	ရာဇဂဟေ	၈၄
ယောဂက္ခေမဿ	၁၅၀	ရာဇာ	၂၂
ယောဂေါ	၁၅၀	ရာမဏေယျကံ	၁၇၆
ယောဇနံ	၁၁၄	ရာသိ	၇၂
ယောနိ	၆၃	ရုက္ခမူလေ	၄၅
	[ရ]	ရုစိရံ	၆၃
ရက္ခသော	၂၁၅	ရူပသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တာ	၄၁
ရင်္ဂမဇ္ဈံ	၂၂၀		

၂၅၂

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
	[လ]	ဝဇ္ဇဒသိန်	၁၅၁
လက္ခဏကဘဒ္ဒိယထွေရံ၁၅၇		ဝဇ္ဇာ	၄၂၄၃
လဒ္ဓါန	၁၇၉	ဝဏော	၂၀၆
လဘတေ	၂၁၁	ဝဏ္ဏေန	၁၁၇
လဟုစိတ္တဿ	၁၁၈	ဝဒညူ	၁၁၄
လဟုနော	၇	ဝန္တာသော	၁၇၅
လာဇဒေဝဓိတာ	၁၉၈	ဝဿသတံ	၁၈၈
လာဇာ	၁၉၈	ဝဿံ	၁၅၉
လာဘူပနိသာ	၁၄၈	ဝဿာ	၁၁၃
လာဘော	၁၄၈	ဝဿိကီ	၈၃
လိင်္ဂ	၃၁	ဝါစာ	၆၄၊၁၇၅
လေပနော	၆၈	ဝါဏိဇာ(ဇော)	၁၅၉၊၂၀၅
လောကံ	၂၆၊၂၇	ဝါတော	၁၁၉
လောနကာ	၅၇	ဝါနရ	၁၁၇
လောဏံ	၃၉	ဝါရိဇော	၄
	[ဝ]	ဝါလောဒကံ	၁၆၀
ဝက္ခာ	၃၇	ဝိစက္ခကာ	၁၈၄
ဝတ္ထ	၁၂၈	ဝိဇ္ဇမာနေသု	၁၁၃
		ဝိညူ	၁၂၅

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာဇဉ်

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
ဝိတိဏ္ဏာ	၂၂၀	ဝိစိ	၂၁၀
ဝိန္ဒတိ	၁၀၆	ဝိတရာဂါ	၁၇၈
ဝိပဿီ	၁၇၇	ဝိထိ	၈၇
ဝိပ္ပသန္ဓေန	၁၅၆	ဝိဏာ	၁၀၃
ဝိပ္ပမုတ္တဿ	၁၆၈	ဝိရိယံ	၁၅၀
ဝိပါကံ	၁၃၀	ဝိရော	၉၆
ဝိပါတယ်	၁၄၃	ဝိသဝဿသတိကကာလေ	၁၄၈
ဝိမာနဒွါရေ	၁၉၈-၉	ဝုမ္မာပစာယိနော	၁၉၀
ဝိမုတ္တာနံ	၁၀၅	ဝေဒနံ	၂၁၄
ဝိမုတ္တိအာရ	၁၀၅-၆	ဝေယျာဝဋီကံ	၂၀၄
ဝိမောက္ခော	၁၆၉	ဝေရဗ္ဗံ	၁၅၉
ဝိရင်္ဂ	၁၇၈	ဝေရဇ္ဇေန	၁၅၉
ဝိဝရံ	၂၁၀	ဝေရီ	၃၀
ဝိဝေကံ	၁၄၈	ဝေလာမကာလေ	၂၀၁
ဝိသံ	၂၀၅	ဝေဿဝဏော	၂၁၅
ဝိသယော	၆၃	ဝေဟာသံ	၁၃၄
ဝိဿာဿပရမာ	၄၀	ဝေဠု	၈၇၊ ၁၈၂
ဝိသုဒ္ဓါယ	၈၉	ဝေဠုဝနေ	၈၇
ဝိသောကဿ	၁၆၈	ဝေဠုရိယာ	၁၈၂

အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
	[သ]	သဇ္ဈာယ်	၆
သကဒါဂါမိ	၁၅	သညတဓာရိနော	၁၈၇
သကလလောကဓာတုယံ	၅၇	သဋ္ဌိ	၁၄၀
သက္ကစုံ	၃၅	သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ	၁၁၃
သက္ကဿ	၈၄	သတသဟဿံ	၁၃၀
သက္ကာရံ	၁၄၈	သတိမတော	၉၁
သက္ကိ	၁၄၂	သတိမန္တော	၁၆၈
သက်ပေါ	၆၈	သတ္တရတ္တိန္ဒိဝံ	၁၈၉
သင်္ကာရဓာနသ္မိ	၁၀၆-၇	သတ္တာဟစ္စယေန	၈၄
သင်္ကာရဘူတေသု	၁၀၈	သတ္တု	၁၆၇
သက္ကန္တာနံ	၁၇၀	သတ္တော	၂၁၆
သင်္ခါတဓမ္မာနံ	၁၃၅	သတ္တာ	၄၆
သင်္ခါရော	၁၄၇	သတ္တော	၂၀၅
သဂန္ဓကံ	၆၄	သဒိသံ	၁၂၀
သဂ္ဂံ	၂၀၈-၉	သဒေဝကံ	၃၃
သင်္ဂီ	၁၇၇	သဒ္ဓမ္မံ	၁၉
သင်္ဂါမဇုတ္တမော	၁၈၄	သဒ္ဓါ	၁၂၆
သစုံ	၁၄၆	သဒ္ဓါစိတ္တံ	၁၉၆
သဇ္ဈာနိရံ	၁၃၉	သဒ္ဓါဓနံ	၁၂၆

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
သဒ္ဓေါ	၁၄၄	သဖလော	၆၄
သန္တသဒ္ဓါဂိုဏ်းခွဲ	၁၁၄	သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိနံ	၃၆
သန္တဿ	၁၁၄	သဗ္ဗဂန္ထပဟိနဿ	၁၆၈
သန္တံ	၁၇၅	သဗ္ဗဓိ	၁၆၈
သန္တေ	၁၁၂	သဗ္ဗသော	၁၁၃
သန္တော	၁၉	သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယော၁၅၀-၁	
သန္တုဒ္ဓံ	၁၄၉	သဒ္ဓိ	၁၅၁
သန္တတံ	၅၉	သဗြဟ္မစာရီ	၁၇၃
သန္တိစ္ဆေဒေါ	၁၇၅	သဘာ	၁၅၂
သန္တိစယော	၁၆၉	သမံ	၁၈၈
သန္တိဝါသော	၂၀၆	သမထင်တာနိ	၁၇၂
သပတိ	၁၂	သမဏော	၂၂၁-၂
သပဒါနံ	၈၄	သမပ္ပိတော	၁၄၅
သပရိဝါရော	၁၅၄	သမယော	၄၃
သပုံ	၂၀၇	သမာဓိ	၈၈
သပ္ပါယဘောဇနံ	၈	သမာဓိနာ	၂၂၃
သပ္ပိ	၇၁	သမာပတ္တိတော	၂၂၄
သပ္ပိနဝနီတံ	၇၁	သမာဟိတာ	၂၁၇
သပ္ပုရိသာ	၈၂၂၁၇	သမာဟိတော	၁၉၂

၂၅၆

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
သမုဒ္ဒေသု	၁၄၅	သဟဿေန	၁၈၈
သမူလံ	၉၉	သဟာယတာ	၁၂၁
သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ	၂၂၃-၄	သင်္ကယာနံ	၄၈
သမ္ပန္နသီလာနံ	၁၀၄	သင်္ဂ	၃၉
သမ္ပန္နာ	၂၁၇	သင်္ဂနိ	၃၆
သမ္ပန္နော	၁၀၀၊ ၁၄၄	သဓု	၈
သမ္မောဓိ	၆၁-၂	သာပတေယျံ	၁၂
သမ္မောဓိယင်္ဂေသု	၁၆၆	သာမဏေရော	၁၅၇
သမ္ပ	၁၄၆	သာမဏေရာဒယော	၁၅၇
သမ္ပဇ္ဇနိ	၁၉၉	သာမာကနိဝါရံ	၃၈
သမ္ပတ္တော	၁၉၅	သာမာယိကံ	၉၃
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ	၂၄၊ ၁၀၈၊ ၁၅၄	သာယနသမယေ	၄၄
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော	၁၀၈	သာယိကာ	၂၁၉
သရဏံ	၇၄၊ ၇၅	သာရထိနာ	၁၇၂
သရဏာနိ	၁၃	သာရမ္ဘကထာ	၂၁၁
သရီရံ	၁၇	သာရမ္ဘော	၂၁၂
သရော	၂၁၄-၅	သာလိနံ	၃၇၊ ၃၈
သလာကဘတ္တံ	၆၉	သာဝကော	၁၀၈
သဟဿံ	၁၇၉	သာဝတ္ထိ	၄၅

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ	အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
သာဝတ္ထိယေဝ	၄၅၊၄၆	သုခံ	၈
သာသပေါ	၁၃၂	သုခကာမာနိ	၂၁၀
သာသနေ	၉၆၊၉၇	သုခဘာဝေါ	၁၁၉
သွာက္ခာတော	၁၅၄	သုခါဝဟံ	၈
သိင်္ဂီလ	၁၁၇	သုခုမော	၂၀၇
သိပုံ	၁၄၁	သုဂတိနော	၂၀၉
သိတံ	၁၃၆	သုစိ	၃၈
သိန္ဒဝါနံ	၁၆၀	သုစိဂန္ဓံ	၁၀၇
သိရော	၁၀၉	သုညတော	၁၆၉
သိလာ	၉၂၊၉၃	သုဏိသာ	၆၅
သီလဂန္ဓော	၈၃	သုတဓနံ	၁၂၆
သီလဝါ	၇၈	သုဒန္တာ	၁၇၂
သီလိယံ	၁၁၉	သုဒုတ္တရံ	၁၆၅
သီလံ	၇၈၊၇၉	သုဒုဒ္ဒသံ	၁၃
သီတဝါတပရိတ္တာဏံ	၁၁၉	သုဓာ	၆၇
သီသံ	၁၁၇	သုဓာမတ္တိကလေပနံ	၆၇၊၆၈
သီဟသေယျံ	၄၃၊၄၄	သုဒ္ဓံ	၁၇၈
သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ	၂၁၇	သုနိပုဏံ	၁၃
သုက္ကံသံ	၁၄၂-၃	သုပ္ပဋိပန္နော	၁၅၅

၂၅၈

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

သုပါကဋာ	၆၇	သေယျံ	၁၂၀
သုဗ္ဗတာ	၂၂၆	သေလော	၁၅၇
သုဗ္ဗတော	၁၇၄	သေသော	၁၁
သုဘဂေါ		သေဟိ	၂၁၃
၎သုဘာသိတာ	၆၄	သောကပရေတဿ	၁၀၂
သုဘာသိတာနိ	၃၇	သောကော	၁၆၈
သုမနော	၁၃၁	သောဏ္ဍော	၁၈၅
သုရာ	၇၇	သောဏ္ဍိယံ	၁၈၅-၆
သုရာမေရယ. . ဌာနာ	၇၇၊ ၇၈	သောတဓာတုယာ	၈၉
သုဝဏ္ဏကေယူရံ	၁၈၂	သောတာပတ္တိဖလံ	၁၈
သုသိက္ခိတာ	၄၈	သောတာပန္နော	၁၄၊ ၁၅
သုပရသံ	၁၂၄	သောဘဂ္ဂံ	၄၁
သေခေါ	၃၃	သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ	၁၈၁
သေက္ခော	၉၇	သောဠသီ	၁၃၅
သေဌာ	၁၁၈	သံယံ သရဏံ ဂတော	၇၅
သေန	၁၄၉	သံယာဒိသေသော	၂၀၀
သေနံ	၁၀၂	သံယော	၇၅
သေနာသနဘဏ္ဍိ	၆၉	သံယမော	၁၄၆
အက္ခရာ	စာမျက်နှာ	အက္ခရာ	စာမျက်နှာ
သေယျသော	၃၂	သံယောဇနာနိ	၁၅၁

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာ	စာပျက်နှာ
သံဝစ္ဆရံ	၁၈၉
သံဝေဂီနော	၂၂၃
သံဝေဂေါ	၁၇၄၊ ၂၂၃
သံသာရော	၁၁၅
	[ဟ]
ဟံသာ	၁၆၈
ဟတာဝကာသော	၁၇၅
ဟတ္ထပါဒါ	၁၁၇
ဟတ္ထော	၄၈
ဟဒယံ	၄၂
ဟလာဟလံ	၂၀၄
ဟဠာ	၄၂
ဟိတံ	၂၀၆
ဟိရိ	၁၂၆
ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ	၂၁၇
ဟိရိနိသေဓော	၂၂၂
ဟိနဝိရိယော	၁၉၃

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

၁။	အံင်္ဂ-၁	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ(ပ)
၂။	အံင်္ဂ-၂	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ(ဒ)
၃။	အံင်္ဂ-၃	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ(တ)
၄။	အံ.ဋ-၁	အင်္ဂုတ္တရအဋကထာ(ပ)
၅။	အံ.ဋ-၂	အင်္ဂုတ္တရအဋကထာ(ဒ)
၆။	အံ.ဋ-၃	အင်္ဂုတ္တရအဋကထာ(တ)
၇။	အံ.နိ-၂	အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ(ဒ)
၈။	အနုဒီ	အနုဒီပနီ
၉။	အနုဋီ-၁	ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋီကာ
၁၀။	အပ.ဋ-၁	အပဝါနအဋကထာ(ပ)
၁၁။	အပ.ဋ-၂	အပဝါနအဋကထာ(ဒ)
၁၂။	အဘိ.ဋ-၁	အဋသ္မာလိနီအဋကထာ
၁၃။	အဘိ. ဋ-၂	သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋကထာ
၁၄။	အဘိ. ဋ-၃	ပဉ္စပကရဏအဋကထာ
၁၅။	အမရ	नामलिङ्गानुशासनं नाम शेषः
၁၆။	အမရဋီ	महेश्रविवेकाख्यटीका
၁၇။	ဣတိဋ	ဣတိဝုတ္တဋကထာ
၁၈။	ဥဝါန. ဋ-	ဥဝါနအဋကထာ
၁၉။	ဇဋီ	ဇကက္ခရကောသဋီကာ
၂၀။	ကင်္ခါဋီကာသင်	ကင်္ခါဋီကာသင်
၂၁။	ကင်္ခါ. မဟာဋီ-၁	ကင်္ခါယောဇနာမဟာဋီကာ(ပ)
၂၂။	ကင်္ခါ. မဟာဋီ-၂	ကင်္ခါယောဇနာမဟာဋီကာ(ဒ)
၂၃။	ကင်္ခါ. မဟာဋီ-၃	ကင်္ခါယောဇနာမဟာဋီကာ(တ)

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

၂၄။	ကင်္ခါဘာ-၁	ကင်္ခါဘာသာဋီကာ(ပ)
၂၅။	ကစွာ	ကစွာယနသာရ
၂၆။	ကစွာဘာ	ကစွာယနသာရဘာသာဋီကာ
၂၇။	ကစွည်း	ကစွည်းသဒ္ဒါကြီးပါဠိ
၂၈။	ကင်္ဘာ-၁	ကစွည်းဘာသာဋီကာ(ပ)
၂၉။	ကင်္ဘာ-၂	ကစွည်းဘာသာဋီကာ(ဒ)
၃၀။	ကပ္ပဒ္ဒါမ	शब्दकल्पद्रुमः संस्कृताभिधानम्
၃၁။	ခု-၁	ခုဒ္ဒကပါဠိ၊ဓမ္မပဒ၊ဥပါန၊ဣတိဝုတ္တက၊သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ
၃၂။	ခုဒ္ဒင်္ဂသစ်	ခုဒ္ဒသိက္ခာဘိနဝဋီကာ
၃၃။	ခုဒ္ဒက. ဌ	ခုဒ္ဒကပါဠိစာဌကထာ
၃၄။	ဂဠုန်	ဂဠုန်ပျံပါဠိ
၃၅။	ဂမ္ဘီဝီ	ဂမ္ဘီရာဂမ္ဘီရမဟာနိဗ္ဗာတဒီပနီ
၃၆။	စလင်းဂဠုဝီ	စလင်းဝိနည်းဂဠုဝီသစ်
၃၇။	စူဠနိ	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ
၃၈။	စူဠနိဌ	စူဠနိဒ္ဒေသစာဌကထာ
၃၉။	စူဘာ	စူဠဝါဘာသာဋီကာ
၄၀။	ဇာဋီ	ဇာတကဋီကာ
၄၁။	ဇာလိနီ	ဇာလိနီ
၄၂။	ဇာ. ဌ-၁	ဇာတကစာဌကထာ(ပ)
၄၃။	ဇာ. ဌ-၂	ဇာတကစာဌကထာ(ဒ)
၄၄။	ဇာ. ဌ-၃	ဇာတကစာဌကထာ(တ)
၄၅။	ဇာ. ဌ-၅	ဇာတကစာဌကထာ(မ)
၄၆။	ဇာ. ဌ-၆	ဇာတကစာဌကထာ(ဆ)

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

၄၇။	ဝိဇ္ဇိ	ဝိနာလင်္ကာရဋီကာ
၄၈။	ဋီကာကျော်နိ	ဋီကာကျော်နိဿယ
၄၉။	ဌ-ပြု	အဋ္ဌကထာအခြေပြု
၅၀။	ထေရ. ၄-၁	ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ(ပ)
၅၁။	ထေရ. ၄-၂	ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ(ဒ)
၅၂။	ထေရ်. ၄	ထေရ်ဂါထာအဋ္ဌကထာ
၅၃။	ထောမ	शब्दस्तोम महानिधिः संस्कृताभिधानम्
၅၄။	ဒိ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ
၅၅။	ဒိ-၂	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ
၅၆။	ဒိဋီ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ
၅၇။	ဒိဋီ-၂	မဟာဝဂ္ဂဋီကာ
၅၈။	ဒိဋီ-၃	ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ
၅၉။	ဒိ. ၄-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
၆၀။	ဒိ. ၄-၂	မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
၆၁။	ဒိ. ၄-၃	ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
၆၂။	ဇာန်ဋီ	အဘိဇာနပုဒ်ပိကာဋီကာ
၆၃။	ဇာန်သျှသစ်	အဘိဇာန်နိဿယသစ်
၆၄။	ဇာတွတ္ထ	ဇာတွတ္ထသင်္ဂဟ
၆၅။	ဇာဒိ	ဇာတုပစ္စယဒိပနီ
၆၆။	ဝပ္ပဋီ	ဓမ္မပဒပဟာဋီကာ
၆၇။	ဓမ္မ. ၄-၁	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ပ)
၆၈။	ဓမ္မ. ၄-၂	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ(ဒ)
၆၉။	ဓမ္မပန်းကုံး	ဓမ္မပဒပန်းကုံး

ကျမ်းညွှန်းအကွရာစဉ်

၇၀။	ဓမ္မယော	ဓမ္မပဒယောဇနာ
၇၁။	ဓံ. ဂါနိ-၂	ဓမ္မပဒဂါထာနိဿယ(၃)
၇၂။	ဓံဂါနိ-၃	ဓမ္မပဒဂါထာနိဿယ(တ)
၇၃။	နမက္ကာရဋီကာ	နမက္ကာရဋီကာ
၇၄။	နိဒီ	နိရုတ္တိဒီပနီ
၇၅။	နိဒ္ဒေ	သုတ္တန်နိဒ္ဒေသ
၇၆။	နိယံများ	ရွှေရေးဆောင် ဂမ္ဘီနိယံ
၇၇။	နိသာဋီ	နိရုတ္တိသာရမဇ္ဈသာဋီကာ
၇၈။	နိတိဓာတု	သဒ္ဒနိတိဓာတုမာလာ
၇၉။	နိတိပဒ	သဒ္ဒနိတိပဒမာလာ
၈၀။	နိတိသုတ္တ	သဒ္ဒနိတိသုတ္တမာလာ
၈၁။	နိဓာသျှ-၁	သဒ္ဒနိတိဓာတုမာလာနိဿယ(ပ)
၈၂။	နိဓာသျှ-၂	သဒ္ဒနိတိဓာတုမာလာနိဿယ(၃)
၈၃။	နိပဒသျှ-၂	သဒ္ဒနိတိပဒမာလာနိဿယ(၃)
၈၄။	နိဘာ-၁	အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ(ပ)
၈၅။	နိဘာ-၂	အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ(၃)
၈၆။	နိဘာ-၃	အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ(တ)
၈၇။	နိဘာ-၄	အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ(စ)
၈၈။	နေတ္ထိဝိ	နေတ္ထိဝိဘာဝိနီ
၈၉။	နေတ္ထိ. ဋီ	နေတ္ထိဝိဘာဝိနီဋီကာ
၉၀။	နေတ္ထိ. ဌ	နေတ္ထိအဋ္ဌကထာ
၉၁။	နျာသ	နျာသ
၉၂။	ပဋိသံဌ-၁	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(ပ)

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

၉၃။	ပဋိသံဌ-၂	ပဋိသန္တိဝါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(၃)
၉၄။	ပ.ဒိ	ပရမတ္ထဒီပနီ
၉၅။	ပရိတ္တဋီ	ပရိတ္တဋီကာ
၉၆။	ပါ	पायणिनीयव्याख्यानम्
၉၇။	ပါစိယော	ပါစိတျာဒိယောဇနာ
၉၈။	ပါစိတ်ဘာ	ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ
၉၉။	ပါတိပဒတ္တ	ပါတိမောက္ခပဒတ္တအနုဝဏ္ဏနာ
၁၀၀။	ပါမြန်ဇာန်	တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဇာန်
၁၀၁။	ပါရာဂ-၂	ပါရာဂိကဏ်ဂဏ္ဍီ(၃)
၁၀၂။	ပါရာဂသစ်-၁	ပါရာဂိကဏ်ဂဏ္ဍီသစ်(ပ)
၁၀၃။	ပါရာဂသစ်-၂	ပါရာဂိကဏ်ဂဏ္ဍီသစ်(၃)
၁၀၄။	ပါရာဘာ-၁	ပါရာဂိကဏ်ဘာသာဋီကာ(ပ)
၁၀၅။	ပါရာဘာ-၂	ပါရာဂိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၃)
၁၀၆။	ပါရာဘာ-၃	ပါရာဂိကဏ်ဘာသာဋီကာ(တ)
၁၀၇။	ပေတ. ဌ	ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ
၁၀၈။	ဗာ	ဗာလာဝတာရ
၁၀၉။	ဗုဒ္ဓဌ	ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ
၁၁၀။	ဘေဒစိန္တာ	သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာ
၁၁၁။	ဘေဒဋီ	သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာဋီကာ
၁၁၂။	ဘေဒဒိ	ဘေဒစိန္တာဒီပနီ
၁၁၃။	ဘေဒမဟာဋီ	သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာမဟာဋီကာ
၁၁၄။	ဘေဒဘာ	ဘေဒစိန္တာဘာသာဋီကာ
၁၁၅။	မ-၁	မူလပဏ္ဏာသပါဠိ

ကျမ်းညွှန်းအကွေ့

၁၁၆။	မဘူနိ-၂	ပါရာဇိကဏ်မဘူနိဿယ(၃)
၁၁၇။	မဘူနိ-၃	ပါရာဋိကဏ်မဘူနိဿယ(တ)
၁၁၈။	မဋီ-၁	မူလပဏ္ဏာသဋီကာ(ပ)
၁၁၉။	မဋီ-၂	မူလပဏ္ဏာသဋီကာ(၃)
၁၂၀။	မဋီ-၃	မဏ္ဍိမပဏ္ဏာသဋီကာဥပရိပဏ္ဏာသဋီကာ
၁၂၁။	မဋ-၁	မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ(ပ)
၁၂၂။	မဋ-၂	မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ(၃)
၁၂၃။	မဋ-၃	မဏ္ဍိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
၁၂၄။	မဋ-၄	ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
၁၂၅။	မဏိ-၁	မဏိသာရမဉ္ဇူသာဋီကာ(ပ)
၁၂၆။	မဏိ-၂	မဏိသာရမဉ္ဇူသာဋီကာ(၃)
၁၂၇။	မဓုဋီ	မဓုသာရတ္ထဒီပနီဋီကာ
၁၂၈။	မဟာနိ	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ
၁၂၉။	မဟာနိ. ၄	မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ
၁၃၀။	မဟာဘာ-၁	မဟာဝါဘာသာဋီကာ(ပ)
၁၃၁။	မဟာသိ	မဟာသိဿကောဝိဒ
၁၃၂။	မူလဋီ -၁	ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ
၁၃၃။	မူလဋီ -၂	ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ
၁၃၄။	မောဂ်	မောဂ္ဂုလ္လာနဗျာကရဏ်
၁၃၅။	မောဂ်နိ-၁	မောဂ္ဂုလ္လာနနိဿယ(ပ)
၁၃၆။	မောဂ်နိ-၂	မောဂ္ဂုလ္လာနနိဿယ(၃)
၁၃၇။	မောဂ်ပံ	မောဂ္ဂုလ္လာနပဋိကာ
၁၃၈။	ရူ	ပဒရူပသိဒ္ဓိ

၁၃၉။ ရွက်	ပဒရူပသိဒ္ဓိဂဏ္ဍိ
၁၄၀။ ရွှေ	ပဒရူပသိဒ္ဓိဋီကာ
၁၄၁။ ရွှဘာ-၁	ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ(ပ)
၁၄၂။ ရွှဘာ-၂	ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ(ခု)
၁၄၃။ ဝင်္ဂီရ	ဝင်္ဂီရဗုဒ္ဓိဋီကာ
၁၄၄။ ဝဏ္ဏနာ	ကမ္ဘာယနဝဏ္ဏနာ
၁၄၅။ ဝါဓပုတိ	वाचस्पतिसंस्कृतमिधानम्
၁၄၆။ ဝိ-၃	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ
၁၄၇။ ဝိဂ္ဂဟနယ	ဝိဂ္ဂဟနယကျမ်း
၁၄၈။ ဝိဋီ-၁	ဝိနိစ္ဆယဋီကာ(ပ)
၁၄၉။ ဝိဋီ-၂	ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ(ခု)
၁၅၀။ ဝိ. ၄-၁	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ(ပ)
၁၅၁။ ဝိ. ၄-၂	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ(ခု)
၁၅၂။ ဝိ. ၄-၄	စူဠဝဂ္ဂါဒိအဋ္ဌကထာ
၁၅၃။ ဝိဇော	ကမ္ဘာယနဝိဇောဓက
၁၅၄။ ဝိဘာဝိနိ	အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိ(ဋီကာကျော်)
၁၅၅။ ဝိမတိ-၁	ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ(ပ)
၁၅၆။ ဝိမတိ-၂	ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ(ခု)
၁၅၇။ ဝိမာန. ၄	ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ
၁၅၈။ ဝိလံဋီ-၁	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ(ပ)
၁၅၉။ ဝိလံဋီ-၂	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ(ခု)
၁၆၀။ ဝိသုတ်နက်	ဝိသုဒ္ဓါရုံသုတ်နက်
၁၆၁။ ဝိသုဓာန်-၁	ဝိသုဒ္ဓါရုံအဘိဓာန်(ပ)

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

၁၆၂။	ဝိသုဓာန်-၂	ဝိသုခွါရုံအဘိဓာန်(၃)
၁၆၃။	ဝိသုဒ္ဓိ-၁	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(ပ)
၁၆၄။	ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ(ပ)
၁၆၅။	ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ(၃)
၁၆၆။	သံဋီ-၁	သံယုတ္တဋီကာ(ပ)
၁၆၇။	သံဋီ-၂	သံယုတ္တဋီကာ(၃)
၁၆၈။	သံ. ၄-၁	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ(ပ)
၁၆၉။	သံ. ၄-၂	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ(၃)
၁၇၀။	သံ. ၄-၃	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ(တ)
၁၇၁။	သံနိ-၁	သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်နိဿယ(ပ)
၁၇၂။	သံဝေဒီ	သံဝေဂဝတ္ထုဒီပနီ
၁၇၃။	သင်္ဂြိုဟ်ဘာ	သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ
၁၇၄။	သပြေ-၃	သပြေကန်သဒ္ဓါကြီးနိဿယ(တ)
၁၇၅။	သပြေပရိတ်	သပြေကန်ပရိကြီးနိဿယသစ်
၁၇၆။	သမ္မောဘာ-၁	သမ္မောဟဝိနောဒနိဘာသာဋီကာ(ပ)
၁၇၇။	သမ္မောဘာ-၃	သမ္မောဟဝိနောဒနိဘာသာဋီကာ(တ)
၁၇၈။	သာဓာန်	သာသနာ့ဝန်ဆောင်တိပိဋကအဘိဓာန်
၁၇၉။	သာရတ္ထ-၁	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ(ပ)
၁၈၀။	သာရတ္ထ-၂	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ(၃)
၁၈၁။	သာရတ္ထ-၃	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ(တ)
၁၈၂။	သိဋီ	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ
၁၈၃။	သိဋီသစ်-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိဓာန်ဋီကာ(ပ)
၁၈၄။	သိဋီသစ်-၂	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိဓာန်ဋီကာ(၃)

၂၆၈

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

၁၈၅။ သိဘာ-၁	သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ(ပ)
၁၈၆။ သိဘာ-၂	သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ(ဒ)
၁၈၇။ သိဘာ-၃	သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ(တ)
၁၈၈။ သိဘာ-၄	သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ(စ)
၁၈၉။ သုတ္တန်. ၄-၁	သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာ(ပ)
၁၉၀။ သုတ္တန်. ၄-၂	သုတ္တန်ပါတအဋ္ဌကထာ(ဒ)
၁၉၁။ သုတ်မဟာဘာ-၂	သုတ်မဟာဝါဘာသာဋီကာ(ဒ)
၁၉၂။ သူစိ	အဘိဓာနပ္ပဒိပိကာသူစိ

